392

Pavel Vejinov

BARIERA

„BARIERA – considerat de critica bulgară evenimentul literar al anului 1977 – şi **GUŞTERUL ALB** sînt două proze ale lui Pavel Vejinov (1914), care modifică total ideile noastre atît în ceea ce priveşte căutările artistice ale autorului, cît şi posibilităţile pe care le oferă genul. Sîntem martorii unui nou raport între ficţiunea literară şi actualitatea problemelor abordate, martorii unei hiperbolizări cu totul originale, mergînd pînă la fantastic, pînă la neverosimil, dar rămînînd în acelaşi timp perfect credibilă, sfîşietoare, apropiată cititorului."

OBZOR

GLOBUS

LEI 6.00

Lei 11

19

CG

Bariera PAVEL VEJINOV

1982

PAVEL VEJINOV

BARIERA

COPERTA COLECŢIEI DE ION STATE
Grafica de Nicolae Sîrbu; Ilustraţia Done Stan

ПАВЕЛ ВЕЖИНОВ
Бариерата
Белият гущер
София 1977
Издателство Български писател

GLOBUS

Pavel Vejinov

BARIERA

Traducere de
TIBERIU IOVAN

EDITURA UNIVERS

Bucureşti
1982

I

Tot mai des noaptea îmi dă tîrcoale singurătatea, cel mai străin și de neînțeles sentiment al vieții mele de pînă acum. De regulă, apare către miezul nopții, cînd se sting toate zgomotele vii și moarte și se aude doar cum trosnesc încheieturile blocului, aidoma oaselor unui mort ce n-a apucat încă să să răcească. În asemenea clipe am întotdeauna absurda senzație că deslușesc răsuflarea abia perceptibilă a unui animal de pradă, dar atît de apropiată și de puternică, de parcă m-aș afla chiar în gura lui rînjită. Mă scol și prind să mă plimb nervos prin holul imens, care e și încăperea mea de lucru. Zadarnic însă. Senzația de singurătate nu e densă și lipicioasă, ci ageră și sclipitoare ca un vîrf de pumnal. Mă încearcă din senin, caută să mă înghesuie în vreun colț, lîngă amfora stupidă și înverzită sau lîngă ficusul pe care menajera s-a încăpățînat să-l vîre acolo. Abia găsesc puteri să mă smulg din ghiarele ei și să țîșnesc pe ușă, lăsînd în urmă luminile aprinse. Intru în lift și, cu sufletul la gură, cobor cele paisprezece etaje. Sînt perfect conștient că dacă într-o asemenea noapte acest catafalc scîrțîietor s-ar opri între etaje, n-aș su-

pravieţui pînă ar da lumea de mine. Mă urc în maşină, pornesc repede motorul. Torsul lui rotund şi blînd, infinit mai plăcut decît renumitul susur al pîrîiaşelor de munte, mă ajută să-mi revin numaidecît. Zîmbind de propria mea prostie, demarez încet. Şi, ciudat, mă simt amorţit de frig, am senzaţia că sînt scos dintr-un frigider. Strîng din umeri ca să mă încălzesc. Şi cobor geamul pentru a izgoni răsuflarea duhnitoare de fiară ce m-a urmărit tocmai pînă la maşină. Nu ştiu ce se întîmplă cu mine, pesemne că m-au cam lăsat nervii de cînd cu divorţul.

Anvelopele rulează sub mine cu un fîşîit monoton şi moale, ca de ploaie. Virez scurt de tot spre aleea pe care o folosim şi de stradă, ca să aud ţipătul ofensat şi totodată încurajator al frînelor. Farurile pipăie, ca nişte degete, faţadele întunecate al blocurilor. O lustră îndepărtată, înşfăcată de luminile lor, scapără în faţa ochilor mei, stingîndu-se după o clipă. Apare şi dispare în nefiinţă albul unei perdele subţiri de dantelă. De-acum nu mai sînt singur, cu mine e motorul, fiinţa aceasta nepretenţioasă şi răbdătoare, învinuită fără rost că împroşcă murdării. Mă rog, împroşcă, se înţelege că împroşcă, dar o face ritmic şi cu precizie, nu scoţînd rîgîieli cu iz de vin acru şi usturoi ca oamenii.

Din cîte ştiu, la ora asta nu-i deschis decît restaurantul de noapte al hotelului „Sofia". Am parcat ca de fiecare dată în piaţa din faţa localului şi, ezitînd încă, am păşit în ascensorul elegant. Îmi găsisem calmul, localul nu mă

atrăgea cu nimic. Nu mă dau în vînt după alcool, nu-mi plac grupurile uşuratice şi gălăgioase, compania palavragiilor chercheliţi a linguşitorilor. Şi totuşi acesta pare să fie mediul meu permanent, încoace mă împinge cotidiana inerţie umană. Am străbătut restaurantul fără să îndrăznesc să arunc vreo privire în jur şi m-am aşezat la o masă periferică. Sînt ursuz din fire, fruntea mi-e mereu uşor încruntată, iar buzele mi le ţin zdravăn zăvorîte. Şi totuşi sînt căutat, deşi nu pricep de ce. Ca şi cum oamenii ursuzi, care doar din an în paşte scot vreun paradox caustic, constituie un centru de atracţie mult mai puternic decît, de pildă, veselia hahalerelor care roiau în jurul fostei mele soţii. Şi acum, în loc să-mi văd de linişte, m-am trezit brusc într-un fel de vacuum stupid.

Mi-am comandat un vermut italian, băutură dulceagă şi fadă, pe care e de preferat să n-o bei. Dar cu ce altceva să-ţi uzi gîtul la o asemenea oră ? Abia acum am aruncat precaut o scurtă privire în jur. În seara asta restaurantul mi se părea destul de gol, măcar atît cît puteam vedea eu. Totul era neobişnuit de liniştit, ca şi cum liniştea s-ar fi materializat între draperiile roşii de catifea. În mreaja ei diafană, fără cel mai mic zgomot, chelnerii alunecau ca nişte păianjeni, servind în tăcere şi cu iscusinţă. Dealtfel, aceasta trebuia să fie marele plus al restaurantului, căci friptura rece de vacă pe care o comandasem mi se păru destul de tare. Am mai băut un pahar de vermut, apoi un whisky fără sifon, doar cu un mic cub

de gheață. Începusem să mă încălzesc pe dinăuntru. Ca de fiecare dată în asemenea cazuri, mai întîi mi se trezea imaginația, întinzîndu-și aripioarele subțiri și albastre ca ale unui căluț-de-apă și pregătindu-se să-și ia zborul. De astă dată însă nu reuși, căci de mine se apropie un ospătar, comunicîndu-mi respectuos :

— Sînteți invitat la masa mare, tovarășe Manev !

Nu remarcasem nici o masă mare.

— Cine mă invită ?

— Jean cel Mare.

— E beat ?

— Nu, cîtuși de puțin.

Pus în încurcătură, am oftat. Jean cel Mare era croitorul meu. I se spunea „cel Mare“ spre a-l deosebi de „cel Mic“, care mai lucra și acum ca particular. Cine oare și-ar putea permite, mai ales dacă-i place să fie bine îmbrăcat, să-și ofenseze croitorul într-o împrejurare ca asta ?

— Spune-i că vin în două minute.

Mi-am terminat pe îndelete friptura și am pornit posomorît spre masa necunoscută. Da, într-adevăr, Jean strînsese la masa sa cel puțin zece admiratori și clienți. Văzîndu-mă, se ridică. Era îmbrăcat într-un costum de culoarea crizantemei, impecabil călcat. Curios lucru : omul acesta, care își îmbrăca cu atît gust clienții, se dovedea neajutorat cînd trebuia să se îmbrace pe sine însuși.

— Nu-i nevoie să vi-l prezint, îl știți cu toții.

Mira-m-aș, mi-am zis eu iritat în timp ce-mi ocupam locul de onoare din dreapta croitorului. Nu eram compozitor de muzică de estradă, ca să mă soarbă din ochi fetele care-și făceau veacul prin cafenelele din centru. La masă, ce-i drept, se aflau și niște cunoscuți, dar ei nu-mi spuneau nimic : un regizor de la studioul de desene animate și fata de la barul de zi. În general, cum se întîmplă în ultimul timp, femeile erau mai numeroase și se distrau mai bine decît bărbații, chiar dacă, sub influența alcoolului, glasurile lor sunau destul de strident. În definitiv, mi-o făcusem cu mîna mea, căci nici pumnalul pătrunzător al singurătății nu e mai înfiorător decît societatea unor oameni grizați, logoreici și plicticoși.

Putea fi însă și mai rău : să fie beți criță sau să discute despre mașini și fotbal. Ăștia măcar vorbeau de filme, fie ele și bulgărești. Mi-e plină viața de asemenea seri serbede și de cunoștințe inutile, a căror amintire mă apasă uneori ani de-a rîndul. Mă străduiam să stau cu privirea pironită în pahar, să nu mă las antrenat în replici, să nu zîmbesc, să nu manifest nici cel mai mic interes față de ceva sau de cineva. Ce mai, m-am plictisit, nu glumă ! Sînt sigur că și seara aceasta mi-ar fi dispărut pentru totdeauna din memorie, dacă nu mi s-ar fi întîmplat totuși ceva deosebit. Doar că întîmplarea avu loc puțin mai tîrziu, iar acum, agasat cum eram, nu aveam defel presimțirea unor surprize. Mă mulțumeam să-mi consult din vreme în vreme discret ceasul, care ticăia cu aceeași exactitate, fără să-i pese cîtuși de puțin în compania cui nimerisem. Și cînd îmi dădu el însuși asigurări că de bine, de rău

timpul cerut de buna-cuviință se epuizase, m-am ridicat, mi-am cerut scuze și am plecat. Eram conștient că Jean nu-i nici pe departe satisfăcut de comportarea mea, dar ce puteam să fac? Îi voi trimite o invitație la premiera vreunui spectacol, căci teribil îi plăceau premierele de tot felul.

Afară se făcuse destul de rece, vîntul purta pe deasupra orașului, jos de tot, nori galbeni și dezlînați. Catedrala Nevski părea stropită cu un suc gros de zarzăre, acoperișul ei scăpărînd tulbure sub bolta cerului. Țipenie de om nu se vedea în toată piața, excepție făcînd cei încremeniți, în infinitul aspirațiilor lor, pe Monumentul eliberării. Cum eram în talie, m-am vîrît degrabă în mașină. Abia apucasem să pornesc din loc și am simțit un om mișcîndu-se în spatele meu. Speriat de moarte, am frînat brusc, țintuind mașina locului. M-am răsucit imediat cu senzația că în clipa următoare va cădea asupra mea teribila lovitură aplicată cu o țeavă de metal învelită în pînză, cum se obișnuiește. Dar, desigur, nu despre așa ceva era vorba: de pe bancheta din spate mă privea, speriată, o față feminină destul de lunguiață, crispată și palidă. Abia într-un tîrziu am reușit să-mi dau crezare ochilor.

— Ce cauți aici? am urlat eu furios.

Firește, eram mai curînd speriat de propria mea spaimă decît furios. Oricum, aveam tot dreptul să mă înfurii — poftim, să se instaleze în mașina mea, așa, fără a catadicsi nici măcar să-mi ceară voie.

— Nimic, vă așteptam, îngăimă ea cu teamă. Dar ați pornit atît de repede.

— De ce mă așteptai?

— Nu m-ați recunoscut? mă întrebă ea mirată.

— De unde să te recunosc? i-am replicat eu destul de dur.

Evident, nu acesta era modul cel mai potrivit pentru a discuta cu fete de vîrsta ei. Iar ea era destul de tînără. Nu avea decît vreo douăzeci de ani, deși atunci mi se păruse nițel neîngrijită și obosită.

— Păi am fost împreună la restaurant... Și v-ați uitat în mod special la mine.

Prostii — în mod special! Nu-i exclus să mă fi uitat, dar precis gîndurile îmi zburau în altă parte. În general, nu-mi plac fetele din restaurante, aceste mici pahiderme care sug alcoolul mai dihai decît hamalii asociați. Și acum să le vezi cînd sînt învăluite tot timpul în nori de țigară?

— Mă rog, fie... Și ăsta-i un motiv să mi te vîri în mașină?

Furia îmi trecuse, transformîndu-se într-o iritare ușoară.

— Păi, vă așteptam! îmi replică ea. Nu vă amintiți că la un moment dat ați spus că plecați... Iar afară n-am mai putut rezista din cauza frigului.

— După ce ți-ai dat seama care-i mașina mea?

— Era singurul „Peugeot"... Și avea o portieră deschisă.

— Da, mă rog. Şi de ce mă aşteptai ?... Dacă-mi este permisă întrebarea ?

Mă îndoiesc însă că ironiile de acest fel spun ceva unor fete ca ea, tinerelor pahiderme, vreau să spun. Clipi scurt, replicîndu-mi simplu :

— Voiam să vă rog să mă duceţi acasă... E foarte tîrziu şi tramvaiele nu mai circulă.

Ca să fiu sincer, pretextul nu era chiar atît de stupid !... Doar că la momeala asta, cad, de regulă, în plasă inşi ori mai tinerei, ori mult mai bătrîiori decît mine.

— Unde locuieşti ?

— Lîngă Penitenciarul central, îmi răspunse ea cu seriozitate.

Ce să zic, la doi paşi !... S-ar putea ca, totuşi, să nu fie vorba de un pretext ! Cum să răzbaţi pînă acolo în miez de noapte ! E o expediţie în toată legea.

— Ştii ce, domnişoară, am continuat eu pe un ton destul de schimbat, ai văzut şi dumneata că am băut cîteva pahare în toată seara asta... Cum să mă fîţîi prin oraş în starea în care mă aflu ? Ia imaginează-ţi că dă peste mine un echipaj de la circulaţie !...

— Şi totuşi v-aţi urcat la volan, constată ea nedumerită. Şi aţi pornit...

— Ei, da, dar aş fi luat-o pe străzi ocolite, întunecate.

— Da, în cazul acesta aveţi dreptate ! răspunse ea supusă şi întinse mîna să deschidă portiera.

Mult mai tîrziu, cînd această fată nu prea spălată şi nu prea ajutorată devenea într-un fel sau altul părticică din viaţa mea, supunerea ei exemplară avea să-mi toace inima şi nervii.

— Aşteaptă, i-am zis. Încotro ?

— Păi în cazul ăsta...

— Te reped pînă la o staţie de taxi.

— Nu, nu-i nevoie !

Şi coborî din maşină. Văzîndu-i însă mersul frînt, destul de straniu parcă, nici măcar nu mi-am dat seama cum am coborît din maşină. Cînd am ajuns-o, plîngea, în tăcere, e adevărat, dar lacrimile îi curgeau şiroaie. Eram total derutat. Deşi sînt o fire niţel rece, poate chiar alienată, nu pot suporta lacrimile femeilor, ele mă răvăşesc de-a binelea. Se părea că fata asta nu era totuşi aşa cum o crezusem iniţial.

— Dacă n-ai bani de taxi — i-am zis — te împrumut eu cu plăcere. Cum ai să mergi pe jos la o oră ca asta !

— Nu, nu ! exclamă ea. Nu-i nevoie !

Mai e şi orgolioasă ! Noroc că plîngea, altfel o repezeam din nou. Orgolioasă, dar nu ezită să se vîre în maşinile oamenilor !

— Fie, vino cu mine, te conduc ! Pînă nu te îneci de tot în lacrimi.

Şi am pornit, furios, spre maşină. Am pornit, dar în urma mea nu auzeam nici un fel de paşi. Întorcîndu-mă am văzut-o stînd cu spatele la mine şi privind cerul, ca şi cum s-ar fi pregătit să-şi ia zborul într-acolo. Senzaţia asta se dovedi foarte puternică, mi se părea că vîntul ar putea-o ridica în orice clipă, atît de uşoară şi de imaterială părea.

— Vino, ce mai stai ? am întrebat-o nerăbdător.

Porni supusă spre mine, apoi se opri nehotărîtă :

— Nu îndrăznesc să mă întorc acasă. Mi-e teamă...

— De cine ţi-e teamă ?

— De mama... Şi, oricum, n-o să-mi dea drumul la ora asta. Şi chiar de mi-ar da drumul — tot aia-i. N-aveţi idee ce fel de om e ! Simţii în vocea ei un dezgust absolut sincer.

— Mă rog. Dar atunci ce-i cu tot circul ăsta ?

Clipi tulburată, apoi îmi spuse simplu şi clar :

— Credeam... credeam că mă veţi invita la dumneavoastră...

Acum îmi vine greu să-mi imaginez sentimentele ce m-au încercat atunci. Nu eram nici tulburat, nici furios, nici măcar surprins. Nu eram dezgustat. Iar din toate astea, fireşte, ispita se situa exact pe ultimul loc. Mă uitam cum stătea în faţa mea, fragilă, îmbrăcată subţire şi neîngrijit, vîntul răsucindu-i fusta în jurul şoldurilor slăbuţe. Nu percepeam nici o jenă în cuvintele ei, nici cea mai mică stînjeneală, dar nici vreo urmă de viciu, ca şi cum n-ar fi vorbit cu mine, ci cu mătuşa ei. În acea clipă trebuie să se fi născut în mine mila, sau vreun alt sentiment, greu de definit, şi totuşi firesc. Am oftat, am dat din umeri mormăind :

— În cazul ăsta, să mergem !... Doar n-o să te las în mijlocul drumului.

Faţa i se lumină brusc, de parcă vîntul i-ar fi şters lacrimile cu mîna. Evident, cazul era

mult mai nevinovat, dar totodată şi mult mai complicat decît mă puteam eu aştepta. Atunci însă nici măcar nu-mi propuneam să judec. De fapt, cine să le înţeleagă cu adevărat pe fetele din ziua de azi, din moment ce ele însele nu sînt în stare s-o facă.

— Cum te cheamă ? am întrebat-o eu.

— Doroteea.

— Ei bine, Doroteea, văd că ştii destule lucruri despre mine... Îmi cunoşti numele, marca maşinii... Ce te face însă să crezi că, venind acum cu mine acasă, n-o să te păruiască nevastă-mea ?

— Sînteţi divorţat. Şi locuiţi singur.

— Dar asta de unde o mai ştii ?

— În timp ce vă aşteptam să veniţi la masa noastră, Jean ne-a spus o mulţime de lucruri... Vă lăuda fireşte. Printre altele, ne-a zis că, deşi aveţi o fire mai rezervată, sînteţi un om tare de treabă.

Da, la explicaţia asta puteam ajunge şi singur. Dar nici fata nu era chiar atît de neajutorată pe cît arăta la prima vedere. Se orientase de minune. Nu cumva însă juca, fără a-şi da ea însăşi seama, vreun rol perfid, care ţintea departe ? Nu era deloc exclus. De un singur lucru eram cît se poate de conştient în momentul acela : în ea nu exista nici viclenie, nici premeditare. Generaţia asta este suficient de lipsită de scrupule pentru a se mai complica cu prefăcătorii şi minciuni mărunte.

Am urcat în maşină, lăsînd-o să se aşeze tot în spate. Nu simţeam nici cea mai mică dorinţă de a scurta distanţa pe care o impusesem

dintru început între mine și ea. Chiar dacă ar fi mocnit în sinea ei vreo viclenie instinctivă, purtarea mea n-ar fi fost de natură s-o încurajeze. Se făcuse mică de tot într-un colț al mașinii, nici măcar în oglinda retrovizoare nu se mai vedea. Tăcea. Poate adormise. Nici n-ar fi fost de mirare, era aproape ora trei. Iar pînă să ajungă să pună lăbuța pe fraierul de mine, trebuie să fi avut parte de destule neplăceri și deziluzii. Și totuși mă simțeam în largul meu. La ora asta se adăuga și plăcerea de a șofa pe străzi pustii, pe bulevarde pe care vîntul gonea oameni beți și hîrtii murdare. Îmi plăcea să simt cum mă învăluie răsuflarea caldă a motorului, cum o inhalez în înghițituri mari, ca dintr-un tub de oxigen. Am s-o instalez în hol, să doarmă acolo, în cel mai rău caz, o să-mi șterpelească vreuna dintre statuetele goale de abanos aduse din Africa de fratele meu. Deocamdată, lucrul cel mai important era să ne furișăm în ascensor. Nu că mi-ar fi păsat de părerile altora, dar era limpede că tînăra lady nu constituia pentru mine o companie potrivită. Iar cu vermutul ăsta fad în stomac, ar fi fost destul de riscant să ne cățărăm paisprezece etaje. Locuiam la ultimul, deasupra mea nemaiexistînd decît norii, cerul și muzele acelea bine păzite și destul de leneșe.

Dar, slavă Domnului, ascensorul funcționa. Am deschis ușa și, după ce am văzut-o pe Doroteea înăuntru, am răsuflat a ușurare.

— E lumina aprinsă ! exclamă ea mirată. Serios, nu cumva a venit soția dumneavoastră ?

— Fii pe pace ! i-am răspuns eu în glumă. Chiar de ar fi așa, eu voi fi cel luat la întrebări...

Abia acum reușii s-o examinez mai bine. Mergea înaintea mea cu pas nițel straniu — foarte ușor și totodată înțepenit parcă — asemenea unui porumbel sau unui pescăruș care se plimbă pe nisipul ud de-a lungul țărmului. Era îmbrăcată într-o fustă ieftină de imprimeu și într-un fel de taior negru — amîndouă destul de șifonate. Nu purta ciorapi, deși primăvara rămînea răcoroasă. Nu avea nici geantă, nici vreun buzunar, și nici în mînă nu ținea nimic, nici măcar vreo cheie sau vreo batistă — era aidoma păsărilor cerului ce dorm noaptea pe crengile copacilor. Doroteea examină precaut interiorul, apoi își întoarse spre mine ochii străvezii :

— E foarte frumos aici ! rosti ea cu sinceritate.

— Nu găsesc...

Într-adevăr, nu exista nimic deosebit în tot apartamentul acesta. Nu aveam obsesia lucrurilor și, de fapt, cele mai frumoase rămăseseră la fosta mea soție. Cum era și firesc, dealtfel, întrucît ea le achiziționase. Pe pereți atîrnau cîteva tablouri bune, mai aveam un pian, iar parchetul era așternut cu o mochetă vieneză foarte frumoasă, de un portocaliu gingaș, care la început mă iritase teribil. Mocheta o cumpărase tot nevastă-mea, și încă pe valută, deși eram de acum divorțați. Culoarea mochetei se asortează de minune cu cea a pereților, afirma ea cu acea logică tipic feminină care le obligă

să-şi trîntească pe loc un taior albastru dacă descoperă că au o geantă de aceeaşi culoare. Iar după mine, ea mergea cel mai bine cu negrul intens al pianului, o piesă veche şi foarte frumoasă, care se contura splendid pe fondul gingaş al mochetei. Doroteea porni glonţ spre el, îi săltă capacul şi-i cercetă cu atenţie clapele gălbui, uşor uzate.

— Acesta-i pianul dumneavoastră ? mă întrebă ea. Vreau să spun — la el lucraţi ?

— Da, la el.

— Nu-i prea vechi ? continuă ea dezamăgită.

— Tot ce se poate, dar face treabă.

Şi iar îşi ridică spre mine ochii transparenţi. Stînjeneala iniţială îi dispăruse cu desăvîrşire, fata comportîndu-se acum cît se poate de natural, ca şi cum s-ar fi aflat la ea acasă.

— Îmi cîntaţi ceva ? Puţin de tot... Din creaţia dumneavoastră, se înţelege.

— Şi de ce, mă rog ?

— Vreau să simt ce fel de om sînteţi... Deşi nu mă prea pricep la muzică.

Acest lucru mi se păru interesant. Ce putea înţelege acest mic pahiderm nocturn, oricît de simpatic şi straniu mi s-ar fi părut el mie, dintr-un singur fragment ? De la femei însă, după cum aveam să mă conving în destul de lunga mea viaţă, te poţi aştepta la orice. Ca şi de la nevastă-mea, de pildă. Mă părăsise cu totul pe neaşteptate, fără nici un fel de motive deosebite. Sau cel puţin aşa mi se părea mie. Nu avea nici un motiv, nici un temei, plecase pur şi simplu, renunţînd pînă şi la banalul scandal sau la lacrimile de rigoare. Nu există pe lumea

asta femeie care să nu comită, măcar o dată în viaţă, ceva absurd şi ireparabil. Stăteam şi ne scărpinam în cap, neştiind ce motive să trecem în acţiunea de divorţ. Nu era exclus să-i fi părut rău, dar nu făcea parte dintre oamenii care se întorc de la jumătatea drumului. Galbenă, de parcă ar fi înghiţit otravă, la proces stătu tot timpul ca înţepenită şi abia după ce părăsi sala, izbucni în plîns. Din motive lesne de înţeles, am preferat să mă prefac că nu observ. Nu regretam prea mult cele întîmplate, deşi o iubeam. Era o fire extrem de ambiţioasă şi de autoritară şi încerca din răsputeri să-mi impună stilul ei de viaţă. Abia reuşeam să mai supravieţuiesc vieţii mondeno-artistice, dezorganizate, la care mă obliga. În perioada imediat următoare divorţului, eficienţa muncii mele crescu simţitor, fapt ce-i determină pe unii critici să afirme că mă aflu în plin avînt creator.

Doroteea stătea în faţa mea şi aştepta.

— E foarte tîrziu, am rostit eu şovăind. Trezim vecinii.

— Încet de tot ! îşi reluă ea rugămintea. Nimeni nu va auzi nimic.

Am rămas o clipă pe gînduri. Cu două zile în urmă terminasem ceva, fără a şti însă prea bine ce reprezintă. Neglijasem deliberat o vreme această compoziţie, pentru a-i da timp să se dospească şi pentru a putea, la rîndu-mi, să mă detaşez de ea. Dar încă înainte de a o termina şi de a o pune deoparte, auzisem glasuri firave de triumf lăuntric. Iar asta nu era puţin. Aveam o imagine destul de lucidă despre propria mea creaţie şi ştiam că trebuie să contez

mai mult pe cultura muzicală decît pe inspirație. Eram de părere că a conta numai pe talent e ca și cum ai conta pe faptul că mașina poate să-ți meargă și împinsă de vînt.

— Ia loc atunci !

— Unde să stau ?

— Unde poftești...

Se așeză pe primul taburet ce i se nimeri în fața ochilor. De fapt, am rămas cu impresia că nu s-a așezat, ci s-a lăsat așa cum se lasă o vrăbiuță zgribulită de frig. De cum am atins claviatura, am și uitat de existența Doroteei Cîntam întotdeauna noptea ceea ce compuneam peste zi. Lucrez prost atunci cînd îmi bate soarele în ochi, nu-mi plac zilele clare, însorite. Pot să-mi simt cu adevărat muzica numai noaptea sau în zilele liniștite, ploioase, cînd strălucirea soarelui și a naturii nu-mi deranjează privirea.

Iar acum, cîntînd, simțeam din nou acele ușoare izbucniri de triumf lăuntric. M-am antrenat și am cîntat compoziția pînă la capăt. Mi se pare că sînt unul dintre poeții aceia stupizi care se îmbată de propriile lor versuri și, odată dezlănțuiți, nu realizează că trebuie să se oprească. Abia după ce am terminat, mi-am dat seama că nu sînt singur. Am ridicat capul și am privit-o. Înfățișarea ei nu putea decît să mă flateze.

— Îți place ? am întrebat-o în glumă.

— Foarte mult ! urmă răspunsul ei spontan.

— Știi însă cum se numește ?

— Știu, răspunse ea simplu. „Nopțile Castiliei“...

Sînt convins că dacă s-ar fi repezit să mă muște, aș fi rămas mai puțin uluit. Exact despre asta era vorba — compoziția se numea „Nopțile Castiliei“. Cu precizarea că eram singurul care cunoștea acest lucru. Eu și nimeni altcineva. Titlul nu-l trecusem nici măcar pe portativ. Mă uitam la Doroteea de parcă n-ar fi fost un om, ci cine știe ce altă arătare.

— Dar de unde știi ? am întrebat-o într-un tîrziu.

— Știu...

Și în timp ce continuam s-o privesc uluit, adăugă calm :

— Eu nu sînt ca toată lumea... Eu sînt nebună...

2

Nu mai sînt tînăr. Dar nici bătrîn n-am ajuns încă. Toamna trecută am împlinit acei fatali patruzeci de ani, despre care, în zilele noastre, se spune că reprezintă ultima graniță către bătrînețe. Arăt însă ceva mai mult. La impresia asta contribuie mai ales părul meu, care, deși des, este destul de încărunțit. Și cele două cute adînci care îmi brăzdează obrajii ușor supți. Și-apoi, totul este augmentat de comportarea mea rezervată, neprietenoasă. În realitate, nu sînt un om chiar atît de necomunicativ, discut civilizat, cu solicitudine, ba am și un simț destul de dezvoltat al umorului, care face casă bună cu mina mea serioasă. Sînt cotat drept cel mai bun specialist în muzică de filme. Nu-i cine știe ce compliment, dar sînt

scutit cel puțin de orice griji materiale. Am compus și alte cîteva lucrări, mai serioase, dintre care două-trei sînt foarte cunoscute.

Din fire sînt un om cu capul pe umeri, iar în afară de muzică mă interesează cosmogonia și astronomia, chiar și matematicile, pe care le consider baza oricărei cunoașteri aprofundate. Am considerat dintotdeauna că armonia constituie cea mai semnificativă trăsătură a structurii naturii, ca și a artelor dealtfel. E un lucru demonstrat cu prisosință chiar și de cele mai simple legi ale naturii. Cînd nu pot descoperi armonia în vreun fenomen cosmogonic, trag concluzia că eu sînt de vină, că nu l-am înțeles. Sau că fenomenul respectiv este anormal, neterminat.

Vă spun toate aceste lucruri ca să vă puteți da seama în ce situație dificilă m-am trezit pe nepusă masă. Cum nu mai sînt însă un puști, mi-am revenit repede și am traversat calm încăperea.

— Și cine ți-a spus că nu ești ca toată lumea ?

Cred că ar fi fost cu neputință să-mi formulez într-un mod mai binevoitor întrebarea.

— Așa s-a constatat, îmi replică ea stingherită.

S-a constatat ! Nu-i exclus să fiu un tip nițel mai dur, dar lipsit de delicatețe nu sînt. N-am cutezat să-i adresez și alte întrebări. Înțelegînd, se pare, acest lucru, ea adaugă stingherită :

— N-am locuință, stau la ospiciu... Din cauza asta n-am unde merge.

— Nu cumva ai fugit de acolo ?

— Nu, nu ! exclamă ea jignită. Dar acolo nu stau decît noaptea, ziua mă duc la serviciu. Sînt „staționară“, cum obișnuiesc să spună cei de acolo.

Era singurul lucru care îmi mai lipsea în cultura mea generală : să aflu că există și nebuni „staționari“. Trebuie să fi fost vorba de vreun caz extrem de ușor, din cele de care te izbești pretutindeni, chiar și la noi, la Uniunea Compozitorilor. Oricum, pînă acum nu observasem la Doroteea nici o disonanță lăuntrică. Dimpotrivă, în această seară, un asemenea simptom putea fi cu mult mai ușor descoperit în comportamentul meu.

— Cine te tratează ?

— Doamna doctor Iurukova, îmi răspunse ea și în aceeași clipă fața i se însufleți brusc.

— Și ți se întîmplă des ?... Să nu te întorci... acolo ?

— Nu foarte des... Doamna doctor nu se supără niciodată. Ceilalți însă, vă dați seama, se uită strîmb la mine, mai ales domnul doctor Strezov. Îmi spune că am de-a face cu o instituție spitalicească, nu cu o pensiune.

Îmi scăpase probabil vreun zîmbet, căci ea se grăbi să adauge :

— Știu — disciplină și toate celelalte. Dar sînt și eu om. Mai mult, am impresia că doamna doctor consideră că și asta face parte din tratament. De fapt, care om n-ar vrea să fie la fel ca toată lumea ?

O privii îngîndurat. Raționa perfect normal, fața ei arătînd calmă și pură. Nu cumva îmi

juca vreo festă ? Exclus, mi-am zis, alungîndu-mi acest gînd din cap.

— Deci nu ești ca toată lumea ?

— Nu sînt, e adevărat, deși am avut asemenea accese. E vorba de dedublarea personalității, ați auzit, desigur. Dar chiar cînd mi se întîmplă, știu cît e adevărat și cît e fals.

Se pare că amintirea aceasta o apăsa, căci fața i se întunecă brusc. Mi-am dat seama că trebuie să fac ceva pentru a-i abate atenția de la această temă neplăcută.

— Cu cine te-ai dus acolo ? La restaurant, vreau să spun.

— Cu nimeni.

— Cum așa — cu nimeni ?

— Păi, cu nimeni... Mă năpădește uneori dorința de a mă ști într-un loc frumos, printre oameni frumos îmbrăcați. Și atunci încep să-mi imaginez că și eu sînt frumoasă și normală. Deși în același timp sînt perfect conștientă că oamenii normali își pot înfrîna asemenea dorințe. Dar eu nu pot și tocmai asta mă face să nu mă consider un om perfect normal. Așa că am intrat și m-am așezat la prima masă la care se afla mai multă lume. E atît de simplu. Fiecare a presupus că am fost invitată de unul dintre ceilalți comeseni.

— Nu-i chiar atît de simplu, am mormăit eu.

— Nu-i simplu pentru oameni civilizați ca dumneavoastră. Eu însă nu-mi pot permite acest lux. De aceea am ajuns în mașina dumneavoastră. Ce altceva puteam să fac ?

— Da, te înțeleg, i-am răspuns eu, de astă dată pe un ton mult înmuiat.

Am tăcut un timp, apoi am întrebat-o :

— Spune-mi, totuși, cum ai nimerit-o cu „Nopțile Castiliei“ ?

— Nu știu, îmi răspunse ea fără tragere de inimă. Nu sînt în stare să înțeleg chiar toate lucrurile pe care le pot face. Și nici nu cred că-i nevoie...

Da, era clar că altceva nu voi mai afla de la ea. Așa că am adăugat ușor răstit :

—Ai să dormi aici, în hol. În șifonierul ăsta vei găsi cu ce să te învelești... Sper că te poți descurca și singură...

— Mai încape vorbă, îngăimă ea tulburată.

Am simțit cît se poate de clar ușurarea ce-i străbătu chipul. Avea o față extrem de sensibilă, pe ea se putea citi totul ca-n carte. Știam foarte bine de unde-i vine ușurarea. În seara aceasta nu era obligată să plătească pentru cazare.

Am intrat în dormitor, dar nici vorbă să adorm imediat. M-am chinuit să-mi explic în vreun fel intuiția ei de neconceput. E adevărat, existau niște accente spaniole în ceea ce cîntasem. Dar erau nespus de estompate și insesizabile. Puteau fi sesizate cel mult în cîteva intonații, și numai de către un foarte bun specialist. Dar de „Nopțile Castiliei“ nici vorbă nu fusese. De fapt, nici nu cunoscusem nopțile Castiliei. Nopțile madrilene mi le petrecusem, ca toți ceilalți turiști, prin localuri. Nicicînd nu ridicasem privirea spre cer, pentru a-i vedea stelele. Nici nu ar fi avut vreun rost. Cerul Madridului e la fel cu al Sofiei, cu al Parisului sau cu oricare alt cer. Și nopțile sînt în linii

mari identice în această lume standard, cu localuri și băuturi standard. Oricît ai sta să le aranjezi pe specific național, pînă la urmă toate se contopesc într-unul și același cocteil. La ora actuală mi-e pur și simplu indiferent dacă mă aflu pe Via Veneto sau pe Champs-Elysées. Treptat, am pierdut interesul pentru asemenea călătorii la care jinduisem cîndva cu atîta lăcomie.

Mi se pare că a existat totuși, aievea, și o noapte castiliană. Da, într-adevăr, uitasem cu desăvîrșire de ea. Și tocmai acolo, poate, s-a născut în mintea mea motivul principal al compoziției. Sau numai titlul, nu-mi amintesc, deși seara aceea mi-o amintesc foarte bine. Ne întorceam de la Escorial cu mașina reprezentanței comerciale. Se lăsa seara, cerul se întuneca, luminile timpurii din unele ferestre abia conturau fațadele caselor ce apăreau ici-colo de-a lungul șoselei. Micul restaurant în care intrarăm se dovedi destul de vechi și murdar. Mesele erau goale, pe jos zăceau resturi de mîncare, capete de pește, codițe solzoase și trandafirii de crevetă. La bar, de asemenea, nu se afla nici un turist, doar cîțiva lucrători de la serviciul de întreținere a drumurilor, care — în combinezoane și cu căști de protecție — beau la botul calului. Deși bine dispuși, tinerii se comportau destul de rezonabili pentru temperamentul lor spaniol. Era clar că se temeau de patroana aflată de cealaltă parte a barului, o femeie trecută de prima ei tinerețe, căreia părul roșcat și fața îngustă îi dădeau mai degrabă un aer de nemțoaică. Tocmai pregetam dacă să

rămînem sau nu, cînd o voce melodioasă de femeie ne invită :

— Poftiți, domnilor, cu ce vă pot servi ?

Patru străini dintr-un foc nu e un lucru de neglijat. Patroana ne ieși în întîmpinare, izbutind în acest fel să pună capăt brusc tuturor ezitărilor noastre. Era nițel sașie, lucru ce o făcea mai simpatică.

— Ne putem așeza afară ? întrebă însoțitorul nostru de la agenție.

— Cum doriți, domnilor, ne răspunse ea zîmbind. Atîta doar că aici miroase a cîrnați, pe cînd afară — a benzină.

— Nu-i nimic, ne asumăm riscul.

Ne-am instalat afară, la singura masă mai mare, presărată din belșug cu frunze ofilite și găinațuri. Doña Pelaya o șterse cu o cîrpă nu prea curată, apoi o așternu cu o față frumoasă, din material plastic. Am comandat xeres — un vin tare, aromat, de culoarea coniacului. Ni-l aduse cu venerație, într-o butelie frumoasă, pe care ne-o așeză cu grijă în față. Era evident că în acest mic restaurant xeresul nu era băutura cea de toate zilele.

— E cel mai bun vin pe care-l am ! exclamă ea cu mîndrie. Sănătate, prieteni !

Adevăratul xeres spaniol este un vin excelent. Am mai băut o sticlă, ba am încercat și un fel de sîngerete care semăna cu un maț îndesat cu funingine și cu nimfe de gîndaci-de-mai. L-am gustat mai mult din curiozitate. Nu putea fi comparat în nici un caz cu sîngeretele nostru de Crăciun. Tăceam cu toții. Se întunecase de-a binelea, iar noaptea era fără lună.

Şi atunci am văzut pentru prima oară imensele stele castiliene strălucind deasupra capetelor noastre. Da, aşa fusese. Motivul compoziţiei — ce se născu puţin mai tîrziu — nu-mi fu dăruit însă de stele, ci de auriul vin cadizian.

Atunci de unde pînă unde toate aceste asociaţii în mintea Doroteei ? Era perfect posibil ca nici măcar ea însăşi să nu şi le poată explica. Cînd cercevelele capului ajung să aibă crăpături, ce nu-ţi poate trece prin ele ? Am adormit într-un tîrziu, iar a doua zi, cînd m-am trezit, ia-o pe Doroteea de unde nu-i. Pînă la urmă aş fi fost tentat să cred că am visat, dacă n-aş fi remarcat că, în grabă, aşternuse cuvertura pe canapea cu dosu-n sus. M-am uitat în jur să văd dacă nu-mi lăsase vreun bileţel. Nimic. Am dat din umeri, dar am simţit un fel de gol în suflet. Iată de ce nu-mi place să mă port omeneşte cu oamenii — ca să nu rămînă apoi cu impresia că sînt un dulce naiv. Această latură a caracterului uman, oricît de ispititoare ar fi ea, mi s-a părut dintotdeauna jignitoare.

3

Aşa s-au scurs trei zile, mai exact — trei zile stranii. Oricît m-aş fi străduit eu să mi-o scot din cap pe fata asta nebună, nu mă părăsea defel senzaţia că o parte a ei rămîne trainic în mine. Tot mai des mă trezeam comiţînd tot felul de prostii. În cîteva rînduri am manevrat anapoda vitezele maşinii. La un concert am apărut fără cravată, ca un popă din satele şo-

peşti. Mai mult, mi s-a întîmplat să mă trezesc intrînd în blocul fostei mele soţii, convins că mă îndrept spre apartamentul meu.

Sîmbătă seara m-am dus la acelaşi restaurant de noapte. De astă dată fără să mai fiu împins de sentimentul singurătăţii. Localul era destul de plin, bîzîitul agasant al discuţiilor devenind tot mai greu de suportat. Nu mă interesa să ştiu de ce venisem. Şi nici de ce nu-mi luasem pe cineva cu mine, un prieten măcar. Poate pentru că nu aveam prieteni. Sau pentru că în mine se-nfiripase vreo altă speranţă — refuzam să mă gîndesc la asta. În orice caz, prin cap îmi trecu următoarea idee : ce aş face eu, de fapt, dacă, brusc, m-aş pomeni cu ea în pragul uşii de sticlă, aşa cum umbla — fără ciorapi, cu fusta şifonată ? Cred că aş fi întins-o tiptil, pe uşa din spate. De la un scrupulos ca mine te puteai aştepta la orice.

M-am întors acasă perfect lucid. M-am apucat din nou să fluier în surdină „Nopţile Castiliei", dar, neavînd nici un fel de dispoziţie, de astă dată nu-mi mai plăcură deloc. Fraze frumoase, melodice, dar destul de goale. Presupun că am fost niţel nedrept cu mine însumi, deoarece adevărata frumuseţe nu poate fi lipsită de sens.

Luni am sunat la Institut şi am cerut-o pe doctoriţa Iurukova. În afara numelui, nu ştiam nimic despre ea, nici măcar nu aveam certitudinea că există cu adevărat. Îmi răspunse o voce plăcută de femeie, atît de calmă şi de echilibrată, încît mă simţii brusc jenat. Abia m-am stăpînit să nu pun receptorul la loc în furcă.

Orice pretext aş fi invocat, mi se părea acum fals şi stupid. Măcar de i-ar fi spus ceva numele meu.

— Da, ştiu de dumneavoastră, sună cît se poate de firesc vocea ei. Am aflat cîte ceva de la Doroteea... Se înţelege că puteţi veni. Tot aveam de gînd să vă rog ceva.

Mulţi dintre dumneavoastră cunosc pesemne această clădire veche şi sumbră, cu ferestrele zăbrelite. Intrasem şi eu cîndva în ea şi-mi aminteam de copacii frumoşi, de aleile aşternute cu o umbră uşoară, de bolnavii care se perindau prin umbră, reci şi îndepărtaţi ca nişte galaxii. Erau nebuni în adevăratul înţeles al cuvîntului, plini de demnitatea lumii lor imaginare, dar blajini ca nişte copii. Am rămas atunci atît de impresionat, încît a doua oară n-am mai avut curaj să vin, deşi aveam de efectuat nişte proceduri antialergice. Iar acum, la volan, în timp ce mă îndreptam într-acolo, mă simţeam uşor agitat şi timorat.

Oprindu-mă în faţa Institutului, am aruncat o privire îngîndurată în jur. Locul de parcare era supraaglomerat, acel du-te-vino de maşini te făcea să crezi că tot oraşul se umpluse peste noapte de nevrotici şi anormali. Noroc că la intrare nu se afla nici un portar. Construcţia cea nouă mi se păru din cale-afară de urîtă, de-a dreptul hidoasă, ca toate aceste clădiri moderne ce îmbătrînesc înainte de a fi construite. Nu mică mi-a fost surpriza constatînd că nimeni nu ştia nimic de cabinetul doctoriţei Iurukova. În timp ce cutreieram neajutorat, etaj cu etaj, tot întrebînd, în jurul meu se învîrtea ca într-un carusel o întreagă mulţime monotonă şi grăbită. Cel mai mult mă impresionau bolnavii, cu îmbrăcămintea lor reiată şi fizionomiile îngîndurate, ca şi cum nu ar fi fost oameni, ci nişte oi venite aici pentru a fi tunse, iar mai apoi să-şi reia treburile de zi cu zi. Înarmaţi cu stilouri, medicii treceau îngrijoraţi printre ei ; nimeni nu se privea, nimeni nu se saluta.

Să fi devenit eu chiar atît de sensibil ? Sau lumea se schimbase pe nesimţite în timp ce eu zdrăngăneam fără să-mi pese la pian ? Într-un tîrziu, o infirmieră bondoacă îmi arătă o uşă ca toate celelalte, fără vreun număr sau inscripţie. Am bătut şi am intrat. De fapt, nici nu prea aveai unde să intri. Odăiţa, strîmtă cît o cămară, era ocupată de la un capăt la celălalt de un pat îngust de spital, de două scaune şi de un obiect lăbărţat, indefinibil, care trebuia, pesemene, să aibă menirea de birou. Şi, colac peste pupăză, încăperea era dată şi cu un strat subţire de vopsea albă de ulei, creind impresia unei bucătării vechi, lăsate în paragină.

La birou, într-un halat alb de spital, se afla o femeie trecută de vîrsta tinereţii. Îndărătul ei era aşezat în picioare, ca o strajă ruginie, un tub imens de oxigen. Tulburat şi iritat, în prima clipă nici nu am realizat cum arăta această femeie. Auzindu-mi numele, ea înclină din cap şi mă invită să iau loc. Am fost silit să mă aşez pe pat, căci din lipsă de spaţiu, ambele scaune erau întoarse cu faţa spre uşă. Abia acum am reuşit s-o examinez mai bine. Se apropia, probabil, de cincizeci de ani, avea

fața galbenă ca ceara de albine, fără să fi păstrat nici cea mai neînsemnată urmă din mierea de altădată. Nu se observa pe ea nici un fel de cute, nici un fel de pată sau culoare de alt gen, ai fi zis că e fața unei figurini de panoptic insuficient finisate. Impresia era accentuată de bustul ei feciorelnic destul de înalt și de drept, cu o rotunjime ideală, dar la fel de lipsit de viață, făcut parcă din amestecuri de stearină.

Erau însă impresii dobîndite în doar cîteva secunde. Doctorița se așeză pe scaun și rîse pe neașteptate. Cine știe de ce, acest rîs mi se păru fără sens și de rău augur, deși acum îmi dau seama cît de firesc și binevoitor fusese.

Cum eram încă cu nervii încordați, m-a fulgerat gîndul că nimerisem într-o capcană pe care ea și Doroteea mi-o întinseseră cu violenie.

— Liniștiți-vă, tovarășe Manev, nu veți auzi nimic îngrozitor...

— Ce vă face să credeți că sînt neliniștit ? am întrebat-o eu rece.

— Astfel arătați. Stînd și privindu-vă, constat la dumneavoastră serioase simptoame nevrotice.

— Iertați-mă, dar eu n-am venit aici pentru consult ! am exclamat eu cu ostilitate.

— Știu. Totuși, pentru ce ați venit ?

Acum eram eu în încurcătură. Îmi imaginasem discuția cu mult mai intimă și mai cordială. Și nu-mi dădeam seama că eu s-ar putea să port vina pentru acest început nițel cam dur. Culmea ghinionului, în răstimpul cît țină discuția noastră, cel puțin zece indivizi în halate albe își strecurară capetele prin deschizătura ușii, întrebînd unde se află cutare sau cutare, ca și cum în clădirea aceea imensă nimeni nu se mai afla la locul său.

— Am venit să mă interesez de Doroteea. Și de starea ei. Firește, dacă acest lucru nu contravine practicii dumneavoastre medicale.

— N-am nici un fel de secrete ! spuse Iurukova. Se pare însă că Doroteea v-a produs un șoc destul de puternic.

— Dacă insinuați că m-am speriat...

— Cel puțin în mașină !

— V-a relatat chiar tot ?

— Așa ne-a fost înțelegerea. Ați procedat cu foarte mult tact în seara aceea. Și cu foarte multă omenie. Deci, n-am nici un motiv să mă feresc de dumneavoastră. Practic, în prezent e sănătoasă... O țin de cinci-șase ani sub observație — avea accese de schizofrenie, ușoare și periodice, se înțelege. Aș mai numi, față de dumneavoastră, și ideile fixe. Își imaginează că e cutare sau cutare eroină din cărțile pe care le-a citit... Irina din romanul „Tutunul“ [1] să zicem... Sau Cosette din „Mizerabilii... Ultima oară s-a dat drept Thaïs, lucru ce a ținut destul de mult, din păcate. În ultimele șase luni n-a mai avut nici un fel de recidive.

— Chiar nici un fel ?

— Nu... Dar asupra acestui aspect voi reveni.

— Care-i părerea dumneavoastră ? Din ce i se trage boala ?

---

[1] Capodoperă a prozatorului bulgar Dimităr Dimov.

Privirea pe care mi-o aruncă se dovedi atît de iute şi de ageră, încît abia o percepui. Am încercat mai degrabă senzaţia că aud un hîrşîit de diamant pe sticlă.

— Fie, am să vă spun şi acest lucru, îmi răspunse ea fără tragere de inimă. Într-adevăr, e mai bine să ştiţi totul. Ca fată, a trecut prin două traume sufleteşti puternice. La unsprezece ani, o maşină i-a călcat tatăl, care a decedat pe loc, chiar sub ochii ei. Maică-sa s-a măritat din nou, viaţa în casa nouă devenind curînd imposibilă... Avea un unchi, s-a dus să stea la el. La numai treisprezece ani ai ei, în prag de pubertate, ca să zic aşa, a încercat s-o violeze.

Doctoriţa tăcu o clipă, faţa i se încruntă. Da, e, realmente dezgustător, m-am gîndit eu cutremurat. Mai bine n-o întrebam.

— Părerea mea e că boala nu i se trage neapărat numai de aici. Deşi lucrurile se leagă între ele. După cum bine aţi remarcat, un anumit rol în toată povestea asta revine şi unor factori ereditari... Acum însă se simte excelent ; vorba ceea, să batem în lemn ! Asta, evident, dacă nu va fi confruntată cu un nou stres...

Se adînci apoi în tăcere, fără a mă mai învrednici nici cu o privire măcar. Am reţinut însă foarte bine nuanţa de avertisment din ultimele ei cuvinte.

— În cazul acesta, de ce nu-i faceţi externarea ?

— Şi unde s-o trimit ?... La unchiul ei ?... Sau la josnica ei mamă ? Deocamdată, de bine, de rău, reuşesc să-i asigur şederea aici. Mă justific şi eu cum pot : experiment ştiinţific, tratament prin muncă şi aşa mai departe. Sînt însă sigură că asta nu va continua la infinit, ambianţa de aici putîndu-i deveni primejdioasă. Şi mă trec fiori de groază cînd îmi imaginez ce-i poate hărăzi viaţa.

Am simţit şi eu cum mă trece un fior. Nu pornisem oare cu prea multă uşurinţă pe acest drum complet necunoscut ? De fapt, ce căutam eu aici, mi se urîse cu binele ? Şi tocmai cînd căutam soluţia cea mai politicoasă pentru a-mi încheia vizita, doctoriţa mă întrebă :

— Am rămas cu impresia că şi dumneavoastră aveaţi să-mi spuneţi ceva ?

— Da, într-adevăr...

Şi cu o însufleţire puţin forţată i-am povestit despre „Nopţile Castiliei", despre felul cum intuise titlul compoziţiei. Am simţit însă, fără să am vreun motiv anume, că relatarea mea nu era de natură s-o impresioneze în mod deosebit. De fapt, aşa cum i-o narasem, ca întîmplare mi se păru şi mie total absurdă.

— Aici nu-i nimic straniu, rosti doctoriţa calm. V-a citit gîndurile, asta-i tot. E un lucru care mă înspăimînta şi pe mine la început, dar cu care am reuşit să mă obişnuiesc.

— Şi spuneţi că nu e nimic straniu în asta ? am privit-o eu mirat.

— Telepatia nu-i un simplu moft. Doroteea nu-şi propune decît rareori să „ghicească", atunci însă nimereşte din plin. Cine ştie, s-ar putea ca, peste secole, telepatia să devină un mod normal de comunicare între oameni.

— Da, peste secole, am mormăit eu. Deocamdată rămînem însă tot în secolul al douăzecilea... Şi mă cam îndoiesc că ştie unde se află Castilia asta.

— Nu cred că e cazul să o subapreciaţi, citeşte extrem de mult. Desigur, deocamdată nu-i permit să citească romane, mai ales din cele bune. Cu excepţia lor însă, citeşte tot ce apucă, inclusiv cărţi de medicină. E dotată cu o memorie de-a dreptul fenomenală, depăşindu-i în unele privinţe şi pe mulţi dintre colegii mei...

— Înseamnă că nu-i un lucru chiar atît de greu, am zîmbit eu.

Doctoriţa se prefăcu însă că nu-mi înţelege aluzia.

— Şi trebuie să aveţi în vedere că nu posedă memorie de tip mecanic. Iar atunci cînd cunoştinţele sau memoria îi şchioapătă, se ajută de minune cu intuiţia. În general, Doroteea este o fată foarte interesantă. De caracter...

Numai la asta nu mă aşteptam.

— Mi s-a părut prea timorată, am replicat eu.

— Într-adevăr, nu-i o fire înfigăreaţă. Dacă socotiţi însă că-i slabă, comiteţi o mare greşeală. Chiar şi din punct de vedere fizic este foarte rezistentă. Tovarăşii ei de muncă se miră cu cîtă uşurinţă mînuieşte presa.

— Unde lucrează ?

— Într-un atelier meşteşugăresc. E ştanţatoare. Sau cam aşa ceva. O slujbă ca oricare alta, dar nepotrivită pentru ea, aş zice. E o muncă prea monotonă, care nu-i solicită defel imaginaţia. Şi tocmai aici e punctul ei slab. Imaginaţia ei trebuie populată cu ceva, dar în nici un caz cu himere. Iată, asta voiam să vă rog. Sînteţi o persoană influentă, nu i-aţi putea găsi o slujbă mai potrivită ?

— De pildă ?

— Să confecţioneze păpuşi, să zicem. Sau să deseneze pahare, vaze, farfurii, are o mînă foarte iscusită, de artist.

— Voi încerca. Nu-i promiteţi însă nimic. N-aş vrea s-o amărăsc în caz de nereuşită.

— Nu se va amărî. În prezent îi este absolut indiferent unde lucrează. Şi cît primeşte. În mîinile ei banii nu sînt decît nişte hîrtii fără valoare. E foarte neajutorată în probleme de viaţă.

— Ei, nici chiar aşa ! Mai noaptea trecută s-a descurcat de minune...

— Atunci a prevalat la ea mai degrabă instinctul. Acolo unde înţelepciunea e deficitară, natura mobilizează uneori forţe foarte stranii, inimaginabile. E un lucru pe care l-am constatat deseori la pacienţii mei. Şi mi-a fost pur şi simplu imposibil să mi-l explic din punct de vedere medical.

Simţeam că-mi vîjîie capul cînd am părăsit această clădire ciudată. Ultimele cuvinte ale doctoriţei se ţineau scai de mine, ca nişte cerşetori neobrăzaţi. Trăgeam speranţa că odată intrat în maşină se vor lăsa păgubaşe. Degeaba însă. Se instalară pe banchetă, în spate, continuînd să mă terorizeze cu întrebările şi presupunerile lor absurde. Am dat mai tare aparatul de radio — acelaşi rezultat. Dacă era

adevărat, aşa cum afirmase doctoriţa Iurukova, că natura ştie să se apere, acum, în cazul meu, ea alesese căi cu totul de neînţeles.

4

Mai trecu o săptămînă, răstimp în care am avut şi o realizare: singurătatea fu izgonită o dată pentru totdeauna din casa mea. Acum nu mai eram singur. Mi se părea că, tainic, Doroteea sălăşluia în mine şi în preajma mea, deşi nu ca om, şi nici măcar ca amintire. Căci nu erau amintiri plăcute şi reuşeam să le izgonesc. În locul lor, ca o dîră de fum, rămînea un sentiment — tulbure şi apăsător, dar viu totuşi. Ce fel de sentiment? Îmi vine extrem de greu să-l definesc acum prin cuvinte. Poate că sentimentul datoriei neîmplinite, al unui reproş amar, al unei omenii neîmpărtăşite. Mă surprindeam deseori purtînd în sinea mea discuţii nesfîrşite — nu cu ea, ci cu mine însumi. Încercam să pricep ce anume se întîmplase. Dar în afara faptului că nu mai eram singur, nu se întîmplase nimic deosebit. Doroteea îmi alungase singurătatea. Totul ar fi fost în regulă, dacă nu s-ar fi instalat ea însăşi în locul acestei singurătăţi. Acum, în loc să mă simt singur, mă simţeam de-a dreptul derutat.

Într-o noapte, în timp ce mă chinuiam să adorm, am încercat să-mi amintesc cum arăta faţa ei. Ciudat însă, în mintea mea nu reuşea să prindă viaţă nici măcar o singură trăsătură, cît de cît concretă şi distinctă, a chipului ei.

Aveam senzaţia că dacă aş întîlni-o pe stradă îmbrăcată în alte haine, nu aş mai fi în stare s-o recunosc.

Nu că ar fi avut o înfăţişare banală, de duzină, nu, aşa ceva nu se putea afirma despre ea, era exclus. Iată, încep să-mi amintesc: un nas niţel alungit, buze subţiri şi uşor palide, părul întins şi pieptănat ca al Monei Lisa. Şi totuşi, astea nu-s trăsături, chipul ei se schimba întruna — ca oglinda rîului pe care se succed cu repeziciune razele reflectate ale soarelui. Sau ale cărui ape dorm în adîncul umbrit al viroagelor. Chipul ei părea că reflectă lumea exterioară, fără a trăda însă nimic din sine însuşi — aşa se şi explicau, pesemne, instabilitatea şi inaccesibilitatea Doroteei.

De la prima noastră seară a trecut mai bine de un an. Acum Doroteea e moartă, şi eu constat cu groază şi suferinţă că iar nu sînt în stare să-mi amintesc ce chip avea, deşi între noi s-au întîmplat atîtea lucruri neobişnuite şi stranii. Nu numai că nu-mi pot aduce aminte chipul ei, dar nu posed nimic de la ea — vreun obiect, vreo urmă lăsată de degetele ei, nici măcar vreo pată oricît de mică, fie ea şi de sînge — sîngele ei, pe care-l văzusem odată, transparent şi subţire ca sucul de cireşe. Ca şi cum nici n-ar fi fost, ca şi cum nici n-ar fi existat, deşi pe lumea asta o altă asemenea existenţă este exclusă. Ca şi cum ar fi fost un vis, născocirea unei minţi niţel febrile şi bolnave. Acum omul poate să se îndoiască de orice. Şi să nu creadă nimic. Nimic în afară de adevărul Doroteei.

Şi astfel, împins de destin, cum se spune în asemenea cazuri, am reuşit nesperat de repede şi uşor să fac ceea ce mă rugase doctoriţa Iurukova. Am sunat-o de îndată, iar bucuria ei fu pe deplin sinceră. Şi, fireşte, se oferi să mi-o trimită imediat pe Doroteea. Trecură însă vreo cîteva zile fără ca aceasta să dea vreun semn de viaţă. Au fost zile în care nu ştiam ce anume mă încearcă : febra aşteptării sau vreo teamă lăuntrică. Niciodată nu m-am simţit atît de nesigur, atît de derutat. Dar mintea mea lucidă şi sănătoasă mă povăţuia să am răbdare. Încotro să te grăbeşti atîta pe lumea asta, cînd toate distanţele umane sînt măsurate şi răsmăsurate ? Şi am renunţat la ideea de a o suna din nou pe doctoriţă. Să hotărască soarta însăşi, de ce să-i forţez eu mîna.

În cele din urmă, într-o bună zi, Doroteea mă căută. La telefon, se înţelege :

— Dumneavoastră sînteţi, tovarăşe Manev ?

I-am recunoscut imediat glasul.

— Eu sînt, de ce mă cauţi abia acum ?

Se pare că duritatea tonului meu o intimidă.

— De ce ? Păi v-am căutat de cîteva ori.

Atunci am rămas cu impresia că mă minte. Abia mult mai tîrziu am înţeles că din toate păcatele omeneşti acesta-i era cel mai străin.

— Cam pe la ce oră ?

— În timpul pauzei de prînz.

Da, era ora la care obişnuiam să ies să mănînc.

— Mă rog. Vino imediat la mine. Am să-ţi dau o veste bună.

— Păi acum nu pot, îmi răspunse ea încurcată. Sînt la serviciu. Vorbesc de la un telefon public.

— Vino cînd îţi spun ! Ţi-am găsit o altă slujbă.

Încuviinţă abia după cîteva clipe de ezitare. Îmi amintesc că era o zi foarte răcoroasă. Veni îmbrăcată la fel ca prima dată, mi se păru chiar uşor învineţită de frig. Ca şi cum şi-ar fi petrecut noaptea în parc, pe o bancă. Poate tocmai din această cauză nasul ei arăta niţel alungit. Asta şi ochii rotunzi îi dădeau o uşoară expresie de uimire. E devărat, nu era deloc frumoasă, dar nu avea nici pe departe o înfăţişare obişnuită, banală. Mult mai tîrziu, cînd am început să mergem împreună la restaurant, aveam să remarc de fiecare dată un fel de tresărire lăuntrică, de mirare chiar, în privirile prietenilor sau cunoscuţilor care o vedeau pentru prima oară.

— Ce va trebui să fac ? mă întrebă ea încă din prag.

— Să scrii note... Ai mai scris vreodată ?

— Niciodată ! îmi răspunse ea mirată. Există şi un asemenea serviciu ?

— E un serviciu ca toate serviciile. Nu te teme, te vei obişnui... Ai o mînă iscusită, de artist.

Doroteea nu mă auzi însă, părea că se ascultă pe ea însăşi.

— Interesant, zise ea. Note, foarte bine. Unde ?

Aveam prieteni la Editura Muzicală, nu mi-a venit greu s-o plasez acolo. În definitiv, cîte

fete din zilele noastre sînt dispuse să-şi scoată ochii cu optimi şi diezi ? Transcrierea notelor e o operaţiune destul de laborioasă, cere o atenţie deosebită şi multă răbdare. Iar eu îmi băgasem în cap, cine ştie de ce, că ea se va descurca de minune.

— Vreau chiar acum ! mă rugă ea cu o voce ce mi se păru plină de însufleţire.

— Bine ! Mergem astăzi. Cel puţin să te prezint directorului.

Studiind-o însă mai atent, mi-am dat seama că mă pripesc. Cu rochiţa aceea şifonată şi cu faţa rebegită de frig, aducea mai degrabă a florăreasă.

— Alte haine n-ai ?

— Nu, le-am lăsat la o prietenă.

— Păi să te duci să ţi le iei.

— Nu, asta în nici un caz ! Faţa i se înnegură vizibil.

— Dar bani ai ?

— Da, iau salariul peste cîteva zile.

— Peste cîteva zile e tîrziu. Te împrumut eu şi mi-i restitui cînd ai să poţi.

— Mulţumesc ! consimţi ea de îndată. Am să ţi-i restitui, se înţelege.

Mi-am zis pentru o clipă s-o trimit singură. Apoi m-am răzgîndit. Eu unul îmi dădeam mai bine seama cum trebuie să arate o fată care lucrează într-o asemenea editură. Dar nu era vorba numai de asta. Mă simţeam într-un mod aparte surescitat, ţineam să fac eu însumi treaba asta. De ce oare, fiindcă nu o mai făcusem niciodată pînă atunci ? Am dus-o la magazinul „Valentina". Rochia pe care i-am cumpărat-o era destul de groasă, mai curînd de iarnă, dar ţineam atît de mult s-o încălzesc ! Cînd ieşi din cabina de probă, mi se păru îngîndurată.

— Îţi place ? mă întrebă ea cu o uşoară îndoială.

Nimic deosebit, o banală rochie de confecţie. Şi totuşi venea foarte bine pe corpul ei perfect de manechin. I-am mai cumpărat o pereche de pantofi şi alte cîteva mărunţişuri. Apoi am mai intrat în două-trei magazine, şi ea accepta totul ca fiind foarte normal, încît treaba asta sfîrşi prin a mă deranja. Am trecut eu însumi destul de greu prin anii tinereţii şi nu-mi plac oamenii care consideră că li se cuvine totul, că totul trebuie să le cadă din cer. S-ar fi putut însă prea bine ca Doroteea să nu aibă noţiunea banilor şi a lucrurilor, după cum mă şi prevenise doctoriţa Iurukova. Nu întreba niciodată de preţ, nu se uita la facturi, accepta foarte firesc tot ce-i cumpăram, la fel cum acceptă porumbeii boabele de ovăz risipite prin curţile fabricilor de bere.

Pe lîngă toate, îmi şi chiorăiau maţele de foame, căci nu apucasem să iau nici măcar o gustare. Am înfulecat ceva la braseria restaurantului „Bulgaria", apoi ne-am întors acasă. Aici m-am înarmat cu răbdare şi m-am apucat să-i explic cum se scriu notele, transcriind chiar eu două-trei rînduri din „Nopţile Castiliei". Mă urmări atentă, apoi trecu la prima ei probă. Am rămas pur şi simplu uluit cît de mult semănau notele ei cu ale mele. S-au scurs

astfel pe neobservate circa două ore. Mi-am consultat ceasul, era aproape şase.

— Ascultă, Doroteea, eu trebuie să merg la o adunare. Mă întorc de acolo pe la nouă. Tu rămîi aici şi lucrează. Aşteaptă-mă... Pe urmă mergem undeva să cinăm.

— Bine.

M-am întors abia pe la zece. Fusese o adunare dificilă, nu pentru că s-ar fi discutat probleme extrem de importante, ci, aşa cum se întîmplă de regulă, din cauza ambiţiilor şi pasiunilor dezlănţuite. Cînd am intrat, am găsit-o dîrdîind de frică. Nu era în stare să priceapă ce adunare e aceea din care nu poţi ieşi.

— Am crezut că ai fost ucis ! adăugă ea încă terorizată de teamă. Străzile de aici sînt atît de întunecoase...

— Cine să mă ucidă ?

— Cum cine ? îmi replică ea pe loc. Carbonarii.

Da, ce să spun, doctoriţa Iurukova e mai mult decît grozavă ! Auzi : practic, Doroteea e sănătoasă ! Oare nu voise pur şi simplu să scape de răspundere, pasîndu-mi-o mie ? Ideea nu-i chiar atît de rea. Ce şi-o fi zis, Manev e bogat, are concepţii moderne, îşi poate permite să se ocupe de o nebună ! Fata îşi reveni însă pe loc, căci adăugă jenată :

— Vorbesc prostii !... Aşa-i cînd te cuprinde spaima !

— Cel care ţi-a vorbit de carbonari ţi i-a prezentat niţel deformat, am mormăit eu nemulţumit. Nu de treburi de-astea se ţineau ei.

— Ştiu ! Ai dreptate, consimţi ea pe loc. Cine ştie din ce carte mi-a rămas prostia asta în cap.

Apoi, cercetîndu-mă cu atenţie, mă întrebă :

— Doamna doctor Iurukova ţi-a spus chiar totul despre mine ?

— Nu ştiu ce înseamnă „chiar totul".

— Măcar ce-i mai important ?

— Da, aşa presupun.

— În definitiv, nu-i cine ştie ce nenorocire ! replică ea pe un ton uşor răstit. E totuşi mai bine ca omul să-şi închipuie ceva decît să nu fie chiar nimic.

— Ia scoate-ţi din cap prostiile astea. Şi hai să vedem ce ispravă ai făcut.

Se lumină brusc şi veni cu un vraf de note. Văzînd cît de mult semănau cu ale mele, mă încercă din nou gîndul că, de fapt, nu le-a transcris, ci le-a tras la xerox. Deşi nu aveam un scris frumos, succesul ei mă lăsă perplex. Un om care este în stare de aşa ceva poate face orice. Nu bănuiam pe atunci cît adevăr conţine această idee formulată la modul destul de general.

— Da, e bine, am spus eu pe un ton reţinut. Ţi-a fost greu pînă te-ai obişnuit ?

Intuiam vag că trebuie să-mi temperez laudele.

— Ei, nu-i chiar cum aş transcrie dintr-o carte. Fiindcă aici nu ştiu ce anume transcriu. Şi totuşi, la ultimele file am ajuns să memorez cîte un rînd întreg. Fără nici o greşeală.

De astă dată nu mă îndoiam că spune adevărul. Nu-i un lucru de colea să transcrii un vraf întreg de note.

— Și ai să mă înveți să le citesc ? Te implor !

— Nu-i o treabă prea ușoară.

— N-are importanță. Simt că mor de curiozitate să aflu ce anume e scris în ele. S-ar putea să sune foarte frumos.

— Tot ce-i compus de mine e foarte frumos ! am rîs eu. Ai mîncat ceva ?

— Nu ! răspunse ea cu mirare.

— Vrei să mergem undeva să mîncăm ?

— Acum ? Nu, nu vreau. În casă nu putem găsi nimic ?

Am încropit cu eforturi comune o gustare — puțin unt și dulceață, cîte două ouă moi. Pîinea era însă îngrozitor de tare, aveam impresia că mă zgîrie în gît.

— Chiar te-a zgîriat ? mă întrebă ea uimită.

— Nu vezi că glumesc ?

— Nu-mi plac glumele, zise Doroteea, Nici măcar nu-mi dau seama cînd anume se glumește. Cînd rulează comedii, nu mă duc să le văd. Lumea rîde, iar mie îmi vine să plîng.

Și mama îmi spusese că, pe cînd eram mic de tot, am izbucnit în hohote de plîns la filmul „Timpuri noi“, crezînd că Charlie Chaplin a fost aievea călcat de mașină.

— Sar putea să ai dreptate.

— Se înțelege că am dreptate, exclamă Doroteea. Ce poate fi vesel în faptul că cineva e fugărit, că primește picioare în spate, ba chiar că e aruncat de la balcon...

Da, fata judeca perfect logic. Nu e prea măgulitor pentru oameni să-i vezi cum se amuză fără nici o reținere pe seama necazurilor și suferineților altora. Doroteea nu semăna defel cu ei, deși pofta cu care înfuleca din frugala noastră gustare nu era cu nimic mai prejos decît cea a semenilor ei. Cînd i-am servit ouăle, se uită la ele cu un fel de tandrețe parcă.

— Știi de cînd n-am mai mîncat ouă moi ?... Încă de pe cînd trăia tata. Lui îi plăceau foarte mult.

Am simțit-o cum se întunecă lăuntric, privirea aproape că i se stinsese. La capătul unei zile de izbîndă, așa ceva trebuia evitat. Aveam în frigider o sticlă începută de Cabernet, am scos-o, am pus două pahare.

— Mie să nu-mi pui !

— De ce ? am privit-o eu mirat.

— Nu-mi dă voie doamna doctor.

Mă rog, ce puteam face în cazul ăsta. Mi-am pus numai mie. Doroteea nu-și desprindea însă privirea de pe sticlă, părea nehotărîtă.

— Fie, toarnă-mi o jumătate de pahar ! spuse ea. N-o să mă otrăvesc numai din atît... Că doar nu începe omul în fiecare zi o slujbă nouă.

I-am turnat ceva mai mult decît jumătate. Din amabilitate, se înțelege, că doar nu-mi trecea prin minte s-o îmbăt. Și totuși se îmbătă — din cele cîteva înghițituri. Fața i se îmbujoră puternic, în privire îi apăru acea descumpănire abia perceptibilă, după care soția mea stabilea cu exactitate dacă am băut un pahar sau trei. Și, curios, deveni și mai subțire, înăl-

țîndu-se în scaun, ca și cum se transformase în floare.

— Mă simt ușor amețită. Pot să mă culc ?

— Mai încape vorbă... Mai ales că mîine trebuie să ne sculăm devreme.

Pentru mai multă siguranță, am condus-o pînă în hol. Nu avea nimic, pășea perfect normal. Privind-o însă din spate, i-am zărit urechiușele lucind ca niște vișine.

— N-ai nimic, trage-i un pui de somn și mîine ai să fii ca nou-născută !

Ea continuă să mă privească fix. Și mi se păru nițel caraghioasă cu ochii aceia holbați și cu privirea tulbure.

— Dacă vrei, poți rămîne cu mine, îmi declară ea brusc.

— Fii liniștită !... În casa asta n-o să ți se întîmple așa ceva !

— Ba nu sînt deloc liniștită. Și-apoi, nu-mi place să rămîn datoare nimănui.

Vocea îi era ușor insolentă. Ulterior nu mi-a mai fost dat să sesizez asemenea accente în glasul ei. Pe de altă parte, aceea a fost și ultima înghițitură de vin din viața ei.

— Iar eu nu sînt obișnuit să mi se mulțumească în modul cel mai ieftin posibil, i-am replicat destul de dur. Noapte bună !

Nici măcar n-a catadicsit să-mi răspundă la salut. Am intrat în dormitor uluit nu atît de cuvintele ei, cît de ale mele. Era de la sine înțeles că puteam recurge la un refuz mai amabil și mai civilizat. Dar nu acesta era lucrul cel mai important. Corespundeau oare cuvintele mele vreunui adevăr ? Tocmai despre asta-i

vorba : da, corespundeau. Iar cauza nu trebuia căutată în faptul că sorbise cîteva picături de vin. Și că nu prea se afla în apele ei. Pe atunci nu eram încă în stare să-mi explic în ce anume consta esența acestei senzații. Oricum, fata nu putea să-mi stîrnească repulsie fizică. Mai ales că avea un caracter atît de plăcut și blînd. Și totuși între noi exista un obstacol a cărui existență o ignorasem pînă atunci. Poate eternul obstacol pe care-l ridică instinctul în fața oricărei boli, chiar atunci cînd aceasta nu este molipsitoare. Poate...

Rămase să locuiască la mine fără să fi discutat ceva în acest sens, procedînd cu aceeași naturalețe cu care se aciuiseră porumbeii pe terasa blocului. Se scula dis-de-dimineață, străbătea în vîrful picioarelor, ca o umbră, holul imens și părăsea apartamentul în aceeași liniște desăvîrșită, încît nici măcar cînd eram treaz nu-i auzeam pașii sau țăcănitul cheii în yale. Doar cînd prindeau să șuiere țevile în baie, îmi dădeam seama că s-a sculat și face duș. Apoi îi vedeam halatul ud atîrnînd în cuier. Pe policioara de sub oglinda din baie apăru periuța ei de dinți. Mi-am dat imediat seama că face baie și dimineața, și seara, punînd în asta o înverșunare inimaginabilă, ca și cum ar fi vrut să îndepărteze de ea totul — miresmele grele ale spitalului, amintirile, pînă și ultima pată din viața ei de pînă atunci. Era din ce în

ce mai curată, din ce în ce mai diafană și mai ușoară. Și mai calmă totodată. Și tot ce punea pe ea strălucea de curățenie — de la guleraș pînă la pantofi. Pînă și mersul i se schimbă — nu mai semăna cu un pescăruș care pășește pe malul mării. Totul în ea se relaxă, buzele i se destinseră parcă, pînă și nasul ei pleoștit mi se părea acum absolut normal.

Doroteea pleca la serviciu pe la șapte și se întorcea întotdeauna la patru. Nu știam unde ia masa, nu-mi venea la îndemînă s-o întreb. Dealtfel, la început vorbea puțin: absolut nimic despre trecutul sau viitorul ei, doar banalități din viața de zi cu zi. Dar și în aceste cazuri rare, fraza ei mi se părea sacadată și neterminată, ca să nu spun neinteligibilă. La început am crezut că este vorba de o deficiență mintală. Abia mult mai tîrziu mi-am dat seama cît de nedrept fusesem. De fapt, ea vorbea cu oameni pe care-i purta în sinea ei, care trăiau laolaltă cu gîndurile ei. Aceștia erau datori s-o înțeleagă, așa cum ea îmi înțelegea mie uneori pînă și intențiile. La capătul vieții noastre comune, deveni destul de vorbăreață — sporovăia despre flori, copaci, despre agențiile de voiaj, despre avioanele care survolau cu mare zgomot orașul. Numai despre oameni nu vorbea, nici măcar despre nevinovatele ei colege.

Nu ieșea nicăieri, nu o interesa ce se petrecea dincolo de pereții casei noastre. Nici la televizor nu se uita, de parcă, aidoma pisicilor, nu era în stare să descifreze imaginile de pe ecran. În timp ce eu citeam, rămînea nemișcată și îngîndurată, pentru mine fiind însă evident că nu se plictisește. Aveam impresia că poartă în sinea ei tot ce o interesează — pînă la ultima floricică sau fir de iarbă. Orice lucru exterior exista și în sinea Doroteei, ea putînd să-l studieze cu orele, de parcă s-ar fi născut mereu și s-ar fi modificat mereu sub ochii ei. Foarte, foarte rar, îi surprindem pe buze un zîmbet palid și firav și atunci mi se părea că prin minte i se prefiră o amintire — singulară, fără seamăn, pe care se străduia din răsputeri s-o rețină.

Cînd aveam timp liber, o învățam să citească note. Uneori mă apuca seara zdrăngănind la pian, explicîndu-i, punînd-o să repete. Niciodată nu mi-a trecut prin minte că s-ar putea să existe în mine o cîtuși de puțină înclinație pentru pedagogie. După ce-am terminat conservatorul, l-am evitat pînă și-n vis. Iar Doroteea avansa în această complicată materie nu de la o zi la alta, ci de la o oră la alta... Era un lucru ce-mi furniza iluzia unor mici bucurii, ca și cum succesele nu ar fi fost ale ei, ci ale mele. Copilului meu nu-i acordasem niciodată atîta atenție, nici măcar nu știam că poți găsi bucurie în asemenea preocupări. Oare nu se treziseră — brusc și tardiv — în minte sentimentele paterne? Prostii!... Doar nu era un copil, nici măcar fetișcană nu mai era. Ci o femeie ca oricare alta.

Îmi amintesc de ziua cînd o voce agitată de femeie mi-a comunicat la telefon că soția mea a născut un băiat. Dezamăgirea nu a în-

tîrziat nici măcar o clipă — mă așteptasem să fie fată. Și nici măcar nu mă așteptasem, fusesem profund convins. De luni de zile trăiam cu ideea că voi avea o fată. Și n-am reușit să-i iert această metamorfoză nici măcar după ce a venit pe lume. Era un băiat foarte zvăpăiat și gălăgios, leit temperamentul maică-si. Nu-mi plac copiii zgomotoși, mai ales cînd se strîng mai mulți la un loc. Evit de fiecare dată să trec pe lîngă curțile școlilor, nu pot suporta spectacolul copiilor care se izbesc cu ghiozdanele în capetele tunse. Încercînd un fel de adversitate spontană, mă feresc de zgomotele pe care le scot ei, oricît de nevinovate ar fi ele, oricît de natural ar fi mediul din care provin. Am rămas dintotdeauna cu impresia că progeniturile oamenilor își manifestă instinctele spontane cu o forță mult mai mare decît puii sălbăticiunilor.

Și astfel, de cînd Doroteea stătea la mine, parcă uitasem că mai există și alți oameni pe lume. Rămîneam în continuare deficitar și în privința preocupărilor pentru copil. Dădeam de două-trei ori pe lună pe la vechea mea locuință, îi mîngîiam distrat creștetul, îi întindeam ciocolata ce ajungea să se înmoaie în răstimpul celor cîteva zile cît zăcea în buzunar. Nici dumnealui nu prea se omora să mă bage în seamă, exceptînd faptul că deseori încerca să mă împuște cu automatul său de lemn. Într-o bună zi mă pomenesc că mă sună nevastă-mea mai caustică decît oricînd. Mă luă cu „domnule". Nu catadicsește domnul să vină totuși să vadă cum o mai duce

fiul său ? Iar dacă nu catadicsește să se deranjeze, să dea măcar un telefon ! Ba domnul catadicsește, dar a fost foarte ocupat pînă de curînd — tocmai a terminat o nouă și impresionantă compoziție.

— Îți cunosc eu prea bine noutățile, mîrîii ea. Mă mir că nu ți-e rușine !

— Trec mîine să-ți las pensia de întreținere, i-am retezat-o eu scurt.

Pînă la urmă vremea se mai încălzi, creasta albă a Vitoșei deveni mai peticită și mai întinată. Sub ea se așternu o verdeață timidă, care se slobozea apoi în valuri suculente spre poalele muntelui. Mă urcam tot mai des pe terasă — așa botezaserăm acoperișul plat al zgîrie-norului nostru. Cred că în afara mea nu o mai foloseau decît cîteva pisici, pentru a pîndi porumbeii ce poposeau aici. De abisul spațial nu o despărțea decît un mic parapet de care evitam să mă apropii. Mă lungeam în șezlong, trăgînd cu nesaț în piept aerul curat. Între mine și munte nu exista decît cîmpia pe care șoseaua părea să o taie ca o cretă neagră. Nu era exclus să se mai fi aflat și vreun pîrîiaș, căci se zăreau rînduri negre de sălcii. Ici-colo, gospodării în paragină sau cărămidării abandonate, unele fumegînd încă, de parcă prin crăpăturile acestea pămîntul își slobozea răsuflarea sa otrăvită. Priveliștea era destul de ștearsă, dar mie îmi plăcea. Oricum, era altceva decît să ai în față acele teribile cimitire de antene.

Acum nu mai ies pe terasă, mi-e frică de ea.

A doua zi m-am ținut de cuvînt și m-am dus la Nadia. Ea zăbovi un timp de cealaltă parte a ușii, apoi am auzit-o tîrșîindu-și papucii de casă. Deschise ușa, mă privi cu ostilitate și se feri, făcîndu-mi loc să intru. Îi cunosc atît de bine această privire cu care mă întîmpinase de nenumărate ori. De undeva țîșni fosta mea pisică și prinse să se frece cu tandrețe de pantalonii mei. Coada ei galbenă sta ridicată ca un catarg, pe care flutura, invizibil, steagul alb al păcii. Îi ziceam Pisa.

— Ce mai face Pisa? am întrebat eu.

— Ce să facă, e constipată... Intră odată, sau ai uitat unde-i ușa?

Nu uitasem, dar nu aveam nici un chef să intru. Venind încoace, mă încerca senzația că-mi va arde o scatoalcă peste fund, așa cum pui la punct un copil neascultător. În hol domnea dezordinea, băiatul nu era acolo. Nu reușeam să pricep cum de putusem trăi atîta amar de vreme în această dezordine.

— Așteaptă o clipă, să mă schimb.

Avea prostul obicei de a umbla prin casă în halate și rochii giorsăite, în timp ce hainele noi le lăsa să se învechească în șifonier. Purta și acum un fel de bluză de bumbac, sub care, neavînd sutien, i se legănau sfîrcurile mari ale sînilor. Altminteri, era o femeie frumoasă, deși cam slăbănoagă, cu picioare rasate de iapă arabă — distinse și veșnic fără astîmpăr. Avea o față smeadă, iar buzele îi erau de culoarea prunelor răscoapte, energice, afurisite și strîns lipite. Puțini oameni puteau face față privirii ei pătimașe,

fățiș disprețuitoare. Eu unul nici măcar nu mi-am propus una ca asta, lucru ce o irita din cale-afară.

— Ce mai faci? mă întrebă ea în timp ce stătea pe scaun cu picioarele ușor depărtate, pentru a-și sublinia și astfel totala desconsiderare față de lume, inclusiv față de mine, firește.

— Nimic deosebit.

— Te-ai încurcat cu o curviștină! rosti ea cu grosolănie.

— Nu-i adevărat, am replicat eu simțind cum mi se umflă nările.

— Atunci ce-i cu ea?

— E fata unei rude... E studentă și, deocamdată, n-are locuință.

Îmi aruncă o privire încărcată de dispreț.

— Numai de mincinos nu te știam.

— Mincinos am fost de cînd mă știu! i-am răspuns eu furios. Parcă cu tine poate omul discuta cinstit? Trebuie mai întîi să se blindeze.

— E adevărat că-i țicnită?

— Dar pe tine ce te privește?

— Pe mine — nu, dar ai un copil.

— N-aș crede că el e preocupat de asemenea probleme! am făcut eu sec.

— Da, dar ca mîine nu-i va fi indiferent cu ce frățior se procopsește. Sau cu ce surioară.

— Poftim, ține-ți banii... Pe copil trec să-l văd altă dată!

— Mai ai și tupeu, nici măcar n-ai întrebat de el.

Am lăsat-o în plata Domnului și am pornit furios spre ieșire. De fapt, nu eram chiar atît de furios; de mult mă obișnuisem cu limba ei otrăvită. În definitiv, n-am divorțat ca să-i suport și acum scandalurile. La ieșire era cît pe ce s-o strivesc pe Pisa, care se așezase în dreptul pragului, cu ochii ațintiți la clanță. I se acrise, pesemne, și ei de atîta hărțuială. Nu-mi rămînea decît s-o iau la subsuoară și să lichidez cu asta tot ce mai amintea de relațiile noastre.

Am prînzit în oraș, apoi m-am întors acasă. Compuneam muzica la un film, și, cum se întîmplă de regulă, mi se ceruse s-o fac doar în cîteva zile. Nu prea aveam spor, în muzica mea se strecurau accente nervoase, pline de tensiune, deși acțiunea se desfășura într-o banală fermă de vaci. Mulgătoarele se înțelegeau de minune și totul ar fi fost în regulă, dar un neisprăvit se încăpățînă să semene zîzania între ele. Pînă la urmă, colectivul reuși să se impună spiritului mic-burghez. Toate lucrurile astea trebuiau exprimate într-un fel sau altul prin muzică. Eforturile mele se dovedeau însă în van.

Ca de obicei, Doroteea se întoarse în jurul orei patru. Arăta bine dispusă, exuberantă chiar. Străbătu de cîteva ori holul cu mersul ei atît de caracteristic, ușor legănat, apoi se opri în fața mea și spuse :

— Eu o și aud !

— Ce auzi ?

— Muzica ta ! îmi răspunse ea cu seriozitate.

Atunci nu prea i-am băgat în seamă cuvintele, atenția fiindu-mi reținută mai mult de fraza destul de neobișnuită pentru o fată cu mentalitatea ei. Și, într-adevăr, în acel moment ea îmi transcria o lucrare pe care tocmai o ofertasem editurii. Acolo, de mai multă vreme, Doroteea reprezenta pentru toată lumea un fenomen, un fel de minune a naturii.

— Îți place ? am întrebat-o eu în glumă.

— Da, firește ; îmi răspunse ea spontan.

În definitiv, de ce atîta mirare, doar mă ținusem cu ceasurile de ea ca s-o învăț să citească note. Era un minimum pe care puteai conta din partea unui om dispunînd de talente atît de neobișnuite și inexplicabile. Nu-mi ardea deloc de muzică, în cap îmi stăruia încă, obsedant, discuția neplăcută pe care o avusesem cu Nadia. Cel mai mult mă neliniștea cum anume aflase ea de Doroteea. Ieșeam destul de rar cu fata, și, de regulă, prin locuri pe care prietenii mei nu le frecventau. Ai mei — da, nu le frecventau, dar și ai ei ? Nu era exclus ca Doroteea să fi fost mult mai cunoscută decît presupuneam eu, mai ales în cercurile unor bărbați. Ideea îmi displăcu atît de mult, încît m-am încruntat involuntar. Nu aveam de unde ști dacă aceștia nu se distrau pe seama mea. Auzi, domnule, cogeamite compozitorul, chipeș, cu posibilități, se încurcă cu o pițipoancă de duzină, pe care o cunoaște la restaurant. Și care mai e și țicnită, cum se exprimase cu destulă deferență fosta mea soție.

La asta cugetam, întins pe canapea, într-o dispoziție din cele mai proaste. Brusc i-am simțit privirea. Am ridicat capul. Într-adevăr, mă privea și chiar foarte insistent, ca și cum ar fi tras cu urechea la un lucru pe care numai ea îl putea auzi.

— Azi ai trecut pe la fosta ta soție ! mi se adresă ea din senin.

— De unde știi ?

— Nu știu, te întreb.

— E adevărat, am încuviințat eu.

Tăcu un timp, apoi adăugă nervoasă :

— Ceea ce crezi tu despre mine nu-i adevărat.

Nu folosise niciodată un ton nervos la adresa mea. Nici măcar ridicat. Asta-i principala ei calitate, îmi ziceam eu mereu.

— Dar tu de unde știi ce cred eu despre tine ?

M-am ridicat de pe canapea, străbătînd agitat holul. Acum tăcea, fără ca măcar să mă privească. Mi se adunaseră atîtea în minte, încît pur și simplu nu știam cu ce să încep.

— Tu chiar îmi citești gîndurile ? am întrebat-o, nerăbdător să-i aud răspunsul.

— Nu știu ! Uneori ! îmi răspunse ea stingherită.

— Ce înseamnă uneori ?

— Foarte rar.

— Și cum se întîmplă ? i-am pus întrebarea pe un ton aproape iritat.

— Nu știu cum se întîmplă, îmi răspunse ea neajutorată. Nu aud nimic, toate astea mi se ivesc așa, în minte.

— Doamna doctor Iurukova ți-a vorbit de telepatie ?

— Da, bineînțeles. Și am făcut cîteva încercări.

— Reușite ?

— Nu știu. Se pare că nu cine știe ce... Toate astea nu se întîmplă însă cînd vreau eu, ci cu totul pe neașteptate.

— Bine, Doroteea. Scoate-ți din cap discuția asta stupidă.

Mă privi și zîmbi. Un zîmbet nițel trist, ce-i drept.

Într-una din zilele următoare m-am trezit la ușă cu administratorul, un fost colonel, arătînd destul de hodorogit. Pioreea îi clătinase zdravăn dinții, aveam impresia că la primul strănut și-i va împroșca pe toți, în toate direcțiile. Poate tocmai acesta era motivul pentru care vorbea încet și precaut :

— Aș putea să intru pentru o clipă ?

L-am invitat în hol. Era imediat după-amiază. Doroteea încă nu se înapoiase. Colonelul se opri, aruncînd în jur o privire panoramică, ca și cum ar fi cercetat un cîmp de luptă.

— Luați loc, domnule colonel.

Fotoliile moderne, joase, nu erau defel potrivite pentru spinarea lui țeapănă. Genunchii osoși aproape că-i atingeau urechile cafenii și cărnoase ca niște cuiburi de rîndunică. Îmi dădeam seama că nu se simte în largul său și că asta nu se datorește numai poziției incomode în care stătea.

— Iertați-mă, domnule Manev, știți prea bine de cîtă considerație vă bucurați, și nu e

vorba numai de mine, ci și de băieții mei... Nici nu știu cum să încep.

— Înainte, domnule colonel! Ca la atac!

Mă privi încurajat. De acum știam ce-mi va spune...

— Știți, se vorbește... eu n-am văzut, dar se vorbește că la dumneavoastră stă o tînără domnișoară.

— Cît de tînără? l-am întrebat eu ironic.

— Destul de tînără!... De fapt, dumneavoastră locuiți singur... Știți, nu se cade!

— Uitați ce se întîmplă, domnule colonel, fata asta mi-este rudă... Ce vreți, s-o las să doarmă în stradă?

— Nu, se înțelege, de ce să doarmă în stradă? Nasul său neînsuflețit, zgrunțuros, prinse parcă să crească văzînd cu ochii. Și totuși există legi în țara asta!

— Și eu pe care dintre ele am încălcat-o, dacă nu vă e cu supărare?

— Păi stă aici fără viză.

— Despre asta-i vorba? Chiar mîine mă duc să i-o fac.

Practic, cu asta convorbirea noastră se încheie. Colonelul, nespus de ușurat, se înveseli brusc, devenind un bătrînel simpatic. L-am tratat cu un pahar de coniac, pe care-l cercetă, apoi spuse:

— Da, am voie!... Nevastă-mea e plecată la băi...

Nu-și termină fraza, sorbi coniacul pe îndelete, savurîndu-l. Curînd, la plecare, avea mersul moale. Cît de puțin îi trebuie unui bătrîn să se amețească! Abia după ce am rămas singur, mi-am dat seama că angajamentul pe care mi-l luasem s-ar putea să nu fie chiar atît de ușor de îndeplinit. Doroteea venise la mine fără nimic, nici măcar o batistuță nu avea. Mă cuprinse o vagă îngrijorare — dar dacă nu avea nici un fel de acte? Cînd s-a întors de la serviciu, am luat-o încă din prag la întrebări. Ai buletin? Unde-i?

— Nu știu, răspunse ea descumpănită. Cred că am. Bineînțeles că am. Dar a rămas la doamna doctor Iurukova.

— În cazul ăsta te duci chiar azi să ți-l iei!

— Nu, asta nu! exclamă ea. Mi-e rușine.

Chiar că era de rușine. De cînd Doroteea venise să stea la mine, uitasem cu desăvîrșire de doctoriță. Nici măcar un telefon nu-i mai dădusem. Cu ce obraz să mă fi dus acum la ea? Și în ce postură? De tutore? De seducător? Și totuși numai eu îi puteam da o explicație cît de cît serioasă.

Cum nu-mi rămînea altceva de făcut, m-am așezat a doua zi la volan. Clădirea imensă respira sumbru în umbra copacilor, dar forfota din preajma ei nu se domolise cîtuși de puțin. Am reușit să mă plasez pe direcție și puhoiul uman mă duse curînd pînă la ușa ei. Slavă Domnului, doctorița Iurukova era acolo, la birou. La intrarea mea, își scoase ochelarii ce-i străluceau în soare, și, recunoscîndu-mă, schiță un zîmbet abia perceptibil. I-am mărturisit scopul vizitei. Și, se înțelege, nu am uitat să-i cer scuze. Primi totul atît de firesc, ca și cum casa mea nu ar fi fost decît o filială a spitalului ei.

— Și cum se simte acum?

— Cred că e foare bine. M-a rugat insistent să vă prezint scuzele ei pentru faptul că nu v-a căutat pînă acum.

— N-are nici o importanță, înclină doctorița din cap. O înțeleg foarte bine. O primă condiție pentru a se însănătoși complet este să se debaraseze de toate amintirile astea. Deocamdată, cu cît vom reuși noi să ne facem mai nevăzuți, cu atît va fi mai bine pentru ea.

I-am povestit și de noua slujbă a Doroteei. Și de surprinzătoarea și înflăcărata ei pasiune pentru muzică. Mă asculta nițel distrată, ca și cum s-ar fi gîndit la altceva. Dar în realitate nu se gîndea la nimic altceva, ci urmărea, în felul ei, ecoul cuvintelor, sensul și rostul lor ascuns.

— Treaba asta-i bună ! rosti doctorița cînd terminai în cele din urmă istorisirea. Dar în același timp și nițel riscantă. Ca orice pasiune omenească, dealtfel. Doroteea trebuie ferită de emoții prea tari. Muzica creează totuși destule emoții.

— Cu mult mai puține decît credeți dumneavoastră.

Am avut impresia că doctorița dispare într-o cădere de apă, ca mai apoi să reapară.

— Am fost la un concert de-al dumneavoastră. Și știți ce m-a impresionat cel mai mult ?... Superba, impecabila dumneavoastră logică.

Am privit-o uluit. De unde putea ea deduce acest lucru ? Nici măcar un critic nu s-ar fi exprimat astfel.

— Ce numiți dumneavoastră logică în muzică ?

— Nu sînt o specialistă, îmi vine greu să vă explic. O muzică așa ca a dumneavoastră îi poate fi utilă. Nu însă și muzica pe care o numiți modernă.

Nu știam dacă nu era cazul să mă simt ofensat.

— Nu vă îngrijorați, i-am răspuns eu. Muzica pe care o transcrie la editură e mai degrabă plictisitoare și agasantă. Așa că nu văd nici un pericol.

— Da, e adevărat, se declară ea de acord. Chiar și muzica poate fi plictisitoare. Și nu-i exclus ca tocmai în asta să conste și paradoxul ei. În muzica dumneavoastră, de pildă, totul pare extrem de riguros calculat. Unui om primitiv însă ar putea să i se pară plictisitoare..

— E posibil să aveți dreptate. Într-un anumit sens, muzica e matematică.

Am rămas cu impresia că afirmația mea o surprinsese. Interesul din privirea ei spori.

— Într-un timp îmi plăcea cu mult mai mult literatura. Dar, la drept vorbind, ea nu poate dispune de perfecțiunea matematică a muzicii. În primul rînd, cuvintele sînt rudimentare, uzate, pervertite chiar. Cu un material atît de compromis nu se poate face artă perfectă.

— Este adevărat că ați studiat literatura ?

— Cine v-a spus ?

— Doroteea.

— Nu v-a mințit. Mai întîi am terminat literatura, apoi medicina.

— Să-mi fie cu iertare, dar nu văd nimic comun între ele.

— Vă înşelaţi amarnic ! îmi replică doctoriţa niţel răstit. Ambele au ca obiect de studiu omul şi sufletul omenesc, bineînţeles... Din păcate, în literatură n-am putut găsi răspuns la unele dintre cele mai importante întrebări pe care mi le puneam. Şi atunci am apelat la medicină.

— Şi aţi aflat răspunsurile dorite ?

Curiozitatea mea era absolut sinceră. Doctoriţa schiţă un zîmbet vag.

— Nu poţi găsi toate răspunsurile deodată. Pe cel mai important cred însă că l-am găsit prin Doroteea.

— Serios ? Care anume ?

— Ei, încercaţi să-l găsiţi singur ! îmi replică ea în glumă. Doroteea îl poartă în chip statornic în sinea ei.

— Vă mulţumesc.

— Şi pînă cînd apreciaţi că trebuie să rămînă Doroteea la dumneavoastră ?

Nu mă aşteptam deloc la această întrebare. Ba în prima clipă chiar m-am fîstîcit. Am reuşit totuşi să îngîn :

— La chestiunea asta nu m-am gîndit.

— E cazul să vă gîndiţi ! rosti ea ferm. Doroteea nu trebuie să se ataşeze prea mult de dumneavoastră. Asta ar face despărţirea extrem de dureroasă.

— Dacă ar fi să judec după felul cum s-a despărţit de dumneavoastră, aş zice că nu aveţi dreptate.

Mi-am dat seama că am jignit-o. Îşi strînse umerii, parcă înfriguraţi, dar îmi răspunse cu cel mai desăvîrşit calm :

— Cu atît mai bine... Asta înseamnă că a şi intrat pe făgaşul normal. Şi totuşi fiţi cu ochii-n patru, la orice bănuială veniţi să ne consultăm.

— Ce înseamnă bănuială ? am întrebat eu precaut. Fiindcă în fiecare zi găseşte cîte ceva care mă pune pe gînduri.

— De exemplu ?

— E vorba de fleacuri, într-adevăr. De telepatiile de care v-am vorbit.

— Asta nu trebuie să vă neliniştească ! zîmbi ea. Acest frumos mugurel se ascunde în orice suflet omenesc. Iar într-o bună zi înfloreşte.

— Şi consideraţi că la ea a înflorit ?

— Ei, încă nu de-a binelea. Am văzut însă migdali înflorind chiar şi în mijlocul lui ianuarie. V-a propus vreodată să zburaţi ?

— Nu ! am tresărit eu speriat. Cum adică să zburăm ?

— Ca păsările, să zicem... Asta-i una dintre ideile ei fixe... Sau unul dintre visele ce o caracterizează cel mai bine. Dumneavoastră n-aţi visat niciodată că zburaţi ?

— Nu.

— Eu în schimb am visat. Zburam în voie şi liniştit ca pasărea cerului. Peste lacuri şi peste păduri. Credeţi că e un lucru cu totul întîmplător ?

Nu, nu credeam că-i întîmplător. Credeam că s-a garnisit totuşi cu cîte ceva de la pacienţii ei. Îşi dădu probabil seama că exagerase, căci se rezemă de spătarul scaunului, scoţînd astfel involuntar în relief pieptu-i feciorelnic.

— Unele mici recidive nu trebuie să vă sperie ! continuă ea. Şi nici pe ea nu trebuie s-o speriaţi. Pentru a o vindeca, am folosit preparate foarte puternice. Într-un anumit sens mai e şi acum ameţită de pe urma lor.

— Da, e adevărat, am încuviinţat eu fără tragere de inimă.

— Nici ăsta nu-i un obstacol de nedepăşit. Dimpotrivă, aveţi astfel posibilitatea de a pătrunde cît de cît în sufletul ei. Şi vă veţi da singur seama că e înzestrată cu un suflet extrem de luminos. Ceea ce e o adevărată fericire. Nici măcar un scriitor ca Dostoievski nu a putut realiza cît de straniu şi cît de inimaginabil este sufletul omului. Deocamdată nimeni nu-i cunoaşte nici adevărata putere, nici cumplita-i slăbiciune. Poate, într-o anumită măsură, scriitorii. Şi psihiatrii. Sînt singurii care ne oferă din cînd în cînd posibilitatea de a privi prin crăpăturile gardului...

Am tăcut o vreme. Am tăcut amîndoi, fiecare cu gîndurile şi temerile sale.

— Am venit aici să-mi insuflaţi curaj, am rostit şi eu în cele din urmă. Tare mă tem însă că mai mult m-aţi speriat.

— Poate asta am şi vrut ! Ea zîmbi. Măcar de-aşi avea în sinea mea siguranţa că niciodată nu veţi trece bariera.

— Ce barieră ? am tresărit eu.

Ezită o clipă, apoi îmi răspunse calm :

— Aşa vine vorba... Vreau să spun că nu trebuie să se întîmple nimic ce i-ar putea da peste cap echilibrul lăuntric.

— Da, vă înţeleg.

Deşi nu înţelesesem nimic, lucru de care aveam să mă conving niţel mai tîrziu. Iar acum, pur şi simplu, simţeam că nu mai avem nimic să ne spunem dacă nu voiam să ajungem să ne speriem de-adevăratelea unul de celălalt. Cel mai înţelept era să părăsesc cabinetul acesta, în care, încet, ca o mucozitate, se strecura aerul bolnav al clădirii.

— Vă mulţumesc, tovarăşă doctor Iurukova, am să vă ţin la curent.

— Staţi niţel. Aţi uitat pentru ce aţi venit.

Dispăru şi se întoarse curînd cu o pungă de nailon, mică şi transparentă.

— Sînt lucrurile ei. Trebuie să le verificaţi şi să semnaţi de primire.

Nu aveam de ales, am vărsat conţinutul pungii pe birou. În afara buletinului, avea o cruciuliţă şi o mică monedă de aur, o piatră verde de inel, jasp pesemne. Şi o mică buclă aurie de tot, aproape diafană, ca secera subţire a lunii pe un cer senin.

— Astea-s toate lucrurile ei... Să nu i le daţi însă. Mai ales buletinul. S-ar putea să vi se pară caraghios, dar acum sînteţi pentru ea un fel de tutore.

— Nu văd nimic caraghios în asta.

— Vreţi să vă arăt unde a stat ?

— Nu, nu ! am exclamat eu aproape speriat.

— E o cameră foarte frumoasă, continuă doctoriţa pe un ton ofensat. Iar în ultimele luni a folosit-o în exclusivitate.

Nu aveam încotro. Paharul cu venin trebuia sorbit pînă la fund. Odată pornit pe acest

drum, eram obligat s-o fac. Trebuia să aflu cum a trăit Doroteea. Abia mai tîrziu aveam să-mi dau seama ce greșeală grosolană am comis, cît de nepregătit m-am dus în această vizită. Evident, greșeala nu era numai a mea, doctorița Iurukova a făcut și ea o mutare neinspirată, deși, în dubla ei calitate de Dumnezeu și de Satană, se ocupa tocmai de sufletele oamenilor.

La început — nimic deosebit. Un coridor lung, curat, uși albe de spital. Fără clanțe. Ne-am oprit în cele din urmă în dreptul unei uși care nu se deosebea cu nimic de celelalte. Doctorița se scotoci în buzunarul halatului alb și scoase de acolo un fel de clanță, destul de uzată, după cum mi se păru mie. O vîrî cu un gest de rutină în ușă, deschizînd-o.

— Intrați !...

Am intrat cu inima strînsă. Nici azi, oricîte eforturi aș face, n-aș putea spune cum anume arăta această cameră. Trebuie să fi fost, pesemne, o cameră obișnuită de spital, cu două paturi. O fată tunsă scurt, cu urechi ascuțite, trecu pe lîngă mine ținînd ceva invizibil în pumnii ridicați la nivelul bărbiei.

— Ce-i cu tine, Betty ? o întrebă afectuos doctorița. Nu vezi că te murdărești ?

Fetița slobozi fără tragere de inimă acel nimic din pumnii ei. Apoi o privi pe doctoriță cu ochi tulburi, continuîndu-și drumul în tăcere. Mi se păru că în clipa aceea privirea ei era complet goală.

— Să mergem ! am zis eu.

Se pare că abia acum, auzindu-mi vocea, doctorița și-a dat seama de greșeala comisă. Trase ușa după ea, apoi am străbătut în tăcere coridorul pustiu. Foarte curînd, cînd m-am urcat în mașină, am simțit că-mi vine să vărs. Senzația era extrem de puternică, aproape de nestăpînit. Trebuia să mă duc undeva printre oameni, să beau ceva, să mă liniștesc. Nici măcar n-am realizat cînd anume am parcat mașina în fața clubului. Îmi revenisem, dar greața nu-mi trecuse.

De bine, de rău, am reușit să îmbuc ceva. Iar vinul mă restabili complet. Nu cred să existe un remediu mai potrivit pentru tulburările sufletești decît cîteva pahare de vin bun. M-am dus apoi la niște prieteni să joc cărți. Trăiam cu impresia că trecusem pe lîngă o mare neplăcere și simțeam nevoia să uit cît mai repede cele văzute. Abia pe la unsprezece mi-am dat seama că se făcuse tîrziu. Mi-am plătit în grabă datoriile și am plecat în pofida protestelor celorlalți pocheriști. Acasă, Doroteea mă aștepta în vestibul, zgîindu-se la mine ca la o fantomă.

— Ce te-ai proțăpit aici ?

— Am auzit liftul ! Încă din clipa cînd a pornit de la parter.

Asta îmi mai lipsea — să mă pîndească în vestibul, galbenă, cu ochii holbați, ca nevastă-mea pe vremea cînd încă nu se obișnuise cu întîrzierile mele.

— Ai cumva idee ce oră e ? am întrebat-o sec.

— Unsprezece și jumătate.

— Şi-atunci ? La unsprezece trebuia să fii în pat !
— Mi-a fost frică.
— Nu mă interesează. Doar nu vrei să-mi schimb de dragul tău obiceiurile. N-am făcut-o nici măcar pentru nevastă-mea.
— Nu, nu ! Am să mă obişnuiesc, ai să vezi...
— Hai, du-te la culcare ! i-am spus eu destul de răstit.
Ce să zic, procedasem exact în spiritul indicaţiilor date de doctoriţa Iurukova. Cred însă că nici să fi vrut n-aş fi fost în stare să procedez altfel, mă scosese din sărite atît spitalul, cît şi ghinionul la pocher. Am înfulecat ce-am găsit în frigider. Mă obişnuisem cu hrana rece precum corbul cu hoitul. Apoi am stropit totul cu două pahare de vin alb. Nervii mi se mai domoliseră. Străbătînd holul, am aruncat o privire să văd dacă Doroteea se culcase. Da, zăcea întinsă şi învelită pînă sub nas ; în ochii ei luminoşi strălucea o surescitare abia stăpînită.
— Antoni ! mă strigă ea văzînd că trec mai departe.
M-am oprit involuntar.
— Antoni ! Eu aud muzica !
— Mi-ai mai spus-o ! i-am întors-o agasat.
— Dar nu-i acelaşi lucru... Înainte o citeam... Acum însă o aud pur şi simplu în mine. Cu sunetele ei adevărate... Ca o orchestră.
— Nu cumva auzi altceva ? am întrebat-o eu sec.

— Nu, aud exact ce transcriu. De parcă aş avea pitit în cap un mic tranzistor.
Se uita la mine cu ochi luminoşi, plini de o veselă surescitare.
— Spune-mi, muzica asta încetează cînd îţi desprinzi privirea de pe note ?
— Da, fireşte. Chiar în aceeaşi clipă.
— Interesant ! am îngăimat eu.
Dar în sinea mea îmi ziceam : „De ce dracu nu poţi fi şi tu ca toate celelalte fete de pe lumea asta ?"
— Zău, crede-mă ! N-ai idee cît e de interesant. Sper ca şi mîine să fie tot aşa.
— Iar eu sper să nu fie ! i-am replicat furios. Mai bine îţi fac cadou două tranzistoare, decît să te ştiu că-ţi bîzîie ceva în cap.
Şi am trecut repede mai departe, ca să nu văd cum i se stinge într-o clipită veselia ce-i strălucea în priviri.

6

Vreo zece zile a fost ca în transă. Venea şi acum de la serviciu direct acasă şi înşfăca imediat un teanc de note, la întîmplare. Avea de unde, căci în bogata mea bibliotecă se aflau toţi marii compozitori ai lumii — îmi plăceau, îi iubeam, îmi erau de folos în muncă. Doroteea se instala comod pe canapea, cu picioarele adunate sub ea, în timp ce genunchii ei de fetiţă străluceau pe pătura verde ca nişte mici aştri de seară. Şi începea. Chipul ei căpăta o mobilitate superbă, de parcă ar fi dirijat concomitent partiturile pe care le ci-

tea. Eu unul știam despre ce-i vorba, pe cînd altuia scena i s-ar fi părut caraghioasă. Puteam urmări pe chipul ei toate părțile concertului, toate pasajele. Pentru mine nu mai încăpea nici cea mai mică îndoială că ea auzea ceea ce citește, atît de perfectă era coincidența. Cum cunoșteam majoritatea pieselor, ba pe unele le și dirijasem, mă mulțumeam să-mi consult din cînd în cînd ceasul. Da, nu încăpea nici o îndoială — concertele ei lăuntrice coincideau pe deplin cu cele reale.

Nu aș putea afirma că această stranie vocație a Doroteei m-a surprins sau m-a uluit în mod deosebit. De la un om ca ea te puteai aștepta la orice. Mai curînd mă îngrijora. Îmi aminteam de avertismentele doctoriței Iurukova. Orice pasiune, orice surescitare excesivă îi primejduiau cît se poate de serios universul ei sufletesc. Și totuși nu acesta era lucrul cel mai important. Mai exista și altceva, cu mult mai profund și mai puternic, legat probabil de natura instinctuală a omului. Ca orice individ normal, consideram anormal tot ceea ce eu însumi nu puteam face. Sau, ceea ce alții ca mine nu puteau face. Realizez acum cît se poate de bine, o asemenea poziție se numește ignoranță și mediocritate. Dar ce vină am eu dacă așa-i făcut omul ?! Așa-i făcută și cloșca ce-și cheamă speriată rățuștele galbene atunci cînd, îmbătate de fericire, se lasă purtate de cursul apei.

Și nu eram numai îngrijorat. Eram de-a dreptul speriat. Îmi venea să-i smulg din mîini notele acelea blestemate și să i le azvîrl pe geam afară. Și totuși nu o făceam, omul nu poate călca prea ușor în picioare ceea ce-i depășește statura. Păstram o tăcere ostilă, fără a-mi da în vileag îngrijorarea. Încercam să o abat de la această preocupare, antrenînd diferite discuții lăturalnice și deseori reușeam. De cum rămînea însă singură, își vîra din nou capul în note.

— Ce-ți place cel mai mult ? am întrebat-o odată. Din tot ce ai citit pînă acum ?

— Lacul lebedelor, veni prompt răspunsul ei.

Nu m-am mirat. M-am bucurat chiar. De aici nu aveam decît de cîștigat.

— Splendid ! am spus. Vrei să te duc la operă ?... Dacă nu mă înșel, spectacolul figurează în repertoriul din săptămîna asta.

— De ce ?

— Cum de ce ? Păi ăsta-i balet. Trebuie să-l vezi ca să-l înțelegi.

— Bine, se învoi ea.

Am simțit însă în vocea ei o notă de ezitare, de tristețe chiar. Îmi dădeam perfect de bine seama de ce anume se temea. Și tocmai pe asta contam și eu. Am reținut două locuri bune într-o lojă și am dus-o la spectacol cu un sentiment de răutate ascunsă. Se rezemă de balustradă, fără a arunca nici o privire spre sală. Avea o înfățișare foarte neliniștită, simțeam cum se concentrează în sinea ei, încercînd parcă să-și amintească ceva.

— Poftim programul, citește-l !

— Pe urmă ! îmi replică ea ușor nerăbdătoare.

Cred că era pentru prima oară cînd refuza ea care îmi îndeplinea, de regulă, fără să crîcnească toate dorințele. De cum răsunară primele acorduri am putut remarca că fața Doroteei se crispează, că fata își ține răsuflarea și se face mică pe locul în care se afla. Apoi fața i se relaxă treptat, înflorind într-un zîmbet aproape imperceptibil. Era clar că experiența mea eșuase. În antract, în timp ce o conduceam la bufet, am întrebat-o, încercînd să par cît mai indiferent :

— E la fel ?

— Ei, nu chiar la fel. Dar aproape...

— Și ce-ți place mai mult ?

— Opera, se înțelege. Și totuși există o deosebire. Ceea ce ascult eu însămi am impresia că răzbește din mine. De parcă ar fi compozițiile mele.

O înțelegeam foarte bine — era vorba de acel inexprimabil sentiment de triumf lăuntric, de care eu aveam parte atît de rar. Și care se revărsa, pesemne, ca o cascadă, acoperind-o cu forța și triumful său. Aducînd-o aici, eu urmărisem cu totul altceva. Crezusem că se va lăsa păgubașă de prostiile ei cînd va auzi adevărata frumusețe pe care o dă partiturii orchestra. Și tocmai o tratam cu o limonadă caldă, cînd un neghiob — un coleg de-al meu — se apropie, nepoftit, de noi.

— Nu cumva te-ai însurat ? mă întrebă el direct, fără nici o altă introducere.

— Încă nu.

Am remarcat însă privirea disprețuitoare pe care i-o aruncă Doroteea. Derutat, tipul se grăbi să se întoarcă la nevastă-sa, care-l aștepta cu gura căscată, dornică să afle noutatea. Am rămas pînă la sfîrșitul spectacolului, apoi am intrat să luăm masa într-un restaurant. Abia aici catadicsi Doroteea să comenteze :

— Frumoasă poveste, începu ea cu o ușoară condescendență. Dar, evident, nițel cam naivă.

Numai așa ceva nu mă așteptam să aud.

— De ce naivă ?

— Nu știu dacă merită să te transformi din lebădă în om. Ba să mai ajungi și regină. În palatul acela plictisitor.

Era clar că nu glumește, vocea ei suna cît se poate de sincer.

— Și rochiile ? am încercat eu s-o dau pe glumă.

— Da, dar lebedele zboară ! îmi replică ea simplu.

În sinea mea m-am înfiorat. Trebuia să suport micile recidive, după cum mă sfătuise doctorița Iurukova. Și nu trebuia s-o provoc. În regulă. M-am prefăcut că n-am auzit-o. Cinarăm destul de bine, dar ne-am întors acasă tăcuți și înstrăinați.

Apoi veni vara, atît de fierbinte, încît topi asfaltul aleilor. Acum pe terasă nu se putea ieși decît seara, după asfințitul soarelui. Abia atunci, dinspre defileul Vladaia, prindea să adie un vînt răcoros. Parcă îl și vedeam, ca pe o ființă vie, cum vine pe linia de centură, pentru ca undeva în dreptul Boianei s-o ia în jos, spre oraș. Mai întîi ajungea la noi, încă

tînăr și sigur de sine, lua apoi în răspăr muchiile ascuțite ale clădirilor și își vedea mai departe de drum. Dar, neîndoielnic, avea să dispară foarte curînd, diluat în duhoarea octanică a orașului.

Cu tot soarele fierbinte al verii, Doroteea mi se păru la fel de palidă. Am pornit deci într-o zi cu ea spre lacul de acumulare de pe rîul Iskăr, nu atît ca să o plimb, cît să-i vadă soarele fața. Mergeam la pescuit, chipurile. Nu sînt pescar, și nici permis nu am. Vila generalului Krăstev se află însă în zona de captare a apei, zonă interzisă, în care nici măcar paznicii de pescuit nu au acces. Generalul era plecat, și nici nu-i simțeam lipsa, mai ales că aveam tot ce ne trebuia. Am montat vergeaua lungă de bambus și am pornit amîndoi spre micul golf din această parte a lacului. Era o splendidă dimineață de vară, lacul strălucea în fața noastră, cositorit parcă. Soarele nu reușise încă să străpungă pe deplin pînza subțire a aburilor, ne deplasam într-un fel de lume fantastică, învăluită-n cețuri, cu iarba pînă la genunchi. Foarte curînd roua ne udă bine de tot picioarele, ca și cînd am fi trecut printr-un pîrîu. Doroteea însă nu simțea nimic, privea totul ca în transă.

— Doamne, cît e de frumos! rosti ea într-un tîrziu.

În voce i se deslușea o mirare de neînchipuit. Cine știe, era poate prima ei întîlnire cu natura. Sau poate pășea pentru prima oară prin rouă. Explicația nu am reușit niciodată s-o aflu. Locul era într-adevăr splendid. Pescarii îi spunea „Cornul de aur“ și asta nu numai pentru că era bogat în pește. Exact aici lacul se furișa ca un fiord în tînăra pădure de brazi. Malul dispăruse. Revărsîndu-se după vijelioasele ploi de primăvară, apa inundase iarba și plantația tînără. Pe întinderea ei netedă se ițeau acum vîrfurile țuguiate ale brăduților, capișoanele verzi ale sălcilor. Și totul era năpădit de flori galbene și albastre, eram sigur că atîtea flori nu văzuse niciodată în viața ei. Am prins de vîrful vergii o gută lungă de doi metri, iar la capătul acesteia un cîrlig. La începutul verii, cel mai bine trage, la o plută ușoară, șalăul acela de lac, cu aripioare roz.

— Ce faci? întrebă Doroteea mirată.

— Prind pește pentru tine.

— Nu vreau. Nu mănînc pește, n-am mîncat niciodată.

— Eu însă mănînc!... E foarte gustos...

— Și eu ce să fac?

— Păi ia păturile din mașină, întinde-le colo, la marginea pădurícii. Odihnește-te, citește, fă plajă — tot ce poftești.

Atîtea posibilități dintr-o dată! Și toate plăcute și ispititoare. Se liniști, îmi întoarse spatele și dispăru în direcția mașinii. Era o zi în care peștele trăgea în disperare. Nu avea cine băga frica în el prin locurile astea, nici nu știa, pesemne, ce-i aia primejdie. Nu-mi rămînea timp nici ca să-l vîr în juvelnic, trebuia să-l arunc de-a dreptul în iarbă. Azvîrliți astfel, unii reușeau să ajungă la apă; îi vedeam cum săgetau amețiți în

adîncuri. Nu aveau decît, eu unul nu le eram dușman, voiam doar să mă distrez.

— Antoni ! auzii în cele din urmă vocea Doroteei.

Tocmai mă-ntrebam unde o fi dispărut fata asta. Deși sunase distinct, glasul ei nu venea de prea aproape. M-am întors — pe mal nu se vedea țipenie de om.

— Antoni ! o auzii din nou.

Speriat, mi-am îndreptat de astă dată privirea spre lac. Aburii se ridicaseră, lacul strălucea sub ochii mei albastru și neted. Abia după ce m-am uitat mai atent, i-am zărit capul bălai spre celălalt mal al golfului.

— Ești nebună ? i-am strigat eu furios.

Ceva mai deplasat nici că aș fi putut spune. Ea însă luă vorbele mele ca pe ceva normal ; am văzut-o rîzînd cînd și-a întors spre mine pata albă a feței.

— Vino-napoi, am adăugat eu pe un ton mai calm.

Știam că mă va auzi chiar dacă aș fi vorbit în șoaptă. Ca de fiecare dată, se supuse, pornind înapoi, dar continua să rîdă — din pricină că intrasem în panică, pesemne. Asta mă înfurie din nou. Culmea ar fi fost să-și facă apariția și generalul. Înotul era strict interzis în zona de captare, dar de unde să știe ea acest lucru ? Vina îmi revenea mie în exclusivitate, firește, ar fi trebuit s-o previn. Doroteea se apropia din ce în ce mai mult, dar nu mai rîdea, își dăduse, desigur, seama că sînt furios. Înota uluitor de ușor și de frumos, dar încet de tot, neîndemînatic, ca o

broscuță care tocmai își lepădase coada. Ajunsă într-un sfîrșit aproape de țărm, se propti cu picioarele de fundul apei și se ridică. Era goală-goluță, stare de care părea să nu-și dea seama. Și așa și era, căci avea privirea de un calm desăvîrșit și candidă, fără pic de tulburare sau provocare feminină. Pesemne că aidoma copiilor sau driadelor antice, îi lipsea pur și simplul simțul rușinii. Porni spre mine, culegînd cu palmele stropii luminoși ce i se prelingeau pe umeri. Arăta exact cum mă așteptasem s-o văd : de o albeață diafană, aproape albăstruie, cu șolduri și sîni mici.

— Nu știam că nu-i voie ! rosti ea stînjenită. De unde să știu, vin pentru prima oară aici.

— Nu-i nici o problemă... De unde să știu eu că tu știi că înoți.

— Păi eu... Mi-am dat drumul în apă și am pornit... E pentru prima oară în viață, Antoni, pe cuvîntul meu îți spun.

Am privit-o neîncrezător. Știam foarte bine că nu minte niciodată. Și totuși...

— Și niciodată n-ai învățat ?

— Nu ! îmi răspunse oprindu-se în sfîrșit la cîțiva pași de mine. De ce trebuie să înveți un lucru pe care ți-l dă natura ?

— S-ar putea să ai dreptate. Înoți exact așa cum trebuie... Aproape ca o broscuță. Încă o dovadă incontestabilă că omul se trage din animale amfibii... Și, în special, din broaște.

— Omul se trage din păsări! mi-o-ntoarse ea cu reproş.

— Atunci de ce înoţi ca o broscuţă?... Cine te-a învăţat?... Asta ţine de acum de instinct.

— Nu ştiu... Tu, Antoni, s-ar putea să te tragi din broaşte. Eu însă mă trag din păsări. De acest lucru sînt cît se poate de sigură.

— Bine. Du-te şi te îmbracă. Chiar nu ţi-e jenă de mine?

— De tine — nu! răspunse ea strîngîndu-şi coc părul ud.

Ca bărbat nu prea aveam de ce să mă simt flatat de cuvintele ei.

— Şi de ce nu?

— Tu eşti Antoni!

— Care Antoni? am rîs eu niţel mînzeşte. Unchiul Antoni?

O altă gafă — uitasem pentru moment de această latură a trecutului ei. Dar Doroteea nu reacţionă nici de astă dată, ca şi cum nu aş fi spus nimic.

— Tu eşti Antoni caraghiosul. Ştii să prăjeşti peşte?

— De ce, tu nu ştii?

— Ştiu, cum să nu ştiu, dar nu vreau... Şi nici să gătesc pui, sau să-i jumulesc...

— Ai cam întrecut orice măsură cu puii ăştia! i-am tăiat-o eu furios. Hai, du-te!...

Se întoarse şi porni spre locul unde-şi lăsase hainele. Mergea şchiopătînd, căci iarba îi înţepa tălpile delicate. Am cules toţi peştii ce mai dădeau semne de viaţă şi i-am aruncat în lac. Unii o porniră de îndată spre adînc,

alţii rămaseră aici, în apa mică, răsucindu-şi neajutoraţi burţile albe. Ştiam din experienţă că cei mai mulţi îşi vor reveni, vor supravieţui încercării. Am rămas aşa pînă ce dispărură unul după altul, unii cu burta în sus, alţii pe-o parte, cu gurile deschise. Mă cuprinse un sentiment neplăcut, apăsător — cineva mă va face totuşi să plătesc într-o zi pentru nelegiuirea asta. Nu mai rămase decît unul singur, nemişcat şi fără viaţă. Am aşteptat o bună bucată de timp. La un moment dat, codiţa lui gălbuie zvîcni, dar cu asta se termină totul.

Doroteea întinsese cele două pături sub umbra rară a copacilor şi-acum zăcea pe spate, privindu-şi păsările cum se roteau în limpezimile cerului. Erau rîndunici cu aripioare negre şi ascuţite, cu gîturi întinse; nu goneau probabil după insecte, ci zburau pur şi simplu, îmbătate de transparenţa văzduhului. M-am întins şi eu pe pătura în carouri, ale cărei culori aprinse acum mă iritau. Doroteea ronţăia un fir de iarbă, chipul ei devenind din ce în ce mai concentrat.

— Antoni, vrei să-ţi povestesc ceva? mă întrebă ea într-un tîrziu.

— Ce anume, Doroteea?

— Cum a murit tata.

— Nu acum, i-am răspuns eu cu inima strînsă. Ceva mai tîrziu.

— Mai tîrziu n-o să mai am puteri.

Ştiam că nu aveam voie să o opresc. Era ceva ce trebuia să răbufnească din ea.

— Fie ! Dar să nu te prind că te pierzi cu firea !

— E un lucru pe care nu l-am povestit nimănui pînă acum, continuă Doroteea. Nici măcar doamnei doctor Iurukova. Deși ea îl știe foarte bine.

Din locul în care mă aflam, nu vedeam decît spicele palid-verzui ale ovăzului sălbatic. Și undeva, în depărtare, un colț de lac, azuriu și tare ca sticla.

— Bine, te ascult.

. . . .

Știi, Antoni, tata a fost funcționar. El însuși își spunea astfel. Acum însă nimeni nu mai folosește la noi cuvîntul ăsta, toată lumea spune „slujbaș". Mi se pare stupid și jignitor. Cuvîntul ăsta nu-i pentru oameni. Aveam un cățel, Baron. Îi spuneam : Hai, Baron, fă sluj ! Și Baron se ridica în două labe. Lăbuțele din față îi atîrnau îndoite, i se vedea burtica albă, aproape diafană, cu țîțișoare mici și roz. Bietul Baron, de cîte ori îl vedeam mi se părea extrem de caraghios, iar ochii îi avea din cale-afară de jalnici, îi lăcrimau chiar. Cățeilor nu le place defel să facă sluj. Nici oamenilor nu le place, nici cîinilor, nici animalelor, ca să nu mai vorbim de păsări. Ai fost vreodată la Grădina zoologică ? Ai văzut vulturi îndărătul gratiilor ? Nu există pe lumea asta animale mai abătute decît vulturii închiși. Poate vulturul să fie „slujbaș" ? Nu poate, se înțelege.

Tata era îngrozitor de slab. Nu fusese la început chiar atît de slab, dar din an în an

se jigărea tot mai mult, devenea tot mai străveziu. Și știi de ce ? Mama îi sugea sistematic sîngele. Noaptea, în timp ce dormea. Ce mai, îi înfigea o țeavă subțire în ceafă, exact sub creierul mic, și îi sugea sîngele. Nu te speria, Antoni, nu sînt nebună. Așa gîndeam atunci, cînd eram mică. Doamna doctor Iurukova spunea că am o imaginație neobișnuită. Și mai spunea că de la imaginația asta mi s-au tras toate necazurile, fiindcă nu sînt în stare să disting ce-i imaginar de ce-i real. Am avut, într-adevăr, o asemenea imaginație, dar după ce a început să mă îndoape cu medicamentele alea, m-am cam tîmpit. Acum am impresia că dorm tot timpul. Și tata era la fel. Nu zîmbea niciodată, vorbea-n șoaptă, avea nasul veșnic umed — ca al lui Baron. Și făcea sluj ca Baron, în fața oricui, indiferent cine era acela. Ce mai, se rezema de perete, iar din nas i se scurgea ceva transparent. Și era atît de jalnic, Antoni, și atît de supuși îi erau ochii ! Pînă și pe arșița cea mai mare, el își sufla nasul într-o batistă mototolită, ca vai de lume. Deși era peste măsură de trist și de tăcut, nu aducea deloc a vultur. Mai degrabă îl puteai asemui cu ciorile acelea triste, cu ciocuri lungi, care își vîră iarna capetele în pene și nu mai bagă pe nimeni în seamă. Pe atunci, nu știam că mama are un amant, un pompier. După moartea tatei, s-au căsătorit. Pompierul era atît de voinic, încît iarna, cînd rămînea în maiou, din corpul lui se ridicau aburi ca dintr-un cal. Niciodată nu-i auzisem pe mama

și pe tata certîndu-se din cauza lui, deși el venea uneori pe la noi; de fiecare dată cînd intra, își ducea mîna la chipiu și pocnea din carîmbii cizmelor pînă umplea toată casa cu miros de cremă de ghete. Era îngrozitor de lacom. Odată, pe cînd ne aflam numai noi doi în bucătărie, se apucă să ridice rînd pe rînd capacele de la cratițe și să înfulece de peste tot cîte ceva. Apoi rîse și mă ciupi de *acolo*. De rușine, am plîns toată ziua, dar n-am îndrăznit să-i spun mamei nimic. Înainte de moartea tatii, pompierul prinse să treacă tot mai des pe la noi. Atunci tata se îmbrăca și ieșea, nu era exclus să fi plîns rătăcind de unul singur pe străzile pustii. Doamna doctor Iurukova mi-a spus că am o ereditate împovărată, că semăn cu tata și că din cauza aceasta sînt atît de slabă și de sensibilă.

Atunci, în dimineața cînd m-a luat să-mi cumpere palton, era foarte necăjit. Mă prefăceam că nu observ, dar îl vedeam ridicîndu-și la răstimpuri mîna pentru a-și șterge lacrimile. Nu avea palton, iarna umbla cu un balonzaid la care prindea o mesadă de capră. De cînd mă știu, Antoni, n-am văzut un balonzaid mai uzat decît acela. Decolorat cum era de soare, părea un șort de băcan. Ziua aceea nu era chiar așa de friguroasă, doar că poleiul acoperise toate străzile. Asta se întîmpla în decembrie, cu două zile înainte de Anul nou. În ajun plouase, apoi se stîrnise un vînt rece. Stropii înghețaseră, arătînd ca niște bășici; cînd călcam peste ei

crăpau sub tălpile noastre ca niște ochi de om. Era foarte straniu să calci peste ochi de om, dar noi ne vedeam de drum, iar tata mă ținea strîns de braț, de-mi venea să plîng. Am ajuns astfel în centru, unde, slavă Domnului, calea era bătută de lume, așa că noi puteam călca în liniște.

Tata îmi cumpără un palton albastru, cu guleraș de blană artificială. Nu avusesem niciodată un palton atît de frumos. Vînzătoarea a vrut să mi-l împacheteze, dar eu l-am îmbrăcat imediat, așa că mi-a împachetat paltonul cel vechi. Văzînd cît de bine îmi stătea în el, se mai înveseli și tata nițel. Mă luă din nou la braț și, cu nasul în vînt, mîndru că se plimbă pe stradă cu o fetiță ca o păpușă. Aveam leit nasul lui, ceea ce le făcea pe colege să-mi spună Didi, ursulețul din Malaya. Eu nu mă supăram. Ursuleții ăștia-s teribil de simpatici, năsucurile lor par niște mici trompete, doar că-s din cale-afară de negre și lucioase.

Și pășeam așa pe stradă unul lîngă altul, strîngîndu-ne de mînă. Trotuarele erau pur și simplu ticsite de lume, toți cărau cîte ceva: un brăduleț, o jucărioară. Acasă nu avusesem niciodată parte de brad, de fiecare dată eram dusă la bradul instituției unde lucra tata. Ce brad mai e și ăla de te uiți la el doar o jumătate de oră, ca apoi să vină un Moș Gerilă beat, cu nas artificial, și să-ți dăruiască un căluț de lemn pe rotile. Ce să fac eu cu un căluț pe rotile, îl schimbam de îndată pe vreo carte, cine nu dă o carte pe un căluț? Acum

însă nu mă mai gîndeam la nici un brad, și nici măcar o carte nu l-am rugat să-mi ia, deși îmi doream din tot sufletul. Mă mulțumisem cu blestematul acela de palton, din cauza căruia am avut parte de toate nenorocirile vieții.

Și se întîmplă tocmai ce nu ar fi trebuit să se întîmple : mergînd astfel, tata căzu din nou pe gînduri. Am simțit cum mîna i se umezește și i se înmoaie. Curînd chiar și-o desprinse dintr-a mea. Exact de aici i se trase. Nu-i vedeam ochii, dar îi simțeam privirea încețoșîndu-i-se. Îl mai văzusem și altă dată cutreierînd străzile cu privirea asta oarbă. Am străbătut Parcul municipal și am luat-o pe Ivan Vazov. La colț cu Rakovski, tocmai cînd ne pregăteam să traversăm, tata se opri brusc în fața zăpezii îngrămădite la marginea trotuarului. De mine uitase cu desăvîrșire. După o scurtă ezitare, păși peste zăpadă și, fără să se mai asigure, puse piciorul în stradă. Nu făcu decît un singur pas. Era nehotărît în sinea sa, se întreba probabil ce anume uitase acolo, în urmă. Iar eu rămăsesem cu pachetul în mînă și cu ochii la el. În aceeași clipă o mașină se năpusti asupra lui ca o vijelie. O sută de vieți de aș avea, Antoni, imaginea asta o să-mi rămînă mereu vie în fața ochilor. Nu există putere care s-o poată șterge. În ceasurile cele mai grele de boală, ea a rămas la fel de adînc încrestată în memoria mea, atît în ceasurile de luciditate, cît și în cele de întunecare. Nici nu pot să-mi scot din cap oroarea asta, zău că nu

pot, altfel la ce ți-aș mai povesti-o și ție, doar așa, ca să te indispun? Văd și acum mașina în fața ochilor, verde, strălucind cu metalul ei nichelat și lustruit. Gonind nebunește, înșfăcîndu-l cu botul pe tata și aruncîndu-l pe capotă. Ținîndu-l acolo răstignit și continuîndu-și goana. După o clipă, cînd frînă brusc, din pricina inerției tata fu aruncat înainte. Am avut impresia că zborul acela a durat o veșnicie, că timpul a încremenit. Brațele și picioarele îi erau date în lături, capul îi atîrna ușor, îi vedeam foarte distinct creștetul pleșuv. Apoi totul se nărui brusc, capul i se împrăștie pe trotuar ca un ou. N-am leșinat, nu mi-am mutat privirea, mă uitam îngrozită, fără să simt însă nimic.

De pretutindeni prinseră să se adune oameni în fugă. Din mașină se furișă ucigașul. Era un tînăr, spîn, cu fața zbîrcită ca de babă. Unii încercară să-l ridice pe tata, dar cei mai mulți se îngrămădiră în jurul tînărului. Cineva îl înșfăcă de guler, altul îl izbi cu pumnul în beregată. Păreau turbați. Tînărul tremura ca o păpușă de cîrpe. Apoi se aruncă cu fața pe asfaltul clisos, smulgîndu-și părul și urlînd. Pentru mine era clar că se prefăcea. Oamenii se îndepărtară dezgustați, unii își continuară abătuți drumul. În tot acest răstimp, am rămas neclintită.

Tata a fost urcat într-o mașină de ocazie. I-am văzut capul spart, știam că-i mort. Dar nimeni nu mă observă, nimeni nu-și dădu seama că sînt cu el. Un milițian plecă cu tînărul acela, mulțimea începu să se împrăștie.

Doar acolo unde căzuse tata, se zărea o mică pată roșie. Într-un tîrziu, am plecat și eu. Am străbătut ca în vis strada cea îngrozitoare și m-am îndreptat spre casă. Oricît de distrusă aș fi fost în sinea mea, și oricît de istovită, nici pentru o clipă n-am uitat de paltonul cel nou. Pășeam ca un cadavru în acest palton nou, abia-mi tîram picioarele; fiecare pas reprezenta un efort și-mi era absolut indiferent încotro mă purtau.

Nu-mi amintesc cum m-am întors acasă, ce i-am spus mamei. Nu țin minte decît că fața i se făcu albă ca aluatul, dar ochii îi rămaseră total pustii. Nu era suferință în ei, dar nici vreo bucurie, nimic în afară de neant. Am pornit apoi repede spre bucătărie și am căzut pe dușumele înainte de a ajunge la chiuvetă. Am vomat acolo ceva verde și oribil. Am vărsat și fierea din mine. Ce n-aș fi dat să pot spinteca pîntecele moale al mamii, să fac să țîșnească de acolo întreaga ei mizerie lăuntrică. Atît de mult doream acest lucru, încît am simțit cum îmi plesnesc buzele. Iată, Antoni, ăsta-i omul, ai cumva impresia că-i mai mult?

. . . .

Cu asta Doroteea încheie, ultimele-i cuvinte murindu-i parcă pe buze. Arăta extrem de epuizată, avea privirea stinsă.

— Antoni, lasă-mă să dorm nițel. Sînt frîntă de oboseală.

Am pornit de-a lungul malului, singur. Am mers așa mult, poate o oră. Aveam senzația că pășesc pe un cer de nori înghețați, așa de

limpede se reflecta în el oglinda lacului. Din fire sînt un om închis, rareori remarc ce se întîmplă în jurul meu. Asemenea lucruri nu mă interesează, nu-mi spun nimic, nici măcar cînd alții rămîn cu gurile căscate. Așa am stat și în fața piramidei lui Keops, și în fața cascadei Niagara. De astă dată însă, tot ce era afară se furișa încet și inevitabil în mine. Foarte curînd liniștea puse stăpînire pe mine, atît de curînd cum nici măcar eu însumi nu mă așteptasem. Are dreptate Doroteea, ăsta-i omul, cugetam eu. Omul, frămîntat din lut, noroi și nori. Oricare ar fi proporțiile, amestecul rămîne veșnic.

Mergînd astfel, m-am trezit brusc în preajma pădurii. Era un brădet tînăr, dar neobișnuit de des. Crengile de jos ale brazilor se veștejiseră de mult, rămînînd verzi doar vîrfulețele care răzbăteau la lumină. La poalele lor totul era mort. Nu creștea nici iarbă, nu se zăreau nici flori, nici măcar ferigă, nimic în afara unor bureți albi și netezi, ca niște ouă de pasăre. Și totuși ceva mă atrăgea cu o forță tulbure spre adîncurile pădurii, pesemne senzația de necunoscut și de mister, tot atît de veche și ea, ca și omul. Am făcut apoi cale întoarsă, îndreptîndu-mă încet spre Doroteea.

Cînd am ajuns la ea, se trezise și privea îngîndurată în depărtare. Nu-mi auzi pașii, dar, văzîndu-mă, zîmbi cu o mină încă tristă.

— Cît am dormit?

— Cam o oră.

Nu purta niciodată ceas, timpul nu o interesa.

— Ți-e foame?

— Nu cine știe ce.

— Vrei să mergem undeva să mîncăm? Știu un excelent han pe aici, pe aproape.

— În regulă, încuviință ea și de astă dată. Bineînțeles, aveam mîncare cu noi, dar, după toate cîte mi le împărtășise, nu-mi puteam imagina că vom sta unul lîngă celălalt ghiftuindu-ne cu salam și ouă fierte. Ne-am strîns în tăcere bagajul. Mai stăruia între noi o tensiune abia perceptibilă, o jenă poate. Da, se înțelege, orice mărturisire naște jenă și reticență, și asta de ambele părți. Am ajuns în cele din urmă la mașină, am pornit motorul. Și doar în clipa cînd ne-am urnit din loc am simțit cu ușurare cum totul devine simplu și firesc, așa cum, de fapt, e viața însăși.

Pesemne că acest lucru îl înțelese și Doroteea, căci am văzut-o zîmbind cu ușurare. Nu îmi mai rămînea timp să mă ocup de ea, intrasem în pădure. Drumul, foarte îngust, trecea prin locuri veșnic umbrite și era noroios. În cîteva locuri, mașina prinse să patineze și doar cu prețul unor eforturi îndelungate am reușit să-mi continuu drumul. Am ajuns la șosea lac de sudoare. Orice mi-aș fi putut imagina, dar nicidecum să o văd pe Doroteea opintindu-se să urnească mașina cu brațele ei delicate.

— Eu te-am scos! rîse ea cînd, în sfîrșit, anvelopele începură să ruleze pe asfalt.

— Zău? Și cum anume?

— Cu gîndul.

— Prin sugestie?

— Nu, împingînd-o!

Am rîs și eu. De obicei așa vorbesc între ei copiii. Și nu numai că vorbesc, dar și cred ceea ce spun. Îmi amintesc că pe cînd eram de-o șchioapă mi s-a întîmplat să văd o căruță ce se împotmolise într-o mlaștină. Căruțașul bătea în neștire caii cu un ciomag, mai-mai să le spargă bietelor animale capetele. Și cînd căruța se urni în cele din urmă, eram profund convins că eu o scosesem — cu gîndul.

— Asta-i altceva! zise Doroteea. Să știi însă că nu glumesc cînd îți spun că pot face unele lucruri cu gîndul.

Atunci nu am dat atenție cuvintelor ei. Sau, mai exact, n-am vrut să le ascult. Îmi ajungea cîte auzisem în ziua aceea. După un răstimp însă, ele aveau să-mi revină în memorie, de astă dată cu o forță de nestăvilit.

La hanul de la Pasarel am ajuns foarte curînd. Han e un fel de a spune, căci nu era vorba decît de o banală cîrciumă sătească aflată la margine de drum. Era renumit, printre altele, pentru excelentul lui grătar, dar acum numai de mici nu-mi ardea. În curtea alăturată se aflau cîțiva copaci bătrîni, sub care erau așezate două-trei mese, de regulă fără a fi așternute. Pe a noastră însă chelnerul întinse de îndată o față curată, proțăpindu-se ca o santinelă în preajmă. De mult remarcasem că inspir un respect deosebit oa-

menilor simpli, care, pesemne, își ziceau că sînt vreun general. Nu era exclus ca și frumoasa mea mașină să le fi trezit asemenea presupuneri. Am comandat șase mititei și un lichior mare de mentă. Chelnerul îmi servi pe loc lichiorul, dar mici nu avea făcuți.

Lichiorul de mentă e o băutură ușoară, șoferii îl beau cu încredere. Degeaba însă — uneori și el îți poate rezerva surprize. Lucru ce se și întîmplă cu mine încă de la primele înghițituri. Asta poate pentru că mă obosise și mă moleșise soarele verii. Oricum, alcoolul acționă asupra mea cu o iuțeală neobișnuită, turnînd în mine o mare doză de nesăbuință.

— Și ce s-a întîmplat după aceea? am întrebat-o eu.

— Ce anume să se întîmple? tresări ea ușor de tot.

— Știi tu mai bine!

Doroteea tăcu, de parcă nu m-ar fi auzit.

— Dă-i drumul, Doroteea! am stăruit eu. Știu că nu-ți face nici o plăcere. Dar nimeni nu se duce la doctor pentru a-și scoate amigdalele pe rînd... E mai bine să termini cu totul deodată.

Exact în clipa aceea chelnerul aduse micii. Așa și rămaseră, neatinși.

. . . .

Ei se căsătoriră foarte curînd după ce muri tata, pe ascuns de mine, se înțelege. Slavă Domnului însă că n-am mai rămas să locuim în casa noastră, ne-am mutat. Se înțelege că au procedat astfel nu din considerații morale, ci din zgîrcenie. Ocupam o locuință cu chirie la stat; oricum, tot chirie se chema că e. Au hotărît să ne mutăm la Țtan[1]. El însuși își spunea astfel mîncînd cîteva litere. Colac peste pupăză, mama îi spunea Țețo. Era un zgîrie-brînză îngrozitor, ținea pînă la ultimul bănuț socoteala. De atunci nu-i mai pot suferi pe oamenii zgîrciți, Antoni, nu-i pot suferi nici pe ei, nici banii lor. Atîta timp cît pe lume vor exista bani, oamenii vor rămîne bicisnici și meschini ca banii, oricît de mult s-ar sulemeni. Banii n-au față, n-au chip, ei capătă chipul celor care îi posedă. Există bani murdari, Antoni, există bani meschini, există bani jalnici. Dar există și bani care nu valorează nici cît o ceapă degerată, cu care nu poți cumpăra nimic. Ăștia-s banii zgîrciților.

Țin minte ziua cînd ne-am mutat la Țeto. Au angajat un camion, dar fără hamali. Mama și cu Țețo au cărat totul. Mama, un zdrahon de femeie, era în stare să ridice și un cal. De Țețo să nu mai vorbim. S-au năpustit amîndoi asupra mobilei, de parcă ar fi fost cine știe ce pradă. Aveam mobilă destulă, rămasă încă de la bunicul. Au înșfăcat lucrurile și au pornit cu ele pe scări. Cînd nu le mai puteau duce, le tîrau pe jos, fornăind, cu grumajii lor musculoși leoarcă de sudoare. Bufetul i-a pus în mare încurcătură. Era o piesă lungă și grea, din stejar de Slovenia, cum îmi explicase tata. Îi văd și acum — răscrăcărați, cu ochii cît cepele,

[1] De la Țvetan.

mai-mai să le sară din orbite. Iar bufetul nici gînd să se clintească din loc. Pulpele lor stăteau gata să plesnească, buzele li se albiseră ca la pești. Într-un tîrziu au reușit să-l salte cît de cît. Și exact atunci s-au ciondănit pentru prima oară — scoteau cuvinte nelegate, de neînțeles, făceau spume la gură, spume care săreau mici și verzi, ca niște nasturi de vestă. Nu se înțelegeau, probabil, care încotro să tragă. Mi s-a făcut din nou rău, m-am închis în closet, unde am vomat și am plîns cel puțin o oră. Într-un tîrziu, cînd m-au scos de acolo, mi-am dat seama că tot calabalîcul era urcat în camion. Tot, Antoni, dar absolut tot, inclusiv bufetul. Pare neverosimil, dar așa s-a întîmplat. Necazul și încordarea îi dau uneori omului puteri pe care ulterior nu și le poate nicicum explica.

Am ajuns la Țeto, undeva în Iucibunar[1]. O Doamne ! Antoni, crede-mă că pînă-n ziua aceea nu-mi mai fusese dat să văd o asemenea cocioabă, mică și strîmbă, cu numai două ferestruici, atît de prăpădită, de parcă ar fi reprezentat un desen de copil. Ei locuiesc și acum acolo. Nici nu aduce a casă, ai zice mai degrabă că-i o ridiche ieșită pe jumătate din pămînt. Teţo sădea ridichi din astea în curte, iar toamna mă mîna pe mine să le scot, abia le smulgeam din pămînt, de parcă nu erau ridichi, ci măsele. Cocioaba era destul de veche, dată cu lut și apoi cu vopsea albastră. Vopseaua era scorojită, și

[1] Cartier periferic al Sofiei.

cînd se porneau ploile, casa căpăta înfățișarea unei mingi scoase din noroi. Ca să pătrunzi în ea, trebuia să cobori două trepte. Nu știu care era explicația — sau se ridicase curtea, sau se lăsase cocioaba. Cît ținea strada nu găseai o dărăpănătură care să-i semene. Mama și Țeţo se năpustiră din nou să bage mobila în casă. După cum era și de presupus, bufetul nu încăpu. Îl lăsară sub streașină, unde zace și acum. De șapte ani îl bat ploile, îl troienesc zăpezile, îl încinge cît e ziua de mare soarele verii, fără să i se întîmple nimic. E adevărat, s-a strîmbat nițel, dar a rămas același bufet. Nici nu îndrăznesc să mai mă uit la el, dar nici el nu se mai uită la noi, atît de scîrbit e de prostia și de nerecunoștința noastră. Ar fi putut să-l vîndă, desigur, dar trăiau mereu cu speranța că vor cîștiga un apartament la loterie și atunci bufetul le va prinde bine. Har Domnului că nu l-au cîștigat, deși ne părea foarte rău de bufet.

Așadar, șapte ani am locuit acolo. Nici azi nu-mi pot explica cum de nu s-a prăbușit peste noi cocioaba aceea. Toată casa era compusă dintr-o odaie mare și o bucătărioară. Eu locuiam în bucătărie, cu bătrîna. De fapt, nu îi era mamă lui Țeţo, ci un fel de bunică sau străbunică. Avea probabil peste o sută de ani, încît nici ea nu le mai știa socoteala. Gura îi era știrbă, fără nici un dinte. Dar și fără un fir de păr alb pe capul ei mic, de găină. Era destul de grasă, și cînd dormea, sforăia îngrozitor. Sforăia și ziua, și noaptea,

căci ori dormea, ori morfolea veșnic ceva. Nici acum nu sînt în stare să descriu prin cuvinte ce anume reprezenta sforăitul ei. Uneori, nu puteam nopți întregi lipi geană de geană. Răbdam însă cu stoicism, nici măcar nu o uram. Ce altceva puteam face decît să suport, să suport ? Altă soluție pentru un om ca mine nu exista. Și totuși exista. Tocmai atunci am învățat să zbor. Și tot de necaz și de vitregie, nu de altceva. Dar omul nu poate zbura decît noaptea, și asta destul de rar. Ce-ar zice lumea dacă ar vedea ziua namiaza mare o fată nebună zburînd peste acoperișurile caselor ? Din cînd în cînd mă duceau la doamna doctor Iurukova, adică la sanatoriu.

Cel mai mult însă mă îngrozea zgîrcenia îngrozitoare a lui Țeto, și a mamei dealtfel, căci foarte curînd prinse să-i semene întru totul. Ziceau că au nevoie de bani pentru a-și cumpăra apartamentul. Nu cred. Agoniseau cu atîta lăcomie banii, încît bag mîna-n foc că nu s-ar fi atins nici de o lețcaie, în afară doar de cazul în care cocioaba s-ar fi prăvălit cu adevărat peste ei. Țeto ținea toată mîncarea sub cheie și nimeni nu putea umbla la ea, nici măcar mama. Cînd cumpăra carne, o dată pe săptămînă, o împărțea în zece rații, drămuind-o pînă la ultimul gram. Carnea o gătea de regulă cu cartofi, într-un fel de vas de aramă, care aducea mai degrabă a lighean. Iar cînd ne așezam la masă, Țeto își punea lui patru bucăți, mamei două, bătrînei, mie și gemenilor cîte una. Nu înțeleg ce rost avea să se ghiftuiască, fiindcă niciodată nu se spetea muncind. Nu stinsese în viața lui nici măcar un incendiu, cel mult mucurile de țigară de pe coridoarele instituției, pe care le strivea sub călcîi. Nu se putea însă spune că era gras, numai că nu știa cum să folosească forța pe care o acumulase. În schimb mama slăbise enorm. Se angajase și ea, lucra ca infirmieră la o policlinică, duhnea strașnic a fenol și a alte produse imposibile, îi ieșiseră negi pe brațe și-i crescuseră mustăți. Îmi ziceam că există totuși o soartă sau altceva asemănător care să-l răzbune pe tata. Dar pînă acum nu se întîmplase nimic, îmi ziceam chiar că sînt fericiți amîndoi. Un lucru rămîne de neînțeles pentru mine : cum poate exista o fericire meschină ? Sau chiar una scabroasă ? Deși, se pare că totuși există. Iar eu credeam că singura fericire omenească este aceea de a zbura.

Nici haine nu-mi cumpărau. Nici manuale, nici caiete. De fapt, ca să fiu sinceră, nici nu-mi trebuiau. Am o memorie formidabilă. Ce apucă să-mi intre în cap nu mai iese de-acolo. Așa cred că trebuie să fie memoria pe care i-a hărăzit-o omului natura. În afară de gimnastică, la toate materiile aveam nota zece. Cît despre minijupă, află că eu am inventat-o. Am avut o perioadă cînd m-am lungit mult, rochița mi se ridicase sus de tot. Așa și umblam, cu picioarele dezgolite. Și erau slăbuțe, cum îmi sînt acum brațele. Nici măcar ciorapi nu aveam. Îmi luau cîte o pereche de ciorapi pe an, că ajungeam să-i acopăr de sus pînă jos cu fire și ochiuri remaiate. E cuvîntul pe care-l detest

cel mai mult pe lumea asta. Mama, Antoni, îmi povestea mereu cum un ofițer a luat de nevastă o fată săracă. A văzut-o cu cîtă iscusință știe să remaieze ciorapi și a hotărît : iată o soție potrivită pentru mine !... Și s-au căsătorit. La început, faptul că n-aveam haine frumoase mă făcea să sufăr îngrozitor. Mi-era rușine cum arătam. Acum însă le sînt recunoscătoare celor doi, ai cuvîntul meu. Ce n-am fost la viața mea ? Și Thaïs, și Kosmodemianskaia, chiar și Sonecika Marmeladova. Iar ei au fost și au rămas nimic.

Gemenii se născuseră în casa noastră încă din primul an. Erau bălai, cîrlionțați, rotofei ca niște purceluși. Și tot ca niște purceluși guițau toată ziua de foame. Tare mult am mai ținut la ei cît au fost micuți. Eu le dădeam de mîncare, eu le făceam baie, eu le spălam fundulețele trandafirii. De fapt, cît am fost sănătoasă, eu m-am ocupat de ei. Odată însă — aveau vreo șase ani — i-am surprins făcînd ceva. Minte de copii, poate n-a fost nimic serios. În toată viața mea nu mi-am ieșit așa din fire ca atunci. Stau acum și mă întreb de ce. I-am bătut de i-am învinețit. După povestea asta, Țețo m-a izgonit din casă și eu m-am dus să stau la domna doctor Iurukova. Apoi te-am întîlnit pe tine, Antoni, asta-i tot.

. . . .

Își termină istorisirea și se apucă imediat să-și bea limonada. Nici pe departe nu vădea extenuarea și deprimarea ce o încercaseră prima oară. Și exact atunci, ușor amețit de lichior, am făcut o mutare greșită și stupidă.

— Știi foarte bine că nu-i tot !

— Ce anume, Antoni ? mă privi ea cu neliniște.

— Vreau să-mi vorbești și de unchiul tău.

— Nu ! protestă ea aproape țipînd și sări în picioare.

Nu o văzusem niciodată atît de speriată. Sau poate nu folosesc cuvîntul cel mai potrivit. Era însă albă ca varul, buzele și le ținea strîns lipite.

— Nu ! repetă ea. Antoni, te implor nu !...

— Mă rog, mă rog ! am tresărit la rîndul meu, poate chiar mai mult decît ea. Dacă nu vrei — nu vrei !

Curînd m-am ridicat și am plecat. Dar buna noastră dispoziție iar se întunecase.

Din ziua aceea ceva se schimbase în relațiile noastre. Ele deveniseră mult mai obișnuite și mai firești, însăși viața noastră deveni mai firească. Se întorcea acasă întotdeauna ușor îmbujorată și grăbită și se apuca de dereticat. Făcea totul cu atîta ușurință, încît uneori mă încerca senzația stranie că în mîinile ei obiectele nu au nici o greutate, că alunecă parcă singure spre locurile lor. Uneori citea, luînd la întîmplare din cărțile mele, excepție făcînd romanele, firește. Alteori se îndeletnicea cu notele muzicale. Am remarcat însă că nu le mai asculta cu pasiunea anterioară. Punea din ce în ce mai des magnetofonul. Cîteodată mă descosea ore în șir despre viața unor autori, mai ales a lui Ceaikovski. Cu greu mă puteam hotărî ce și cît anume să-i spun, mai ales despre

căsătoria lui. Mă urmărea cu multă atenţie, intuind, pesemne, lucrurile cărora nu le spuneam pe nume. Sau cel puţin aşa mi se părea mie.

Mă obişnuisem cu ea ; cînd nu era acasă, mă plictiseam. Nu mai tresăream cînd, întîmplător, mîinile ni se atingeau. Nu-mi mai era teamă cînd cădea cu orele în muţenie. Sau cînd tot cu orele urmărea zborul păsărilor. Ne instalam zilnic pe terasă, de regulă pe la asfinţit, şi rămîneam acolo pînă prindeau să scapere stelele. Abia cu acest prilej mi-a fost dat şi mie să constat că pe lumea asta nu sînt chiar atît de puţine păsări. Şi că ciori sînt chiar prea multe. Pe acestea le distingeam cu precizie şi, într-o oarecare măsură, rîndunelele, mai ales după zborul lor avîntat. Doroteea însă era un ornitolog formidabil, cunoştinţele ei despre păsări ridicîndu-se cel puţin la nivelul unui cercetător ştiinţific principal. Poate că nu ştia la perfecţie structura sistemului lor osos, dar în ceea ce priveşte caracterul şi obiceiurile lor era de neîntrecut. Vorbea despre ele ca despre oameni, vorbea despre viaţa şi soarta lor, ba chiar şi despre visurile lor. Lucrul acesta nu mă nelinişte cîtuşi de puţin. Uneori, noaptea, îmi ziceam în sinea mea, fără a mă înspăimînta însă, că n-ar fi exclus să-mi fi pierdut şi eu minţile. Numai că eu mă simţeam bine astfel, nu pretindeam nimic altceva de la viaţă.

Mergeam apoi să cinăm undeva, de obicei pe terasa restaurantului de noapte. Se ataşase de acest restaurant, deşi nu avea nici un fel de obiecţie dacă din cînd în cînd îi propuneam să mergem şi în altă parte. Aveam impresia că

ambianţa frumoasă şi elegantă constituie singura ei vanitate terestră. O înţelegeam de minune, doar îi văzusem odăiţa din spitalul de psihiatrie. Acum însă avea o comportare mult mai firească, zîmbea la glumele mele, mînca cu poftă. Numai cînd se întîmpla să se aşeze la masa noastră vreun prieten sau cunoscut de-al meu, se încrunta brusc, manifestînd o ostilitate care friza lipsa de educaţie. Acesta era singurul motiv pentru care o duceam uneori la alte restaurante.

Altminteri, devenea tot mai prietenoasă şi mai liniştită. Şi îndeosebi mai familiară. Cred că luase niţel şi în greutate, cele cîteva grame împlinind mai ales obrajii ei supţi. Eram foarte bucuros de schimbările intervenite, căpătam astfel certitudinea că treptat îşi va dobîndi adevărata sănătate sufletească. Pentru prima oară în viaţă avea şi ea o locuinţă, lucru pe care-l consideram deocamdată cu totul salutar. Nu voiam să mă gîndesc cît va dura această situaţie, principalul era să se însănătoşească pe deplin.

Şi astfel sosi din nou ziua cînd trebuia să mă duc cu pensia alimentară pentru copil. De astă dată am dat un telefon în prealabil, pentru a pregăti terenul. Nu aveam nici un chef de jigniri sau insulte.

— Ascultă, Nadia, i-am spus eu paşnic, te rog foarte mult, dacă-i posibil, să mă scuteşti de astă dată de şicanele tale.

—Fii, domnule, serios ! îmi replică ea sec. Dacă vrei să vii, vino, dacă nu, n-ai decît. Dar nu mă lua pe mine cu ultimatumuri !

Am stat în cumpănă, gîndindu-mă dacă nu era mai bine să-i fi trimis banii prin poştă. Şi totuşi m-am dus. Nu mă număr printre oamenii care se eschivează de la îndeplinirea obligaţiilor, oricît de neplăcute ar fi ele. Am apăsat scurt, aproape cu dezgust pe sonerie. După ce am intrat, Nadia mi-a spus că, auzind soneria, pisica a şi ţîşnit spre vestibul. Dealtfel, am auzit-o şi eu miorlăind răguşit dincolo de uşă. Se proţăpi în hol la cîţiva paşi de mine, fixîndu-mă cu o privire plină de mustrare. Se vedea că eram total compromis în ochii ei.

Nadia se instală şi ea vizavi de mine. Abia în clipa aceea am remarcat că-şi pusese o bluză curată, proaspăt călcată. Şi nu mai trăgea după ea, ca de obicei, papucii aceia giorsăiţi. În schimb tăcea, privind distrată pe geam. Aveam senzaţia că uitase cu totul de mine, cufundată în gîndurile ei apăsătoare de fiecare zi. Nu era însă cu capsa pusă, asta se vedea cît de colo. Într-un tîrziu, se întoarse spre mine şi-mi spuse:

— Am văzut-o pe aia — pe nebună !

Normal ar fi fost să mă ridic şi să plec fără a scoate o vorbă. Cu banii în buzunar. Dar, cum se întîmplă de obicei, curiozitatea birui jignirea.

— Unde ? am întrebat-o eu cu ostilitate.

— Am pîndit-o în faţa editurii.

Ce mai, era exact în stilul ei !

— La editură mai lucrează vreo zece fete ! am replicat eu.

— Dar nebună-i numai ea. Şi nici n-a fost chiar atît de greu s-o deosebesc de celelalte. M-am urcat după ea în tramvai. Am vrut s-o studiez mai bine. Mă rog, nu-i o fată urîtă, dar

are picioarele prea subţiri pentru gustul tău. Pentru tine, Antoni, femeia nu-i alcătuită decît din picioare, atît şi nimic altceva. Nu ştiu dacă eşti în stare să sesizezi că mai are şi cap.

— În cazul tău chiar că-i vorba de un articol deficitar ! i-am replicat posomorît.

— Degeaba faci pe spiritualul ! comentă Nadia, demonstrînd un calm surprinzător. Mă rog, al meu nu-i ca dovleacul tău, dar mă slujeşte destul de bine. Şi Didi are un cap drăguţ, niţel caraghios, se înţelege, dar ce contează ? Deşi pare o natură foarte sensibilă, nici măcar nu m-a observat, atît o obseda gîndul de a ajunge cît mai repede acasă. Nici n-a coborît bine în staţia voastră că a şi luat-o la goană. Mă rog, ea alerga că-i nebună, dar ce m-o fi apucat pe mine ? Spre deosebire de voi, noi femeile, sîntem cu toate niţel trăsnite. Şi alergînd aşa, cu sufletul la gură, cred că am îndrăgit-o un pic, O fată seacă şi vanitoasă, îndrăgostită numai de propria ei fiinţă, n-ar alerga astfel.

Era pentru prima oară că o auzeam pe Nadia spunînd o vorbă bună despre o altă femeie. Sau poate că nici nu o considera femeie în toată firea, cum dealtfel şi stăteau lucrurile în realitate.

— Da, păcat de fată ! continuă ea nedumerită. Ce poate să spere ea de la tine ? De cînd mă ştiu, n-am văzut un egoist atît de prudent şi de fricos ca tine. Şi ai şi legea de partea ta.

Am privit-o mirat, lucru ce o înfurie.

— Ce te holbezi la mine, ştii doar la ce mă refer ! Legea nu-ţi permite s-o iei de nevastă, aşa că nu rişti nimic deosebit în afara faptului că-ţi răsfeţi nervii cu puţin sos picant.

— Prostii ! m-am înfuriat şi eu. Nici măcar nu mi-a trecut prin cap aşa ceva.

— Atunci de ce-o faci ?

— Nu fi vulgară ! Nu vreau decît s-o ajut.

— Asta-i un fel de filantropie ? mă privi ea disprețuitor. Tu, de fapt, urmăreşti nişte calcule precise. Nu te zbîrli, s-ar putea s-o faci inconştient. Dar dacă vrei să ții seama şi de sfatul meu — e momentul să te opreşti. Am impresia că nu o cunoşti destul de bine pe fata asta. Ştii unde-i stația — a alergat ca o țîcnită aproape o jumătate de kilometru. Am urmărit-o o bună bucată de cale, apoi am lăsat-o în plata Domnului, am tras o înjurătură şi m-am întors. Fireşte, mi-a fost ruşine de ce-am făcut. Oricui i-ar fi fost ruşine.

— De asta eşti azi atît de pusă la punct ?

În privirea ei scăpără, pentru o singură clipă doar, ura.

— Da ! rosti ea răspicat. Omul trebuie să se respecte pe sine. Măcar pentru bruma de omenie pe care o mai are.

Cu asta discuția noastră se încheie, de fapt. Ce ne-am mai fi putut spune ? Ce mai rămăsese între noi ? Am scos banii şi i-am pus pe masă. Apoi m-am ridicat, rămînînd într-o poziție stînjenitoare şi oarecum stupidă.

— Dar de băiatul tău nu întrebi ? mă scrută ea cu privirea.

— Poftim, te întreb !

— Întrebi ! Iar eu îți răspund — n-a catadicsit să vină ! Să-l fi văzut cum urla — vreau să stau la bunica ! Auzi, vrea să stea la bunica ! Să te mai întrebi cu cine seamănă !

Majoritatea bărbaților sînt ca tine, Antoni — se tem de femeile adevărate. Le consideră incomode şi de neînțeles. Bunicile, evident, țin de cu totul altă categorie. Asta înseamnă că blînda şi prea devotata mea mamă are să-mi restituie un infirm spiritual.

— În cazul ăsta, să-l dăm mamei mele ! i-am zis eu. Cînd eram mic, mă zvînta în bătaie.

— După cum vezi, nici cu bătaia nu se obține mare lucru, îmi replică Nadia. Hai, du-te, nu-mi place să-mi țin musafirii pironiți în mijlocul camerei.

Am luat-o din loc, petrecut de pisică. Ființa asta nu mă înțelegea cîtuşi de puțin, ba poate că era profund indignată din pricina mea. Ce-mi lipsea aici ? Aveam un pat comod, nevastă-mea cumpăra o cărniță excelentă. E adevărat, în chifteluțe punea ceapă şi piper în prostie, de nu-ți puteai apropia uneori nici nasul de ele. Şi totuşi, este oare ăsta un motiv ca să dormi pe acoperiş, ca tîmpiții ăia de motani ? M-am aplecat s-o mîngîi, furişîndu-mă apoi cu un sentiment de uşurare din vestibulul nedereticat. Nu ştiam că vor trece multe, multe luni nefericite înainte de a mai pune piciorul aici. Vara devenea tot mai zăpuşitoare. Pînă şi diminețile se făcuseră atî de fierbinți, încît Doroteea se întorcea de la serviciu ca un pui opărit. Asta nu o deranja însă cîtuşi de puțin, ignora, de regulă, micile necazuri ale vieții. În schimb eu am încetat să mai lucrez, evitînd clapele încinse ale pianului, nici măcar nu le atingeam. Şi cu toate

astea eram de un calm desăvîrşit, nu mă mai încerca eterna şi insaţiabila sete de a completa portativele cu liniuţe şi puncte. N-aveau decît să se completeze şi singure, dacă ţineau cu tot dinadinsul, omul are uneori dreptul să-şi aparţină şi sieşi. În luna aceea mergeam mult mai des la lacul de acumulare, de regulă cu noaptea în cap, înainte de a se crăpa de ziuă. Era atît de plăcut să goneşti cu toată viteza, să simţi cum te şfichiuieşte aerul stîrnit de maşină. Din beznă se iscau rînd pe rînd piscuri îndepărtate, unele scăpărînd odată cu primele zări ale dimineţii. Peste salbia măruntelor lacuri aflate de-a lungul drumului nostru se lăsa o ceaţă palidă, translucidă — oricît de caldă ar fi fost dimineaţa, apa era mult mai caldă. Peştele se pitea în adîncuri sau se ridica pînă la suprafaţă, să soarbă un pic de aer. Dar pescuitul nu mă interesa, nu mai luam nici măcar lanseta. Avea cine pescui şi pentru mine.

Generalul Krăstev era în concediu şi se mutase la vilă împreună cu tanti Zorka, soţia sa. Seara îşi înnădea imensele cîrlige cu mici mrene şi ţipari, lăsîndu-le să atîrne chiar sub oglinda apei. Dimineaţa scotea, fără să se fi trudit aproape deloc, şalăi uriaşi, uneori adevăraţi monştri, pe care îi examina cu îndelungată şi evidentă satisfacţie. Tanti Zorka îi prăjea în unt, servindu-i cu delicioase maioneze reci. Mîncam amîndoi cu poftă, era pentru prima oară că Doroteea făcuse o adevărată pasiune pentru meniul pescăresc, care pînă atunci îi fusese cvasinecunoscut. Uneori, eu şi generalul dădeam de duşcă şi cîteva pahare de vin

alb, bine frapat. Aveam senzaţia că Doroteea e fericită — pentru prima oară de cînd o cunoşteam. Generalul şi soţia lui se ataşaseră destul de tare de ea. E adevărat că nu aveau copii, dar nu cred că aceasta era singura explicaţie. Se pare că generalul aflase cîte ceva despre ea. Asta-i era meseria. Oricum, nu-mi pusese nici măcar o singură dată întrebarea privind relaţiile noastre. Presupun că tanti Zorka intuia, cu inima ei sensibilă, că Doroteea nu-mi era amantă. Amîndoi se învîrteau ca nişte căţeluşi în jurul ei, nemaiştiind cum să-i facă pe plac. Şi lucrul cel mai grav era că pe Doroteea nu o deranja cîtuşi de puţin această atenţie neobişnuită, găsind-o perfect normală. Considera, probabil, că se achită întru totul, la rîndul ei, oferindu-le exact ce primea — iubire.

În ziua aceea ne aflam pe mal, în costume de baie, şi făceam plajă. Încercam o stare de linişte şi de echilibru de care nu avusesem pînă atunci decît foarte rar parte. Brusc, un fel de foşnet mă făcu să-mi întorc capul. Doroteea se ridicase şi se ungea pe îndelete cu ulei de migdale. În ultima lună se bronzase bine de tot, ochii îi străluceau ca nişte diamante pe fondul mat al pielii.

— Stai să te ung eu! m-am oferit.

Nici măcar nu-mi dau seama cum am spus-o. Doroteea zîmbi şi-mi întinse flaconul. Mi-am turnat cîteva picături în podul palmei şi le-am întins pe unul din omoplaţii ei firavi, arămii. N-a urmat nici o explozie, fireşte. Masam liniştit lichidul uleios şi dens, fără să mă simt

cîtuşi de puţin jenat, dar şi fără pic de fior lăuntric.

— Eşti foarte drăguţ, Antoni ! îmi zise ea într-un tîrziu.

— Tot ce se poate, dar nu ca tanti Zorka ! am glumit eu.

— Amîndoi sînt atît de buni ! replică grav Doroteea. Fiincă au fost la viaţa lor tare nefericiţi.

— Tu ştii ceva despre ei ?

— Da, ştiu de ce n-au copii.

Rămîneam în vila lor pînă la lăsarea întunericului, cinam împreună cu ei, beam una-două sticle cu bere scoase de la frigider. Abia după aceea plecam. Deşi acasă ajungeam tîrziu, în oraş stăruia aceeaşi zăpuşeală insuportabilă şi un miros greu de asfalt şi praf. De regulă, nu intram imediat în apartament, mai zăboveam pe terasă. Acolo, sus, băltăreţul se plimba de mult pe acoperişuri, legănînd uşor antenele. Stăteam întinşi şi sorbeam cu nesaţ aerul proaspăt. De obicei, nu vorbeam, trăiam doar cu acea senzaţie lăuntrică de linişte şi pace, pe care o încearcă, pesemne, în asemenea nopţi numai blajinele rumegătoare. De aceea mă surprinse atît de mult întrebarea pe care mi-o puse la un moment dat Doroteea :

— Antoni, vrei să-ţi vorbesc de unchiul meu ?

— Da, bineînţeles, am tresărit eu.

— Mi-e teamă, Antoni !

— De ce să-ţi fie teamă ?

— Să nu-ţi rămînă întipărită în minte... E imposibil de suportat.

— Sînt bărbat, Doroteea. Pentru mine n-are nici o importanţă.

— Nu-i chiar aşa, replică ea cu amărăciune.

Şi tăcu îndelung pînă să înceapă istorisirea.

. . . .

„Cred că ţi-am vorbit şi despre bătrînă, nu-i aşa, Antoni ? Era foarte în vîrstă, abia mai umbla. Rar de tot, de obicei primăvara, se aşeza în prag, rămînînd acolo cu orele. Iar dacă i se întîmpla totuşi să scoată vreo vorbă, nu apucam să desluşesc o iotă. Cum îi căzuseră toţi dinţii, cuvintele îi ieşeau din gură molfăite. Baie nu făcea niciodată. Ce baie, cum să bată ea drumul pînă la baia comunală. Ce-i drept, dacă ar fi vrut, Ţeto ar fi putut s-o ia în braţe şi să urce cu ea şi pe Vitoşa. Dar el considera, probabil, că un asemenea lucru ar fi total lipsit de sens. De fapt, nici el însuşi, deşi mama îl ocăra, nu făcea baie decît o dată sau de două ori pe an. Sînt curat, fă ! se justifica el de fiecare dată. Că am o slujbă curată.

Din cînd în cînd, mama o spăla pe bătrînă pe cap. Mai ales vara, în curte. Un lighean cu apă fierbinte, un ibric mare şi un săpun de rufe. O săpunea zdravăn şi o clătea, turnînd apă cu ibricul. Capul bătrînei se făcea mic de tot, cît o pară, apa îi şiroia pe nări. Răbda îndelung, pentru ca apoi să pufăie scurt, ca un bivol. Apa era împroşcată în toate părţile, iar mama se înfuria straşnic şi o blestema ca o ţărancă. Remarcînd cu cîtă iscusinţă îi îmbăiam eu pe cei doi gemeni, mama mă puse o

dată s-o spăl pe bătrînă pe cap. Îmi vîrî săpunul în mînă și ieși.

N-aș fi crezut niciodată, Antoni, că acest lucru poate fi atît de îngrozitor. De bine, de rău, reușisem să-i săpunesc părul, dar cînd să i-l spăl, m-am simțit cuprinsă de o scîrbă de nedescris. Stau și acum și mă gîndesc ce mi-a venit, nu pot găsi nici o explicație, dar așa a fost. Am aruncat săpunul și m-am trezit în stradă, alergînd. Și mi se părea tot timpul că mă fugărește, așa udă și groaznică cum era, că vrea să mă înșface de codițe. Nu știu cît și pe unde am fugit. Abia într-un tîrziu mi-am revenit din spaimă. În aceeași clipă m-am înfiorat la gîndul că s-ar putea ca ea să fi murit, să se fi înecat în clăbuci sau mai știu eu ce. Și din nou am luat-o la goană — de astă dată în direcția opusă, pînă am ajuns acasă. Bătrîna nu avea nimic, intrase în bucătărie așa, cu părul ud, și plîngea. Cînd s-a întors de la slujbă, Țeței mi-a tras un toc de bătaie, iar mama m-a dus la un unchi de-al meu dinspre tată, unde am și rămas.

Ce-i drept, unchiul acesta m-a primit foarte bine. Cînd i-am povestit cum am spălat-o pe bătrînă pe cap s-a întristat nespus. Cel mai tare, Antoni, mă îngrozea faptul că semăna teribil cu tata. Numai că era mai în vîrstă, iar în creștet părul i se rărise de tot. Nu era însă chiar atît de slab ca el. Bărbia, în schimb, o avea și mai mică, ai fi zis că nici nu are bărbie. Semăna cu un cobai, dar cu un cobai bătrîn de tot, căruia nu-i mai arde de viață. Deși nu văzusem niciodată un oposum, îmi ziceam că seamănă leit cu acest animal, căruia, mă tot gîndeam eu, dacă s-ar ridica pe labele dinapoi, burtica i-ar atîrna între ele ca o pungă. Exact așa arăta și unchiul. Cei doi dinți din mijloc îi încălecau ușor buza de jos. Aveam uneori impresia că se hrănește doar cu capete de om, că stă și le roade creștetul, iar apoi le aruncă pe geam ca pe niște coji de nucă de cocos. Mi se năzăreau și alte lucruri dezagreabile. Eram mereu tentată să cred că e lipsit de oase, că nici măcar nu are o formă sau un volum anume. Aveam mereu impresia că e în stare în orice clipă să se facă prelung ca o rîmă sau, dimpotrivă, să se reverse în toată camera, dintr-un colț în celălalt, ca o masă gelatinoasă. Simțeam că mor de teamă, dar nu mai aveam unde să fug, îmi era frică de bătrînă.

Să știi însă, Antoni, că altfel era un om foarte de treabă, evlavios și milostiv. Iarna fărâmița pîinea rămasă de la masă și o arunca la vrăbii și porumbei. Iubea foarte mult porumbeii. Îi chema cu multă gingășie, iar ochii îi scăpărau într-una de plăcere. Și de ce să nu fi fost bun ? Ochii, ca și ai tatii, îi lăcrimau tot timpul, pentru asta poate că-l părăsise și pe el soția. Locuiam singuri-singurei în toată casa aceea pustie, ba nu, greșesc — numai pe acel palier, dar ce, parcă asta-i puțin ? Uneori mă cuprindea o frică de moarte, nu alta. Cel mai des mă încerca mila cînd îl vedeam atît de becisnic și de jalnic. Era de ajuns să tușească sau să-și sufle nasul, ca să mă cutremur. Cînd își sufla nasul, ochii îi ieșeau din orbite, se făcea vînăt, arătînd din cale-afară de caraghios. Mă

gîndeam tot timpul că într-o zi va avea parte de o moarte tragică, dar trăiește și acum și, pesemne, nu a îmbătrînit nici măcar cu o jumătate de zi : doar că se cațără prin copaci cu punga atîrnîndu-i de burtă și înfulecă de zor la alune. Trebuie să-ți spun că tata nu-l prea avea la inimă, dovadă că nu mă dusese niciodată la el. Unchiul era îngrozitor de fricos, îi era frică de cai, de cîini, de fulgere, chiar și de autobuze. Și autobuzele se temeau de el, nu știu de ce, poate pentru că li se părea că-i din cale-afară de grețos. Odată, văzîndu-l, un autobuz s-a speriat atît de tare, încît a virat brusc, intrînd într-o vitrină. Unii ziceau că a derapat, dar adevărul gol-goluț e că a vrut să-l evite pe unchiul.

Îți spun asta, Antoni, pentru că și mie mi-era frică de el. Cînd mă mîngîia pe păr, arătam ca un iepure paralizat de groază. Uneori mă mîngîia și pe genunchi și atunci ochii îi înțepeneau și i se abureau, de parcă ar fi fost făcuți din sticlă. Mă instalase într-o odaie separată, în care locuise mătușa. La început, acolo nu aveam decît o somieră cu plasă de sîrmă, așezată direct pe dușumele, și o saltea găurită, în care se aciuise o familie de șoricei. Apoi unchiul îmi aduse niște pături, o masă și alte cîteva mărunțișuri. Și deveni tot mai drăgăstos cu mine.

Dar teama pe care o încercam față de el nu m-a părăsit nici o clipă. La drept vorbind, nici eu însumi nu știam cărui fapt se datora această teamă, n-aveam nici un motiv deosebit. Atîta doar că uneori noaptea unchiul se tot plimba

prin fața odăii mele. Pășea ușor, în vîrful degetelor, scoțînd în răstimpuri scîncete slabe, ca un cățeluș abia fătat. Nu cred să mi se fi năzărit, deși încordarea și teama abia mă lăsau să respir. Pe atunci nu-mi trecea prin minte un anumit lucru. Nu mă gîndeam decît că o să-mi roadă și mie capul și o să mi-l arunce pe fereastră ca pe o nucă de cocos.

În ziua aceea cerul era cenușiu din cale-afară, ca toamna, și cădea o ploaie măruntă. Veni și mă rugă să mă urc cu el în încăperea de la mansardă, să căutăm un plic cu chitanțe, pe care, chipurile, îl uitase prin niște geamantane vechi. În aceeași clipă, Antoni, am și realizat ceea ce mi se va întîmpla. Doar că nu înțelegeam de ce trebuia să mă mai ducă la mansardă cînd, oricum, casa era pustie — de strigai ori nu, tot aia era. Îmi trecu prin minte că, pesemne, vrea să mă sugrume și să mă agațe apoi de vreo grindă, ca să creadă lumea că m-am spînzurat. Desigur, Antoni, ești ispitit să crezi că eram complet hipnotizată de frică și că nu mai știam ce fac. Nu-i adevărat, nu mai eram chiar atît de speriată. Aș fi putut să țip în timp ce urcam pe scări, să fug. Și totuși n-am făcut-o. L-am văzut, Antoni, cum dîrdîia în sinea sa și mi s-a făcut o milă cumplită de el. Pînă atunci nu mă mai încercase niciodată un asemenea sentiment de milă sau de durere față de un om, mă simțeam și eu zguduită din creștet pînă-n tălpi de milă, atît era de slab, respingător și nefericit. Ulterior, tot așa mi s-a făcut milă de o fetiță cu care am stat în aceeași cameră la spitalul doamnei doc-

tor Iurukova. De fapt, era o fetiță foarte plăcută și cuminte, doar că noaptea i se năzărea că este atacată de șobolani. Țipa și se războia cu ei, îmi venea extrem de greu s-o trezesc, s-o conving că n-a fost decît un coșmar. Slăbisem îngrozitor și, dîndu-și seama, doamna doctor Iurukova m-a mutat într-o altă cameră.
Acum cred că înțelegi. Cu oamenii normali, pesemne, nu se întîmplă așa. Cu mine însă s-a întîmplat. Deznădăjduită, am pornit spre mansardă. Acolo era întuneric, plutea un miros îngrozitor de haine vechi, putrede. Și cînd s-a aplecat spre mine, mi-am pierdut cunoștința și am leșinat. Stau acum și mă gîndesc că în acest leșin mi-am găsit salvarea. El s-a speriat și mai tare, ce mai, îl vedeam cum tremură ca varga, părăsit de toate puterile. Nu-i exclus însă ca la mijloc să nu fi fost decît o închipuire, căci el arăta într-adevăr tare nefericit."

Cerul era întunecat, iar tăcerea de-a dreptul de nedescris. Abia acum îmi dau seama că, de fapt, nu era tăcere, ci un fel de surzenie lipsită de noimă, care mă înghițea ca o groapă. Cugetam cu febrilitate, izbit și amețit de cuvinte al căror sens adevărat îmi scăpa. Socotisem pînă atunci că știam totul sau aproape totul despre oameni — din cărți sau din observații proprii —, nu avea importanță. Abia din acel moment am înțeles că și cuvintele, ca și cărțile, se tem de adevărul gol-goluț. Sau, pur și simplu, se pierd în fața lui.

— Antoni, te simți împovărat?

— De ce să mă simt împovărat? am întrebat eu stingherit.

— Pentru că acum totul trece în făptura ta!...

— Da de unde! Așa ceva nu poate exista decît în făptura ta, în afara făpturii tale își pierde orice putere.

— Ești atît de bun, Antoni!

— Nu, Doroteea... Nu vreau să fiu bun. Și, în nici un caz, așa cum înțelegi tu bunătatea.

— Vrei să te ușurezi?... Dar de tot, de tot?...

— Nu, nu vreau! m-am împotrivit eu cu hotărîre.

Acesta era adevărul. Nu voiam. Ba dimpotrivă. Voiam să păstrez în mine tot ce dobîndisem, să încing totul pînă la incandescență, pînă prinde să lumineze de la sine. Eram de-a dreptul uluit că putusem duce pînă acum o viață atît de pustie și searbădă, lipsită de orice povară proprie. La ce bun să mă ușurez? Și de ce anume? Se pare că Doroteea nu mă înțelese, căci se întoarse și mă privi întrebător. Nu-i vedeam chipul în întuneric, atît de cufundat eram în gîndurile mele.

— Ridică-te, Antoni! rosti ea încet. Și nu te teme. N-am să-ți fac nimic rău.

M-am ridicat automat.

— Întinde mîna!

I-am întins mîna. A ei mi se păru neașteptat de caldă și de puternică.

— Și acum privește cerul. Antoni, trebuie să te obișnuiești cu el.

Să mă obișnuiesc cu el? Te poți oare obișnui cu cerul? Îl priveam — arăta acum mult

mai jos, aveam impresia că, dintr-o dată, mă înălţasem pînă la tăriile lui. Era jos, întunecat şi mai rece ca oricînd, iar stelele păreau atît de strălucitoare, încît simţeam că mă dor ochii privindu-le.

— Antoni, ai să te simţi curînd neobişnuit de uşor. Ca şi cum te-ai transforma brusc în aer... Nu vorbi !... Dacă ai să simţi ceva, îmi spui „da“, dacă nu, „nu“ ! Asta-i tot !

— Da ! am rostit eu curînd după aceea.

— Iată. Antoni, pornim !... Relaxează-te bine de tot... Să nu faci mişcări bruşte. Şi, lucrul cel mai important, nu te mai gîndi la nimic !... Iată, asta-i tot — fii fericit !

Acum glasul ei mi se păru neobişnuit de sonor şi melodios. Nici măcar nu am simţit cum ne-am desprins de terasă. Eram undeva în înălţimi, sub noi licăreau luminile oraşului întocmai cum le vezi şi de la bordul avionului cînd începe coborîrea pentru aterizare. Pluteam chiar prin luminişuri, nu vedeam nici un liman, ca şi cum ne-am fi aflat în însăşi inima lor. Şi totuşi nu era acelaşi lucru, noi nu zburam, ci ne roteam ca nişte păsări ce au căpătat siguranţă în aripile lor. Îmi simţeam perfect de bine corpul, la fel simţeam şi văzduhul care mă învăluia ca o apă.

— Ţi-e teamă, Antoni ? Da sau nu ?

— Nu. Cîtuşi de puţin.

— Vrei să zburăm şi mai sus ?

— Da !... Da !...

Zburam spre stelele ce deveneau tot mai mari şi mai strălucitoare. Acum aerul mă izbea în plină faţă, ca un uragan, fruntea începu

să mă doară, nările îmi amorţiseră. Nu eram însă nici imaterial şi nici insensibil în clipele acelea, simţeam că mîna care o strînge pe a mea este mult mai puternică şi mai caldă, aproape fierbinte. Apoi uraganul se potoli cu totul, deşi văzduhul deveni mult mai rece, aproape pătrunzător. Din nou ne roteam prin înălţimi, dar nu vedeam decît stelele ce-mi tăiau ochii cu muchiile lor de diamant.

— Doroteea, unde-i pămîntul ?

— Sub noi ! îmi răspunse ea. Nu te teme, zburăm pe spate.

— Să mă tem ? Ce idee stupidă ! Ceea ce încercam în clipele acelea mi se părea mult mai firesc şi mai adevărat decît toată viaţa mea de pînă atunci. Deci Doroteea avusese dreptate — oamenii se trag din păsări.

— Antoni, eşti fericit !

— Da, Doroteea.

— Iată, ai văzut ? Omul nu poate fi fericit fără să merite acest lucru.

— Iar eu prin ce-l merit ?

— Prin mine... Prin mine, Antoni, pentru că mi-ai dat crezare.

Ne-am întors din nou cu faţa spre răsuflarea caldă a pămîntului. Cît de departe rămăseseră luminile oraşului. Şi cît de slab se zăreau. Mi se păreau o mică galaxie, pierdută în propria ei pustietate.

— Unde ne aflăm, Doroteea ?

— Deasupra munţilor... De asta-i totul atît de întunecat sub noi.

Întunecat şi mort !... Dar e frumos şi aşa !

Ne roteam pe deasupra munților, mai sus decît vulturii ce sălășluiau acolo, cufundați în somn la ceasurile acestea.

— Ți-e frig, Antoni ?

— Da, puțin.

— Mie nu mi-e frig niciodată. Simți cît sînt de fierbinte ? Credeam că fierbințeala va trece din mine în tine, Antoni... Dar nu-i nimic... Iată — coborîm.

Într-adevăr, coboram și ne apropiam tot mai mult de oraș, de luminile sale tot mai clare și mai distincte. Eram scăldați necontenit de curenți cînd mai reci, cînd mai calzi, de parcă înotam în largul mării. Mă simțeam tot mai ușor și mai liber, încercam o despovărare aproape fizică.

— Doroteea, ai mai zburat și altă dată ?

— Deseori, Antoni.

— Cît de des ?

— Nu știu. Dar nu-i chiar atît de simplu, nu poți s-o faci cînd vrei, ca păsările...

Glasul ei se stingea treptat. Avusese, desigur, dreptate : nu trebuia să vorbim. Acest lucru o vlăguia, pesemne. Coboram din ce în ce mai mult, distingeam acum șoselele, luminile șerpuitoare ale mașinilor. Apoi am început să disting străzile și piețile, ba chiar și clădirile, cu coroanele lor de neon. Odată cu aceasta simțeam însă cum, treptat, mîna ei se răcește într-a mea, cum degetele îi zvîcnesc.

— Antoni, trebuie să coborîm ! rosti ea slab de tot.

— Bine !

Dar nu eram capabil să-mi imaginez cum va fi cînd voi simți din nou pămîntul sub tălpi. Cum îmi voi tîrî picioarele de plumb. Cum voi trage anevoios în piept aerul încins. Ceea ce socotisem eu a fi o libertate nemărginită se dovedi brusc o robie, care, prin caracterul ei irevocabil, devenea total deprimantă.

— Doroteea, ai să nimerești blocul ?

— Nu vorbi, Antoni ! rosti ea în șoaptă.

Am atins aproape pe nesimțite betonul cald al terasei. Nu am coborît, ci ne-am lăsat pur și simplu, așa cum se lasă niște păsărele. Nu o vedeam bine, dar mi se părea foarte palidă. Am luat-o de mînă, o mînă rece ca gheața, și am condus-o spre casă. Am coborît scara pe întuneric, am deschis ușa apartamentului. Am ridicat brațul și am răsucit încet comutatorul. Lustra se aprinse. Nu dormeam. Nu mă trezisem, deci nu visam. Și iar i-am simțit mîna tremurînd în mîna mea.

— Stinge-o, Antoni ! mă imploră ea.

Am răsucit din nou comutatorul, cufundîndu-ne amîndoi într-o beznă caldă și umedă, ca un bîrlog de sălbăticiune. Apoi am simțit că se desprinde de mine și dispare, ca și cum s-ar fi volatilizat. Îmi dădeam seama că dîrdîi. Mă cuprinsese, pesemne, teama de cele întîmplate sau de cele neîntîmplate, nici nu știam ce să mai cred. Teama dădea însă buzna din nou — densă și gelatinoasă, infiltrîndu-mi-se prin toți porii sufletului, gata să mă înăbușe.

— Antoni ! mă strigă ea. De ce nu vii, Antoni ?

Am simțit o senzație de mare ușurare auzindu-i vocea. Căci, într-adevăr, mai stăteam și acum, prostește și fără noimă, lîngă ușa pe care nici măcar nu o închisesem.

— Nu te văd !

— Eu însă te văd ! Mergi drept înainte !

Glasul ei nu mai era la fel de limpede și melodios ca *acolo, sus*. Și totuși era al ei — ușor gîfîit, un glas omenesc viu și adevărat. Am pornit precaut înainte, m-am izbit de ceva, de vreo muchie de mobilă, pesemne, fără să simt însă nici o durere. Trebuie să mă fi aflat foarte aproape de canapeaua ei.

— Ți-e frig ?

Am tresărit, atît de aproape și neașteptat era glasul ei.

— Puțin.

— Dar tu tremuri, Antoni ?

— Nu știu !... Sus...

N-am cutezat însă să-mi termin ideea. Și dacă n-a existat nici un fel de sus ? Nu, n-a existat, se înțelege că n-a existat, ar fi imposibil. A fost o seară ca toate celelalte, tocmai coborîsem de pe terasă și ne pregăteam de culcare.

— Vino, te voi încălzi ! mă chemă ea.

O simțeam prin întuneric cum se dezbracă cu mișcări ușor înfrigurate. Îi auzeam răsuflarea accelerată. Brațele ei subțiri, goale, se mișcau fantomatic prin beznă. M-am repezit, am strîns-o la piept, dar în aceeași clipă m-am dat înapoi speriat. M-a săgetat tăioasa și dezgustătoarea senzație de a fi îmbrățișat un mort.

— Ce-i cu tine ? tresări ea.

— Ești... ești un sloi de gheață ! am exclamat înfiorat de propria mea voce.

După o clipă de tăcere, îmi zise :

— Antoni, forța asta a zborului izvorăște din mine însămi. Iar de astă dată ea a trebuit să ne țină pe amîndoi... Nu te teme, nu sînt o lebădă, sînt un om.

Da, din moment ce se refera cu atîta calm la acest lucru, însemna că totul s-a petrecut aievea. Așa e, nimeni nu poate zbura de-a surda prin înălțimile cerului. De-a surda și fără un rost rezonabil nu pot zbura decît îngerii biblici. Și m-am liniștit din nou, la fel cum fusesem și *acolo, sus*. Îi mîngîiam cu degetele ce mi se răciseră obrajii catifelați, umerii și gîtul de fetiță. Simțeam cum ea își redobîndește treptat căldura omenească, cum pielea ei devine vie și caldă. Mai întîi își recăpătară vlaga brațele, apoi picioarele ei zvelte. Răsuflarea i se făcea tot mai fierbinte, corpul slăbit — tot mai viu și mai suplu. Pînă și pletele ei ușoare prinseră parcă viață, răsucindu-mi-se în jurul mîinilor. Simțeam că mă cuprinde tot mai mult amețeala, ca și cum m-aș fi prăvălit cu o viteză nebună tocmai din înaltul cerului. Acum îmi era indiferent, acolo jos mă aștepta pămîntul, cu care eram obișnuit. Da, îmi era indiferent dacă-mi va aduce viață sau moarte, absolut indiferent. Căci în clipa aceea purtam în mine, aidoma sălbăticiunilor și copacilor, adevărul elementar că aceste două lucruri nu sînt decît cele două fețe iluzorii, alternante, ale eternei existențe.

M-am trezit dimineața tîrziu. Patul era gol. Patul ei era gol. Nu se vedea nici cea mai neînsemnată urmă, ca și cum Doroteea nici n-ar fi existat vreodată. Aveam senzația stranie că am călătorit îndărăt în timp, că m-am aflat fără veste într-o vară de demult a vieții mele. Sau într-un veac apus, pustiu și lipsit de suflare, ca amintirea celor dispăruți. Am aruncat în jur o privire precautā — nu era vorba de nici un veac apus. Mocheta portocalie, cele două fotolii cu speteze de lemn, capacul pianului, care strălucea ca un geam în razele soarelui de vară. Mă aflam acasă... Și mi se conturau în fața ochilor hainele mele zvîrlite în neorînduială pe jos. Da, mi s-a întîmplat așa ceva în lunga și dezordonata mea existență — să nu știu unde mă aflu, cînd, de ce. Dar acum știam cel puțin că mă aflu acasă.

Amintirile-mi reveneau una cîte una — extrem de vii și de limpezi. Și cu toate astea nu ajungeau chiar pînă la mine. Aveam uneori impresia că mă desparte de ele un obstacol subțire. Poate un perete de scîndură sau pur și simplu o poartă fără clanță și fără cheie. Văzusem limpede. Coridorul lung, apăsător, cu pardoseală de mozaic, umed încă după curățenia sanitară. Ferestrele zăbrelite. Văzusem limpede. Fete ținînd aer în pumni, palide, cu urechi ascuțite. Cînd și unde? Am împins poarta cu toată puterea, nu voiam să las pe nimeni și nimic să intre. Dar ea — teama mea — își făcea cu îndărătnicie loc prin gaura cheii, prin toate crăpăturile.

Nu știu cum m-am sculat, cînd mi-am ridicat hainele risipite. Am intrat valvîrtej în baie. Acolo, pe suportul de sticlă din fața oglinzii, am văzut lucruri *de-ale ei* — o periuță de dinți, o cremă Nivea, o loțiune de păr. Doamne, oare eram nebun cu adevărat? Am deschis robinetul de apă rece și m-am vîrît tremurînd sub duș. Am rămas cît am putut suporta, apoi am țîșnit ca opărit, m-am îmbrăcat cu înfrigurare și m-am întors din nou în hol. Acum mă simțeam ceva mai bine, am aruncat chiar o privire pe fereastră. Nimic deosebit: o banală zi de vară, dogoritoare și enervantă; miros de asfalt încins, reflexe stridente scăpărate de nichelul mașinilor din parking. Puțin mai departe, pe spațiul verde, bîzîia o cositoare cu motor împinsă fără tragere de inimă de un bătrînel apatic, cu un păr alb și pantaloni de doc șifonați. Mi-am consultat ceasul — nouă douăzeci și două de minute; ziua a douăzeci și șasea! Da, firește, douăzeci și șase iulie, ieri fusese douăzeci și cinci. Știam că lucrul cel mai înțelept pe care-l puteam face acum era să ies undeva printre oameni. Să le ascult fie și numai jumătate de oră sporăvăiala banală și mi-ar fi de ajuns ca să-mi revin.

Ușurat, am intrat în mașină și am pornit motorul. Și m-am întrebat pentru a cîta oară mă salva acest prieten unic, lipsit de simțuri, dar credincios, alcătuit din oțeluri, cabluri și tablă, îmbîcsit de gaze otrăvitoare? La colț am virat ușor și m-am pomenit în bulevard. Acolo, pe granitul tare al pavajului, se tîra leneș un excavator uriaș. Capul său mic și hidos,

în disonanță cu dimensiunile corpului, se apleca abătut spre pămînt, adulmecîndu-l parcă. L-am depășit prudent. Acum nu mai ezitam, știam încotro s-o apuc. Căci numai acolo puteam fi ajutat, în orice altă parte era exclus.

În dimineața aceea nu mai era chiar atîta lume la institut. Mai degrabă închipuit decît real, mirosul greu de spital mă ameţi din nou. Am intrat la doctorița Iurukova pe care am găsit-o la birou, ca de fiecare dată. Cerceta cu migală o pagină dactilografiată la un rînd. Auzind ușa, își înălță capul distrată. Deşi era o fire echilibrată şi obişnuită cu surprizele, mi-am dat seama că avu o tresărire lăuntrică.

— Luaţi loc, tovarăşe Manev !

M-am așezat în tăcere. Nu am început imediat discuția, voiam să-mi revin măcar din efortul depus la urcarea scărilor. Abia acum realizam că nu numai că mă grăbisem, dar le urcasem pur şi simplu în fugă.

— Mi se pare mie sau sînteţi agitat ?

— Chiar se vede ?

— Da, sînteţi niţel palid. Aţi avut vreun şoc ?

— Da, ceva asemănător.

— Și ce s-a întîmplat ?

— Am zburat ! Eu şi cu Doroteea !

Sînt acum pe deplin convins că in glasul meu trebuie să fi existat şi răutate, şi ură. Dar nu mă aşteptam în nici un caz ca vorbele mele să-i producă o impresie atît de puternică. Fața ei relaxată, stăpînită de un calm încremenit, ca de icoană, se transfigură într-o clipă, devenind rigidă şi încordată. Aveam impresia că intrase

într-un fel de panică lăuntrică, cu care se războia din răsputeri.

— Povestiţi-mi mai amănunţit ! mă invită ea prudent.

Am impresia că am reuşit destul de bine să-i povestesc un lucru care, de fapt, numai obiectul unei narări raţionale nu putea fi. Cînd am ajuns în cele din urmă la capăt, ea nu scoase o vorbă. Îmi dădeam seama că meditează intens, străduindu-se din răsputeri să se autoorganizeze. Cît timp a durat istorisirea mea reuşisem să mă liniştesc pe deplin, mai ales datorită caracterului absurd al celor relatate. Acum mă încerca din nou teama. În cele din urmă, doctorița își ridică spre mine ochii ei imobili.

— În primul rînd trebuie să vă liniştiţi ! mi se adresă ea cu blîndețe. Sînteți un om perfect normal, pe dumneavoastră nu vă paşte nici o primejdie.

— Oamenii perfect normali nu pot să zboare ! i-am replicat eu pe un ton răstit.

— Nu există nici o dovadă că aţi zburat. Uneori halucinațiile pot părea mai reale decît însăşi realitatea.

— Da, dar eu n-am avut niciodată halucinații ! Cum poate să aibă halucinaţii un om sănătos ? Mai ales că n-a existat nici o cauză exterioară !

— Ba a existat ! îmi replică ea. Știți prea bine că Doroteea nu-i chiar o fată normală. Dacă reuşeşte uneori să ghicească atît de bine gîndurile, de ce n-ar fi capabilă să inspire şi o anumită comportare ?

Am privit-o uluit. Numai aşa ceva nu-mi trecuse prin minte.

— Credeţi că m-a hipnotizat ?

— Nu am în vedere exact acest lucru. Dar nici prea departe nu sîntem.

Bineînţeles, despre ce altceva putea fi vorba ? Am privit-o cu un sentiment aproape neomenesc de uşurare.

— Deci excludeţi posibilitatea zborului ?

— Nu întru totul, rosti ea cu blîndeţe. Deşi mi se pare neverosimil.

— Cum vine asta ? am întrebat-o eu aproape ţipînd.

Pentru o clipă mi se păru că în privirea ei scînteie mînia. Sau un dispreţ abia perceptibil.

— De ce nu ?... Eu nu pot afirma decît ceea ce ştiu şi înţeleg. Dumneavoastră sînteţi un om absolut normal şi nu vă paşte nici cea mai mică primejdie. Asta nu vă este de ajuns ?

Nu, nu-mi era de ajuns, căci continuam s-o privesc nedumerit.

— Tovarăşă doctor, dumneavoastră ştiţi ce înseamnă gravitaţie ?

— Nu, nu ştiu ! îmi răspunse ea niţel răstit. Nici măcar fizicienii nu ştiu.

Aici nu-i vorba de formule... Ci de esenţa fenomenului. Aţi auzit cu siguranţă de faptul că pentru a scoate o rachetă pe orbită sînt necesare energii uriaşe.

— Şi dumneavoastră consideraţi că omenirea cunoaşte chiar totul despre aşa-zisele energii ?

— Zău că nu vă mai înţeleg.

Doctoriţa se încruntă.

— Tovarăşe Manev, ştiinţa a demonstrat că există energii care nu sînt proprii decît materiei vii ! Şi pe care legile descoperite pînă în prezent de fizicieni nu sînt în stare să le explice.

Se vede treaba că femeia asta nu era chiar în toate minţile. Sau, în cel mai bun caz, nu-şi cunoştea bine meseria. Să-i fi venit chiar atît de greu să pătrundă în sufletul meu ? Şi să mă liniştească ? Eu nu ţineam cu tot dinadinsul să fi zburat — mi se părea atît de anormal şi de îngrozitor. Preferam de o mie de ori să fi fost hipnotizat.

— Pe dumneavoastră ideea asta nu trebuie să vă sperie, continuă ea. O spun nu în interesul unui adevăr. Este clar că sînteţi nepregătit pentru ea. Ci în interesul sănătăţii dumneavoastră spirituale. Eu nu afirm că aţi zburat, ar fi, într-adevăr, neverosimil, dar faptul în sine nu este nici stupid şi nici îngrozitor, cum gîndiţi dumneavoastră. Noi n-am ajuns să cunoaştem nici pînă în prezent toate posibilităţile de care dispune conştiinţa umană. Nici ce anume stă la baza dezvoltării raţionale.

— Nimeni nu poate să zboare ! am replicat eu pe un ton destul de anemic. Aşa ceva nu stă în posibilităţile omului. Aşa ceva e nebunie.

— Tovarăşe Manev, de ce vă încăpăţînaţi să deveniţi cu orice preţ absurd ! se înfurie ea brusc. Încercaţi să gîndiţi niţel mai modern. Aici nu-i vorba de misticism, nici de nebunie ! Aici e vorba de ştiinţă !

De astă dată am tăcut eu. Eram conştient că cu cît voi discuta mai mult cu ea, cu atît va

fi mai greu pentru mine. De fapt, nu aveam nici un chef să intru în dispută cu adevărurile ei pseudoștiințifice. Auzi la ea : să-mi spună că există indivizi care, printr-un efort al gîndirii, pot muta din loc unele obiecte. Nu sînt chiar atît de încuiat, știu ce-i telecineza, psihotronica. Dar de aici și pînă la a zbura ?

— Să lăsăm discuția asta ! am mormăit eu. Nu vă faceți griji în ce mă privește, într-un fel sau altul mă descurc eu.

Iurukova zîmbi ușor, cam în silă, ce-i drept.

— Vă dau niște tranchilizante. Luați-le de trei ori pe zi, timp de trei zile. Apoi treceți din nou pe la mine.

— Mulțumesc.

— Și în orice caz lăsați-o în pace pe Doroteea. Nu-i puneți nici o întrebare, nu o zăpăciți. E firesc să creadă în ceea ce face. Sau în ceea ce nu face. Deocamdată nu trebuie s-o contrazicem. Dacă însă vă mai propune să zburați — refuzați-o. Oricît de mult ar jigni-o acest refuz.

— Fiți liniștită ! am rostit eu cu ostilitate.

— Nu sînt liniștită ! Nu vă dați seama de ce anume v-a ales tocmai pe dumneavoastră pentru a face acest — cum să-i zicem — experiment ?

— E o chestiune care nu mă mai privește ! i-am răspuns eu sec.

Cu asta convorbirea noastră se încheie. Am ajuns acasă pe la ora două. Nu mă mai temeam de ce se întîmplase. Ci de ceea ce avea să se întîmple. Mă temeam de întîlnirea mea cu Doroteea, de însăși Doroteea mă temeam, de cuvintele pe care aveam să ni le spunem. Simțeam față de ea o vagă dușmănie. La drept vorbind, ce altceva era ea dacă nu un oaspete nepoftit, care a nesocotit în mod arbitrar adevărata mea natură umană ?

Nu am mai așteptat-o. Cîteva minute înainte de a se face ora patru, cînd ea se înapoia de regulă acasă, am pornit în panică spre ascensor, m-am urcat în el și-am întins-o, fără a mă mai uita în jur. Am intrat în barul de zi al restaurantului „Sofia“, am dat de dușcă o sută de votcă și abia atunci am prins curaj s-o sun :

— Tu ești, Doroteea ?

— Eu sînt, Antoni, de unde vorbești ?

Îi simțeam foarte clar îngrijorarea din glas.

— De la Uniune, Doroteea, am mințit eu cu sînge rece. Avem o ședință importantă a Consiliului de conducere. Mă întorc pe la nouă.

— Bine.

— Nu te duci nicăieri ?

— Nu, firește. Știi doar că nu-mi place să ies.

M-am întors cu puțin înainte de ora nouă, mai plin de curaj după alcoolul băut. Îl amestecasem destul de bine cu juice de lămîie, ca ea să nu simtă că am băut. Poate că timpul îmi va șterge multe lucruri din memorie. Dar privirea ei îmi va rămîne neștearsă pînă în ultima clipă a vieții. Mi-e peste putință să definesc prin cuvinte ce anume conținea ea. Pentru a găsi cuvintele potrivite, ar trebui să înțeleg totul. Se vede însă că acest lucru nu-mi stă în puteri. Era în această privire și speranță, și nedumerire, și un fel de întrebare tăcută, ce se putea învecina cu groaza.

— Bună ! am încercat eu să pun cît mai multă naturalețe și însuflețire în glas. Te-ai plictisit ?

— Știi că nu mă plictisesc niciodată, Antoni, îmi răspunse ea aproape în șoaptă.

— Te-am întrebat tocmai pentru că știu.

Am mai continuat vreo zece minute să joc această comedie jalnică. Am recunoscut că am băut, cu ceilalți, un păhărel, două. Și că, spre deosebire de ea, m-am plictisit de moarte. Doroteea zîmbi pe neașteptate, ca și cum i s-ar fi luat de pe piept o povară imensă. Punea, se vede, pe seama alcoolului purtarea mea nefirească. Asta dură pînă cînd, în chip surprinzător chiar și pentru mine însumi, m-am pomenit spunînd :

— Știi, Doroteea, mîine plec la Plovdiv... Dar numai pentru două-trei zile..

— De ce ? tresări ea.

— Cei de acolo pregătesc un concert cu lucrări de-ale mele... Și trebuie să asist la ultimele două repetiții.

— Bine.

Nu era însă deloc bine. Fața i se întunecă dintr-o dată, obrajii i se supseră și mai mult. Cred că ultima zi o slăbise, arăta vlăguită. Brusc, inima mi se strînse de o durere aproape fizică.

— Te voi lua la concert ! am adăugat eu cu o însuflețire improvizată. Ai fost vreodată la Plovdiv ?

Ca și cum nu m-ar fi auzit însă, ea se îndreptă încet spre fereastra deschisă, rămînînd

acolo timp îndelungat. Cînd se întoarse, avea fața cadaverică.

— Antoni, eu am făcut o greșeală ! rosti ea încet. N-am vrut să te sperii. Am crezut... am crezut că ai să mă înțelegi.

Cînd anume făcuse greșeala ? Căci aseară se întîmplaseră doar atîtea lucruri. Abia am găsit puteri să-i răspund :

— Doroteea, hai să discutăm altă dată...

— Bine. Vrei să-ți fac un ceai ?

— Nu, mulțumesc... Sînt extrem de obosit.

În mine parcă se stinse ceva, ceva ce nu știam că există. M-am ridicat, îndreptîndu-mă încet spre dormitor.

A doua zi am plecat foarte devreme, aproape cu noaptea în cap. Ca să nu o trezesc, am străbătut holul în vîrful picioarelor, ca un hoț. Doroteea dormea, cu fața la fereastră ; capul abia i se zărea în lumina zorilor. Acum stau și mă-ntreb dacă dormea cu adevărat sau pur și simplu n-a vrut să-mi dau seama că e trează, că toată noaptea n-a închis un ochi. Sau poate că nu avusese puteri să-și ia rămas bun de la mine. Am plecat, dar în adîncul sufletului meu, știam că mă voi întoarce. Credeam în asta cum credeam în propria mea soartă. Și nu după trei zile... Numai după două. Problema era să mă liniștesc nițel, să capăt curaj, să strîng puteri. Nu voiam, eram sigur că nu voiam să fug de soartă, oricare ar fi fost ea. La acest gînd am ajuns în noaptea aceea lungă și zbuciumată.

La plecare, nici măcar nu știam încotro s-o iau. În orice caz, nu spre Plovdiv !... Plovdiv

e un oraş ca oricare altul, zgomotos şi plin de forfotă. Iar eu aveam nevoie de calm şi de linişte. Şi să nu dau ochii cu nici un cunoscut. M-am dus la Boroveţ. Fiind în plin sezon, staţiunea era invadată de turişti, toate hotelurile erau ticsite. Am găsit cu totul întîmplător o cameră liberă, mi-am urcat bagajul, ce bagaj, nu aveam decît o valijoară. Locul era, într-adevăr, foarte liniştit, dar şi pustiu ; pustietatea aceea diafană, de cristal, plină de copaci încremeniţi, mă apăsa. În prima dimineată am făcut o scurtă plimbare prin pădure. În pădurea aceea bătrînă şi fără viaţă nu trăiau nici un fel de păsări. În tot drumul meu n-am întîlnit decît un singur muşuroi, un babilon miniatural din ţărînă, frunze şi beţe uscate, în care colcăiau imense furnici roşii. Am ieşit într-o poiană mare şi însorită, aşternută de la un capăt la altul cu covorul galben al florilor de alior. Am aruncat peste poiană o scurtă privire şi am făcut calea întoarsă.

După masa de prînz am coborît pe terasa-cafenea. Am băut coniac, un coniac ieftin şi prost, altul nu aveau. Am băut fără grabă, dar mult. Era pentru prima oară în viaţa mea că beam de unul singur. Soarele scăpăta devreme după crestele munţilor, străzile şi aleile se cufundau într-o umbră densă. Cu cît beam mai mult, cu atît deveneam mai conştient de prostia mea. Şi de nemăsurata mea ticăloşie. Îmi era teamă să mă gîndesc la Doroteea, dar, în răstimpuri, ea îmi apărea în faţa ochilor, cu întrebarea aceea mută în care intuisem groaza.

În prima zi m-am întors în cameră abia la închiderea localului, beat şi treaz totodată, împovărat de negre presimţiri. În starea aceea de picoteală am visat din nou că zbor pe deasupra oraşului, pe deasupra munţilor, printre norii scămoşaţi ai înălţimilor. Eram extrem de fericit. M-am trezit însă speriat, afară scăpăra soarele orbitor de vară, iar din pădurea de brad care cobora pînă sub geamul meu venea un miros puternic de răşină. Am ieşit apoi pe balconul scund de beton. De fapt, era încă foarte devreme, căci văile adînci ale munţilor se pierdeau în umbră. Undeva în apropiere se auzea apa curgînd. M-am aplecat — femeile de serviciu frecau de zor carourile de şah ale terasei, turuind cu însufleţire. Am coborît, mi-am comandat şuncă cu ouă şi o sticlă de bere. Era atît de frapată, încît m-am înviorat pe loc. În definitiv, e oare chiar atît de important dacă omul e nebun sau normal ? Important e să se simtă bine. Iar eu fusesem fericit în vis, ce voiam mai mult ?

Seara mă surprinse tot pe tereasă, beat şi vlăguit. Nu mă clintisem de la masă. În ceasurile de vîrf, la masa mea se aşezau turişti nemţi, majoritatea în pantaloni scurţi, purtînd nişte pălărioare caraghioase de piele. Unii mă priveau, femeile îndeosebi, cu interes, impresionate : ce-o mai fi şi cu huhurezul ăsta sumbru şi încărunţit, care se uită prin oameni ca prin sticlă ! În definitiv, astăzi e cea de-a doua şi ultima zi, mîine voi pleca. Dar de ce mîine ? ...De ce neapărat mîine ?... Cine mi-a vîrît în cap ideea asta idioată ? Găsisem eu oare aici

ceea ce căutam ? Nici vorbă ! Atunci de ce să mai aştept ziua de mîine, cu zăpuşeală şi soare orbitor ? M-am ridicat şi m-am îndreptat orbeşte spre maşină — fără să plătesc, fără să spun nimănui nimic, fără să-mi iau bagajul. Am pornit motorul şi am plecat. Mîinile îmi mai tremurau încă, iar dinţii îmi clănţăneau sec şi cu înfrigurare. Singurul meu noroc era că ştiam foarte bine drumul, că-l puteam parcurge, indiferent de starea în care mă aflam. De atîta încordare, am ajuns în oraş complet treaz. Nici nu mi-am dat seama cum l-am străbătut. Mi-am venit în fire abia cînd am ajuns în faţa turnului întunecat al blocului nostru. Apoi, fără ca măcar să mai încui maşina, am luat-o rapid pe scări în sus. Ajuns în faţa apartamentului, am vîrît cu mîna tremurîndă cheia în yale, deschizînd uşa cu o mişcare bruscă. O, slavă Domnului, precum şi vouă, sfinţilor şi mucenicilor, în vestibul era lumină ! Chiar şi în hol ; din locul în care mă aflam i-am observat geanta albăstruie pusă pe scaun.

— Doroteea ! am strigat-o eu bucuros.

Dar Doroteea nu era acasă.

Nu, nu era acasă, însă totul în jur arăta că abia ieşise. Şi că se va întoarce dintr-o clipă într-alta, fiindcă lăsase lumina aprinsă. Atent, pas cu pas, am cercetat întreg apartamentul. Nu apucase să cineze. Şi nu-şi luase nici un fel de haine. Şi mai mult ca sigur că nu luase nici bani, căci îşi lăsase geanta pe scaun. În vestibul însă, dînd cu ochii de pantofii ei, singurii pe care îi avea, am rămas cît se poate de surprins, speriat chiar. Să fi plecat oare desculţă ? Era exclus, se înţelege, în afară doar de cazul că ieşise pe terasă. Păi sigur că da, asta era explicaţia, cum de-am putut să fiu atît de prost ? Nici nu mi-am dat seama cum am ţîşnit pe scări în sus.

Terasa era însă absolut pustie. Deprimat, am străbătut-o de la un cap la celălalt, oprindu-mă în faţa parapetului scund. Cu o mişcare aproape inconştientă, mi-am ridicat privirea spre cer, de parcă Doroteea nu era om, ci o pasăre pe care o poţi zări în orice clipă apărînd în zbor din beznă. Nimic deosebit, în afară doar de nişte stele palide, pătate şi de nişte umbre-ntunecoase de nori. M-am întors în apartament, mi-am consultat ceasul. Pînă la miezul nopţii mai rămîneau vreo zece minute. M-am aşezat într-un fotoliu şi am rămas în aşteptare.

Acum, mi-amintesc anevoie de noaptea aceea de coşmar. De fapt, nici n-are rost să-mi amintesc. Cu mers domol şi încleiat, în casa mea se strecura tîrîş, ca o omidă uriaşă, groaza. Nu puteam nici să o împiedic, nici să o strivesc, nici să fug de ea, de parcă aş fi fost legat de fotoliu cu cine ştie ce frînghie invizibilă. În zadar mă străduiam să mă liniştesc, recurgînd la o serie de argumente, care de care mai înţelepte. Cîte lucruri ciudate nu i se pot întîmpla omului în viaţă. Stupide, banale şi totuşi surprinzătoare. Te pomeneşti că i-a murit cineva în familie, mama de pildă, şi ea a plecat brusc într-acolo. Sau poate că şi-a cumpărat pantofi noi. Sau poate că stă, abătută, la vreo masă în restaurantul de noapte şi trage cu urechea la

pălăvrăgeala altora. Sau poate că s-a întîmplat lucrul cel mai grav — i-o fi revenit pe neașteptate boala și Doroteea hoinărește în neștire pe străzile pustii. Dar chiar și acest lucru era de preferat în fața iremediabilului. Preferam s-o văd în fața mea cu privirea aceea rătăcită, decît să știu că nu mai există. Să stea în pat legată, să țipe și să geamă, dar să fie aici ! Aș fi găsit, neîndoielnic că aș fi găsit, putere și posibilități de a o readuce la o viață normală.

Pe la ora trei mi-am adus aminte de blestematele medicamente ale doctoriței Iurukova. Am luat două tablete, după o jumătate de oră — încă una. Așa m-au și apucat zorile, cu sufletul înțepenit, lipsit de orice simțire, fără nici un gînd în minte. Pe la opt, am reușit cu chiu, cu vai să mă pun în mișcare. Am făcut un duș rece, mi-am schimbat lenjeria, apoi am urcat încet treptele spre terasă. Era locul de unde se vedea cel mai bine, în toate direcțiile. Nimeni nu se putea apropia de blocul nostru fără să fie văzut.

Asta mi-a și permis să observ de îndată grupul celor cîțiva oameni care se agitau. Nu era departe, doar la vreo sută de metri, în mijlocul unui teren deschis și accidentat, un fost șantier, presărat cu gropi și resturi de materiale. Erau strînși ciorchine, aplecați, unii chiar îngenuncheați. Glasurile lor alarmate abia se auzeau pînă la mine. Cei mai mulți, i-am recunoscut după căștile de protecție, lucrau la blocul de-alături, încă neterminat. Ridicară apoi ceva de jos și, cu efort și agitație, porniră spre blocul nostru. Era clar că duceau o femeie,

picioarele ei subțiri și desculțe atîrnau parcă fără viață. Cînd se apropiară mai mult, i-am recunoscut rochia. Nu-mi amintesc cum am dat buzna pe scări în jos, nici măcar să aștept liftul nu m-au ținut puterile.

O purtau pe Doroteea. După cum am aflat ulterior, zăcuse toată noaptea moartă, în mijlocul cîmpului pustiu și scormonit de gredere. Zăcuse acolo pînă ce, întîmplător, de la înălțimea cabinei sale, o zărise un macaragiu.

Abia spre prînz am reușit să dau de generalul Krăstev. I-am explicat foarte succint ce se întîmplase. După o clipă de tăcere, îmi răspunse cu vocea lui obișnuită, puțin tărăgănată.

—Bine, treci pe la mine. Îți las bon la intrare.

Peste o jumătate de oră mă aflam în cabinetul generalului. Mi se părea că am în fața ochilor un alt om — ușor înstrăinat, concentrat și liniștit. Cel mai mult însă mă impresionară ochii săi — nici în vis nu l-aș fi crezut în stare de o privire atît de rece, ageră și pătrunzătoare. Abia cînd începu să-mi vorbească, am perceput în vocea lui ceva cunoscut, apropiat.

— Acum calmează-te ! mă sfătui el. Și povestește-mi totul amănunțit. Tot ce s-a întîmplat între voi.

Tot ce s-a întîmplat între noi ? Păi cum se putea exprima așa ceva prin cuvinte ? Și-apoi eram eu în stare să înțeleg cele întîmplate ? Să-i povestesc că am zburat amîndoi, în plină noapte, prin tăriile întunecate ale cerului ? Îi

cunoșteam foarte bine judecata calmă, nițel lentă, dar de o logică desăvîrșită. Și acum, ascunzîndu-i lucrul cel mai important, simțeam că relatarea mea sună nițel absurd, neconvingător.

— Îmi ascunzi ceva ! rosti generalul.

— Absolut nimic ! m-am împotrivit eu răspicat.

— Fă-mă atunci să înțeleg de ce ai plecat atît de brusc la Borovèț ?

— Ți-am spus de ce ! Fusese prima noastră noapte. Nu cred însă că ești în stare să înțelegi cît de mult m-a răvășit acest lucru. Nu era totuși o fată de rînd, cu un destin de rînd. Voiam să-mi adun puțin gîndurile, să mă liniștesc.

— Ai procedat cum nu se poate mai prost ! se încruntă generalul. Cum de nu ți-a trecut prin minte că are și ea nevoie de o vorbă bună, liniștitoare ? Mai ales după o noapte cum a fost cea la care te referi ?

Parcă m-ar fi înșfăcat de beregată cu mîna sa puternică și păroasă.

— Eu ți-am spus cum s-a întîmplat ! am dat neajutorat din umeri. Acum îmi dau și eu seama, dar ce folos ?

— De ce n-ai sunat-o de la Borovèț ?... O vorbă bună i-ar fi fost, neîndoielnic, de folos.

— Da, da, m-am gîndit la asta, se înțelege. Ar fi trebuit însă să-i telefonez prin centrală și și-ar fi dat seama că nu mă aflu la Plovdiv.

Se pare că era un răspuns la care se așteptase, căci fața i se lumină ușor de tot. Și totuși rămase așa, nemișcat, profund cufundat

în gîndurile sale. Abia atunci mi-am dat seama cît era de abătut, de distrus, cît de greu îi venea să se stăpînească.

— După cum văd, e un interogatoriu-n toată legea.

— Bineînțeles că-i interogatoriu ! îmi replică generalul cu voce înăsprită. Dar nici pe departe nu aduce cu cele ce se fac în astfel de cazuri.

— În ce cazuri ?

— S-a întîmplat ceva îngrozitor ! Doroteea a fost ucisă. Și nu oricum. A fost aruncată de undeva. De la fereastra sau de pe terasa unei clădiri foarte înalte, ca a voastră, să zicem. Oasele îi sînt îngrozitor de fracturate, măruntaiele făcute zob, iartă-mă că-ți spun lucrurile astea...

Deși mă așteptam la un asemenea răspuns, am simțit brusc că mi se face rău, o greață cumplită punea stăpînire pe mine. Mi-am revenit însă foarte repede, adresîndu-i o altă întrebare :

— Și de ce crezi că a fost neapărat aruncată ? Și că nu s-a aruncat ea însăși ?

— Acolo unde a fost găsită nu există nici o clădire !... Deci a fost dusă ulterior... Și cine altcineva putea să o ducă dacă nu cel vinovat de moartea ei ?...

Evident, raționa destul de logic.

— Și cam pe la ce oră s-a întîmplat ?

— Expertiza medicală este destul de categorică : între unsprezece și douăsprezece. Exact în răstimpul în care te întorceai acasă.

— Da, e clar că asupra mea planează o bănuială destul de serioasă! am rostit eu cu indiferență. Și e logic să fie așa!

Eram, într-adevăr, indiferent. Ce importanță avea că eram bănuit? Ea era moartă, acesta era lucrul cel mai îngrozitor. Și nici o anchetă nu mi-o mai putea reda. Și-apoi, ce drept moral aveam să mă justific de vreme ce eram, într-adevăr, vinovat de moartea ei.

— N-am spus așa ceva! replică destul de sec generalul. Există contraargumente destul de serioase!

— Care anume? am întrebat eu apatic.

— Dacă ar fi fost aruncată de pe terasa voastră, trebuia să cadă undeva pe trotuarul din fața clădirii. Și în acest caz ar fi fost imposibil ca numeroasele hemoragii să nu fi lăsat cît de cît urme. Urme însă nu există! Ar fi absurd totuși să se creadă că a fost aruncată din altă parte, iar cadavrul i-a fost apoi adus pe șantier. De ce s-o fi făcut? Ca să te dai singur de gol?

— Asta-i tot?

— Nu chiar tot, se înțelege. Dar e esențial. Și totuși rămîne deschisă problema — cine-i asasinul? De ce a mutat cadavrul? Ca să îndrepte ancheta pe o pistă falsă? În cazul acesta era mai bine dacă-l lăsa undeva pe trotuar. Am impresia că toată povestea asta-i opera unui nebun sau a unui psihopat.

Firește!... Ce altceva putea să creadă? Nici o minte normală n-ar admite că Doroteea a căzut pur și simplu din cer. Tăceam. Generalul mă privi sumbru.

— Arăți frînt, se îmblînzi el. Du-te acasă, încearcă să dormi un pic, dacă poți... Nu vei fi implicat în anchetă.

— Ce anchetă? i-am întors-o eu, cu dezgust. Ce mă privește pe mine ancheta voastră?

M-am întors acasă. Unde să mă fi dus, orice ungher de pe pămînt era pentru mine de nesuportat. Camere goale, încinse de căldură, perdele învăpăiate de soare, luciu orbitor de scrumiere metalice. Pînă și durerea și suferința păreau că se topesc fulgerător în aerul acela încins. Și tocmai acesta mi se păru aspectul cel mai oribil. Nu mă simțeam atît nefericit, cît nespus de pustiu. Cel mai mult mă apăsa minciuna jalnică ce o trîntisem generalului. De ce nu-i spusesem adevărul? Nu m-ar fi crezut, se înțelege. Ar fi zis că-s nebun. Și ce-i cu asta? Doar adevărul e mai presus de orice? Da, dar care adevăr? se zbuciuma în neștire sufletul meu. N-are importanță! Din moment ce cu nimicnicia sau slăbiciunea mea o dusesem la pierzanie, ce ispășire mai putea născoci nefericita mea minte? Și la ce bun s-o născocească?

Am rămas îndelung în baie, sub jetul dușului rece, dar nici asta nu-mi aduse vreo ușurare. Și nici de altundeva nu putea să-mi vină. Încercam să mă liniștesc zicîndu-mi că poate nu sînt vinovat de moartea ei. Într-adevăr, nu-mi trecuse defel prin mine că i s-ar putea întîmpla o nenorocire. Dealtfel, nici pînă în prezent nu știam ce anume i se întîmplase. Poate că-și strînsese dinadins aripile. Sau poate că, în chip surprinzător și pentru ea însăși, s-a

întîmplat să-și piardă puterile și să cadă în neant. Dar ce sens avea să mă învinuiesc sau să mă justific ? Toate astea nu se refereau decît la persoana mea. Iar Doroteea ? Nici o forță de pe lume nu mai putea reda vieții singura ființă care zburase. Indiferent unde. Indiferent cum.

Seara tîrziu, m-am urcat cu inima strînsă pe terasă. N-am cutezat nici măcar să-mi ridic privirea spre cer, spre stelele jalnice care abia dacă reușeau să clipească deasupra capului meu. Nu aveau să mai fie nicicînd ale mele. Căci nu mai aveam aripi pentru ele. Sau nu mai aveam puteri. Așa cum sesizase din prima clipă doctorița Iurukova, eu nu aveam să trec nicicînd bariera. Și nu aveam să mă ridic mai sus de această platformă de beton goală și încinsă de soare, pe care din cînd în cînd poposeau porumbei singuratici.

GUȘTERUL ALB

PARTEA ÎNTÎI

I

Atunci se văzu Nesi pentru prima oară în mijlocul apelor înghețate ale oceanului, atît de azurii și de dense, cum nici măcar cerul — în zilele cele mai geroase ale iernii, în diminețile sale cele mai limpezi — nu poate fi. Frigul făcea să vibreze totul, apa scăpăra ca electrizată, deasupra acestui mic univers înghețat plutea un son gingaș, ca și cum s-ar fi atins ușurel crestele subțiri și încremenite ale valurilor.

Intrase în această lume incredibilă cu totul pe neașteptate, venit parcă dintr-o altă existență. Și totuși nu era cîtuși de puțin mirat. Privea în liniște infinita pustietate albăstrie, mai vie decît orice îi văzuseră ochii pînă atunci. Se afla singur-singurel pe bucata de gheață despre care încă nu știa că se numește aisberg, mai albă decît aripile păsărilor ce străbăteau cerul. Zăcea acolo, leneș și relaxat, uitîndu-se la soare ; da, într-adevăr, se uita țintă la soare, deși acesta, mic și rotund, scăpăra puternic deasupra pustietății. I se părea că astfel s-a născut și astfel se va contopi cîndva cu eternitatea. Nu avea nevoie de nimeni și de nimic, nici din afară, nici dinăuntru. Această lume vidă, albastră și albă îi era cu totul

de ajuns. Cu totul de ajuns îi erau și păsările. Mintea sa, lucrul cel mai incredibil pe care-l poseda, se odihnea în lene și calm ; dispăruse pînă și acel zgomot abia perceptibil de mecanism perfect reglat și gresat care bîzîia zi și noapte în nemiloasa cutie craniană.

Și tocmai atunci apărură primele balene. Erau trei. Masculul înota ceva mai în față, puternic și măreț, cu pielea lucioasă, aproape neagră în apa clocotitoare. Femelele îl urmau de la distanță, alăturate, fiecare mișcare a lor vădind parcă siguranță și supunere. Toate trei înotau însă viguros, cufundîndu-se în apa tare, care, unduindu-se, le respingea imediat. Din tonele de apă, în lumina blîndă a soarelui, li se ițeau mai întîi capetele. Masa lichidă le rămînea pentru o fracțiune de secundă pe boturile boante, revărsîndu-li-se apoi pe spinări, dar nu mai era apă, ci o adevărată cascadă de cristale. Zgomot însă nu făceau, deși înotau cu atîta impetuozitate. Doar clipocitul gingaș al valurilor îi ajungea la urechi, sau poate nu la urechi, ci undeva în adîncul ființei sale.

Da, ele nu făceau nimic altceva decît să înoate. Puternic, scufundîndu-se și țîșnind apoi din apa care se revărsa pe spinările lor lucioase. Acum însă Nesi le privea cuprins de o tensiune imensă, de presimțirea a ceva nemaiîntîlnit și crucial. Nu-și putea desprinde privirea de pe ele, nu avea puteri s-o facă. Nici măcar nu încerca să judece ce anume se întîmplase, care era explicația, ce semnificație putea avea. Se mulțumea să stea și să privească.

Trecu apoi la loc, în lumea realului. Şi constată dintr-o dată că se află în pătucul său caraghios de copil, care devenise de multă vreme scurt şi îngust pentru el. Ziua abia începea, prin caturile deschise ale ferestrei năvălea răcoarea dimineţii. Afară huruiau şi scrîşneau roţi şi amortizoare de tramvaie şi autobuze, acest zgomot cunoscut, pe care el abia îl auzea, se întindea peste întreg oraşul, acoperindu-le pe celelalte. Tresări şi aruncă o privire în jur : toate lucrurile erau la locul lor, cadrul era cel obişnuit, calm şi cotidian.

Cînd văzu pentru prima oară balenele, Nesi nu avea decît trei ani. Nu reuşea să-şi dea seama dacă visase sau avusese parte de vreo arătare stupidă. Fireşte, ştia ce înseamnă cuvîntul arătare şi era convins că nu putea fi vorba decît de vreo prostie sau plăsmuire banală a minţii omeneşti. Să fi fost oare atunci vorba de un vis ?... Nu, de visat nu visase niciodată. Dormea şi el ca toţi ceilalţi oameni, dar în cazul său acest lucru era total diferit. Pur şi simplu îşi închidea ochii şi dispărea în nefiinţă. Pentru cît timp ? De timp nu putea fi vorba. Cînd se trezea, avea senzaţia că nu s-au scurs decît cîteva clipe.

Despre treburile astea Nesi discutase în mai multe rînduri cu medicii şi psihologii care se ocupau de el. Aflase de la ei că visele sînt nişte lucruri încurcate şi ireale, ilogice ca esenţă, deformate ca imagine şi, în majoritatea cazurilor, neplăcute ca trăire. I se spusese că este vorba de un fel de amestec de lucruri fie

trăite aievea, fie existînd doar în conştiinţă. I se explicase că pînă şi la baza celui mai incredibil vis se află totuşi un oarecare adevăr, sau măcar un gînd împletit cu imagini desprinse din viaţă. Era foarte fericit că nu visa, visul părîndu-i-se prea omenesc şi agasant.

De astă dată însă Nesi se simţea mai tulburat ca oricînd. Ceea ce văzuse el semăna a orice, numai a vis nu. În primul rînd că era incredibil de adevărat şi de frumos. Coincidea întru totul cu o realitate posibilă, logică pe deplin ca acţiune şi reală ca timp. Balenele fuseseră balene adevărate, deşi el nu văzuse niciodată un asemenea animal. Şi totuşi avea certitudinea că exact aşa arată, de acest lucru nu se îndoia nici măcar pentru o singură clipă. Atunci, de unde apăruse atît de brusc această imagine cu nimic neprovocată ? Să fi văzut oare vreodată la televiziune, cînd fusese mic de tot, sugar, vreun film color de care apoi să fi uitat ? Dar cum să uite cînd niciodată nu uitase nimic ?

Nesi rămase acolo, în pătucul strîmt de copil, afară cerul se lumina tot mai mult, în huruitul metalic se auzeau din ce în ce mai des ţipetele isterice ale frînelor. Se simţea alarmat. Şi nu din cauza visului în sine sau a arătării absurde, ci pentru că nu era în stare să-i înţeleagă esenţa. În cazul oamenilor obişnuiţi, cînd cunoştinţele se dovedesc a fi insuficiente, într-ajutor sar intuiţia sau instinctul. El însă nu avea nici instincte. Dacă ar fi avut măcar o umbră de instinct, poate

ar fi simţit undeva în adîncul fiinţei sale că acesta reprezenta doar începutul acelui îngrozitor şi neuman destin al său.

2

Nesi nu era un ciborg sau vreun alt organism creat pe cale artificială, cum s-ar putea crede. Cei care se pricep la oameni şi la viitor ştiu că un asemenea lucru nu se va întîmpla niciodată. Chiar dacă se va trezi brusc şi iremediabil confruntată cu propria sa dispariţie biologică, omenirea nu va recurge pe cale artificială la continuarea speciei, nu va crea o fiinţă care să-i semene, dar care să aibă la bază cu totul alte principii. Ea va fi cunoscut deja adevărul despre existenţa sa. Şi nu va dispărea în inexistenţă, cum vor fi dispărut înaintea ei furnicile, cărăbuşii-de-mai, popîndăii şi şerpii-cu-clopoţei.

Nesi era un om ca toţi ceilalţi, din carne şi oase, zămislit şi născut de oameni. Oricît ar părea de straniu însă, nimeni nu a fost în stare nici să descopere, nici să intuiască adevăratele cauze ale „abaterilor sale de la normă", formulă prudentă folosită de cei care îl ţineau sub observaţie. În cazul lui, ştiinţa s-a dezis pur şi simplu de sine şi de pretenţiile sale. Chiar şi în ziua de azi oamenii se pierd în tot felul de presupuneri şi mistificări legate de ceea ce se numeşte viaţă spirituală. Cititorul care găseşte în sine răbdare şi curaj pentru a citi pînă la capăt această istorie destul de sumbră va pricepe cît se poate de clar cel puţin un lucru: pretenţiile epocii noastre nu prea corespund esenţei sale.

Părinţii lui Nesi erau nişte oameni cît se poate de obişnuiţi. Nu oameni standard, fireşte, dar obişnuiţi. S-ar putea ca preocupările lor să fi fost mai deosebite, asta-i tot. Cornelia, mama lui Nesi, cînta la liră. După cum se ştie, acest instrument nu-i mai spune nimic omului contemporan, care stă şi se miră cum de e posibil ca asemenea instrumente să-şi mai găsească locul în cîteva orchestre demodate. Ea însăşi, adusă de spate, cu braţe şi picioare subţiri şi elegante, semăna cu o liră. Părul îi era cenuşiu, iar despre faţă, dacă nu ar fi fost atît de decolorată, s-ar fi putut spune că e frumoasă. Avea o fire foarte calmă, distrată chiar, de gospodărie nu se ocupa aproape deloc.

Tatăl lui Nesi, Aleksi Aleksov, era cercetător ştiinţific principal la Institutul de izotopi radioactivi. Se spunea despre el că e cel mai ciolănos om din lume. Şi cel mai păros, desigur, dacă nu s-ar fi ras de cîte două ori pe zi. Deşi foarte ambiţios pe plan profesional, ambiţiile depăşeau simţitor, din păcate, posibilităţile sale profesionale. În rest, toată lumea era de acord că e un om bun şi onest, incapabil de gesturi urîte. Foarte îndrăgostit de soţia sa, el spăla, gătea, deretica prin casă. Evident, nu era un lucru dintre cele mai obişnuite, dar nici de vreo minune a lumii nu se putea vorbi.

Se căsătoriseră destul de tîrziu, fără să aibă multă vreme copii. Aleksi nu a reuşit s-o convingă să consulte un specialist. Pudică din cale-afară — nici măcar soţul ei nu o văzuse goală — cum avea să de dezbrace în faţa unui necunoscut. După ce trecu astfel un timp destul de îndelungat, ea se rezemă într-o bună zi de pieptul lui Aleksi. Obrajii îi erau uşor împurpuraţi.

— Aleksi, se pare că sînt însărcinată.

Aleksi se bucură extrem de mult, ba se şi sperie. Căci de astă dată Cornelia nu mai avea încotro, trebuia să consulte un medic, să verifice dacă minunea se produsese aievea. Chiar aşa s-a şi exprimat : minunea. Şi pe bună dreptate, fireşte. În natură nu există nimic mai măreţ şi mai enigmatic decît conceperea omului. Se pare că tocmai în acest act investeşte ea tot ce are mai valoros. Ea nu creează numai viaţă, creează mult mai mult, lucru de care se convinse şi Aleksi cînd Nesi văzu lumina zilei. Deocamdată, el se mulţumi să-i spună Corneliei :

— Ce mai ! Mîine mergem la un doctor !

— Nu, nu ! protestă Cornelia cu toată energia de care putea dispune glasul ei melancolic.

— La o doctoriţă, dragă.

— Ce rost are, Aleksi, asta se vede şi fără doctor.

Trecură încă trei luni şi nu se văzu nimic. Se înşelase, pesemne. Dar, după alte trei luni, ea îi spuse :

— Aleksi, de astă dată chiar că am rămas însărcinată.

Da, de data aceasta nu se înşelase. După cum, se pare, nu se înşelase nici prima oară. Se mai scurseră cîteva luni şi totul se văzu clar. Copilul creştea în ea de zor, mărindu-se de la o zi la alta. Cornelia nu mai aducea cu o liră, ci cu un contrabas, atît de mult se rotunjise. Mai trecură cîteva luni şi ea abia mai mergea. Ruşinată de felul cum arăta, renunţă să mai iasă din casă. Aleksi era foarte îngrijorat, fără să-i poată însă veni cu nimic într-ajutor. Zăcea tristă, cu faţa din ce în ce mai deprimată şi mai apatică, tot mai marcată de fatalitate, ca şi cum sarcina avea să-i crească la infinit.

După alte cîteva luni, Cornelia abia mai era în stare să se ridice din pat. Stătea învelită cu un pled subţire din bumbac, de sub care pîntecele i se înălţa ca un dîmb sau, mai exact, ca un deal — atît era de săltat şi de voluminos. Refuza cu aceeaşi vehemenţă să se lase consultată. Şi totuşi, Aleksi nu era în stare să înţeleagă că ea avea dreptate : cu ce o putea ajuta un doctor ? În cel mai bun caz — să-i prezică că va naşte un hipopotam.

Nu au ştiut niciodată cît timp a durat această sarcină : poate zece luni, poate chiar peste un an. Pînă la urmă, apelară la o somitate în materie. Pe măsură ce o consulta, palpîndu-i îndelung pîntecele, îngrijorarea şi preocuparea sporeau pe faţa profesorului. Emoţionată, cu buze livide, Cornelia se pierduse cu totul. Profesorul se plimbă abătut un

timp prin încăpere, apoi i se adresă lui Aleksi, aruncîndu-i o privire disprețuitoare :

— Nu-i decît un singur copil... Și-ntr-o poziție perfect normală.

— Atunci ce vă neliniștește ? întrebă precaut Aleksi.

— Cum ce ? Dimensiunile lui, greutatea lui. Cum e posibil ca niște oameni civilizați să fie atît de ignoranți ? Mai ales dumneata, care lucrezi în cercetare ? Să lași copilul să se îmbuibe ca un purcel într-însa. Trebuia s-o fi scos la plimbare, s-o fi pus la treabă, la mișcare. Pînă și ultima țărancă știe acest lucru în zilele noastre.

Aleksi tăcea vinovat. Ajunși afară, profesorul rosti îngrijorat :

— Mă tem că acest copil n-o să se nască pe cale normală... Cum să se nască ? Ăsta îți despică soția ca o secure.

Mai trecură două luni. Două luni tragice și îngrozitoare, cum însuși Aleksi le simți. Îngrijorarea profesorilor se înteți, țineau consulturi suplimentare, se pierdeau în presupuneri. Deși depășise de mult orice termen de naștere, fătul se încăpățîna să rămînă în pîntecele maică-si, viu și nevătămat. Se pare că-i plăcea acolo, îi plăcea să trăiască pe socoteala altuia, calm și nestingherit, nemanifestînd nici cea mai mică dorință de a vedea lumina zilei. Cornelia se vlăgui de tot, dar în privirea ei apăru ceva nou : nu mai era nici tristă, nici disperată, ci plină de strălucire, ca și cum viitoarea mamă nu s-ar fi pregătit să nască un copil obișnuit, ci pe însuși Mesia. Dar

cum să nască, de vreme ce durerile nașterii nu o încercau defel, de vreme ce nu simțea nevoia să se sforțeze, iar în ultimele zile nici măcar pe făt nu-l mai simțea. Abia atunci o internară la maternitate, prevenindu-l pe Aleksi că, dacă în două zile nu-și părăsește mama de bunăvoie, copilul va fi scos prin cezariană. Deși din cale-afară de îngrijorat și speriat, Aleksi se învoi pe loc. Aflînd știrea, Cornelia rosti încet :

— Aleksi... Poate că nu trebuie să se nască... Dacă nu vrea...

— Ce să zic, nu mai pot eu că nu vrea monstrul ăsta !... Important e să te scăpăm de el !

3

Așa se și întîmplă — Nesi fu scos din pîntecele matern. Cînd într-un tîrziu chirurgul îl săltă arătîndu-l, toate persoanele aflate în sala de operație rămaseră cu ochii holbați. Nu semăna cîtuși de puțin cu un nou-născut, mai degrabă ai fi zis că e un băiețel în stare s-o și pornească din loc pe propriile-i picioare. Chirurgul îi arse o palmă peste spate, ca pruncul să-și recapete reflexul respirației. Pesemne că gestul chirurgului nu i se păru lui Nesi prea civilizat, ba poate îl taxă și mai rău, căci se întoarse, privindu-l mirat cu ochii săi limpezi. Deși răsturnată, fața pe care o zări arăta antipatică și arogantă. Încercă să-i răspundă cu o înjurătură, dar, spre marea sa mirare, din

gură nu-i ieşi decît un fel de ţipăt de pavian. Oricum, chirurgul găsi reacţia absolut satisfăcătoare.

— Gata ! se adresă acesta sorei. Pe cîntar cu el !

Cei de faţă se strînseră buluc în jurul cîntarului, cercetîndu-i uluiţi cadranul.

— Opt kilograme o sută douăzeci de grame ! comunică sora năucită.

Nesi continua să zacă pe spate pe platanul oval şi rece al cîntarului. Era torturat de senzaţia că nu vede acest lucru pentru prima oară. Nu la oameni se gîndea, fireşte, de ei ştia. Le examina cu răsuflarea oprită halatele albe, mai exact, petele de sînge de pe ele, această culoare pură, puternică şi şocantă, pe care i se păru că o simte direct cu stomacul. În clipa aceea avu brusc senzaţia că este flămînd, cu adevărat, flămînd omeneşte, simţi acest lucru cu gura, nu cu jalnicul cordon ombilical în care stătuse înfăşurat atîtea luni. Dar nici de astă dată din gura lui nu ieşi o frază inteligibilă, ci un fel de lătrat strident.

— Am impresia că a vrut să ne spună ceva ! constată un asistent.

Chirurgul se apropie cu mersul său greoi. Faţa îi era din ce în ce mai îngîndurată şi mai nemulţumită.

— Asta nu-i om ! mormăi el pe sub nas. Pe undeva ceva nu a fost în regulă.

— Dimpotrivă, e un copilaş splendid ! exclamă ofensată sora.

Sora avea dreptate, se înţelege. Nici în maternitatea ei, nici în altă maternitate de pe

lumea asta nu se născuse vreun copil mai frumos. Sau, cu alte cuvinte, un băieţel mai frumos. După cum se ştie, cînd apar pe lume, copiii sînt roşu-liliachii, încreţiţi ca nişte mere scoase din cuptor, disproporţionaţi, cu picioruşe strîmbe şi monstruoase, cu degetele încărcate de semne, mucegăiţi parcă de umiditatea din pîntecele matern. Nesi în schimb era alb ca laptele, zvelt, ochii săi albaştri priveau drept şi limpede, avea o frunte de înţelept. Dar şi bătrînul profesor avea dreptate. În pofida perfecţiunii sale fizice, băiatul emana ceva neuman, nenatural, aproape respingător, aceeaşi impresie pe care ţi-o lasă şi păpuşa goală de celuloid, ideal proporţionată, dar cu ochi sticloşi, care nu clipesc.

În general, acolo, în sala de operaţie, Nesi plăcu mai mult femeilor decît bărbaţilor, care vedeau în el chiar un fel de provocare. Ele îl înşfăcară de îndată, îl îmbăiară, înfăşurîndu-l apoi cu grijă în scutece. În anturajul lor, capul lui mare de filozof se contura nefiresc, ochii săi continuau să studieze totul de jur împrejur. În definitiv, bipezii ăştia ţicniţi, ce se numesc, pare-se, oameni, de ce nu-i dau ceva să îmbuce ?

Numai maică-sa nu apucă să-l vadă, căci încă nu-şi venise în fire. Cum era convins că se achitase strălucit de această neobişnuită operaţie, chirurgul se îndreptă liniştit spre cabinetul său, unde îl aştepta tatăl lui Nesi. De cum îl văzu apărînd, Aleski sări nervos de pe scaun. Părea zbîrlit ca un motan speriat de

moarte, numai în cele două ore barba îi crescuse cu o jumătate de centimetru.

— Ce face Cornelia ? se auzi un fel de croncănit din gîtul lui uscat.

— Fii pe pace, totu-i în regulă !

— Dar băiatul ?

— Ce te face să crezi că-i băiat ? glumi chirurgul.

— Păi... la dimensiunile astea...

— Da, într-adevăr, e băiat... Şi nu un băiat oarecare...

Şi chirurgul îi povesti cu calm şi cu răbdare ce fecior nemaipomenit i-a mai fost dat să aibă. În timp ce vorbea, ochii lui Aleksi căpătară o strălucire aparte, aproape fanatică.

— Aş putea să-l văd ? întrebă el cu răsuflarea tăiată.

— Fireşte. Dar trebuie să-ţi pui halatul.

Şi profesorul îl conduse să-şi vadă băiatul. Ciolănos şi păros cum era, Aleksi părea o gorilă aşa cum stătea aplecat asupra copilului. Avea faţa crispată, respiraţia nefirească parcă, sacadată. Profesorul îl studie îngîndurat : era oare posibil ca dintr-un astfel de tată să iasă o capodoperă atît de uluitoare ? I se părea nenatural, amoral chiar. Treptat, faţa lui Aleksi se relaxă, în privirea sa apăru un triumf mocnit.

— Da, asta-i ! rosti el într-un tîrziu.

În tonul său ceva spunea că era exact ceea ce aşteptase, că pentru nimic în lume n-ar fi putut fi vorba despre altceva.

— Ce anume ? îl scrută imediat chirurgul cu privirea.

— Chiar nu realizezi ?... O nouă mutaţie în evoluţia omului !... Poate chiar prima după milioane de ani.

Chirurgul tăcea sceptic.

— Nu cred, replică el. Mai curînd un incident inexplicabil.

— Mutaţia nu-i şi ea un incident ?

— Nu sînt absolut sigur.

— Nu crezi în Darwin ? îl întrebă Aleksi uluit.

— Ba da, dar nu pînă-n pînzele albe ! îşi ieşi de astă dată chirurgul din fire. Mutaţiile nu sînt, cum cred unii, nici pe departe atît de oarbe şi de multidimensionale. Ele conţin o anumită acumulare cantitativă. Şi chiar o anumită orientare predeterminată de condiţiile şi calităţile materialului.

Aleksi tresări uşor de tot :

— S-ar putea să ai dreptate ! De ce s-a născut o frumuseţe de băiat, şi nu un monstru, cum ne-am fi putut aştepta ?

Se pare că profesorul nu auzi ultimele cuvinte. Sau, poate, nu le băgă în seamă. Se întoarseră amîndoi tăcuţi în cabinet. Astfel rămaseră şi acolo, fiecare pierdut în propriile sale gînduri. Faţa bătrînă şi obosită a chirurgului — o faţă de cal mai degrabă, din cei ce sînt ucişi, nu-i aşa ? — se înviora treptat, pe ea apărînd o anumită relaxare.

— S-ar putea să ai dreptate ! rosti el. S-ar putea ca într-adevăr să fie vorba de o mutaţie... Acum sînt sigur că băiatul a rămas în pîntecele matern mai mult de un an. Şi nu ar fi fost exclus să nu se mai fi născut deloc,

dacă n-am fi intervenit noi. Ceea ce în principiu presupune existenţa unor tulburări profunde în codul său genetic. Sau, cu alte cuvinte, o mutaţie, o schimbare bruscă în structura unei gene.

— Exact! exclamă Aleksi surescitat.

— În acest caz se prea poate ca noi să posedăm ceva mai preţios decît toate comorile lumii?... Un nou Adam?

Livid, Aleksi nu răspunse. Privirea sa strălucea sub sprîncenele stufoase de derviş asiatic.

— Şi totuşi, care poate fi explicaţia? continua să cugete cu glas tare chirurgul. În definitiv, pe lumea asta nu există nimic întîmplător.

— Chiar nu înţelegi? îi aruncă Aleksi o privire stranie.

— Ce să înţeleg?

— Gîndeşte-te la locul meu de muncă!

Deşi ştia prea bine unde lucrează acest cercetător ştiinţific aiurit, profesorul nu fu în stare să facă pe moment vreo legătură, ceea ce-l determină pe Aleksi să continue surescitat:

— Acolo lucrez cu izotopi radioactivi foarte rari... Şi, de regulă, fără nici un fel de măsuri de protecţie. E adevărat, în cantităţi extrem de mici şi cu o radiaţie neglijabilă. Şi totuşi, mai ştii? E vorba de natură, ce ştim noi despre adevăratele ei forţe motrice?

— Da, e clar! rosti profesorul răsuflînd a uşurare. O explicaţie există totuşi.

Faţa lui se înveselise vizibil. Să nu-i fi trecut oare pînă atunci prin minte că-i vorba de o glumă proastă a Satanei? Sau a Domnului — totuna! Ceva neaşteptat, suprauman şi inexplicabil. Prea i se păruse copilul din cale-afară de perfect pentru a fi o simplă joacă a naturii. Dar nu afirmase oare el însuşi că mutaţiile nu sînt chiar atît de oarbe pe cît par la prima vedere?

— Şi cum ai să-l botezi?

— Anastas!

— Ce mai e şi cu numele ăsta?

— Anastas înseamnă „înviat"... Înviat ca Phoenix din pîntecele mamei sale.

Astfel se alese băiatul cu acest nume, care mai tîrziu fu prescurtat în Nesi.

4

Pentru Nesi fu constituit un consiliu de specialişti care să-i urmărească dezvoltarea şi, pe cît posibil, să ajungă la unele constatări şi concluzii. Consiliul se apucă cu mult entuziasm de treabă şi avu parte nu de puţine momente dramatice. Membrii lui trăgeau speranţe atît de mari, încît se şi temeau să le spună pe nume. Treptat, avîntul lor prinse însă să slăbească, deşi Nesi continua să facă lucruri de-a dreptul uluitoare. Cuvîntul „mutaţie" era folosit din ce în ce mai rar, pînă ce fu scos complet din uz, fiind înlocuit cu altul — „acceleraţie", care nu numai că era infinit mai modest şi mai inofensiv, dar nici măcar

nu spunea mare lucru. „Accelerație“ provoca dureri de cap mai ales taților și nedumerire mamelor silite să se ocupe atît de timpuriu de igiena sexuală a fiicelor lor.

Era vorba de faptul că din punct de vedere anatomic — nici măcar în privința apendicelui nu făcea vreo excepție — Nesi constituia o copie fidelă a tuturor oamenilor de pe lumea asta. Singura excepție se referea la ritmurile sale de dezvoltare, mult mai accelerate decît ale celorlalți sugari sau țînci. Dar, după cum am mai arătat, fenomenul este cunoscut și pe plan mondial. În țările cu un nivel de viață mai ridicat, copiii prind să vorbească și să umble mai devreme, cresc mai înalți, mintea lor se dezvoltă mai repede.

Și totuși Nesi nu era, desigur, un caz tipic de „accelerație“, fenomen ce în ultima vreme constituia o abatere de la normă pe deplin acceptabilă. Dezvoltarea lui era neobișnuită, de-a dreptul impresionantă. El prinse să vorbească încă dintr-a doua lună de existență, destul de coerent și corect. Fără „bu-bu“ și „mu-mu“, cum fac copiii obișnuiți. După ce o ținu un timp într-un mormăit, care, deși neinteligibil și incoerent, aducea totuși a vorbire, din haosul acesta straniu țîșniră într-o bună zi cuvinte omenești adevărate, rostite ireproșabil :

— Mi-e foame !

În preajmă nu se afla în clipa aceea decît maică-sa, care fu atît de șocată de neașteptata lui solicitare, încît numai că nu sări în sus. Dintre toți Cornelia era singura care nu

se putea, pare-se, apropia de fiul ei. Nimeni nu o văzuse mîngîindu-l sau spunîndu-i vreun cuvînt drăgăstos de mamă. Aveai impresia că-l studiază cu teamă, că abia îndrăznește să-l atingă, nici măcar să-l alăpteze nu vru. În loc să se bucure și să capete poftă de viață, cum se întîmplă cu toate mamele, în loc să simtă acea colosală ușurare și despovărare care urmează oricărei nașteri, îngrijorarea și mîhnirea o apăsau din ce în ce mai mult. După cîteva clipe de stupoare intensă, Cornelia dădu fuga după biberon.

— Nu vreau asta ! declară și mai răspicat Nesi.

— Dar ce ?

— Griș !

Relatarea Corneliei făcu o adevărată senzație în lumea oamenilor de știință. Nesi mînca într-adevăr mult și cu lăcomie, crescînd nu cu săptămînile, ci cu zilele, făcîndu-se tot mai frumos și mai încîntător. La trei luni arăta ca un copil de un an, ba începu să și umble. Pășea încruntat și grav, se împiedica și cădea deseori, dar niciodată nu încercă să meargă de-a bușilea ca alți copii. Deși nu era vorbăreț, compunea deja propoziții destul de complicate : „Mamă, mă doare burta“. Sau : „E foarte cald aici“. Nu-i putea suferi pe cei din consiliul științific, îi accepta încruntîndu-se dușmănos, îndeosebi cînd veneau mai mult de doi. Odată îl fixă pe unul cu privirea, un pedagog chel și modest, adresîndu-i-se tăios :

— Dumneata să pleci !

— De ce ? interveni cît se poate de serios președintele consiliului.

— Mi-e antipatic ! replică ferm băiatul.

— Nu ne-ai putea spune ceva mai exact ? insistă președintele.

— De ce se zgîiește în halul ăsta la mine ?

— Păi tocmai despre asta-i vorba : tu nu ești un copil ca toți copiii ! îi răspunse nițel stingherit savantul.

— Știu ! replică scurt Nesi. Și ce-i cu asta ?

Pe vremea aceea Nesi nu avea decît șase luni. Membrii comisiei erau în unanimitate de acord că dispune de o minte neobișnuită. Mai trecu un an și ei apreciară că este vorba de o inteligență colosală, care o depășește chiar și pe cea a oamenilor maturi. Nesi citea de pe acum liber și nu socotea mai rău decît o mașină cibernetică. Se putea accepta că este vorba de un miracol și că acest miracol era de natură pur matematică. Experții în matematici declarară cu satisfacție că bagajul de cunoștințe pe care îl posedă Nesi este cel puțin cît al unui licean, iar memoria o are de-a dreptul fenomenală.

Și totuși oamenii de știință erau derutați de unele lucruri aparent mărunte. Pe măsură ce creștea, Nesi se închidea tot mai mult în sine, devenea tot mai tăcut și mai nesociabil. Deși citea mult, nu manifesta cine știe ce sete de cunoaștere. Nu era înzestrat cu anume aptitudini sau talente. Nici cu imaginația nu o ducea prea bine, sau cel puțin așa socoteau ei. Iar uneori punea întrebări total absurde : „De ce

nu dau avioanele din aripi"... „De ce lebedele nu se îneacă !"

Se părea că-i lipsesc și instinctele. A fost din cale-afară de nedumerit cînd a descoperit că fierul de călcat sau reșoul îi pot arde degetele. De lucrurile astea s-a convins pe propria sa piele. Cea mai mare surpriză au avut-o însă părinții săi cînd l-au dus pentru prima oară la mare. Firește, Cornelia n-a ieșit pe plajă : nici măcar nu-și putea imagina că poate să apară în fața atîtor oameni într-un oarecare costum de baie. Onoarea de a-i prezenta băiatului marea îi reveni lui Aleksi. Nu s-ar putea spune că marea i-a făcut lui Nesi cine știe ce impresie. Pentru el a fost un lucru cît se poate de obișnuit, ca toate celelalte de pe lumea asta. Mult mai mult l-a impresionat corpul destul de păros al tatălui său. L-a cercetat cu o privire sceptică, cu o anumită silă chiar, întrebîndu-l :

— De ce ai atîta păr pe dumneata ?

— Se mai întîmplă ! răspunse Aleksi stingherit. Sau ai uitat că omul se trage din maimuță...

— Oricum, tu semeni mai curînd a cîine ! aprecie băiatul sec.

Aleksi se refugie jignit sub un parasolar. Rămas singur, Nesi se îndreptă fără tragere de inimă spre mare. Aici apa era foarte mică pe o porțiune destul de întinsă. Răceala ei păru să-l surprindă pentru o clipă. Dîndu-și însă seama că pe ceilalți oameni acest lucru nu-i deranjează, continuă să iasă în larg. Înaintă mult, apa îi ajungea de acum pînă în dreptul gîtului, dar el își vedea de drum la fel de nestingherit.

Cînd îl văzu scufundat pînă la bărbie, Aleksi realiză brusc primejdia. Porni spre el într-o fugă nebună și reuși să-l înșface abia cînd deasupra apei nu i se mai zărea decît părul blond-închis. A fost pentru prima oară cînd Aleksi i-a ars o palmă, pe care băiatul nu avea s-o uite curînd. Pe loc însă Nesi se mulțumi să-i arunce o privire întunecată și să-l întrebe :

— De ce m-ai pălmuit ?

— Bine, tîmpitule, nu ți-ai dat seama că ai să te îneci ?

— Ce înseamnă să te îneci ? întrebă băiatul fără să se arate cîtuși de puțin speriat.

— Să înghiți apă !... Plămînii cu care respiri se umplu de apă și te asfixiezi.

— De ce să se umple ? nu înțelegea Nesi. Doar țin gura închisă ?

— Ai s-o deschizi... Căci ai nevoie de aer.

— Prostii ! rosti disprețuitor Nesi. Ce, nici să deosebesc apa de aer nu sînt în stare ?

— Asta se face din instinct, tîmpitule !...

— Dacă mă mai faci o singură dată tîmpit, te scuip între ochi ! rosti sec Nesi.

Aleksi însă, pe care comportarea neașteptată a băiatului continua să-l îngrijoreze, îl trase repede la mal. Și totuși, de ce să fi fost neașteptată, cînd totul era în stilul lui Nesi ? Inclusiv întrebarea din clipa următoare :

— De fapt, ce e instinctul ?... Mereu aud cuvîntul ăsta. Ca întotdeauna, în întrebările băiatului nu se simțea prea multă curiozitate. De astă dată însă Aleksi se simți dator să-i dea o explicație.

— Instinctul este comportamentul înnăscut al animalelor...

— Dar eu nu-s animal...

— Stai, de ce te pripești ? Și oamenii au instincte, deși mai puține. Instinctul de conservare îl salvează pe om atunci cînd nu dispune de suficientă experiență. Ca în cazul tău cu marea, de pildă. E un fel de reflex necondiționat căruia omul i se supune fără a mai sta pe gînduri.

— Dar eu nu fac nimic fără să gîndesc ! Și mi se pare că asta-i de ajuns.

— Nu-i de ajuns ! îi replică Aleksi simțind că începe să urle. Dacă nu te scoteam, te-ai fi înecat...

De astă dată băiatul rămase îngîndurat.

— Se pare că, într-adevăr, n-am instincte ! spuse el. Să însemne asta că eu nu sînt om ?

Pentru prima oară privirea lui Aleksi zăbovi foarte îngrijorată pe fața frumoasă și impasibilă a fiului său. Și pentru prima oară simți în inimă un fel de duioșie, un fel de compasiune pentru copilul acesta minune care putea fi mai neajutorat decît niște oameni obișnuiți.

— Nu, bineînțeles că nu ! răspunse el cu blîndețe. La om, instinctele cedează foarte greu locul rațiunii și conștiinței.

Fața lui Nesi se însufleți brusc.

— Poate că sînt un supraom ? Poate le-am luat-o oamenilor înainte chiar și în privința instinctelor ?

— Nu-mi place acest cuvînt, replică Aleksi încruntîndu-se nemulțumit. Căci, de regulă, și-l

atribuie oameni ce stau mai prejos chiar decît animalele.

În vara aceea Nesi mai băgă în părinții săi o spaimă soră cu moartea. Ieșiseră cu toții la plimbare în jurul Varnei, la mănăstirea Aladja. La un moment dat, Nesi dispăru în pădurice, întorcîndu-se de acolo abia după cîteva minute. Ținea în mîini un șarpe de vreo jumătate de metru, pe care îl apucase însă foarte aproape de cap, astfel încît acesta nu reușea să-l muște. La vederea scenei, Cornelia leșină în aceeași clipă. Aleksi intră în panică, nemaiștiind cui să-i vină mai întîi în ajutor. Soția sa zăcea în nesimțire la doi pași de el. Băiatul continua să țină șarpele în dreptul ochilor, privindu-se amîndoi rece și cu ură. De fapt, Nesi nu avea nimic cu jivina. Pur și simplu nu voia să fie mai prejos decît ea. În definitiv, ea se afla în mîinile lui, nu el într-ale ei.

— Nesi, aruncă-l imediat, urlă taică-său ca scos din minți.

Băiatul îl privi nedumerit. Ce-i poate face pe oameni să ajungă în asemenea stări sufletești ? Ce lucru teribil și neobișnuit le schimbă într-atît comportarea ? Nu găsea nici o explicație. El unul nu ar fi putut niciodată, indiferent de circumstanțe, să-și piardă echilibrul sufletesc. Rămase o clipă pe gînduri, apoi, nemulțumit, își aruncă prada. Șarpele se răsuci în aer, căzu la pămînt și dispăru în aceeași clipă. Cornelia își revenise între timp, crezînd, pesemne, că a fost victima unei halucinații, atît de calm și de imperturbabil arăta Nesi.

Aleksi, de o paloare cadaverică, cu mărul lui Adam săltînd de furie, se apropie de el.

— Ascultă, tu știi ce-i ăla un șarpe ?

— Știu, bineînțeles că știu.

— Și știi că-i veninos ?

— Ăsta e un șarpe-de-alun, replică băiatul. Iar șarpele-de-alun nu este veninos.

Aleksi dădu din mînă a lehamite și alergă la nevastă-sa. Speriată, Cornelia își cerceta îngrijorată băiatul. De astă dată se uită și Nesi la ea : disprețuitor și indiferent. Atunci, femeia își lăsă capul în jos și se puse pentru prima oară pe plîns — un plîns molcom și nemîngîiat.

Și avea pentru ce, se înțelege. În ultimul an rămăsese cu impresia că Aleksi uitase de ea, atît de preocupat era de fiul său. La început nici nu-și mai găsea locul de bucurie. Era atît de tulburat, încît nu observa comportarea stranie a soției sale și-i vorbea pînă noaptea tîrziu de minunea ce se petrecuse în casa lor. Un nou Adam, care va marca începutul unei noi generații umane: aceasta era prima lui temă. Că ei doi au creat un supergeniu — a doua. Lunile însă treceau, iar buna lui dispoziție se topea văzînd cu ochii, Aleksi închizîndu-se tot mai mult în sine. Și continua s-o ignore pe Cornelia, ca și cum soția sa nici nu ar fi existat. Dar nu de acest lucru îi era ei teamă, nu asta o mîhnea și o vlăguia din cale-afară. De propriul ei fiu îi era teamă.

De acest teribil adevăr Aleksi se convinse încă la Nisipurile de Aur. Mai întîi intui și abia într-un tîrziu putu să și constate că soția sa nu doarme deloc. Cu fiecare zi, devenea tot mai

palidă, mai abătută și mai neajutorată. Pînă ce într-o noapte fu trezit de plînsul ei potolit, atît de nefericit și de cuprins de disperare, încît Aleksi încremeni.

— Ce-i cu tine, Cornelia ? o întrebă speriat.

— Aleksi, să ne întoarcem la Sofia ! îl imploră ea.

— Bineînțeles. Chiar mîine... Din moment ce aici nu-ți place...

— Cu tine îmi place oriunde, Aleksi.

— Atunci de ce ?

— Nu pot să dorm în aceeași cameră cu băiatul ăsta.

Într-adevăr, de cîteva luni ea dormea separat. Era hotărîrea ei, iar Aleksi, în agitația sa cu Nesi, nici măcar nu o întrebase de ce. Tulburat de cuvintele ei, de astă dată îi spuse :

— Cornelia, îți dai seama ce vorbești ? Ce înseamnă că nu poți ?...

— Nu știu !... răspunse ea neajutorată. Mi-e frică de el, Aleksi, cum să-ți explic ? Nu-ți dai seama că mi-e frică ?

Soțul ei nu-i răspunse. Nu adormi decît în zori. Îl frămîntau gîndurile năprasnic și se străduia din răsputeri să-i înțeleagă cuvintele stranii. Uneori avea impresia că reușește, adevărul se năpustea impetuos peste el pentru cîteva clipe. Dar la fel de brusc se și topea. După alte cîteva clipe, nu-și mai amintea nimic, nu mai știa nimic. Nu i se mai întîmplase niciodată să ajungă într-o situație atît de ciudată, se gîndea cu teamă dacă nu cumva s-a țicnit. Să-i spună oare Corneliei adevărul ? Nu, ar fi și mai rău. Mult mai rău. De acum înainte va trebui să se

îngrijească numai de ea, de nimic altceva decît de ea.

Îl trezi soarele fierbinte care îi bătea direct în pat. Nu-și mai amintea nimic din noaptea de coșmar. Știa doar că trebuia să se întoarcă imediat la Sofia, dacă nu voia să-și piardă definitiv soția. Numai atît știa, dar îi era de ajuns. Cauzele nici că-l interesau, nici că le putea înțelege.

Și se întoarseră chiar în aceeași zi. Singurul lucru cu care rămase din ziua aceea apăsătoare a fost privirea timidă și plină de recunoștință a soției sale.

5

În primele săptămîni se părea că totul e în ordine, ca și cum s-ar fi întors brusc bunele vremuri de dinainte de a se fi născut fiul lor. Aleksi își reluă preocupările culinare, consacrîndu-se delicioaselor sale mîncăruri condimentate cu iscusință și, mai ales, iahniilor, care erau admirate pînă și de colegii săi de serviciu. Mașina de spălat cînta, nu alta în mîinile sale. Pe fața ofilită a Corneliei mai înflorea din nou cîte un zîmbet. Încurajat, Aleksi făcu un lucru pe care nu-l mai făcuse niciodată : își duse soția la un concert. Apoi o duse și la teatru, fără să se intereseze ce anume vor vedea. Se juca încă o piesă de Ibsen — „Strigoii". Deși nu exteriorizä nimic din starea sa de spirit, Cornelia se întoarse acasă profund demoralizată. Aleksi intui însă cele întîmplate, deve-

nind şi mai atent cu soţia sa. Pe Nesi abia-l mai băga în seamă, de parcă, într-adevăr, el ar fi fost vinovat de toate necazurile. Băiatului însă puţin îi păsa de asta. Pe el omul acesta urît şi păros îl irita, atenţia lui sîcîitoare deranjîndu-l mai mult decît prezenţa neajutoraţilor din consiliul ştiinţific. De la aceştia măcar mai avea cîte ceva de învăţat, pe cînd de pe urma lui taică-său nu trăgea nici un folos. Pentru el, taică-său era un tip mărginit, şi atît. Mai interesantă i se părea maică-sa, deşi nu era în stare să înţeleagă cauza acestui fapt. Oricum, purtarea ei distantă şi rece i se părea mult mai atrăgătoare.

Deşi complet lipsit de spiritul observaţiei, Nesi băgă de seamă că maică-sa face totul să-l evite. Cu fiecare zi, era tot mai timorată şi îngîndurată, tot mai greu de văzut în casa aceea mare. În timp ce Aleksi se afla la serviciu, ea nu se clintea din odaia sa. După o scurtă înseninare, norii prinseră iar să se îngrămădească la orizont. Fără voie, Cornelia petrecea zile întregi în apatie şi melancolie, de care, dacă ar fi ştiut, Aleksi s-ar fi speriat de moarte. Cînd era cu soţul ei, reuşea — cu preţul unor eforturi considerabile — să se înviorеze, străduindu-se să-i urmărească vorbele, scoţînd ea însăşi în răstimpuri cîte un cuvinţel. Cornelia îşi iubea sincer soţul şi-l compătimea pentru ghinionul pe care i-l purta viaţa şi care, în principal, se datora faptului că se însurase cu ea. Din nefericire, exact în această perioadă Aleksi dădu în activitatea sa de cercetare de ceea ce se numeşte o „pistă". Şi porni pe ea

ca un cîine bătrîn căruia i se întîmplă pentru prima oară în viaţă să adulmece urma unei căprioare. Disperat de evoluţia fiului, speriat de comportarea soţiei, se apucă de lucru cu un fel de ambiţie neomenească, ambiţie care îi şocă chiar şi pe colegii săi de serviciu. Nu era deloc exclus ca în zilele acelea el să fi trăit cu convingerea că eforturile sale vor scoate în cele din urmă institutul în care lucra pe arena ştiinţei mondiale.

Dar şi acum, ca şi în alte dăţi, se înhămă la o treabă ce nu-i stătea în puteri. Citea în disperare cît era ziua de lungă, pentru ca seara, cu capul împovărat de gînduri, să nu poată adormi. Se perpelea în pat ore-n şir, neştiind că alături de el nici soţia sa nu poate dormi şi că este încercată de o spaimă soră cu moartea la gîndul că el îşi va da seama de acest lucru. Şi cu toate astea, Aleksi îşi dădu seama. Mai exact, îl simţi cu inima sa iubitoare : ea trase cu urechea la răsuflarea mută a Corneliei, ea descoperi adevărul.

— Cornelia, tu nu dormi ? o întrebă el în şoaptă.

— Acum m-am trezit, minţi ea.

Dar Aleksi nu se lăsă păcălit. O zguduire lăuntrică îl făcu să priceapă că uitase iar de ea. Un timp tăcu îngrozit, apoi o întrebă din nou :

— Cornelia, ce se întîmplă cu tine ? Ce te frămîntă ?

Dar Cornelia tăcea, Aleksi avînd senzaţia că ea nici măcar nu mai răsuflă.

Trebuie să-mi spui, înţelege-mă ! o imploră el. Asta te va uşura, îţi va lua suferinţa cu mîna.

Cornelia simţi bunătatea imensă din sufletul soţului ei. Îşi dădu seama că nu poate să mai tacă.

— Nici eu nu ştiu, Aleksi, începu ea neajutorată. Pur şi simplu mă simt de prisos pe lumea asta. De prisos şi nimănui cu nimic folositoare. Nu fac decît să-ţi otrăvesc viaţa, să-ţi stau în cale, să te privez în modul cel mai mizerabil de dreptul tău de a trăi omeneşte.

— Ştii foarte bine că nu-i nimic adevărat în tot ce spui ! replică Aleksi cu înflăcărare. Eu te rog să te referi la adevărata cauză a stării tale. Nu cumva tot de Nesi e vorba ?

— Nu ştiu ! începu să cedeze Cornelia. Nu sînt în stare să-mi dau seama ce se întîmplă cu mine. Nu ştiu decît că totul a început după ce s-a născut el.

— Ce te irită la el ? Ce ţi se pare insuportabil ?

— Aleksi, ţi-am spus doar că nici eu nu ştiu. Nu-i exclus să fie vorba de lipsa lui de sentimente. Nici pe mine, nici pe tine, nici măcar pe sine însuşi nu se iubeşte. Nu iubeşte pe nimeni şi nimic pe lumea asta... Poate fi numită om această făptură ?... Se putea ea naşte din noi ? Mi-e peste putinţă să cred. Iar acest lucru mă sperie, Aleksi, mă înţelegi ?

— Prostii, draga mea ! exclamă el spontan. E ultimul lucru care ar trebui să te îngrijoreze.

— De ce, Aleksi ? Explică-mi, te implor !

— E cît se poate de simplu, continuă Aleksi destul de înviorat. După cum vezi, băiatul s-a născut cu o inteligenţă rară, excepţională. Acum, la vîrsta asta mai ales, ea domină totul. Inhibînd prin forţa ei orice altceva : sentimente, instincte, pasiuni. Acestea există în Nesi, dar încă nu se pot manifesta.

— Ştiu eu ? rosti Cornelia Eu una socot că s-a născut pur şi simplu fără sentimente.

— Nu şi nu ! Asta-i exclus ! exclamă pătimaş Aleksi. Ştii doar că sentimentele apar cele din urmă. Sentimentele mari, adevărate, vreau să spun. Şi, din păcate, se sting cele dintîi. Să ştii că le va avea şi el. Dacă raţiunea este într-adevăr lumină, ea îi va arăta drumul cel bun.

— De ce raţiunea, Aleksi ? rosti Cornelia în şoaptă. Nu-mi amintesc care a fost primul sentiment care s-a născut în mine ! Îmi amintesc însă că atunci cînd am văzut prima floare, am ştiut că o iubesc. Şi nu m-a interesat absolut deloc cum se numeşte, unde creşte şi cîte stamine are. Mi-era de ajuns că-i floare.

— Draga mea, tu eşti femeie... Prea le pui la inimă... Ai să vezi că totul se va schimba.

— Nu-i exclus ! rosti sceptic Cornelia. Dar tot ce răsare greu, trăieşte anemic şi se stinge repede.

În sinea sa, Aleksi îi dădea dreptate. Cum putea însă să-i spună asta, ar fi însemnat s-o priveze pînă şi de ultima picătură de speranţă.

— Află însă că totul depinde de sol ! se împotrivi el cu ultime puteri. Numai şi numai

de sol, Cornelia... Într-un sol bun, totul încolțește și se dezvoltă puternic...,

Aleksi nici nu bănuia de cît folos îi va fi Corneliei această banală discuție, cîte speranțe va trezi în ea. Și lucrurile se îndreptară. Pentru prima oară după atîtea luni, în privirea ei apăru o strălucire, o licărire de speranță poate... Mai trecură cîteva zile și mîinile ei prinseră iar să atingă lira, acele strune puternice și viguroase ce scoteau sunete atît de gingașe. Cînd o auzi, Aleksi fu conștient că au trecut un prag foarte important, poate chiar crucial.

Ferită de zdruncinări, această ciudată casă își reluă acum traiul obișnuit, de zi cu zi. Interesul lui Aleksi pentru Nesi se stingea vizibil. Pînă ce într-o bună zi își dădu seama că și el se teme de fiul său, poate nu chiar atît de el, cît de privirea lui rece, de indiferența și impasibilitatea cu care acesta își exprima gîndurile și opiniile. Ca și cum între ei, deși erau tată și fiu, nu ar fi existat nimic comun. Nesi citea din ce în ce mai mult, cu o iuțeală inimaginabilă. Urmărindu-l uneori cît de repede răsfoiește paginile, Aleksi își punea pe bună dreptate întrebarea dacă băiatul se gîndește la ceea ce citește. De fapt, devora pur și simplu cărțile, fără ca pe chipul lui frumos să apară o tresărire măcar, fără ca în ochi să i se ivească fie și cea mai palidă pîlpîire. Semăna cu un șarpe ce devorează broaște și șoareci cu nemiluita, dar nu vădește nici un semn de lăcomie sau de satisfacție, ci o face doar așa, ca să-i aibă în burtă.

Oricît de bizar ar părea, exact în acest moment deveni actuală și problema școlarizării lui

Nesi. Cum să-l dai la școală cînd, potrivit vîrstei, s-ar fi cuvenit să meargă la grădiniță ? Și mai exista un lucru de care membrii consiliului științific erau pe deplin conștienți : orice școală obișnuită ar fi fost necorespunzătoare pentru posibilitățile băiatului. După cum evolua, ar fi ajuns la șapte ani apt nu pentru școala primară, ci pentru universitate. Dar cum, pe baza cărui document să ajungă acolo ? Cine i-ar elibera diploma necesară ? Căci pentru această vîrstă, reglementările în vigoare nu prevedeau posibilitatea de a studia fără frecvență sau în particular.

Docentul Kolev se apucă de educația estetică a lui Nesi, fără a fi cîtuși de puțin deranjat de faptul că o asemenea disciplină nu figura în programele școlare. Era hotărît să atace această știință sacră cu mijloace și metode noi, la care cugeta de ani de zile. Și chiar să elaboreze un studiu capabil să scoată din amorțeală gîndirea pedagogică. Evident, Kolev era conștient de caracterul dificil al experimentului său, de riscul pe care și-l asuma. Să creezi o individualitate umană armonios dezvoltată reprezintă o sarcină cu mult mai greu de îndeplinit decît să inventezi o mașină electronică. Și totuși tînărului docent nu-i trecuse nici măcar pentru o clipă prin minte că se va izbi de un zid de beton atît de impenetrabil. După o muncă istovitoare de luni întregi, el fu silit să constate că, față de „lumea frumosului“, Nesi nu putea avea decît o atitudine disprețuitoare.

Și nu fu singura descoperire care avu darul de a-l ului și de a-l pune în mare încurcătură.

Băiatul, de pildă, mai era convins că tot ce scrie în romane s-a întîmplat şi aievea. Şi asta încă treacă-meargă. Kolev descoperi însă cu stupoare că Nesi considera că filmele artistice pe care le vedea la televizor sînt emisiuni în direct. Deci, mintea sa excepţională ignora noţiunea duratei de timp în film. Faptul că unii dintre eroi îmbătrîneau chiar sub ochii săi nu-i spunea absolut nimic.

Rămase foarte mirat cînd tînărul docent îi spuse cum stăteau lucrurile în realitate. Toate explicaţiile privind esenţa imaginaţiei artistice şi deosebirea dintre acestea şi adevărata realitate nu se dovediră pentru el decît nişte erori grosolane.

— Imaginaţia-i imaginaţie ! replică Nesi iritat. Imaginaţia nu poate fi adevăr. E un absurd logic.

Imaginaţia artistică e ceva mai mult decît realitatea obişnuită, insistă docentul. Ea reprezintă un adevăr condensat.

— Prostii ! obiectă imperturbabil băiatul. Adevărul nu poate fi decît unul singur : obişnuit şi necontrafăcut. Adevărul condensat nu-i un adevăr adevărat, ci pur şi simplu o minciună.

Kolev nu disperă însă numai dintr-atît. Data următoare îi aduse lui Nesi două frumoase reproduceri color după Goya : „Maja îmbrăcată“ şi „Maja nudă“. Acum pe faţa băiatului se putea citi ceva mai mult interes.

— Care dintre cele două tablouri îţi place mai mult ? Maja goală sau Maja îmbrăcată ?

— Cea goală, fireşte ! veni prompt răspunsul băiatului.

— Da, toată lumea are aceeaşi preferinţă ! dădu docentul din cap a mulţumire. Şi de ce îţi place mai mult ?

— Maja cea goală e mult mai frumoasă.

— Perfect. Dar ce anume e mai frumos ? Pictura sau femeia ?

— Femeia, se înţelege.

— Uite cum stau lucrurile, Nesi... Maja a murit de mult, din ea n-a mai rămas acum decît ţărîna. Ea nu poate fi decît moartă şi nimic mai mult. E logic ?

— Absolut ! se învoi de îndată băiatul.

— Deci, pictura-i mai frumoasă, nu femeia.

— Nu cred ! replică plin de calm băiatul. Maja cea adevărată trebuie să fi fost mult mai frumoasă.

— Ce te face să crezi asta ?

— Păi e cît se poate de simplu. Ce-i mai frumos : această reproducere sau tabloul original ?

— Tabloul original, desigur.

— Păi vedeţi ? Cum poate fi mai frumoasă copia decît originalul ?

În zadar insistă Kolev în a-l convinge pe Nesi.

Nu avea bietul docent de unde şti ce uşă înspăimîntătoare deschide discutînd această problemă de estetică. A doua zi Nesi intră în dormitorul mamei sale şi-i spuse calm :

— Mamă, vreau să văd o femeie goală !

Oricît de obişnuită ar fi fost cu surprizele neplăcute pe care i le rezerva Nesi, în prima

clipă Cornelia se simți străbătută de un fior de groază.

— De ce ?

— Așa !... Sînt curios.

— Regret, dar nu dispun de femei goale, replică ea cu ostilitate.

Nu stătea însă la îndemîna lui Nesi să perceapă astfel de tonuri sau semitonuri.

— Du-mă la baia comunală !

— Copiii n-au voie acolo.

— Dar pe Rumen de ce l-a dus maică-sa ieri ?

— Rumen e mic... Iar, în comparație cu el, tu ești cogeamite lunganul ! abia mai reuși Cornelia să-și disimuleze aversiunea.

Nesi se încruntă.

— Atunci, vreau să te văd pe tine !

— Pe mine ? exclamă Cornelia stupefiată. Păi eu îți sînt mamă, măgar neobrăzat !

— Și ce dacă-mi ești mamă ? Nu ești și tu o femeie ca toate celelalte ?

Ceva se frînse în Cornelia, în această femeie blîndă, plăcută și bună, care pînă și cu ficusul din hol se purta cu gingășie, ca și cum și el ar fi fost om. Înșfăcă cuțitul de bucătărie aflat pe masă și-l ridică deasupra capului.

— Să pleci imediat de aici, nenorocitule ! țipă ea cuprinsă de o ieșire inexplicabilă. Dacă nu pleci, te omor!...

Dar Nesi o privea calm cu ochi săi albaștri și limpezi ; înfățișarea lui era total imperturbabilă. Comportarea neobișnuită a mamei sale îl uimi într-adevăr, dar nu pînă într-atît, încît să schițeze vreun gest de apărare. Și nu a aflat

niciodată cît de aproape fusese de moarte în clipa aceea. Cornelia însă aruncă cuțitul și din gîtlej i se rupse un hohot surd de plîns. Apoi, ca o nebună, se năpusti în hol.

Seara, Aleksi se întoarse acasă destul de tîrziu. Fusese invitat să ia masa cu niște străini și considerase că e de datoria sa să nu refuze. Se dezbrăcă pe întuneric și se vîrî sub pledul înfășurat în cearșaf.

— Cornelia, dormi ? întrebă el în șoaptă.

— Nu, sînt trează, îi răspunse ea cu glas dur, nefiresc.

Aleksi își dădu imediat seama că s-a petrecut ceva grav.

— Ce-i cu tine ? întrebă el. Ce s-a întîmplat ?

— Aleksi, eu acum știu !... Noi nu am făcut un om, noi am făcut un monstru ! Sau, în cel mai bun caz, un imens gușter alb.

— Cornelia, treaba asta am mai discutat-o, încercă el o replică nesigură.

— Da, e un monstru, Aleksi !... continuă ea cu sufletul la gură. Și, pentru că vina ne revine, tot noi trebuie să-l și ucidem.

— Ești nebună ? exclamă Aleksi speriat.

— Da, sînt nebună, sînt nebună, sînt nebună! scîncea din ce în ce mai stins biata femeie.

Pe moment Aleksi nu înțelese că ea îi spune adevărul. Două zile mai tîrziu, Cornelia se spînzură. Și Aleksi simți acest lucru exact în clipa în care inima ei încetă să mai bată. I se păru că un fel de umbră îi trece prin suflet. Își ridică speriat capul. Nimic deosebit, o zi ca oricare alta. Era singur, soarele primăvăratic

îi încălzea blînd și calm biroul, îndărătul geamurilor se clătinau ușor de tot două vîrfuri verzi de plop. Nu-și mai putu apoi nicicînd aduce aminte cum anume ajunsese acasă. Sună scurt și nervos, dar nu-i auzi foșnetul ușor al papucilor de casă. Îngrijorarea puse brusc stăpînire pe el, în două rînduri trebui să se scotocească prin buzunare pînă își găsi cheile.

— Cornelia ! o strigă el încă din antreu.

Nu-i răspunse nimeni. Străbătu holul, dormitorul și, cu o ultimă speranță, cercetă bucătăria nedereticată. O găsi în cele din urmă în baie : avea fața vînătă, încremenită, îngrozitoare. Era în cămașă de noapte, desculță, atîrnînd de șnurul din mătase albă al chimonoului japonez. Cu ochii stinși, se uita țintă la el. Gîtul îi era incredibil de alungit, înțepenit și frînt în locul în care șnurul îi intrase în carne.

Nu și-a mai putut niciodată aduce aminte cît a rămas astfel în fața cadavrului. Nu-și veni în fire decît cînd simți că alături de el a apărut Nesi. Fața acestuia era neobișnuit de încordată și de alungită, dar ochii nu i se vedeau. Se părea că scena durează de-o veșnicie. În cele din urmă, băiatul își reveni și, cînd se uită la tatăl său, ochii îi erau din nou calmi și pustii, așa cum fuseseră întotdeauna.

— De ce-a făcut-o ? întrebă el cu gravitate.

— Nu știu. În dimineața asta ai văzut-o ?

— Da, ca de obicei.

— Nu ți-a spus nimic ? N-ai observat nimic neobișnuit ?

— Nu, nimic. Nici nu s-a uitat la mine... Și așa se poartă de mult timp cu mine, de parcă nici n-aș exista.

Aleksi strînse atît de puternic din dinți, încît îi scrîșniră fălcile.

— Întinde-o de aici ! rosti el cu o voce pierită. Află că nici pentru mine nu mai exiști!

Ulterior, medicii au conchis că ea și-a pus capăt zilelor în urma unei puternice depresiuni psihice, poate chiar paranoice.

PARTEA A DOUA

1

Nu ne vom opri amănunţit asupra vieţii lui Nesi înainte ca el să fi împlinit treisprezece ani. Există un foarte bogat material despre această perioadă, în care te poţi pierde. Ar fi însă vorba de materiale şi cercetări care i-ar interesa mai mult pe specialişti. În ce ne priveşte, oricît de strîns ne-am ţine de fapte, după cum vă puteţi şi singuri convinge, încercăm deseori să vedem cîte ceva şi îndărătul acestora. N-ar fi exclus să fim învinuiţi că amestecăm literatura cu unele ştiinţe, dar, în cazul nostru, nu e lucrul cel mai important. La urma urmelor, cu toţii sîntem interesaţi să descoperim sensul acestui destin străin. Căci, oricît de straniu ar fi, el nu-i atît de neobişnuit sau chiar atît de neverosimil, cum, de pildă, ni s-ar fi părut televiziunea acum cincizeci de ani.

Practic, pînă într-al zecelea an de existenţă, Nesi nu a avut parte de evenimente sau de întîmplări deosebite. Sîntem convinşi că orice băiat din cartier trebuie să dispună de o biografie mai interesantă şi mai bogată. În definitiv,la ce altceva te puteai aştepta de la mecanismul infailibil al creierului lui Nesi, care îl ferea de orice gesturi necugetate, de greşeli pe care alţi

puşti nu le ştiau evita, de acţiuni riscante? Observîndu-l, ai fi fost tentat să apreciezi că duce o viaţă extrem de monotonă şi plictisitoare. Lucrurile nu stăteau însă chiar aşa. Nesi nu se plictisea niciodată. De fapt, pentru el viaţa constituia o carte imensă, plină de ecuaţii şi formule, pe care o citea neobosit de dimineaţa pînă seara. În viaţa sa ordonată nu era loc pentru nici un fel de surprize, toate necunoscutele găsindu-şi de fiecare dată soluţia lor exactă. Astfel stînd lucrurile, lui Nesi îi era inerent un profund simţămînt de încredere şi siguranţă de sine, conflictele interioare fiindu-i total necunoscute.

Se îmbrăca îngrijit, deşi nu cu prea mult gust. Trebuie să-i recunoaştem meritul de a nu fi plătit nici cel mai mic tribut modei. Tinerii pletoşi, ciufuliţi, netunşi, cu blugi roşi şi peticiţi, cu cefe jegoase şi ghete nefăcute, nu-i provocau decît scîrbă. Se întreba cu uimire cum îşi puteau suporta bărbile fără să-i deranjeze, fără să le provoace mîncărime, cum puteau să doarmă cu ele. Încerca o adevărată aversiune faţă de magnetofoane, jaz, întîlniri prin locuinţele fetelor sau ale băieţilor din cartier, „show-uri", cum le spuneau aceştia. O amintire deosebit de neplăcută o datora alcoolului. Din curiozitate băuse odată două pahare de votcă, date de duşcă, cum cu amabilitate fusese sfătuit. Urmările au fost din cele mai cumplite şi înfricoşătoare ; s-a trezit cu creierul înceţoşat, iar gîndurile — altfel atît de limpezi şi de impecabil rînduite — îi erau răvăşite fără milă.

Numai un cretin absolut, gîndi el, poate mutila într-un mod atît de absurd cel mai frumos și mai valoros lucru de care dispune omul.

Nu mergea nici la cinema, nici la teatru, urmărea doar din cînd în cînd pe micul ecran unele competiții sportive, în principal de atletism. Față de fotbal nutrea un dispreț profund. În primul rînd că-l considera inestetic și împotriva firii. Cine poate face un lucru ca lumea cu picioarele, cînd ele nu au fost concepute de natură decît pentru mers ? Cea mai mare nedumerire i-o provocau însă infracțiunile, inclusiv cele mai neînsemnate furturi sau delapidări. De ce trebuie să riști în mod inutil, cînd este mai mult decît evident că munca reprezintă cea mai rațională și justificată activitate umană ? Iar crimele îi erau la fel de inexplicabile ca și războaiele. Riscul e tot atît de mare ca și atunci cînd atentezi la propria-ți viață. Nimeni nu-și ia viața decît atunci cînd se află într-o stare de total dezechilibru, cum, de pildă, se întîmplase cu mama sa. Știa că dintre toate animalele dezvoltate numai șobolanii se atacă între ei. Fără să atingă însă nici pe departe asemenea proporții de coșmar. Cum e posibil ca omul, dotat cu inteligență, să fie mai prejos decît șobolanii ? Enigmă totală, problemă cu necunoscute indefinibile, lipsă de logică, porcărie.

La zece ani, Nesi intrase deja la facultate și nimeni nu ar fi zis că nu arăta a student. Era înalt de statură, avea o față bărbătească, inteligentă. Totul ar fi fost la el impecabil și incomparabil, dacă n-ar fi existat privirea aceea

impenetrabilă, ca de sticlă, a ochilor săi azurii. Arăta atît de perfect, încît părea o creatură umană realizată pe cale artificială. Femeile roiau în jurul lui ca muștele, atrase nu numai de înfățișarea pe care o avea, ci și de straniul lui destin. Nesi le rezerva destul timp, fără să le acorde însă prea multă importanță. Într-adevăr, era într-o ușoară întîrziere în privința acestor legături, asta, firește, plecînd de la legile dezvoltării sale lăuntrice. Trecuse de mult prin pubertate, dar nu se desprindea de cărți, iar femeile îl agasau mai degrabă cu atenția lor plicticoasă, nefirească. Fiziologii îl urmăreau în tăcere, cu o curiozitate împinsă la maximum. Într-un timp începură însă să dea semne de nerăbdare. Atunci, unuia îi veni ideea de a-i ieși în întîmpinare. Nesi fu de-a dreptul sedus, și asta fără vreun efort deosebit. Mai departe totul se petrecu simplu : el urmă cu mult interes și cu o evidentă plăcere drumul început. Medicii și fiziologii își notară în hîrtiile lor că și din punctul acesta de vedere totul era în regulă. Evident, momentul emoționant nu-i interesa cîtuși de puțin.

Numai tatăl lui Nesi se dovedi de altă părere. Era dezgustat de fiul său și de tot ce făcea el. S-ar putea ca acest lucru să-i fi creat pur și simplu un complex. Sau să fi contravenit cel mai mult concepțiilor sale despre comportament și moralitate, despre instinct și caracter. La început, s-ar fi putut crede că Aleksi nu acordă nici o importanță comportării libertine a fiului său. Părea mai degrabă mulțumit. După moartea Corneliei, tot ce era rău în Nesi

îl satisfăcea, îl umplea de o mulțumire răutăcioasă și deghizată. Nu era însă exclus ca la mijloc să fi fost mai degrabă o reacție de apărare decît un sentiment natural. Se dezisese de fiul său în fața cadavrului soției sale și în numele memoriei ei voia să se țină de cuvîntul dat.

Trecuseră aproape șapte ani de la moartea Corneliei. Aleksi nu o uitase și știa că o va ține minte pînă la ultima lui suflare. Ba chiar mai mult : deși acum suferința sa nu mai era atît de mare, profunzimea și disperarea ei sporiseră față de primele luni. Și Aleksi simți pentru prima oară în viață sensul acestui cuvînt cumplit pe care oamenii îl numesc suferință sufletească. Crezuse că-i mai mult o născocire, o autosugestie. Abia acum, pătrunzînd în adîncul ei, văzu că era mult mai puternică decît disperarea și durerea, decît absurdul și lipsa de speranță. S-ar putea ca adevăratul ei nume să fie pustietate, o pustietate insuportabilă.

Odată cu scurgerea anilor, renunță la ideea că soția sa murise din cauza lui Nesi. Nu, ea însăși purtase în sine suferința, suferința o pierduse. Și totuși, își evita fiul, se purta cu el ca și cum acesta nu ar fi fost decît o umbră în casa aceea. Nu îl priva de nimic altceva decît de atenția sa. Și, oricît de monstruos ar părea, Nesi găsea această comportare naturală. Sau — în cel mai bun caz — o prefera alteia. Între ei se așternu o pace deplină, ca între insecte : se ignorau, nu-și stăteau în cale. Aleksi se retrase cu desăvîrșire în singurătatea sa. Acum nu-l mai interesa nici propria sa muncă.

Dar, printr-o stranie ironie a soartei, acest lucru îi aduse mai multe succese decît toate ambițiile bolnăvicioase care îl încercaseră cu vreo zece ani în urmă. Nu trecu mult și fu numit adjunct al directorului, avînd toate șansele să preia conducerea institutului.

Comportarea nouă, total neașteptată a lui Nesi, păru să-l trezească dintr-un fel de încremenire adîncă. La început nu observă ce se întîmplă în casa sa liniștită, aproape nelocuită. De fapt, nu se întîmpla nimic deosebit : începură să dea năvală fetele. Și nu una sau două, ci multe, o întreagă cohortă, cum i se păru foarte curînd. Se strădui un timp să le țină minte fizionomiile, hainele, siluetele, în speranța că nu sînt chiar așa de multe. Nu reuși însă niciodată să-și dea seama cîte anume erau. De fapt, în ochii săi acestea semănau între ele cum seamănă cărămizile sau mititeii. Erau toate solide, planturoase, cu figuri impertinente, călcau apăsat cu picioarele lor masive, fără să-l observe, fără să-l salute, ca și cum ar fi ignorat pînă și faptul că locuia în casa aceea nefericită. Și hainele le erau aidoma parcă : cel mai des pantaloni sau blugi extrem de evazați, în care arătau ca niște salamuri bine îndesate, pantofi cu tocuri de lemn, giace, iar faptul că-s fete și nu băieți îl putea deduce numai după fundurile lor mai mari. În cei șapte ani de după moartea Corneliei, Aleksi parcă trăise în vis, pe o altă lume, pentru ca acum să contemple bizarele modificări intervenite în viața din jur. Așa să fie oare fetele din ziua de azi ? Sau așa le prefera fiul său ? Cea de-a doua explicație i se părea mai

plauzibilă. Tipul acesta de oameni reci şi raţionali simţeau, pesemne, nevoia unor excitanţi mai puternici.

Cel mai mult îl uluia indiferenţa cu care băiatul trata viaţa sa sexuală de zi cu zi. Fireşte, Aleksi nu avea de unde şti ce anume face Nesi cu numeroasele sale prietene între patru pereţi. La telefon nu discuta decît foarte sec şi lapidar, acceptîndu-le întîlnirile sau respingîndu-le scurt şi ferm, fără a recurge la scuze sau justificări, fără a-i scăpa vreun cuvînt intim. Cu aceeaşi promptitudine le lua de la uşa apartamentului şi le introducea în camera sa; primea uneori şi două-trei în acelaşi timp. Niciodată nu catadicsise să le adreseze vreun zîmbet, deşi unele zăboveau pînă în miez de noapte. Nu remarcase să le fi tratat cu ceva, nici măcar cu un cico sau chiar şi numai cu un pahar de apă.

Treptat, pe Aleksi toată treaba asta începu să-l irite, fără să intuiască însă de ce mare ajutor îi era. Tot ce poate înlătura singurătatea e frumos şi salutar, chiar dacă se numeşte dezamăgire, jignire sau umilinţă. De fapt, aceste fete nu făceau decît să-l irite, nimic mai mult. Dar dacă ceea ce se numea după unii „revoluţie sexuală“ avusese totuşi loc aievea? Prostii, ce revoluţie sexuală? Se poate oare numi revoluţie insolenţa, lipsa de scrupule, indecenţa afişată? Oricum ai privi lucrurile, nici de libertate, nici de moralitate nu putea fi vorba. Iar pentru un sentiment omenesc adevărat în nici un caz nu rămînea loc.

Într-o zi, Aleksi îşi pierdu pe neaşteptate răbdarea. Se afla în hol cînd Nesi trecu cu două fete masive, ca nişte excavatoare cu picioare, dispărînd apoi toţi trei în camera lui.

— Ia stai niţel! îşi opri el băiatul, nemaiputîndu-se stăpîni. Nesi se opri şi-i aruncă o privire sastisită.

— Ce-i cu fetele astea? îl întrebă el duşmănos.

— Sînt prietenele mele.

— Şi ce înţelegi prin acest cuvînt?

— Ce înţelege toată lumea.

Aleksi simţi că-i vine să urle. Tare ar fi vrut să-i cîrpească una peste faţa aceea încrezută şi frumoasă.

— Ascultă, să nu mă crezi un tîmpit demodat, zise el, străduindu-se din răsputeri să se stăpînească. Ştiu foarte bine ce înseamnă o prietenie între tineri. Şi pînă unde poate ea ajunge, adăugă el ironic. Dar ceea ce văd aici aduce mai mult a desfrîu, asta, fireşte, dacă ai idee de sensul acestui cuvînt.

— Nu, n-am idee, replică Nesi sec. Eu nu fac nimic în plus faţă de ceea ce fac oamenii şi animalele.

— Dar cu hergheliile astea de fete ce-i? Socoţi că-i un lucru normal?

— Chiar perfect normal. Şi nu numai normal, ci şi raţional. Într-o societate liberă, relaţiile astea trebuie să fie şi ele absolut libere.

— Libertatea nu înseamnă libertinaj. Omul nu e animal.

— Ştiu şi eu că nu e! replică Nesi agasat. Şi tocmai despre asta-i vorba. Acolo unde lip-

sesc instinctele trebuie căutat ceva pentru a le înlocui. Iar în cazul oamenilor un stimulent mai bun decît variația nu există. Cel puțin eu unul nu cunosc.

Aleksi se încruntă involuntar. Pînă în clipa aceea nu ar fi presupus că băiatul dispune de o justificare lăuntrică.

— Îți dai seama unde duce această variație ? La o uniformizare totală, la pustiire.

— Da, știu, răspunse Nesi. Important e ca drumul să fie străbătut pînă la capăt, indiferent dacă-i mai scurt sau mai lung. Pentru ca să fii mai apoi pe deplin liber.

— Și pentru ce să fii liber ?

— Cum pentru ce ? Pentru tine însuți, firește. Pentru gîndurile tale, pentru munca ta. Nici măcar animalele nu sînt preocupate numai de instinctele lor sexuale.

Cu asta discuția dintre tată și fiu luă sfîrșit. Aleksi se retrase în birou, simțind că a fost înfrînt. Da, din acest mic duel verbal ieșise învins, și încă într-un mod cîtuși de puțin onorabil. Nu era exclus ca băiatul să fi avut dreptate în ceea ce-l privește. Mai ales dacă, așa cum afirmau cei din consiliul științific, Nesi nu prea excela în imaginație. Aleksi știa de mult că o imaginație săracă poate fi uneori o belea mai mare decît o viață săracă. Cunoștea acest lucru încă din anii studenției. Mica sa mansardă din Lozeneț[1] fusese saturată și suprasaturată de viață plăsmuită : interesantă, frumoasă, bogată, mai plină decît oricare alta

[1] Cartier periferic al Sofiei.

pe care o poate întîlni omul în cale. Abia aștepta să ajungă seara acasă, să rămînă singur cu visele sale, ale căror perfecțiune și docilitate țineau numai și numai de puterea imaginației. Acum însă toate acestea erau definitiv pierdute. De cînd se știa pe lume nu fusese mai sărac decît acum.

Și atunci, ce avea de ales Nesi ? Evident, nimic. Nu-i rămînea decît să multiplice faptele realității, atît cît îl țineau puterile și posibilitățile. Dar pînă și cele mai înaripate vise ajung să te sature pînă la urmă, așa că la ce să te aștepți din partea sărmanei realități omenești ? Sfîrșitul drumului. Sau începutul drumului, cum se exprimase fiul său. Nici el singur nu știa ; drumul lui se încheiase.

Dar în ziua aceea, spre marea uimire a lui Aleksi, băiatul renunță la hergheliile sale. În casa tristă și pustie — ca tot ce existase în anii ce trecuseră — se reinstaură liniștea dinainte. Pînă cînd într-o zi se trezi că o fetișcană străbate holul și-l salută cordial. Aleksi ridică ochii și o privi mirat. Era mult mai măruntică decît excavatoarele acelea cu picioare, aproape mlădioasă, pe față îi înflorea un zîmbet prietenos. Ba mai rămase și cu impresia că o cunoaște, că a mai văzut-o undeva.

— Rumi, tu ești ?

— Eu sînt, nene Aleksi, răspunse fata fără o umbră de tulburare în glas.

— Da, firește, era fiica unuia dintre foștii săi colegi și prieteni, pe care nu-i mai căutase defel în ultimii ani, asta neînsemnînd însă că ei nu mai existau. Evident, copiii lor crescu-

seră, iar ei înşişi trebuie să fi îmbătrînit şi să se fi ramolit. Mă rog, aşa merge viaţa. Dar nici el însuşi nu prea ştia cum anume merge. Rumi, ca toate celelalte, se vîrî cu neruşinare în abatorul fiului său. Dezgustător, mult mai dezgustător decît în celelalte cazuri. Fetele acelea — masive, cu sîni grei şi funduri joase — măcar îi erau necunoscute. Necunoscut şi inexistent e acelaşi lucru. Îşi putea spune în sinea sa că fiul său colectează reziduurile oraşului. Dar Rumi ? pe ea o cunoaşte încă de cînd era de-o şchioapă. O cunoştea de mic copil. O cunoştea de puştoaică. Odată, ea îi făcuse pipi în braţe, spre marea satisfacţie a nătărăului de Trifon, cel mai bun prieten al său din anii aceia.

Timp de o săptămînă, Aleksi se război cu conştiinţa sa. Şi pînă la urmă conştiinţa învinse. În definitiv, nu avea dreptul să abandoneze o fată, fiica celui mai bun prieten, în braţele acestui semiom-semimonstru. Încruntat ca niciodată, cu inima grea ca de plumb, porni spre ministerul unde lucra prietenul său. Cabinetul acestuia arăta într-adevăr foarte frumos — cu mobilă elegantă şi cu un covoraş vechi şi scump prins de peretele dindărătul spinării sale enorme. Trifon i se păru destul de rotunjit, cu obraji trandafirii, prosper, dar învins. Se bucură niţel în silă, îl invită să ia loc în fotoliul cel mai apropiat, îşi părăsi biroul masiv şi se aşeză în faţa lui. În prag apăru secretara, planturoasă şi ea, parfumată şi cu cîrlionţi atîrnînd la tîmple. Trifon comandă cafele, apă tonică, vru să ceară şi coniac, dar Aleksi refuză categoric. Stăteau faţă în faţă,

se simţeau amîndoi stingheriţi, dar mai mult Aleksi, căci nu ştia cum să înceapă. Şi totuşi, ce aştepta grăsunul ăsta, de ce nu-l întreba cărui fapt îi datorează vizita ? O idee neaşteptată îi trecu brusc prin minte.

— Ştii la ce oră s-a întors fiică-ta aseară ? îşi întrebă el deodată prietenul.

— Ştiu, răspunse Trifon scurt şi făcu o încercare jalnică de a zîmbi.

— Ştii şi unde a fost ?

— Ştiu şi asta !

— Şi eşti de acord ?

Un fel de flăcăruie rea jucă în ochii lui Trifon, stingîndu-se însă imediat.

— Păi ce să fac ?

— Cum ce să faci ? S-o urechezi, fireşte.

— Ar fi stupid şi lipsit de sens ! replică Trifon cu o voce abătută. Stupid şi lipsit de sens.

— Cum aşa, lipsit de sens ?

— Nu înţelegi, prietene, că altă soluţie n-avem !? rosti Trifon obosit. Nimic altceva decît să ne predăm : definitiv şi necondiţionat.

— Eşti sigur ? întrebă Aleksi derutat, deoarece, cu excepţia Corneliei, el nu se predase niciodată în faţa nimănui.

— Mai mult decît sigur !... Căci soluţia cealaltă ar reprezenta o înfrîngere jalnică. Şi am pierde totul, înţelegi, totul, chiar şi pe ei i-am pierde.

— Şi la ce-ţi trebuie o asemenea secătură ?

Ochii lui Trifon scăpărară pentru prima oară ameninţător. Da, nu era pe deplin învins, în el mai rămăsese o mică scînteie. Dar exact în

clipa aceea intră secretara, arătîndu-le fundul, cînd unuia, cînd celuilalt, în timp ce se apleca să-i servească. După ce catadicsi să iasă, Trifon reluă tema, acum însă pe un ton apatic :

— Ascultă, trebuie să ținem totuși seama de faptul că sînt copiii noștri !... Ce vrei ? Să le declarăm război ? Să ne căsăpim unii pe alții ? Tot ei ar avea cel mai mult de suferit. Vezi, aici e nenorocirea. Cît îi avem sub acoperișul nostru încă mai e chip să-i ajutăm într-un fel sau altul.

Aleksi se întoarse acasă total derutat. În felul său, Trifon avea dreptate. Dar nu toată lumea poate avea dreptate în felul său. Altminteri, n-ar mai exista o societate, ci o adunătură de oameni care abia s-ar mai putea răbda și suporta unii pe alții. Și dacă Trifon nu-i în stare să-și ajute fiica, cum o să reușească el, un străin, să facă acest lucru ? În definitiv, poate-i chiar mai bine. Totuși, Rumi nu-i ca toate celelalte, Rumi e o fată la locul ei. De ce s-o considere lipsită de rușine, cînd s-ar putea ca acesta să fie felul ei de a se comporta în general. Și, în ultimă instanță, orice legătură mai lungă presupune și anumite sentimente reciproce. Iar Nesi avea nevoie exact de acest lucru.

Prietenia dintre Nesi și Rumi nu ținu mai mult de o lună. Dispăru și Rumi la fel de brusc precum și apăruse. Aleksi rămase cîteva zile în așteptare : poate se îmbolnăvise, poate plecase undeva. Dar Rumi nu mai apăru.

— Ce se întîmplă cu Rumi ? întrebă în sfîrșit Aleksi, nemaiputîndu-se stăpîni.

— Nimic, ne-am despărțit, replică Nesi calm.

— Din a cui inițiativă ? A ta ? Sau a ei ? Nesi se încruntă.

— Ascultă, tată, pe mine oamenii mă cam plictisesc, rosti el fără tragere de inimă. De ce trebuie să ne plictisim ?

— Oamenii nu sînt obiecte, totuși..., Nu-i poți azvîrli cînd poftești.

— Nici un om n-are dreptul să pună un alt om sub dependența sa ! continuă acru Nesi. Indiferent de pretext. Nici prin forță, nici prin slăbiciune. Ar fi mai dezgustător decît orice act de tiranie politică.

Aleksi tăcu. Ce-i putea răspunde ? Totuși nu putea da înapoi chiar așa, fără a opune nici o rezistență.

— Spune-mi, crezi în ceva pe lumea asta ?

— La ce bun să crezi ? îl privi Nesi disprețuitor. E suficient să cugeți corect. Asta-i tot. E ceea ce a enunțat Descartes în numai două cuvinte : „Cuget, deci exist“. După opinia mea, asta epuizează toate posibilitățile.

— Tu nu vei fi niciodată fericit ! i-o reteză scurt tatăl său. În om mai există și o inimă, poate ai auzit și tu de treaba asta.

— Inima nu-i decît o pompă jalnică ! replică Nesi. Se spune că între inima omului și cea a porcului există cea mai mare asemănare !

Aleksi se furișă în biroul său ca un bursuc fugărit. Și, la fel ca după toate celelalte discuții cu Nesi, senzația înfrîngerii îi făcea gura amară. În cazul în care rațiunea constituie cel mai perfecționat și mai important lucru de care dispunem, dreptatea, dreptatea, incontestabil, este

de partea lui Nesi. Iar încununarea mulțumirii sale ar trebui să se numească fericire. Dar oare cei ce reprezintă marile minți ale epocilor au fost niște nefericiți ? Niște solitari ? Nu, nu... Și chiar dacă ar fi fost așa, fericirea-i totuși lucrul cel mai de preț la care trebuia să aspire un om adevărat.

Din vestibul, prin hol, către camera lui Nesi, prinseră iarăși să se perinde micile excavatoare cu picioare. Aleksi dispăru iar, ca un bursuc, în biroul său. Era vară, orașul rămase pustiu. Străzile goale emanau o plictiseală incomensurabilă. Toată lumea încerca să plece undeva, la mare sau la munte, numai să evadeze din duhoarea înăbușitoare a octanilor. Cît era ziua de mare, Aleksi se scălda în propria sa sudoare. nu se gîndea la nimic, stătea cu brațele încrucișate. Doar Nesi arăta ca de obicei, impasibil, într-o ținută impecabilă, cu haină și cravată, fără strop de sudoare pe frunte. Nici de astă dată nu merse nicăieri la odihnă ; pentru el orice inactivitate era de neînțeles, absurdă.

Într-una din zilele acelea fierbinți de vară, în biroul lui Aleksi dădu buzna Trifon. Arăta nefericit, transpirat, definitiv învins. Ușor speriat, Aleksi îl invită să ia loc. Trifon însă nu se așeză, ci pur și simplu se prăvăli în fotoliu, de parcă ar fi vrut să-i distrugă arcurile.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Aleksi îngrijorat.

— Ce s-a întîmplat ? izbucni Trifon cu o forță neașteptată. S-a întîmplat că vom avea un nepoțel.

Aleksi amuți de-a binelea. Nici măcar Trifon nu se așteptase ca știrea să producă asupra lui o impresie atît de puternică. Văzu cum pe față i se așternu o paloare ușoară, iar buzele i se uscară.

— Ești sigur ? întrebă el în șoaptă.

— Absolut, am fost cu ea la un ginecolog.

Aleksi se cufundă din nou în sinea sa atît de adînc, de parcă ar fi fost singur în biroul strîmt și zăpușitor. Trifon, care își revenise nițel, îl privea nedumerit.

— Ei, ce-i ? Nu spui nimic ? întrebă el într-un tîrziu.

— Copilul trebuie să se nască ! murmură slab de tot Aleksi.

— Asta și voiam să aud de la tine ! exclamă Trifon bucuros. Trebuie să stai de vorbă cu haimanaua aia a ta... Trebuie să-l pregătești...

Aleksi îl privi cutremurat.

— Tu chiar te-ai tîmpit de tot ? exclamă el. Nesi nu trebuie să știe nimic.

De astă dată fu rîndul lui Trifon să rămînă consternat.

— Cum vine asta ? Copilul să se nască fără tată ?

— Consideri că Nesi poate fi tată ? întrebă Aleksi uluit. Păi n-are decît zece ani. Vrei să ai un ginere monstru ?

Ultimul cuvînt îl cam sperie pe Trifon. Dar nu dezarmă, ci ripostă energic. Nesi e un băiat ca toți băieții, frumos și inteligent. Luînd-o înaintea altora nu înseamnă că ai vreo meteahnă, că faci vreo crimă. De metehne poți fi învinuit doar atunci cînd rămîi în urmă. Aleksi

avu nevoie de o oră întreagă pentru a-i explica prietenului său că Nesi nu e un băiat ca toți băieții, că el nu poate trăi cu nimeni altul decît cu el însuși, că e un tip egoist, rece și periculos și că-i va face fiica nefericită.

— Ce, noi doi nu sîntem în stare să ne ocupăm de un copil ? izbucni Aleksi în cele din urmă. Mai avem nevoie să ne ajute și un al treilea ?...

Trifon plecă însă neconvins și încruntat. Spre marea sa surprindere, Aleksi se pomeni că în sprijin îi vine mama fetei, care nu numai că nu și-l dorea pe Nesi de ginere, dar nici măcar nu voia să audă de el. Nu spuse de ce. Fața ei încruntată, pe care se citea foarte greu un dezgust abia stăpînit, exprima însă mai mult decît toate cuvintele din lume. Aleksi nu se simți jignit. Nici măcar pentru o clipă nu-l încercă un asemenea sentiment, dimpotrivă, îi era profund recunoscător. Pînă la urmă, ea se învoi ca fiica sa să dea naștere copilului. Nu se învoi cu una, cu două, ci tot așa — cu sprîncenele încruntate. Cum-necum, se învoi. Aleksi jubila în sinea sa, dar nu se trădă cu nimic. Acum, lucrul cel mai important era ca acest copil să se nască.

Lui Nesi nu-i spuseră nimic. Copilul se născu într-adevăr, și exact în luna a noua, ca toți copiii. Aleksi aștepta înfiorat în cabinetul medicului șef, dincolo de fereastră cădea o fulguială apoasă, un fel de lapoviță, lovind cu putere în geam. N-a trebuit să aștepte prea mult, a fost destul de repede chemat să vadă copilul. Era un bebeluș ca toți bebelușii, mărunțel, vi-

nețiu, zbîrcit ca un măr bătrîn, cu piciorușe subțiri și cu păr mic și rar pe capul său moale. Aleksi îi aruncă o privire stranie, indiferentă, îi întoarse spatele și plecă.

Se spulberă astfel și ultima sa speranță. Oricît de dezamăgit ar fi fost de fiul său, trăsese în sinea sa nădejdea că el va constitui începutul unei noi specii umane — „homo super“, cum îi spusese odată. Țel trist și iluzoriu și, mai ales, lipsit de sens, cum avea să se convingă el însuși mai tîrziu, întrucît evoluția umană nu putea avea decît o singură cale : cea naturală. Așa cum se întîmplă întotdeauna în natură — nimic ce nu a suferit și nu s-a adaptat nu este trainic.

Aleksi se întoarse acasă seara tîrziu, rămînînd îndelung deprimat în fața ferestrei. Afară cădea o ninsoare apoasă de martie, deasupra acoperișurilor negre ale caselor un tramvai întîrziat arunca scăpărări liliachii. Din camera lui Nesi răzbătea muzica unui magnetofon dat la maximum. Aleksi observase că Nesi nu-l pune decît în timpul reprizelor sale sexuale, ca să nu se audă, pesemne. Acum Aleksi îl asculta cu silă, avînd impresia că aude chiar sunetele pe care Nesi voia să le estompeze. Da, acestui copil trebuia să i se interzică să procreeze alți copii. Ce garanție exista că următorul nu avea să fie un degenerat ? Aleksi era pe deplin îndreptățit să raționeze astfel.

Și nu a apucat niciodată să știe dacă Nesi a aflat sau nu a aflat adevărul. Nici unul dintre ei nu a abordat vreodată această chestiune, ca și cum nu s-ar fi întîmplat absolut nimic.

Un lucru era însă cert : copilul nu a aflat niciodată cine îi este tată. În acte a fost înregistrat după numele de familie al mamei, iar cînd tragedia de care era legat numele tatălui avea să îngrozească o țară întreagă, copilul nu împlinea decît trei ani. Acum însă erau cu toții obligați să-i ascundă teribilul adevăr.

2

La treisprezece ani, Nesi era deja cercetător științific. Avea un birou frumos în clădirea nouă a Academiei, o bibliotecă bogată și nici un fel de îndatoriri concrete. Ceea ce, bineînțeles, nu însemna că trîndăvește. A spune despre el că e conștiincios e totuna cu a nu spune nimic. Munca îi ocupa întreaga viață, pentru el orice inactivitate însemna inexistență. În privința asta nu se deosebea prea mult de o mașină de scris sau de un televizor. Nici măcar cînd mînca sau se odihnea nu intra într-o stare de completă inactivitate, în capul lui continua să țăcăne abia perceptibil teribilul său mecanism cerebral.

Altminteri viața sa avea o curgere lină, ca un rîu ce-și urmează deja calea prin șes. Fără cotituri și praguri bruște, cu maluri domoale și năpădite de iarbă bogată, cu unda străvezie și încremenită. Parcă nu prea avea pește rîul acesta, dar nici broaște nu avea. Ca orice apă, nu știa încotro curge, spre ce tinde, acest lucru nu-l prea interesa. Toate zilele sale semănau una cu alta, singura diversitate în viața lui

constituind-o femeile. Doar ele se schimbau. Și totuși, nu se schimbau ca un decor sau ca o mobilă, ci mai degrabă ca un meniu pe care ți-l alegi distrat din lista de bucate. Se zice că nu e bine să consumi mereu aceleași mîncăruri, părerea unanimă fiind că astfel se ajunge la pierderea apetitului. Dar lucrurile nu stau chiar așa, cel mai des își pierd apetitul cei care consultă prea mult lista.

Printre puținele virtuți a căror existență o recunoștea Nesi, punctualitatea era cea mai importantă. O purta în sine ca pe un organ, cum își purta inima puternică sau rinichii perfecți. Se trezea fix la cinci, indiferent dacă era iarnă sau vară. Se scula în aceeași clipă, ca un mecanism bine reglat, fără a arunca măcar o privire spre pat. Dealtfel, la ce ar fi făcut-o, patul nu constituia pentru el decît un obiect inutil, care-i răpea timpul. Nici acum nu-l încercau visurile, dar în timpul acestei odihne obligatorii nu mai era atît de inert și de insensibil ca în anii copilăriei. Uneori avea impresia că gîndește cînd doarme, că sesizează ceva îndepărtat și nebulos. Se ridica, deschidea fereastra și rămînea în dreptul ei indiferent dacă afară abia începea o dimineață de vară sau viscolul dădea bezmetic tîrcoale lămpilor gălbui.

Evident, prefera diminețile de vară, calme, liniștite, pătrunse de lumini și străluciri tainice. Stătea la geam și respira adînc și cu putere, întocmai cum recomandau articolele medicale. Avînd simțul olfactiv foarte slab, nu simțea mirosul de benzină și lubrifianți pe care îl mai emana asfaltul. Nu-și pierdea timpul

admirînd rumeneala din pragul răsăritului. Își plimba în treacăt privirea peste fațadele pustii aflate de cealaltă parte a străzii. Majoritatea ferestrelor erau deschise, în ele se oglindeau străzile, plopii, chiar și munții îndepărtați purtînd pălăria albă a norilor.

Exact la ora cinci și zece minute, Nesi apărea în bulevard într-un trening albastru și în tenişi de un alb imaculat. Își stabilise un itinerar foarte riguros de la care nu se abătea : aceleași străzi, intersecții, scuaruri. Exact după șaisprezece minute ajungea în parc. Se oprea undeva îndărătul turnului televiziunii, pentru o scurtă gimnastică matinală. Urma crosul — exact cincizeci de minute. Era, poate, lucrul cel mai frumos din viața sa monotonă : alerga cu viteză, energic, trăind din plin senzația de putere și vitalitate lăuntrică. Alergatul îl îndîrjea, îi furniza o lăcomie fizică neînțeleasă. Și totuși, niciodată nu uita de sine, nu întrecea niciodată măsura. Implacabilul său ornic interior îl oprea cu exactitate de secundă. Se odihnea cinci minute. Apoi își lua pulsul : cincizeci și două de bătăi de fiecare dată, invariabil, zi de zi, an de an.

Cel mai mult îi plăcea înapoierea acasă. Nici el nu știa de ce. În pădure, nu o lua pe alei, prefera cărările încă umede, așternute cu frunze moi. De jur împrejur domnea o liniște desăvîrșită, doar cîte o mierlă se auzea cînd și cînd foșnind prin tufișuri. Dar Nesi nu era omul care să-și piardă timpul zgîindu-se-n stînga și-n dreapta. Nu se uita la veverițele ce săreau din creangă în creangă. Nu se uita nici

la căprioarele ce săgetau aleile. Și totuși, liniștea calmă a pădurii se strecura în el într-un mod inexplicabil, umplîndu-l de forță și pace lăuntrică. Doar aici, în pădure, percepea el sensul acestui cuvînt agasant, de care i se vorbea tot timpul : natura. Doar aici, în pădure, creierul său părea că amuțește, țăcănitul său aproape că nu se mai auzea ; asta însă nu-i provoca îngrijorare sau nedumerire.

Exact la ora șapte și jumătate, Nesi trecea pragul biroului său. Se oprea acolo pentru o clipă, încercat de o satisfacție lăuntrică. De fapt, această mică încăpere era singurul său teritoriu legal sub cer. Doar aici era stăpînul adevărat al gîndurilor sale. Doar aici se realiza pe sine însuși. Sau, cel puțin, își afla realizarea ceea ce știa că există în el, în primul rînd mintea sa, lăcomia și nesațul ei. Conștiința de plenitudine ținea loc la el de ceea ce oamenii obișnuiți numesc satisfacție sau bucurie. Pînă și copacii văd cerul. Pînă și furnicile cunosc foarte bine legea atracției terestre. Dar Nesi ? Purta el în sine măcar un grăunte de fericire terestră ? Și unde anume se ascundea acest grăunte ? Pentru Nesi, în afara pereților luminoși ai biroului său, nu exista nimic adevărat.

La această vîrstă, Nesi cunoștea deja oamenii. Nu îi înțelegea, dar îi cunoștea. Îi studiase prin intermediul cărților consacrate comportamentului uman. Încercase să-i intuiască prin intermediul literaturii. Nu regretase niciodată că nu are aceeași structură spirituală ca a oamenilor obișnuiți. Dacă ar fi fost să judece

după Freud, acest lucru era respingător din cale-afară. Judecînd după Dostoievski, era mai înspăimîntător decît neantul. Judecînd după propriile sale observații, era ceva slab, fără conștiință de sine și firav. Da, nu voia să fie ca ceilalți oameni, să le împărtășească impasul, slăbiciunea, viața sfîșiată de suferințe și patimi.

Nu se gîndea niciodată la soarta sa, la existența sa printre ceilalți oameni. Îi era suficient să știe că va trece prin viața asta fără furtuni. Că nici un fel de drame nu aveau să-i zdrobească sufletul. În calmul existenței sale nu va fi loc nici pentru țipete, nici pentru lacrimi, nici pentru deznădejdea bețivului ce se clatină pe străzi întunecate. Nici măcar la drumul său în știință, la succesele și descoperirile sale nu se gîndea. Nu-l interesa nici viitorul propriu, nici viitorul umanității. Știa că va trăi în liniște și pace și că într-o bună zi va muri. Asta era tot.

3

Și totuși, viața lui Nesi se schimbă brusc și radical, fără nici un fel de cauze sau temeiuri previzibile. De regulă, așa se întîmplă în viață : cutremurele, uraganele și inundațiile catastrofale vin după zile calme și însorite. Ca de fiecare dată, și în dimineața aceea Nesi se trezi exact la ora cinci. Își deschise ochii săi limpezi de păpușă mecanică, îndreptîndu-i din obișnuință spre fereastră. Nimic deosebit, o dimineață de vară ca oricare alta, scăldată într-o lumină crepusculară dincolo de fereastră, răcoroasă și densă în propria lui cameră. Se sculă încetișor și se duse pînă la fereastra deschisă. În umbra clădirilor înalte, strada părea foarte întunecată, deși deasupra acoperișurilor cerul era limpede. Luminos, verzui, lucios ca mătasea — toate acestea nu-l interesau cîtuși de puțin. Nu-i plăceau însă zilele prea însorite, după-amiezele fierbinți, serile încărcate de zăpușeală. Iar ziua aceea se anunța să fie întocmai așa.

În clipa aceea de liniște și pustietate, lui Nesi i se păru că simte undeva departe o mișcare. Cercetă ferestrele clădirilor de vizavi, încă neluminate de răsăritul soarelui. La una apăru o umbră. Nimic deosebit, silueta unui om pesemne. Într-adevăr, în camera aceea locuia o bătrînică foarte matinală, smeadă și sprintenă ca un șoricel, care se foia întruna prin apartament cît era ziua de mare. După ce se apropie de fereastră, bătrînica se transformă fără veste, ca-n basme, într-o fetiță. Nesi zîmbi : această surprinzătoare metamorfoză era chiar și pe placul minții sale neiertătoare. Fata era îmbrăcată într-o pijama de culoare deschisă, ea însăși foarte luminoasă, iar părul îi semăna cu o torță aprinsă. Și se întîmplă ceva foarte neașteptat : fata își ridică brațele spre cer, ca și cum s-ar fi pregătit să-și ia zborul. De fapt, nu era nimic deosebit — ea nu făcu decît să se întindă, căscînd ușor poate cu aceași plăcere lăuntrică cu care se întind și oamenii, și pisicile, și leii pustiurilor, pentru a demonstra că, în definitiv, cu toții se trag dintr-o singură celulă primară.

Dar la această mișcare, pijamaua i se desfăcu și el îi zări pentru cîteva clipe sînii feciorelnici, bine rotunjiți, dar neobișnuit de delicați și gingași, poate din cauza luminii matinale. I se păru că și ei își vor lua zborul, atît de vii și de ațintiți spre cer erau.

Nesi simți cum se aprinde și se stinge în el cu iuțeala fulgerului o luminiță plăpîndă, fără nici o strălucire, dar albăstruie și atotcuprinzătoare ca o rază Roentgen. Fata se afla încă acolo, la fereastră, brațele îi erau tot ridicate, dar luminița se stinsese. Urmă o clipă de pustietate, inexplicabilă ca toate celelalte. De fapt, acesta fu începutul.

Nesi nu se concentra niciodată asupra sa însuși, nu-și propunea să-și analizeze faptele. Ar fi fost lipsit de sens. Tot ce se petrecea în el era necesar și logic, între cauze și urmări existînd o profundă unitate. În comportarea sa nu era loc pentru lucruri neobișnuite sau inexplicabile. Blocul de granit al logicii sale nu cunoștea nici măcar o singură fisură. În dimineața aceasta însă, înapoindu-se de la crosul său, își aminti din nou de întîmplarea aceea măruntă și neînsemnată. Părea lipsită de orice conținut. Ceea ce văzuse el acolo, la fereastră, i se întîmpla atît de des să vadă, încît pentru el nu prezenta nici o importanță cîtă vreme nu devenea palpabil. Nu era nimic altceva decît un obiect, chiar dacă avea o destinație deosebită. Și totuși era un obiect, fie și fără o valoare anume cum au celelate obiecte de pe lume. Nu se zgîise niciodată la fotografii cu femei goale, cum fac toți ceilalți băieți. Sau toți bărbații. Asta lui nu-i spunea nimic.

Ca de fiecare dată, la șapte și jumătate fix, Nesi se instală la birou. Ambianța cunoscută îi insuflă parcă încredere și el uită în aceeași clipă gîndurile neobișnuite de pînă atunci. Mintea îi era din nou liberă, nu-i mai rămînea decît să se apuce de treabă. Numai că nu fornăia ca un cal însetat ce zărește înaintea sa o găleată cu apă. Scotoci în sertarul biroului, scoase de acolo un dosar satinat de culoare verde. Și din clipa aceasta rămîneai cu impresia că pentru el lumea exterioară înceta să mai existe.

La ce lucra Nesi ? La tot ce i se oferea. Nici o problemă nu i se părea minoră sau lipsită de importanță. Aidoma acelor spărgătoare de alune vechi și argintate, el spărgea cu ușurință toate cojile, alegînd întotdeauna numai sîmburii întregi și sănătoși. Nu se poticnea nici în fața celor mai complicate formule, nici în fața celor mai complexe ecuații. Uneori, ca să se distreze, colegii îi dădeau să rezolve cîte o problemă sofisticată de matematică cu care savanții își bătuseră capul decenii în șir. Îi venea de hac fără să crîcnească, nici măcar nădușelile nu-l treceau. Numai Riemann reuși să-l pună în încurcătură cîteva luni, dar trecu și prin el ca printr-o apă, fără să mai înoate, pășind precaut prin vad. Se pare că aceasta fusese, de fapt, cea mai mare încercare din viața lui.

În dimineața asta însă trebuia să se ocupe de o disciplină care nu-i prea era pe plac :

teoria probabilităților. Și totuși lucră pe brînci. Pe la ora unsprezece își săltă capul din dosar, rămînînd pe gînduri. Simțea o oboseală ușoară, o ciudată rezistență lăuntrică asupra căreia nu voia să se edifice în clipa aceea. Își aminti brusc de fata de la fereastră, dar îi alungă pe loc imaginea. La fel, pesemne, procedase și Lobacevski pînă să-și descopere formulele. Balenele. Apa ce zgomota. Sloiul alb de gheață. De ce, cît zăcuse pe suprafața lui netedă, nu se văzuse nici măcar pentru o clipă pe sine însuși ? Acest gînd straniu și neașteptat îl lăsă pentru o clipă fără respirație.

Și — lucrul cel mai neașteptat — în aceeași clipă sună telefonul. Se uită la aparatul care își semnala atît de rar prezența. De fapt, cine să-l caute ? El nu avea cum să știe că lumea îl evită în tăcere, dar nu din răutate, ci pur și simplu din jenă. Căci nimeni nu avea nimic comun cu omul acesta ciudat, nici băiat, nici bărbat, căruia dacă-i spuneai un banc nevinovat, riscai să fii privit cu nedumerire. La acest telefon nu-l suna decît Kiril și, uneori, șeful. Îngîndurat, ridică receptorul. Ar fi preferat să fie Kiril, se înțelege, la gîndul acesta chiar se bucură.

— Nesi, tu ești ?

O voce feminină profundă, ușor agitată, cu rămășițe abia perceptibile de nicotină în adîncurile gîtlejului. Pînă atunci ea nu-l căutase niciodată la institut, de regulă o suna el spre seară acasă.

— Eu sînt, Fani, răspunse el reținut.

— Ce mai face băiețelul, nu i s-a făcut fomică ?

Neplăcut obicei de a-l face „băiețel", uneori chiar „băiețelul meu". O asemenea sclifoseală, ca toate celelalte dealtfel, nu ținea deloc de registrul lui.

— De ce mă întrebi ?

— Întreb și eu. Vreau să te invit să luăm masa împreună.

Pînă atunci nu luaseră niciodată masa împreună.

— Eu sînt la serviciu, replică Nesi nedumerit.

— Și ce, numai tu lucrezi pe lumea asta ? Și eu sînt la serviciu, dar vreau să luăm masa împreună.

— Uite ce-i, Fani...

— N-o scălda, te rog. Mie să-mi răspunzi clar : ești sau nu ești de acord ?

Nesi se pregăti să i-o trîntească : „Nu sînt, firește că nu sînt !" Aici se întîmplă însă ceva incredibil — el deschise gura și rosti :

— Fie, din moment ce ții atît de mult.

Și totuși lui Nesi nu-i venea încă să creadă că se învoise. De la celălalt capăt al firului răsună un rîs ușor, sonor, puțin batjocoritor poate, dar satisfăcut în general.

— Deci există totuși ceva omenesc în cutia ta !

— Ce cutie ? nu pricepu Nesi.

— Craniană, firește. La unsprezece și jumătate să fii în fața Academiei. Nu te teme, am să te iau în așa fel, încît să nu se prindă nimeni.

— De ce să mă tem ? protestă Nesi nemulțumit. Nu mă ține nimeni de căpăstru, sînt stăpîn pe munca mea.

— Bravo ! exclamă ea bucuroasă. Tu știi ce-i aia căpăstru.

— Știu, firește că știu. Un fel de volan ce se pune la vite, oamenilor și chiar altor animale.

— Nesi, sînt uluită, azi ești plin de simțul umorului ! exclamă ea bucuroasă. Ceea ce-i de bun augur : o să petrecem o zi splendidă.

Nesi puse receptorul în furcă, foindu-se în mod inutil prin încăpere. Într-un fel, se simțea tulburat : cine vorbise în locul său ? Din ce compartiment straniu și nebănuit țîșnise această dorință ? Sau poate că astăzi nu-i ardea să lucreze cu probabilități, cu nedeterminări, cu incertitudini.

Era ora la care strada mișuna de mașini și de oameni. Nesi stătea lîngă bordura trotuarului, lîngă torentul de fier care se scurgea prin preajma lui cu un trosnet surd. Nu îl vedea, nici măcar nu îl simțea. Stătea acolo cu mintea pustiită și aștepta să apară Volvo-ul galben. Pe Fani Belovejdova o cunoștea cam de două luni — o perioadă extrem de lungă față de durata legăturilor lui de pînă atunci. Și, într-adevăr, Fani le era net superioară micilor pahiderme ce se perindaseră anterior pe parchetul casei sale. În primul rînd că era mult mai matură decît ele : avea în jur de treizeci și cinci de ani. Nu se putea spune că era frumoasă. Capul îl avea mic, obrajii foarte supți, nasul ușor cîrn și ascuțit ca un cioc de sturz.

În schimb toată lumea era de acord că în tot orașul acela nu exista un corp cu o linie mai frumoasă și mai distinsă ca al ei. După cum am văzut, Nesi nu era cine știe ce estet, genul acesta scheletic nu-i spunea mare lucru. Plasticiană, Fani lucra ca modelor principal la o centrală de confecții pentru export și avea un Volvo. Nesi nu era nici măcar vanitos. Pe Nesi îl intriga în primul rînd mintea ei, cea mai ageră minte omenească pe care o întîlnise. Fani era singura femeie cu care el discuta încercînd o senzație de mare satisfacție spirituală. Îi făcea plăcere să-i urmărească fuga ciudată a gîndurilor, ușurința și virtuozitatea cu care trecea de la o temă la alta. Era un lucru care nu-l irita, ci îl captiva mai degrabă. Dealtfel, la ce altceva să te aștepți de la un artist-modelor pe care în principal îl interesează liniile și formele.

Fani sosi după cîteva minute, grăbită și socînd ca de fiecare dată — mașină galbenă, mănuși galbene, lungi pînă la cot, pînă și-n rujul ei exista o nuanță galbenă greu de identificat. Opri brusc, deschise portiera galbenă și rosti aproape în șoaptă : „Intră !“ Ochii ei rîdeau, deși fața îi era absolut serioasă. Genele mari și artificiale îi imprimau un aer ușor zgîit, de fetiță pusă pe oliță. Nesi se așeză în dreapta ei, întinzîndu-și cît putu picioarele sale interminabile. Fani demară ca la start, depăși cîteva mașini și opri prima la semaforul de lîngă Clubul militar. Abia acum îi examină Nesi profilul mic de pasăre.

— Ai băut ceva ?

— Ba bine că nu, replică imperturbabil Fani, altfel nu eram nebună să te invit tocmai pe tine.

Făcu la stînga pe galben, fără să mai aştepte culoarea verde, şi porni vijelie spre cei cîţiva pietoni întîrziaţi pe zebră. Nesi însă nici măcar nu tresări — îi cunoştea prea bine stilul. Solicitat la maximum, Volvo-ul mîrîia, în timp ce ochii ei continuau să strălucească, surescitaţi.

— Unde ai pornit-o în direcţia asta ? întrebă el după o scurtă cugetare.

Într-adevăr, direcţia nu promitea nimic bun. Se şi vedea cărat pe Vitoşa.

— La Punţile de Aur [1].

— Da, mersi, mormăi el stăpînindu-şi furia. De mult n-am mai mîncat cotlete de porc.

De ce-l căra mereu prin tot felul de cîrciumi periferice ? Să nu-l vadă lumea cu ea ? Sau pur şi simplu ca să-şi etaleze aptitudinile de as al volanului ? Ambele variante îi erau perfect indiferente, nu încercă să protesteze. În acest timp, Fani sporovăia întruna, cu însufleţire, despre prieteni, despre filme cu circuit închis. Încă uşor tulburat şi nemulţumit de sine însuşi, Nesi o asculta distrat. Acum ea îi vorbea de o coproducţie franco-americană, un film plin de perversiuni, pe care el îl găsi stupid şi scabros. Pînă la urmă Brando îşi sugrumase partenera cu propriile sale mîini : „aşa, să fie", comentă ea în încheiere cu o satisfacţie abia stăpînită. După ce tăcu un timp, Nesi întrebă :

— Unde ai băut atît de devreme ?

[1] Punct turistic în m-ţii Vitoşa.

— Am avut o conferinţă de presă, răspunse ea fugărind o pisică galbenă şi zbîrlită. Modelele mele s-au bucurat de un succes fantastic.

Pisica reuşi să se salveze, dar capacul de la roata din dreapta se izbi de ceva şi sări cît colo.

— Chiar sînt surescitată ? întrebă Fani cu speranţă.

— Cel puţin aşa arăţi, urmă calm răspunsul lui Nesi. Nu-ţi mai trebuia mult şi luai în bot şi tomberonul.

— Cine-a pus-o pe pisică să se ascundă exact în dosul lui ? rosti Fani vindicativ. Exact în dosul lui !

Se-ntoarse şi-l privi cu ochii scăpărînd. Abia în clipa aceea observă că una din genele ei artificiale era uşor dezlipită. Nici rujul nu era chiar în perfectă ordine. Nu-i exclus s-o fi înghesuit vreunul prin vestiare, gîndi el cu indiferenţă.

— Nesi, ceea ce facem noi nu-i cinematografie, ci un fel de a ne fura singuri căciula, începu Fani cu o voce neaşteptat de gravă. Şi nici artă nu-i. Arta trebuie să fie ca un bici — să-ţi şfichiuiască imaginaţia. Altfel, nu mai e artă.

— Arta-i apă de ploaie, replică Nesi.

Fani îşi ţuguie uşor de tot buzele ei frumoase. Ceea ce ar fi vrut să însemne un zîmbet ascuns, semiironic. Dar nu obţinu nimic, astăzi nu-şi mai putea controla cum trebuie mimica. Pesemne nu se mulţumise numai cu un pahar, două.

— Nesi, astăzi ești din cale-afară de plicticos ! i-o trînti ea brusc. De-a dreptul penibil !

— Atunci ce ți-a venit să mă cauți tocmai pe mine ? întrebă el disprețuitor.

— Pentru că tu-mi stîrnești imaginația.

— Și prin ce anume ?

Ea rîse scurt, ușor nervos, în timp ce un fior îi străbătu fața.

— E foarte simplu : tu nu ești un bărbat obișnuit, normal, ca toți ceilalți. Tu nu ești decît un băiețel de treisprezece ani. Iar asta, firește, mă excită.

Nesi rămase o clipă pe gînduri : era oare cazul să se formalizeze? Nu, nu avea nici un rost, de ce să se formalizeze ? Mai ales că așa, băută, ea era absolut sinceră. Iar el nu putea suporta minciunile și prefăcătoriile.

— Ești total epuizată ! rosti Nesi într-un tîrziu.

— Ai dreptate, Nesi. Nu pui mîna pe bici ?

— Nu. De unde pînă unde ?

— Pentru că și tu ai nevoie de el ! Nu-ți dai seama că sîntem amîndoi niște nefericiți ? Că sîntem amîndoi lipsiți de orice sentimente ? Ale mele s-au epuizat, iar ale tale nu se vor naște niciodată !

Speriată parcă de cuvintele pe care le rostise, Fani nu mai scoase nici o vorbă pînă la restaurant. Arăta ușor încruntată, poate chiar ușor palidă sub stratul dens de fond de ten. Așa cum ținea volanul, avea într-adevăr aerul că sugrumă pe cineva. Acestui Brando, pesemne, acestui nenorocit emfatic, îi datora ea beția de azi. Dacă va continua să bea și acolo

sus, cugeta Nesi, n-ar fi exclus să se întoarcă amîndoi cu ciolanele făcute zob. Ceea ce nu-l speria însă, el neștiind defel ce-i aia frică.

Ajunși foarte curînd sus, Fani parcă mașina la umbra rară a copacilor. Se mai aflau acolo și alte mașini, cu spinările lucioase, încinse deja de soare. Era multă liniște și răcoare în acel ceas de amiază ce aducea mai degrabă a dimineață de vară. Trecură podețul de lemn sub care apa izbea în pietroaiele netede și dispărea fără urmă printre ele. Nu aruncară nici măcar o privire în jur, ignorară pinii încremeniți în eternitatea lor vie și se furișară în tăcere în restaurant. Răcoarea sălășluia și aici, dar sălile nu erau aerisite, mirosea a mucuri de țigară și a grăsime încinsă, muște mari și leneșe bîzîiau apatic. Cam certați cu săpunul și briciul, chelnerii se strecurau și ei leneși printre mese, vorbeau în șoaptă, plecînd apoi și lăsîndu-te cu impresia că nu se vor mai întoarce niciodată. Fani găsi o masă mai izolată, chemă chelnerul, apoi responsabilul, îi puse să schimbe fața de masă, scrumierele, să ia vaza cu firul de floare artificială. Transpirat și acru, ultimul se înfățișă bucătarul. O ascultă încruntat, dar plecă ușor fîstîcit. Fani răsuflă a ușurare, se rezemă de spătarul scaunului — aburii alcoolului îi trecuseră, era plină de vigoare, fermă. Se întoarse spre Nesi și-i spuse zîmbind :

— Totul va fi așa cum dorești tu !...

— Dar eu nu mi-am exprimat nici o dorință.

— Trebuie să înveţi să doreşti ! Omul se cunoaşte după dorinţe, mai ales după cele refulate.

— Fani, sînt silit să te dezamăgesc... N-am nici un fel de dorinţe refulate.

— E imposibil să n-ai ! rosti ea răspicat. Numai ele sînt adevărate. Numai ce-i adînc tăinuit în noi e adevărat. Tot ce-i deschis spre oameni e fals. Sau, în cel mai bun caz, degradat de folosinţă.

Nesi hotărî că-i mai inteligent să nu se ambaleze într-o discuţie atît de inutilă. Curînd, chelnerul le aduse salată à la russe şi două pahare cu votcă. Încruntat, Nesi examină paharul din dreptul său.

— Ştii foarte bine că nu beau !

— Ştiu, Nesi, sună răspunsul ei drăgăstos. Dar astăzi vreau să bei.

Îndărătul acestei voci drăgălaşe se ascundea însă ascuţişul rece al pumnalului. Şi ochii îi erau foarte reci, nerăbdători.

— Nu te înţeleg, Fani. De ce trebuie să beau ?

— Pentru că aşa vreau eu. Şi nu-mi place să fiu refuzată. Înţelege-mă, nu sînt obişnuită să fiu refuzată. Aşa sînt eu făcută.

— Şi dacă te refuz totuşi ?

— Mă ridic imediat de la masă. Şi plec, dar definitiv.

Pe faţa lui Nesi apăru un zîmbet fin.

— Mai ştii, poate tocmai asta urmăresc şi eu ?

— Mi-e totuna. Deci, e timpul să plec ! rosti Fani rece.

— Nu ţi-e totuna. Căci pentru tine plecarea va constitui o înfrîngere. Iar o înfrîngere e ceva mai mult decît un refuz amabil.

— Slăbeşte-mă cu logica ta ! se înfurie Fani. Sau bei, sau slăbeşte-mă şi pleacă !

— N-ai suferit nici o înfrîngere pînă acum ?

— Cîteva. Iar acum am să mai adaug una. Şi am să mă îmbăt de una singură — pînă plesnesc.

Nesi căzu pe gînduri. Să nu fie decît un bluf ? Sau avea de gînd s-o facă de-adevăratelea ? După cît era de băută, n-ar fi fost exclus. Are să se îmbete, are să se urce la volan. Şi era perfect posibil să nu mai ajungă la Sofia. Această posibilitate nu-l impresionă defel. Nu încercase niciodată, pentru nimeni, nici un sentiment de compasiune, nici măcar cînd îşi văzuse mama spînzurată. Şi totuşi, ce rost avea ca aceste două frumoase jucării — femeia şi maşina ei — să se piardă într-un mod atît de stupid ! Totul ar fi fost, evident, stupid şi monstruos. Dar ce vină avea el ? Cine o silea să atenteze la propriul ei creier, să-l anihileze cu lichidul acela respingător ?

Nesi întinse mîna şi apucă paharul.

— Bine, Fani, noroc... Lasă să mai fie şi un lup mîncat de oaie. Gluma la o parte, ştii că nu sînt cîtuşi de puţin orgolios.

Faţa lui Fani se lumină brusc, transfigurîndu-se, nasul i se împurpură de plăcere.

— Noroc, rosti ea. Eşti un scump, Nesi !

El sorbi din pahar. Avu pentru o clipă senzaţia că a înghiţit cioburi de sticlă, atît de cumplită fu durerea din gît. În timp ce analiza

cu îngrijorare ce anume se întîmplă în stomac, tînărul simți că întregul său corp este năpădit de o căldură ușoară și plăcută, că este încercat de o excitație încîntătoare, nedefinită. Da, într-adevăr, începutul nu era prea rău, răul venea pe urmă. Mai sorbi o înghițitură, nițel mai mare de astă dată, apoi spuse :

— Și totuși, nu văd sensul. De ce trebuia s-o fac ?

— Ca să-mi ții companie, Nesi. Nimănui nu-i place să bea de unul singur.

— Nu despre asta-i vorba !

— Ascultă, n-ai simțit niciodată dorința de a fi altfel ? De a fi aparte, bizar, cum n-ai mai pomenit ? Cum n-ai mai fost niciodată ?

— În limbaj științific așa ceva se numește inadecvare, Fani. Iar în limbaj obișnuit — nebunie.

— De ce nebunie ? Nu ți-ai dorit niciodată să fii Galileu ? Newton ? Einstein ?

— Nu pot să-mi doresc lucruri imposibile.

— Da, știu. Dar dacă te îmbeți, s-ar putea să dorești.

Nesi știa prea bine că nici atunci nu va dori. Și totuși întrebă :

— Fie, să zicem că lucrurile stau astfel. Dar care-i rostul alcoolului în toată treaba asta ?

— E simplu ca bună ziua. El e cel ce scoate subconștientul omului la suprafață. Permițîndu-ți astfel să-ți satisfaci cele mai scumpe și mai tainice dorințe. Chiar dacă totul se va petrece la modul pur iluzoriu, nu asta-i important. Important e că omul se eliberează.

— Te cred, Fani, zîmbi Nesi. Dar tocmai aici e neînțelegerea : eu nu am nici un fel de subconștient.

Fani clătină energic din cap.

— Te înșeli. Orice om are un subconștient, Nesi. De fapt cum are glande și rinichi. Cum are memorie. Poate omul exista fără memorie ? După mine, subconștientul reprezintă memoria refulată sau rănită. Memoria nesatisfăcută. Memoria marcată de păcate sau dată uitării, dacă vrei, tot ceea ce omul refulează în sinea sa. Subconștient ai și tu, asta-i clar, doar că nu poți ajunge la el.

— Crezi că alcoolul îl va elibera ?

— Da, sînt sigură ! răsună categoric răspunsul ei.

— Atunci, noroc, Fani !... Experiența-i experiență. În orice experiență există un anumit sens.

Acum pe deplin liniștit, el mai trase o înghițitură. Ospătarul sosi cu cavarmaua de porc, iar vinul de export le fu servit de însuși responsabilul restaurantului. Avea o culoare foarte plăcută, caldă, închisă, lăuntrică, de parcă scăpăra într-o pupilă roșu-vișinie. Nesi aproape că-l dădea de dușcă, încercînd o senzație a cărei lipsă se părea că o resimțise tot timpul pînă atunci. Se simțea minunat. Ce-i drept, din cînd în cînd, pierdea firul ideilor, în schimb ele zburau cu o mai mare ușurință, poate chiar și cu o anumită inspirație, deși nu crezuse niciodată în cuvinte de acest gen. Cînd veni momentul plecării, constată însă brusc că nu se poate ridica de pe scaun. Picioarele îi

erau înțepenite, putea să și le miște, e adevărat, dar nu și să le îndoaie din genunchi. Rînjind și opintindu-se zdravăn, doi chelneri reușiră să-l ridice, apoi îl apucară de subsuori și-l scoaseră pe ușa din spate. Fani, care nici măcar cu un grad nu era mai amețită decît la venire, îl instală sub un pin bătrîn și amărît, învelindu-l cu un pled pe care-l scoase din mașină. Făcea totul cu seriozitate și îngrijorare, mondena doamnă devenind brusc o banală soție de contabil sau de strungar care-și ajută soțul aflat la ananghie. Vreo două ore Nesi dormi un somn greu, dormi nemișcat, cu gura căscată, pradă muștelor care se lăsau pe ea în voie. Fani le alungă un timp, apoi ațipi și ea alături. Nesi se trezi pe la cinci, aruncă o privire sumbră în jur și, făcînd un efort, rosti :

— Asta îmi va fi pentru ultima oară.

— Ești supărat pe mine ? întrebă Fani.

— Nu. Să mergem acasă...

Se urcară tăcuți în mașină și porniră spre oraș. Fani conducea degajat, stăpînă pe volan. Nesi nu invita niciodată pe nimeni înainte de ora opt, acest lucru devenise lege pentru el. Cum rămăsese însă cu impresia că în ziua aceea întregul său mod de viață fusese încălcat, ce-l costa să mai comită o ultimă abatere. Acasă nu se afla nimeni, tatăl său nu se înapoiase încă de la serviciu. De fapt nici asta nu mai avea importanță, căci de mult se obișnuise să-l ignore. Mai ales că acum cîștiga și el, avea banii săi, deși aceștia nu-l prea interesau.

Camera sa era răcoroasă și umbrită la acel ceas al zilei. Nesi simți că se aprinde într-un

mod straniu și necunoscut. O febră ușoară îl cuprinse cînd îmbrățișă trupul ei suplu și viguros. Intuind parcă starea neobișnuită în care se afla, ea își apropie buzele de urechea lui.

— Te rog, Nesi, fă-o ca Brando ! îl imploră Fani în șoaptă.

— Prostii ! replică el șocat.

— Te rog mult de tot, Nesi ! Fă-o pentru mine. Nu te-am mai rugat niciodată.

— Fie ! se învoi el brusc.

În definitiv, de ce să nu o facă ? Din moment ce o fac și alții, se poate presupune că există totuși un anumit sens. Și în timp ce încerca să facă la fel ca Brando, se petrecu ceva neprevăzut. Ușa se deschise brusc și în prag apăru taică-său. Întors cu spatele la ușă, Nesi nu-l văzu, dar simți că ușa e deschisă. Fani îl auzi însă foarte clar și, neștiind ce să facă, își vîrî capul între perne. Aleksi se holbă o clipă la ei, nevenindu-i parcă să-și dea crezare ochilor, apoi ieși cutremurat. La orice altceva s-ar fi putut Nesi aștepta, numai la asta nu. Ceva cumplit îi sfîșie sufletul, ceva ce nu simțise niciodată, ceva ce nu știa că oamenii numesc rușine. Se ridică oarecum automat și începu să se îmbrace.

— Cum ai putut să lași ușa descuiată ! spuse Fani nervoasă. Ușa camerei tale !

— Păi, n-am cheie ! replică mohorît Nesi.

— Cum n-ai cheie ? întrebă ea de-a dreptul uluită.

— La ce bun ?... De zece ani n-a mai pus piciorul aici.

Nesi ieşi în hol. Tatăl său şedea în fotoliul vechi, cu tapiseria de mult uzată şi decolorată, pe care nu o mai schimbase după moartea Corneliei, şi citea un ziar. De fapt, nu citea nimic, cum ar fi putut citi cînd ziarul îi tremura în mîini. Nesi se opri în faţa lui şi, ciudat! se simţi dintr-o dată mic, mult mai mic decît în primele zile de viaţă. Nu mai era vorba de ruşine, ea îi trecuse de mult, în el stăruia senzaţia absurdă că, în chip incredibil, corpul i s-a micşorat.

— Ce treabă ai avut cu mine?

Tatăl lui Nesi coborî ziarul, dezvelindu-şi faţa. Mărul lui Adam, acoperit cu smocuri de păr, îi tremura şi el.

— Regret! răspunse acesta sec. Dar nu mă aşteptam să dau peste o porcărie ca asta.

— De ce porcărie? tresări uşor de tot Nesi.

— Ai dreptate! spuse Aleksi abia stăpînindu-şi furia. Nici măcar porcii nu fac aşa ceva, ăsta-i patentul oamenilor.

— Ascultă, nu mă simt dator să-ţi dau nici un fel de explicaţii, rosti Nesi, simţind brusc că tulburarea îi trece. Am să-ţi spun doar că viciile nu-mi sînt proprii. Ca şi virtuţile, desigur. Eu sînt pur şi simplu un om raţional.

— În orice caz, asta nu prea rezultă, rosti Aleksi aproape ţipînd. Asta nu mai e viciu. Asta-i depravare!

Nesi hotărî imediat că nu mai are rost să continue discuţia. Se convinse o dată în plus că taică-său este un om extrem de mediocru. Ce importanţă au faptele oamenilor? Ele trec şi dispar pentru totdeauna, absurde şi lipsite de sens în majoritatea cazurilor. Singura lor menire e să alimenteze gîndirea.

— Şi totuşi, de ce m-ai căutat? insistă Nesi.

— Nu eu, Kiril te-a căutat! îi răspunse Aleksi posomorît. Într-o problemă de serviciu, din cîte mi-am putut da seama.

„Problemă de serviciu" suna pentru el straniu. Pînă atunci nimeni nu-l căutase acasă în interes de serviciu. Kiril lucra tot la Academie, se şi întîlneau, dar între ei nu exista nici un fel de relaţii de serviciu. Noroc că-şi lăsase numărul de telefon. Nesi formă imediat numărul şi în receptor răsună exagerat de tare glasul prietenului său, dacă, în general, acest cuvînt putea avea vreun sens pentru un om ca Nesi.

— Ascultă, e indicaţia preşedintelui ca noi doi să-l însoţim pe Clavendish. În seara asta trebuie să luăm masa cu el, iar luni să plecăm la Varna.

— Stai, ce-i tot dai înainte? Care Clavendish? Bertrand Clavendish?

— Păi care altul? Tu nu citeşti ziarele?

Nu, nu citea ziarele, nu-l interesau.

— Şi de ce mă bagă pe mine în toată treaba asta?... Din cîte ştiu, dumnealui e un oarecare filozof.

— Cum un oarecare? E un savant de renume mondial.

— Poate să şi fie. Eu sînt matematician.

— N-are importanţă, cu engleza tot noi doi ne descurcăm cel mai bine! Şi apoi, cine să-i fi dus valizele, careva dintre academicieni?

Oricum ar fi luat lucrurile, pentru Nesi nu exista altă soluție decît să accepte. Cînd, într-un tîrziu, se întoarse în cameră, acolo nu mai dădu de Fani, ci de o pisică sălbatică și dezlănțuită. O pisică ce știa însă să țipe cu o voce subțiată de răutate și furie :

— Cum poți fi atît de needucat !... Bădăranule !... Să mă lași aici singură. Într-o situație atît de delicată.

— Ce să fac dacă trebuia să stau de vorbă cu tata ! ? replică sec Nesi.

— Dar ce am eu cu taică-tău ? țipă ea fără a se mai putea stăpîni. Ce am eu comun cu gorila aceea sumbră ? În primul rînd că eu sînt o femeie. Și-mi datorezi măcar un respect elementar.

— Poate îți datorează Brando ceva mai mult. Du-te la el.

— Bădăranule ! izbucni Fani și ieși ca o vijelie din cameră.

Îngîndurat, Nesi se duse la fereastră. Se simțea gol pe dinăuntru. Nu avea cum să-și imagineze circumstanțele incredibile în care o va vedea pe Fani data următoare.

4

Singur, instalat într-unul din fotoliile roșii și luxoase aflate în hol, Kiril se zgîia la ceasul electric. Faptul îl amuza, deși era vorba de un foarte banal ceas standard, montat direct în perete. La fiecare capăt de minut, se auzea cîte un abia perceptibil „țac“ și minutarul se de-

plasa cu o diviziune. Pînă la ora opt nu mai rămăsese decît o singură țăcănitură. Kiril știa că, odată cu ea, pe ușa automată a holului va intra, îmbrăcat impecabil și tăcut, Nesi. Exact acesta era lucrul care îl amuza.

Oricît de diferiți ar fi fost ei ca oameni, cei doi tineri semănau la înfățișare, ba chiar și la modul de a se îmbrăca. Amîndoi erau de o zveltețe atletică, înalți, tunși simplu, purtînd costume elegante, ușor demodate însă. Ambii erau sobri, de o ținută impecabilă. Kiril avea însă o fire mult mai energică, fața sa uscățivă era mai iluminată și mai vie. Privirea sa batjocoritoare îi incomoda pe toți interlocutorii săi, evident, cu excepția lui Nesi. Poate tocmai acest lucru îi făcea prieteni — relațiile lor erau firești, pe deplin egale, în cel mai bun sens al cuvîntului, și absolut sincere. Poziția lor de tineri și străluciți oameni de știință îi apropiase mai mult decît comunitatea de interese.

Ceasul țăcăni în cele din urmă, fără ca Nesi să-și facă însă apariția. Zîmbetul ușor de pe buzele lui Kiril se stinse treptat. Nesi nu mințea niciodată. Nesi nu întîrzia niciodată. Cuvîntul lui Nesi era lege — calități ce aveau o mare pondere în aprecierea tînărului savant, deoarece se întîlneau cel mai rar în societate. Abia cînd ceasul țăcăni a doua oară, Nesi intră în hol ușor grăbit. Grăbit și parcă tulburat în același timp. Asta îl impresionă pe Kiril mai tare decît dacă l-ar fi văzut apărînd în chiloți. Nesi se așeză în fotoliul alăturat, își trase o clipă sufletul, apoi îl îndemnă calm pe Kiril :

— Hai, spune !

Kiril îşi întinse picioarele ; acum ştia că totul e în ordine. În definitiv, un minut de întîrziere nu constituia un motiv pentru a-şi schimba părerea despre Nesi.

— De fapt, nu-i nevoie să ştii prea multe despre el, începu Kiril. Clavendish nu va ţine cu noi seminarii pe marginea lucrărilor sale. Dacă ne-am lua după concepţiile pe care le are, ar rezulta că este neopozitivist, behaviorist, empiric, deşi Todor Pavlov afirmă că, de fapt, e un idealist, şi încă un machist întîrziat. Tu însă fă abstracţie de toate astea. Părerea mea e că, deşi uneori are nişte idei geniale, el nu reprezintă nimic. Ca sociolog e mai profund, cu toate că suferă de un anumit obiectivism. Încearcă să descotorosească sociologia de tutela ideologiei, s-o transforme în femeie la toate. Afirmă că, la fel ca toate celelalte ştiinţe, ca matematica, de pildă, cercetările şi aprecierile imparţiale ale sociologiei pot sluji orice ideologie, orice orînduire politică.

— Socot că e vorba de un adevăr elementar, interveni imperturbabil Nesi.

— Iar eu socot că nu-i ! continuă la fel de imperturbabil Kiril. El confundă uneori statistica cu sociologia, deşi nu e străin de problemele dezvoltării.

— Atunci, ce-l face chiar de talie mondială ? întrebă Nesi.

— Gloria în nici un caz... Celebritatea... E un savant burghez care consideră că civilizaţia burgheză părăseşte ferm şi irevocabil scena mondială. Îţi recomand să citeşti „Entropia lumilor", o am, pot să ţi-o dau.

— Prefer să mi-o povesteşti în cîteva cuvinte.

— În cîteva cuvinte e greu. E ceva în genul unei cercetări viitorologice despre dezvoltarea civilizaţiilor umane, despre geneza şi moartea lor.

— Spengler ?

— Nu întru totul. Deşi, la fel ca Spengler, acceptă că orice civilizaţie trăieşte şi moare pentru sine, fără nici o legătură cu cele ce o preced sau succed. Ba — dimpotrivă — Clavendish consideră că orice civilizaţie nouă este cu atît mai puternică, cu cît opoziţia ei faţă de cea anterioară este mai categorică. În acest sens acceptă el revoluţia, dar nu ca un chirurg, ci ca un gropar neiertător.

— Şi asta-i adevărat, mormăi Nesi.

— Bineînţeles că nu-i, zîmbi fin Kiril. Clavendish se deosebeşte esenţial de majoritatea viitorologilor occidentali. El consideră că principalele nenorociri care ameninţă omenirea nu sînt cele cu care ni se împuiază capul zi de zi : deteriorarea mediului ecologic, epuizarea resurselor, suprapopularea. Pentru el, principala nenorocire o constituie sistarea proceselor de dezvoltare, epuizarea scopurilor umane, faptul că din creator omul devine consumator. Şi ceea ce consideră el că decurge de aici : pustiirea sufletului uman şi, în special, a sentimentelor umane.

Nesi tăcu o clipă.

— Dar cu mintea omului ce crede Clavendish că se întîmplă ? întrebă el aproape cu indiferenţă. Se dezvoltă sau se degradează ?

— Se dezvoltă şi se degradează concomitent.

— Asta-i un absurd logic ! rosti Nesi contrariat.

— Dar nu şi dialectic. Kiril rîse, un rîs deschis, însă niţel răutăcios. Mintea se dezvoltă, fireşte, creierul îşi măreşte greutatea absolută, numărul celulelor cerebrale sporeşte. Ceea ce însă Clavendish apreciază că-i o armă cu două tăişuri. Căci, dezvoltîndu-se, creierul trece la o inhibare treptată a stimulenţilor săi naturali. Simţurile, de exemplu. Imaginaţia. Morala. Criteriile estetice, despre care afirmă că pentru om sînt mai fireşti decît instinctele. Dispar definitiv intuiţia şi penetraţia ca forme superioare ale cunoaşterii.

— Nu există o asemenea cunoaştere ! obiectă scurt Nesi.

— Pentru Clavendish există ! El consideră că, singură, mintea este neajutorată, lipsită de rost. Singură, privată de stimulenţii ei naturali, ea începe să decadă, să se lipsească de sucurile ei vitale. În întreaga viaţă umană intervine un proces lent de răcire, de încetinire a mişcării — entropia totală.

— Penibil de naiv, rosti dispreţuitor Nesi. Cu ce drept aşează sentimentele şi imaginaţie în afara minţii ?

— El nu se referă la creier, replică Kiril. De fapt, aş vrea să văd şi eu care-i deşteptul ăla care ştie ce anume reprezintă creierul. Şi cu ce tip de energie sînt realizate cele mai importante funcţii ale sale. Prin minte el înţelege capacitatea omului de a gîndi activ.

Trecuseră vreo zece minute fără ca filozoful să fi dat vreun semn de viaţă. Mai aşteptară puţin, apoi îl sunară în cameră. Nu răspunse nimeni. Iar cheia era la recepţie. Kiril se îngrijoră teribil, porni să cerceteze prin holuri, aruncă o privire şi în bar. Îl descoperiră într-un tîrziu în culoarul care ducea la restaurant ; văzîndu-l astfel, pe picioruşele sale subţiri, erai tentat să-l asemui cu o mică pasăre de baltă abia lăsată din zbor. Deşi mărunţel şi slăbuţ, o burticică rotunjoară şi moale îi atîrna sub vesta de mătase. Stătea cu mîinile în buzunarele pantalonului reiat şi se zgîia prosteşte prin restaurant. Grăbiţi, chelnerii îl ocoleau politicoşi, ferindu-şi tăvile, dar el nici măcar nu-i observa. După cum în prima clipă nu-i observă nici pe cei doi tineri ce-i apărură în faţă. Pînă la urmă, privirea lui se opri asupra lui Kiril. Clavendish zîmbi cordial. Nu arăta însă nici supărat, nici vinovat.

— Domnule Clavendish, nu trebuia oare să ne întîlnim în hol ?

— Da ? răspunse el distrat. Nu-i totuna ?

— Cum să fie totuna, domnule Clavendish, noi vă aşteptăm de o jumătate de oră.

— Totuna-i, totuna-i, mormăia filozoful. Aici tocmai cugetam la ceva.

Pe feţele ambilor trecu un zîmbet fulgerător.

— La ce, domnule Clavendish ?...

— La portretul naţiunii. Al naţiunii dumneavoastră, vreau să spun. Uneori faţa omului sugerează mai mult decît o comportare exemplară şi bine gîndită.

— Iertați-mă, dar aici, din doi oameni unul e străin, interveni neiertător Kiril.

Pe Clavendish însă precizarea nu-l deranjă cîtuși de puțin.

— Totuna-i, totuna-i... Dumnealui trebuie să fie tînărul domn Aleksiev ?

— Da, permiteți-mi să vi-l prezint.

Clavendish uită însă pînă și să-i întindă mîna — se zgîia la el cu o curiozitate atît de nedisimulată, de parcă i se întîmpla pentru prima oară în viață să vadă un bulgar. Era, probabil, nițel sașiu, defect ce trecea aproape neobservat, deși avea o privire fixă și pătrunzătoare. Abia cînd se așezară la masă, rosti binevoitor :

— Ce frumos și ce prezentabil tînăr gentleman. Ți-ar veni de minune o vestă albă, tinere, nu crezi ?

— Gîndul acesta mă preocupă de mult, sir ! răspunse foarte serios Nesi. Dar încă nu m-am hotărît...

Ceva abia perceptibil fulgeră în privirea filozofului, care își scoase din buzunar un notes legat în imitație de piele șagrinată, destul de giorsăit, mîzgălind acolo ceva la repezeală.

Chelnerul se apropie imediat de masă aducînd un steguleț englezesc, pe care Clavendish se grăbi să-l împingă deoparte. Comandară gustări și votcă ; fură serviți imediat. În aceeași clipă Clavendish își și luă paharul în primire.

— Ei, în sănătatea dumneavoastră, tineri domni ! rosti el. Un prieten, savant, făcea la modul cel mai serios afirmația că la dumneavoastră nu există alienare, pentru că aveți o votcă excelentă.

— E de import, domnule Clavendish.

— Ei, totuna-i, totuna-i... Dar dumneata, domnule Aleksiev ?

— Iertați-mă, eu nu beau.

— Din ce cauză ?

Nesi ezită o clipă, ca să-i răspundă apoi aproape în silă :

— Nu știu, sir, am impresia că deformează judecata.

— Nu ți se pare însă că mintea deformată dă uneori naștere unor idei mai interesante ? Și unor imagini mai ciudate ?

— De ce trebuie să fie ciudate ? Ele nu trebuie să fie decît reale.

— Toate marile adevăruri sînt ciudate, tinere. Și inexplicabile. Ca să nu spun chiar supranaturale, căci, firește, nu sînt așa. Ce reprezintă, de pildă, atracția terestră ? Sau timpul ? Ele nu țin de mintea omului. Dar imaginația ? Există oare ceva mai incredibil și mai enigmatic decît imaginația omului ?

— Dar ce e imaginația ? întrebă Nesi. Nu reprezintă ea oare combinații ale minții ?

— Iată una dintre cele mai serioase enigme ale naturii — spuse Clavendish, frecîndu-și cu satisfacție mîinile uscate. N-ați remarcat că de cea mai vie și mai intensă imaginație dispun tinerii ? Că pe măsură ce înaintează în vîrstă, omul recurge tot mai rar la imaginație, pierzîndu-și tot mai mult visele ? Rezultă, în ultimă instanță, că în loc să stimuleze imaginația, gîndirea o inhibă.

Nesi tăcea dar fața lui arăta îngîndurată și ușor încruntată.

— Și la ce explicație ați ajuns, sir ? întrebă Kiril.

— La nici una ! rosti filozoful cu încîntare. Și nici măcar nu-mi propun. Nici măcar neurofiziologii nu pot veni cu ceva mai de doamne ajută în această chestiune. Faptul rămîne însă fapt. Dacă acceptăm că creierul este singurul mediu și purtător al activității psihice, ce deducem de-aici ? Că activitatea sa cea mai fină și mai complexă o realizează atunci cînd este mai tînăr și mai sărac în celule cerebrale și neuroni.

— Asta-i un absurd logic, spuse Nesi.

Clavendish îl examină cu interes.

— Dar unde ai descoperit dumneata o greșeală logică ?

— În afirmația că imaginația este produsul cel mai fin al activității psihice. Produsul acesta este gîndirea. În privința asta nu încape nici cea mai mică îndoială. Mă refer la gîndirea abstractă.

— Da, o accept cu plăcere. Eu însumi sînt filozof, adică profesiunea mea o constituie gîndirea abstractă bazată pe o logică desăvîrșită. Ce ne sugerează însă realitatea ? Sau, mai exact, practica umană ? Filozofii îmbătrînesc și se ramolesc. Savanți din cei mai geniali sînt infirmați zilnic. Veșnic tineri și puternici nu rămîn decît oamenii de artă. Și mai e ceva : Homer sau Shakespeare sînt în timpurile noastre mai puternici chiar decît în perioada cea mai fructuoasă a creației lor. Dar ce reprezintă

arta ? În primul rînd — imaginație, da, imaginație. Și această imaginație e cu atît mai bogată, cu cît sînt mai tinere și mai puternice sentimentele și impulsurile care au generat-o.

Nesi tăcea uluit. Logica lui Clavendish i se părea acum atît de infailibilă, încît nu vedea nici o posibilitate de a o infirma.

— În definitiv, ce vreți să spuneți ? întrebă el reținut.

— Nimic bun. Nimic încurajator. Totul ne arată că natura se îngrijește cu precădere de ceea ce e tînăr, de ceea ce crește și se consolidează. Ea este indiferentă la ceea ce e de acum consolidat și puternic. Și încărcată de dispreț pentru tot ce a depășit apogeul dezvoltării sale, ordonîndu-i pur și simplu să îmbătrînească și să moară. Singura modalitate de a dispune de un conținut cu adevărat uman este aceea de a fi tineri. Și acest lucru nu se referă numai la fiecare individ în parte, ci și la întreaga omenire în general. De pe poziția voastră ca indivizi și personalități mă puteți trata cu o totală condescendență.

— Exact așa și facem, sir ! spuse Nesi.

Clavendish îi aruncă o privire iute. Da, nu glumea. Apoi zîmbi blajin.

— E vorba însă de faptul că în cazul omului tinerețea nu constituie o noțiune biologică. Vreau să spun că ea nu e direct proporțională cu starea organelor omului, nici măcar cu ansamblul acestora. Deși, după cum prea bine vă puteți da seama, nu sînt un vitalist, rămîn cu impresia că am înlăturat cu prea multă ușurință acest cuvînt din dicționarul nostru. Nu

întîmplător, la adînci bătrîneți, Solomon a ajuns să doarmă înconjurat de fete foarte tinere.

— Iar astăzi pînă și noi evităm așa ceva! rîse Kiril. Căci fetele astea fumează-n prostie și nu mai poți dormi de sforăitul lor.

Chelnerul le întrerupse convorbirea. Prețuitorul valorilor spirituale își vîrî cu o curiozitate nestăvilită nasul cartilaginos în lista de bucate.

— Prietenul meu, savantul, mi-a zis că la dumneavoastră se poate mînca un jigou excelent. Mi l-a recomandat cu insistență.

— Mi-e teamă să nu fiți deziluzionat, domnule Clavendish, interveni Kiril cu precauție.

Pentru deziluzii nu rămase însă loc decît, cel mult, sub raportul dimensiunilor. Filozoful își curăță farfuria pînă la ultima boabă de garnitură. Stropind totul din belșug cu un vin delicios. Și se pare că tocmai din cauza acestui vin rămaseră pînă la ora închiderii. Clavendish bău singur două sticle — fără nici o grabă, fără nici un efort, sorbindu-l pe îndelete și plescăind satisfăcut, lucru ce aproape că-i îngrețoșă pe cei doi tineri. Nesi remarcă însă cu surprindere că odată vinul băut gîndirea filozofului devenea tot mai vie și mai energică, mai spirituală, mai caustică. Mai logică și mai limpede totodată. Să fie oare mintea bătrînelului mai rezistentă decît a lui, de vreme ce nu i se poticnea neajutorată, nu șovăia, nu pierdea firul unor idei atît de complicate? Și nici la înfățișare nu arăta băut: nu ridica tonul, nu se înfierbînta, dimpotrivă, devenea și mai concentrat și mai atent. Doar țigara de foi, de la care fu cît pe ce să i se aprindă mustața

rară și îngălbenită, lăsa să se întrevadă că totul este de natură lăuntrică. Acum Clavendish nu mai vorbea, chestiona. Aparent, întrebările lui erau întîmplătoare, dar Kiril, pregătit pentru această întîlnire, le simți substratul — care sînt în prezent principalele preocupări ale cetățeanului bulgar? Deși Kiril cunoștea prea bine aceste preocupări, preferă un răspuns incomplet. Nu că s-ar fi îndoit de orientarea progresistă a englezului, de sentimentele de prietenie pe care le nutrea pentru Bulgaria, dar mai știi ce putea scăpa în cine știe ce articolaș. La capătul convorbirii lor, Clavendish îi declară brusc:

— Știi ce, domnule Zahariev, minciuna vine mai degrabă în sprijinul adevărului, decît în al său propriu. Dacă vrei să te descotorosești de mine, e mai înțelept să nu-mi mai răspunzi la întrebări.

— Așa am să și fac! rîse Kiril.

Din acest moment, Clavendish se întoarse spre Nesi. Privirea îi deveni și mai șașie, și mai fixă parcă. Urmă o nouă avalanșă de întrebări. Ce științe îi plac? Ce cărți citește? Merge la cinema? Dar la teatru? Ce crede despre televiziune? Nimic? Dar despre balet? Despre jigou? Despre meciurile de fotbal? Despre jaz? Cîte ore doarme pe noapte, ce visează?

— Nimic! răspunse Nesi, care nu știa să mintă și nici nu considera că-i necesar.

— Chiar nu visezi nimic?

— Absolut nimic.

— E inexact! Dumneata visezi, firește că visezi, dar nu ții minte.

— Nu. Sînt sigur că nu visez.

Clavendish îl privi fix.

— Asta nu-i bine. Dumneata îţi maltratezi subconştientul într-un mod cu totul inadmisibil.

— Domnule Clavendish, ca să fiu sincer, eu consider că operaţi cu o noţiune care nu e ştiinţifică.

— Se înţelege că nu e. Ceea ce nu înseamnă însă că nici nu există. Spune-i postconştient, dacă aşa-ţi place mai mult. Conştiinţa trebuie să aibă totuşi o cămară sau un depozit, o debara, unde să-şi depoziteze lucrurile inutile şi uzate.

Nesi zîmbi abia perceptibil:

— Cu riscul de a fi considerat lipsit de modestie, apreciez că, în cazul meu, conştiinţa nu produce lucruri inutile.

Clavendish căzu adînc pe gînduri.

— Teoretic e foarte posibil, spuse el. Deşi uneori pînă şi cea mai fină maşină dă rebuturi. Încearcă totuşi să-ţi aminteşti, chiar n-ai visat niciodată nimic ?

— O singură dată doar ! recunoscu fără tragere de inimă tînărul. Deşi nu sînt sigur că a fost vis.

Clavendish insistă şi Nesi fu silit să-i povestească visul cu balenele. Filozoful îl ascultă foarte concentrat, apoi îşi scoase notesul cu coperţi şagrinate, însemnîndu-şi ceva. Părea uşor emoţionat în clipa aceea.

— Da, un vis frumos, rosti el într-un tîrziu. Foarte frumos, un vis încurajator.

— Vă pricepeţi la vise ? întrebă Kiril în glumă.

— Nu ştiu, n-am încercat... Dar visul ăsta mi se pare de o claritate excepţională.

Mai mult nu reuşiră să scoată de la filozof, nici măcar un singur cuvînt.

— Sînteţi nişte băieţi inteligenţi ! le-o trînti el. De lucrul ăsta însă trebuie să fiţi voi înşivă conştienţi. Mai ales dumneata, domnule Zahariev. Căci, dintotdeauna, e mult mai uşor să-i cunoşti pe alţii, decît pe tine însuţi.

Clavendish mai ceru o sticlă de vin, a treia, noroc însă că ospătarul refuză să-i mai ia comanda. Dealtfel, nici filozoful nu insistă. Pe scări, la coborîre, remarcase doar bine intrarea în barul de noapte. Îşi luară cordial la revedere, apoi cei doi tineri părăsiră localul răsuflînd uşuraţi. Noaptea era plăcută şi liniştită. În lumina galbenă a felinarelor, spinările prăfuite ale maşinilor licăreau slab ; acum nu li se mai distingeau culorile proprii, uniformizate de noapte şi de oboseală. Aici arătau toate la fel, oraşul necunoscut le acceptase cu indiferenţă, iar ele se răzbunau, împroşcîndu-şi răsuflarea grea, metalică. Cei doi treceau pe lîngă ele fără să le simtă, fiecare cufundat în gîndurile sale.

— Ce impresie ţi-a făcut ? întrebă într-un tîrziu Kiril.

— Nu cine ştie ce. E niţel agasant. Şi chiar prost crescut.

— Prost crescut ? îl privi Kiril. De ce prost crescut ?

— Păi n-ai văzut cum își nota fără pic de jenă totul în carnețel ?

Kiril tăcu încurcat.

— Și nu ți-ai dat seama că a venit aici pentru mine ?

— N-are importanță, spuse Kiril. Noi vom afla despre el mai multe decît va afla el despre noi.

— N-am ce-i ascunde ! replică Nesi pe un ton rece. Nici lui, nici mie însumi.

Se despărțiră în stația de autobuz din fața Rectoratului. Nesi porni în tăcere spre casă. Ziua aceea, atît de încărcată de evenimente neobișnuite, îl făcea să se simtă năucit. Și, ciudat, mintea lui parcă refuza să le accepte. Se apropia de ele, respingîndu-le însă imediat, cu un fel de dezgust, sentiment la fel de necunoscut ca și rușinea ce-i sfîșiase sufletul în această după-amiază. Lumea despre care avusese întotdeauna convingerea că este atît de simplă și de rîndu-ită, atît de supusă și de dependentă, i se păru dintr-o dată întoarsă pe dos și haotică. Simți, pentru prima oară în viața sa, că dincolo de tot ce vede și de tot ce pătrunde atît de ușor cu mintea, există ceva profund și sumbru, asemeni celor mai întunecate adîncuri de ocean.

5

Le străbătu înot cu o ușurință uimitoare, fără pic de efort ; apa se unduia cu iuțeală pe pielea sa netedă, rece, lucioasă, abia perceptibilă. În jur nu stăruia nimic altceva decît crepusculul ce se întuneca și se întețea în depărtare. Și totuși ochii săi slabi cercetau cu încordare, el veghea. Nu știa de ce se teme, dar teama îl stăpînea pe de-a-ntregul — de la stomacul gol la vîrful degetelor subțiri și galbene. El însuși nu era decît o teamă, o teamă care înota, ba era și flămîndă, da, flămîndă, nemulțumită și neajutorată.

Și chiar în clipa aceea zări peștele. Era un pește imens, pe care nu-l puteai cuprinde cu ochii, înota încet în apa liniștită și puternică, înota calm, cu ochii ieșiți din orbite. Nu părea foarte flămînd, își căsca leneș gura, lăsîndu-l să-i zărească pentru o clipă învelișul ei alburiu și rumeneala palidă a branhiilor. Era clar că înghițise ceva. Simți acest lucru odată cu fiorul ce-i străbătu tot corpul. Porni ca o săgeată spre adînc, fixîndu-se în nămolul rece și cleios. Acum era sigur că nu putea fi zărit, cum nu putea fi zărită apa ce se scurgea la fel de mîngîietoare pe lîngă el. Perfect neclintit, văzu cum pe deasupra sa trece pîntecele tare și rece al peștelui. Apoi acesta îi dispăru din privire, nelăsînd în urmă decît unduirile slabe pe care le stîrnea în apă cu mișcările încete ale cozii.

Omul rămase însă acolo, întins în nămolul moale, fără să facă nici cea mai mică mișcare. Se folosea mai mult de intuiție decît de văz. Astfel, acum știa că din adîncurile întunecate vor începe să vină șerpii. Curînd îi și zări, se deplasau de-a valma, cu mișcări molcome, ondulate, niște șerpi gigantici, mult mai mari decît peștele. Le și vedea deslușit ochii galbeni și fioroși, dar știa că ei nu-l văd, atît de bine se contopise cu fundul oceanului. Șerpii nu-i

stîrneau aceeași spaimă ca peștii, pe ei îi întrecea în iuțeală, ba, uneori, cînd îl apuca un curaj disperat, înota alături de ei, fără a-i scăpa însă vreo clipă din ochi. Îl vedeau și ei, dar nu-l atacau niciodată, cunoscîndu-i iuțeala și putința de a-și schimba brusc direcția. Șerpii se rînduiau deasupra lui, pierzîndu-se apoi în depărtare.

Abia acum începu iarăși să înoate, cît mai aproape de fund și departe de fața semistrăvezie, palidă a apei. Se pare că începuse să mănînce, fără a-și da însă seama de acest lucru, căci adînc, în sinea sa, simțea o plăcută senzație de saturație și mulțumire. Și tocmai în clipa aceea îl atacă cel de-al doilea pește. Nu semăna cu primul, avea botul mult mai ascuțit, gura plină de dinți. Scăpă neînghițit numai mulțumită iuțelii cu care se feri din calea peștelui ; acesta țîșni pe lîngă el, atingîndu-l dureros cu solzii tăioși ai aripioarei. Știa cu siguranță că monstrul va repeta atacul — mai violent, cu mai multă lăcomie și înverșunare. Era un pește răpitor, iute, cu ochi foarte ageri care îl descopereau chiar și atunci cînd stătea lipit de fundul oceanului. Simțind că distanța dintre ei se scurtează vertiginos, își înteţi disperat înotul, țîșnind tot mai sus, spre lumină, spre granița vie și salvatoare cu cealaltă lume. Nu își dădu seama în ce clipă anume o atinse, ceva orbitor îi scăpără în ochi, simți sub el tăria aspră și fierbinte a pămîntului. Și în aceeași clipă se trezi.

Acum își dădea foarte bine seama că visase. Zăcea pe spate și privea rumeneala rece a cerului, aproape palpabilă, transparentă și apropiată, ca și cum ar fi fost o apă gata să se reverse în mica lor cameră de hotel. Teama pe care o trăise i se scurgea și acum prin vine, își simțea pulsul zvîcnindu-i puternic în tîmple. Niciodată nu avusese un puls atît de accelerat, atît de viu și de agitat. I se părea că inima sa nu-și va mai redobîndi ritmul ei imperturbabil. Se întoarse și cercetă patul celălalt. Gol pînă la brîu, Kiril dormea cu spatele la el, respirînd uniform și calm. Era clar că visele sale sînt liniștite și că pe el nu-l fugăresc prin adîncuri pești fantastici.

Cei doi tineri ieșiră destul de tîrziu pe terasă pentru micul dejun. Erau absolut singuri în umbra matinală a copacilor, sub ei mozaicul de marmoră răspîndea încă răcoarea adunată peste noapte. Comandaseră juice de lămîie, ceai, ouă cu șuncă. Așteptînd, priveau marea ce abia se înfiora îndărătul liniei galbene a plajei. Ziua promitea să fie fierbinte, fără nici o adiere de vînt, fără urmă de nor pe emailul tare al cerului. Brusc, Nesi rupse tăcerea, exclamînd :

— Acum știu și eu ce-i aia frică !

— Ce e ? se întoarse imediat spre el Kiril.

— N-aș putea să-ți explic, rosti Nesi nemulțumit. În orice caz, ceva dezgustător și dezonorant.

— Da, ai dreptate ! spuse Kiril. Frica e principalul lucru de care dispunem. Optzeci și cinci la sută din corpul nostru este alcătuit din apă. Nouăzeci la sută din sufletul omului este alcătuit din frică. O frică absolută de tot ce ne înconjoară — de la ascensor la șef.

Nesi tăcea deprimat.
— Şi ce părere ai despre ea ? E instinct sau sentiment ?
— Nu ştiu ce să-ţi spun. În orice caz, de regulă o stimulează raţiunea. Ca să nu mai vorbim de imaginaţie. Despre omul curajos obişnuim să spunem că este lipsit de raţiune.
— Vrei să spui că omul este mai fricos decît animalele ?
— Mai încape vorbă ! replică mirat Kiril. Cînd îţi taie calea, vaca nici măcar nu catadicseşte să se uite la maşina ta care face ca toţi dracii.
— Atunci mie de ce nu-mi este frică ?
— Parcă spuneai că ţi-e frică ?
— Asta a fost în vis.
Şi Nesi fu silit să-i povestească visul. Nu se aşteptase să-l vadă pe Kiril rămînînd atît de impresionat. Acesta îl asculta ţintuit locului, aproape ţinîndu-şi răsuflarea. Cînd termină în cele din urmă, la masa lor se aşternu o lungă tăcere.
— Ce părere ai ? îl întrebă Nesi într-un tîrziu.
— S-ar putea să ţi se pară straniu, dar eu presupun că e vorba de un fragment din memoria ta istorică. Memorie ce s-a păstrat undeva printre celulele cerebrale ca o peliculă de film închisă într-o casetă solidă, rezistentă. Ceva a produs deplasarea straturilor şi ea a alunecat în mecanismele visului. Nici măcar n-aş spune că-i vis. Cred că Freud are dreptate, visele nu sînt întîmplătoare. Şi totuşi se asociază destul de liber, aş spune chiar în chip

arbitrar. Iar visul tău e absolut exact, fără nici un fel de deformare.
— Cum fără nici un fel de deformare ? Peştii erau imenşi. Chiar şi şerpii. Asemenea peşti nu sînt consemnaţi nici măcar în paleontologie.
Kiril zîmbi, cu o anumită condescendenţă chiar.
— Nu ei erau imenşi ! Ci tu erai mic.
Ideea era atît de simplă şi de uluitoare, încît, pur şi simplu, Nesi rămase cu ochii holbaţi la Kiril.
— Tu n-ai visat niciodată ? îl întrebă el. Ceva similar ? Preistoric, vreau să spun.
— Nu ştiu. Tot ce se poate. Am visat, de pildă, că zbor. Ceea ce-i şi mai cumplit. Căci e puţin probabil ca-n infinitul dezvoltării sale omul să fi fost şi pasăre.
— Atunci ?
— Nu ştiu. Poate vreun mic animal amfibie în ghearele vreunei păsări... Care să-i fi scăpat totuşi păsării.
— Da, înţeleg ! dădu Nesi din cap.
— Ascultă, ţi-ar conveni să mai visezi o dată ? îl întrebă Kiril pe neaşteptate. Visul acesta groaznic. Sau poate unul şi mai groaznic.
— Da, bineînţeles ! încuviinţă pe dată Nesi.
Nu reuşiră să-şi termine discuţia, pe terasă apăru Clavendish. Deşi era înfăşurat într-un halat roz şi pufos, nu arăta cu nimic mai chipeş. Omoplaţii îi erau la fel de jigăriţi, pieptul avea sîni mari şi lăsaţi, ca de femeie în vîrstă, iar burticica îi atîrna peste costumul de baie, mai albă chiar decît porţelanul ceştilor de ceai. Nedîndu-şi cîtuşi de puţin seama de înfăţişa-

rea sa comică, renumitul filozof străbătu falnic veranda, îndreptîndu-se spre scări.

— Mă duc să fac o baie ! spuse el. Se zice că baia de dimineață este cea mai utilă...

Și, într-adevăr, foarte curînd dădură de el în mare. Intrase pînă la genunchi în apa verde și limpede și stătea nemișcat, cu privirea pierdută undeva pe linia orizontului. Firește, chiloții îi erau complet uscați, doar burtica sa moale părea agitată și neliniștită.

— Apa-i foarte rece ! spuse el. Întotdeauna-i așa ?

Apoi le întoarse spatele neted, îndreptîndu-se spre parasolarul cel mai apropiat. Acolo îl găsiră după o jumătate de oră — apatic, chiar ușor îmbufnat. Cînd se întinseră alături de el, uzi încă amîndoi de apa proaspătă a mării, văzură că răcoarea pe care ei o răspîndeau îl face aproape să se înfioare. Zăcură un timp în vălmășagul acela de trupuri goale, fără să-și vorbească. Foarte aproape de ei, făceau plajă două femei, ale căror funduri se ridicau ca niște perne. Filozoful își mută privirea de la ele, rostind sumbru :

— Nu știu de ce, dar corpul gol m-a predispus întotdeauna la mizantropie.

— Chiar și cel de femeie ?

— Mai ales. Iertați-mă, tinerilor domni, dar asta nu mai e plajă, ci un gigantic cimitir sexual.

Primele zile se scurseră în liniște și calm. Clavendish renunță să mai iasă pe plajă, pe semne pentru a se feri de noi dezamăgiri sexuale. Îl găseau din cînd în cînd la plaja mi-

nerală — încovrigat ca un bătrîn și obosit cîine de curte. Părea extrem de dezgustat de specia feminină, era trist și absent. În jurul său se întorceau pe toate fețele nemțoaice — coafeze, desigur — cu picioare masive, încinse de vine albăstrui, cu sîni revărsați. Clavendish își continua și aici lectura, însemnîndu-și cu unghiile rîndurile și pasajele și mormăind furios. Odată trase în gura mare o înjurătură de mama focului, încît, uluite, coafezele scăpară andrelele din mînă. Uneori discuta în contradictoriu cu cei doi tineri, ocărînd omenirea mai ales pentru miopia și indiferența ei stupidă, de parcă munții nu erau făcuți din piatră, ci din șunci și biftecuri.

— Și chiar așa de-ar fi, n-ar ierta nimic ! mormăia el disprețuitor. Ar fi devorat tot, pînă la ultimul ciolan. Nu există pe lumea asta animal mai lacom decît omul. Doar tenia cîinelui, poate. Dar pînă și ea tot în om se simte mai bine.

— Dumneavoastră mîncați foarte puțin ! interveni împăciuitor Kiril.

— Pentru că bucătăria restaurantului e sub orice critică. De mîncat mănînc, se înțelege, mănînc ca un animal.

Tăcu un timp, apoi adăugă :

— Știți cum îmi imaginez eu omul modern ? Un corp fragil, piciorușe subțiri și o burtă imensă și moale.

Și pentru că tinerii izbucniră în rîs, le aruncă o privire mohorîtă :

— Nu-i de rîs, domnii mei. Dimpotrivă, e trist.

Numai seara, de regulă după al treilea pahar, Clavendish intra cît de cît în formă, căpătînd o înfățișare binevoitoare și glumeață. Atunci însă tăbăra asupra lui Nesi, reluîndu-și interminabila anchetă. A fost vreodată la biserică ? Și ce crede despre Dumnezeu ? Mă rog, nu chiar despre Dumnezeu, despre ideea de Dumnezeu ? La această întrebare, Nesi, exasperat, îi răspunse cu dușmănie :

— E ideea cea mai absurdă pe care a creat-o omul. Prin ea își desconspiră cel mai mult limitele și neputința. Și perversa manie a măreției.

— Atunci care-i după părerea dumitale cauza primordială a lumii ?

— De ce trebuie să existe o cauză primordială, domnule filozof ? Trebuie să existe o bază primordială.

— Să nu ne agățăm de cuvinte, domnule cercetător științific !

— În orice caz nu poate fi vorba de vreo conștiință imensă și atotputernică.

— Consideri că undeva, în infinitatea Universului, nu poate exista și o asemenea conștiință ?

— S-ar putea să existe așa ceva. De pildă, o minte colosală, imensă cît un soare, să zicem. Sau cît o galaxie. Ea nu poate constitui însă în nici un caz cauza primordială. Ea nu poate constitui decît un produs.

O undă de rapacitate străbătu privirea filozofului.

— După opinia dumitale, cu ce s-ar putea ocupa această minte ?

— Cum cu ce ?... Cu ce se ocupă orice altă minte. Ar cugeta.

— Pentru ca în ultimă instanță să crape. Să se transforme într-o nouă stea.

— De ce ?

— Așa, din plictiseală. Sau din inactivitate, e același lucru. O minte atît de imensă ar gîndi într-o singură clipă tot ce se poate gîndi. S-ar autocunoaște, autoevalua, ar socoti într-un timp neglijabil toate variantele de existență posibile. Pînă la urmă s-ar autoepuiza și ar merge în gol. Și te-ai trezi cu ea că se prostește și se repede spre celelalte stele să ardă în ele și cu ele. În felul acesta i-ar rămîne măcar posibilitatea de a se regenera după miliarde de ani.

Nesi îl privi plictisit.

— Domnule Clavendish, chiar nu realizați că modului dumneavoastră de a gîndi îi este proprie întreaga îngustime a naturii umane ?... O minte atît de colosală și-ar găsi, în orice condiții, satisfacția necesară.

— Nu și-ar găsi-o ! replică iritat filozoful.

— De ce ?

— Foarte simplu — pentru că nici o minte nu lucrează pentru a se satisface pe sine.

În felul acesta discuția se încheie la punctul zero, de unde pornise, de fapt. Clavendish își goli paharul, examină sticla goală și întrebă :

— Voi nu vă plictisiți ?

— Niciodată, răspunse Nesi.

— Eu în schimb mă plictisesc. Știți ce înseamnă plictiseală ? Intervine în momentul cînd slăbește mișcarea lăuntrică a conștiinței, cînd stimulenții ei se epuizează. Unde mă

scoţi, domnule Kiril ? Gîndeşte-te pentru mîine seară la un local bun, cu multă muzică şi antren.

Îl duseră la „Şatra ţigănească". Fură înghesuiţi la o masă mare, laolaltă cu un grup de suedezi deja chercheliţi. Li se servi un sugiuc foarte iute, prăjit pe secară şi un vin vîrtos de Melnic. Nici nu apucară să se instaleze ca lumea şi se şi auzi un răpăit de dairele, apoi ţipătul unui clarinet, iar pe scenă, aproape la picioarele lor, se revărsă un grup de ţigănci — vesele, cu dinţi albi, în rochii de un roşu aprins cu cingători verzi. Fardul puternic şi părul lor negru ca smoala, mat, îţi sugerau că s-ar putea să nu fie ţigănci, ci mai curînd fete din satele învecinate, cu un talent înnăscut al ritmului. Încremeniseră pentru o clipă, pe urmă întreaga orchestră izbucni tunător, răsunară strident cinelele şi ţigăncile se dezlănţuiră vijelios pe scenă. Dansul ţigănesc începu atît de brusc încît depăşi pînă şi aşteptările lui Clavendish. Ritmul sporea necontenit în intensitate, transformîndu-se într-un adevărat vîrtej în care se perindau culorile, smalţul dinţilor, strălucirea ochilor şi a paietelor surprinse de reflectoare, prelungite suspine ţigăneşti. Dairelele intraseră parcă în delir, în jur se simţea un miros puternic de trup de femeie parfumat. Şi cînd dansul atinse apogeul, melodia se frînse brusc, ţigăncile încremeniră ca nişte flori aruncate la întîmplare. Suedezii săriră de pe scaune, şi odată cu ei, şi Clavendish, aplaudînd furtunos.

Acesta nu fu decît începutul. Li se servi un alt vin şi pui fripţi, ţigăncile se iviră din nou, de astă dată leneşe şi lascive. Cîntau viorile şi doar în răstimpuri se auzea încet un ţambal. Tîrînd după ele lungi şaluri de mătase, ţigăncile se aşezară în evantai la marginea podiumului. În aceeaşi clipă apăru cîntăreaţa, somptuoasă ca un trandafir artificial, toată numai în catifea şi satin. Trecută de prima tinereţe, înaltă, deja rotunjită, ţiganca desfăcu cu o mişcare bruscă şalul, întinzîndu-l ca pe o aripă neagră, sînii masivi îi ieşiră şi mai mult în evidenţă şi ea începu să cînte. Avea o voce de alto, puternică, ce-i făcea obrajii să vibreze în timp ce cîntecul se revărsa domol şi dens ca smoala. Flăcăi cîrlionţaţi, în surtucuri liliachii, se învîrteau în preajma ei, orchestra începu s-o acompanieze în surdină. Apoi cîntăreaţa şi dirijorul se apropiară de masa suedezilor ; ea se înclină adînc, filozofului i se înclină, decolteul i se desfăcu şi sub lumina orbitoare a reflectorului se conturară sînii ei puternici, strălucitori, nepămînteni. Ce căuta ea tocmai la acest bătrînel cu ochi ţepoşi, uscăţiv şi caraghios, cum îi intuise ea, cu simţul ei ţigănesc, sufletul neliniştit — rămînea un mister pe care nimeni nu şi-l putea explica. Apoi lucrurile se desfăşurară atît de simplu şi de natural, de parcă totul ar fi fost pregătit prin numeroase repetiţii. Clavendish se ridică sprinten, scoase o bacnotă de douăzeci de leve şi, cu un gest firesc, o vîrî în buzunarul de sus al dirijorului. Cîntăreaţa trecu mai departe ca o regină, nici măcar nu-i băgă în seamă pe cei doi

băieţi de lîngă Clavendish, atît de eleganţi şi frumoşi ca nişte narcişi. Vecina lui Clavendish, o suedeză de doi metri, în rochie roz, se apleacă şi-l sărută pe obraz.

Petrecerea continuă pînă noaptea tîrziu. Programul se termină, nu rămase decît orchestra. Acum toată lumea — fiecare cît îl ţinea puterile — cînta şi dansa... romanţe, dansuri vechi. La masa suedezilor nu rămase decît Nesi. Nu era un capriciu, el pur şi simplu nu ştia să danseze, nu avea simţul ritmului. Se străduia să pară indiferent, dar cu fiecare oră înfăţişarea sa devenea tot mai sumbră. Nici măcar el însuşi nu ştia ce se întîmplă, nu fusese niciodată încercat de un sentiment atît de apăsător. Ar fi vrut să plece, dar nu îndrăznea. Sau nu voia, scena dezlănţuită ţinîndu-l locului ca un magnet. Deşi nu reuşea să-i înţeleagă pe idioţii aceia ce nu ştiau ce fac, simţea o dorinţă profundă şi puternică de a fi şi el cu ei. Cu ei şi ca ei, ca acest filozof ieşit din minţi, ce dansa cu suedeza lui uriaşă. Spre mirarea sa însă, suedeza îşi mişca cu destulă dezinvoltură interminabilele ei picioare. Clavendish se mulţumea să ţopăie ca un caraghios în jurul ei, fără ca ritmul să-l preocupe cîtuşi de puţin. Sub lumina de smaragd a reflectorului, păreau de-a dreptul fantastici, ai fi zic că-i o scenă dintr-o antică petrecere bahică. Cînd într-un tîrziu orchestra se opri, filozoful şi fata, ţinîndu-se de mînă, se îndreptară spre masă.

— Vă cer iertare, dragii mei prieteni, dar eu mă duc cu dînşii! rosti Clavendish. Sper că nu aveţi nimic împotrivă?

— Unde anume? întrebă Kiril rece.

— Mi-au propus să facem o baie în mare... Ca suedezii, fireşte, în costumul lui Adam şi al Evei.

— Nu riscaţi prea mult, sir? întrebă Nesi iritat.

— Nu, tinere! răspune Clavendish cu demnitate. Nu arăt chiar atît de rău pe cît eşti dumneata dispus să-ţi închipui.

Între Kiril şi Clavendish începu o bătălie aprigă, o bătălie pe viaţă şi pe moarte. Kiril lăsă la o parte estetica şi educaţia, recurgînd cu precădere la argumente de ordin medical. Pentru un om deosebit de transpirat, istovit de alcool, o baie ca asta făcută în miez de noapte, la o asemenea vîrstă, se soldează, de regulă, cu infarct. Anul trecut, în condiţii similare a decedat Joliver, specialist de renume mondial în domeniul semanticii. Evident, era o minciună sfruntată, căci franţuzul adormise pe salteaua pneumatică, dispărînd în largul mării, Cum, din fericire, numele savantului îi era cunoscut, Clavendish tresări şi, cu inima îndoită, le făcu celor doi tineri pe plac. Suedeza la aruncă băieţilor o privire dispreţuitoare — era clar că visul ei de a vedea un moşulică beat şi golpuşcă nu avea şanse să se realizeze.

— Păcat de voi! rosti Clavendish sincer amărît. E de preferat să mori gol printre femei, decît îmbrăcat printre prelaţi!

Odată pornit spre hotel, Clavendish îşi dădu singur seama că nu l-ar fi ţinut puterile nici măcar s-ajungă la mare. Cu cît se apropia de hotel, cu atît se simţea mai vlăguit. Tinerii nu-l

susțineau, ci, ținîndu-l de subsuori, îl duceau pe sus. Cu chiu, cu vai, reușiră să-l vîre în ascensor și să-l urce pînă la etajul lui. Lucrul cel mai înțelept ar fi fost să-l dezbrace și să-l vîre în pat, dar apreciară că i-ar leza inutil demnitatea procedînd astfel. N-avea decît să doarmă o noapte și îmbrăcat, pentru a fi altă dată mai precaut cu alcoolul și cu suedezele.

Pe coridor răsuflară ușurați. Peripeția nocturnă le alungase somnul, și camera strîmtă și încinsă nu-i ispitea deloc.

— Să ne urcăm pe terasă! propuse Kiril. Cît să ne tragem sufletul...

Terasa era însă cufundată în beznă, toate lămpile stinse, iar șezlongurile pliate și scoase. Tinerii se rezemară de balustrada de beton, rămînînd cu privirea ațintită spre marea ce abia se zărea prin noaptea adîncă. Ea se întindea aproape pînă sub picioarele lor, pînă la stîncile în care, în zilele furtunoase, valurile se spărgeau cu bubuit greu. Noaptea era însă acum foarte calmă, tineri abia simțeau răsuflarea mării — gigantică, slabă și regulată, ca și cum ar fi dormit. Un nor imens, întunecat, cu margini transparente, se lăsase ca o pleoapă peste luna roșiatică. Tăceau amîndoi, nu aveau chef de vorbă. Și se gîndeau amîndoi la Clavendish, fiecare în felul său, se înțelege. Pînă la urmă Nesi nu se mai putu stăpîni.

— De fapt, Clavendish s-a dovedit a nu fi decît un penibil măscărici! rosti cu ostilitate. Sau un clovn, totuna-i... Pînă și cîntăreața l-a mirosit.

— Cîntăreața l-a preferat! replică rece Kiril.

— Iar eu mi-am zis că tu ai pus la cale tot circul ăsta.

— Eu? Doamne ferește! se împotrivi Kiril ofensat. Doar nu-s proxenet.

— Atunci de ce a procedat astfel?

— De unde să știu eu de ce. A intuit, pesemne, că are o inimă bună, care poate iubi.

— Prostii! țipă Nesi. Cine, egoistul ăsta bătrîn și înrăit? A intuit că are punga plină, asta a intuit... Iar el, ca un bătrîn prost ce e, a înghițit imediat momeala.

După o scurtă tăcere, Kiril rosti fără tragere de inimă:

— Ești cam pornit împotriva lui în seara asta!

— Eu? îl privi Nesi mirat. Sentimentul acesta îmi este total necunoscut.

— Ba da, ai prins ură pe el. Deși nu ești conștient de acest lucru. În definitiv, nu-i chiar atît de grav.

— Și, după tine, care ar putea fi cauza?

Pe fața lui Kiril apăru un zîmbet scurt, nițel cam strîmb, ce-i drept.

— Sînt sigur că ai să sari în sus! Ești invidios pe el!...

Numai așa ceva nu se aștepta Nesi să audă. Și nici măcar el însuși nu-și dădea seama de ce e afectat atît de dureros. Ura pe care mai adineaori o contestase îi cuprinse acum capul ca o amețeală de înălțime. Dar el nu o sesiză și nici nu fu vreodată în stare să-și amintească de ea.

— Să-l invidiez ? replică el cu nervozitate. Şi pentru ce, mă rog ? Pentru frumuseţea lui ? Pentru mintea lui infantilă ? Pentru teoriile lui maniacale ?

— Am să-ţi spun eu de ce-l invidiezi ! Fiindcă-i mai tînăr decît noi !... Şi mult mai normal şi mai natural. Şi în plus, ştie să se şi distreze.

— Ascultă, tu ai băut cam mult în seara asta ! N-ai văzut că toată lumea rîdea de el ?

— Nu, lumea se bucura pentru el.

— Da, e clar că eşti beat ! rosti Nesi convins. Speram că între timp ţi-ai revenit.

— Şi chiar de-ar fi aşa. Ce-i cu asta ?

— Cum ce ? Înseamnă că eşti iresponsabil. Cum am păţit-o şi eu o dată. Şi nici măcar nu ştiam ce fac.

— Tu nici acum nu ştii ce faci ! rîse Kiril. Şi nici măcar nu eşti în stare să realizezi acest lucru.

— Nici chiar aşa să n-o luăm... S-ar putea să nu fiu, ca el, un savant de renume mondial. Dar nici ca el de tîmpit nu sînt. Tot ce fac eu este cel puţin necesar şi util.

Kiril rămase mult timp în tăcere, apoi, adunîndu-şi forţele, spuse :

— Nu, tot ce faci tu este absolut inutil. Atît pentru oameni, cît şi pentru tine însuţi.

În prima clipă Nesi nu-l înţelese.

— Cum asta ? Şi munca mea ?

— Ce muncă ? replică Kiril agasant. Faci tu vreo deosebire între muncă şi creaţie ?

Într-adevăr, Nesi nu făcea. Şi, neştiind ce să-i răspundă, tăcu. Simţea vag că Kiril nu se va opri aici, va continua.

— Crezi că a rezolva o problemă de care se pot ocupa şi computerele — continuă, într-adevăr, Kiril — este un lucru pe măsura omului ? Pe măsura omului e elaborarea unei probleme. Sau crearea unei teorii. Sau descoperirea unui adevăr, indiferent care ar fi el, cu condiţia să nu-l fi ştiut şi alţii. Tu nu faci asta, Nesi. Şi nu realizezi că te învîrteşti cu o viteză turbată, ca o roată fără transmisie.

Tăcu. Pleoapa întunecată a norului se întredeschise uşor, lăsînd să se ivească ochiul înroşit al lunii. Alb şi inexpresiv ca o statuie, Nesi se opri în dreptul pervazului.

— Atunci de ce mai au nevoie de mine la slujbă ? Şi încă la Academie ?

— Tu nu eşti decît un experiment. replică rece Kiril. Un cobai, un cîine, o maimuţă. Odată început, experimentul trebuie dus pînă la capăt. Deşi toată lumea e convinsă de inutilitatea lui.

Nesi trase adînc aer în piept.

— Acum îmi dau seama că tu mă urăşti ! rosti el foarte calm. Din cauza idiotului ăluia ? Din cauza lui Clavendish ? Şi-aşa mi-era teamă că împărtăşeşti stupida lui teorie despre entropia societăţilor umane.

— O împărtăşesc, se înţelege că o împărtăşesc ! izbucni tînărul. Ei, nu chiar întru totul. Dar tu mă sileşti s-o împărtăşesc. Cu insensibilitatea ta în primul rînd. Cu înfumurarea ta. Cu aroganţa goală a minţii tale şi mai

goale. Iată de ce-l urăşti pe Clavendish !

— Clavendish e un rahat ! Prefer să mor decît să semăn cu el.

— Fii pe pace, Nesi, tu nu poţi semăna cu nimeni. Ar fi însă groaznic dacă alţii ar începe să semene cu tine. Deocamdată nu eşti dăunător. Ba, într-o anumită măsură, îmi eşti chiar simpatic. Nesi, mie îmi pare rău de tine, sînt singurul om de pe lumea asta căruia îi este milă de tine. Și totuși, dac-aș putea, te-aș distruge...

— Și de ce n-o faci ?

— Fiindcă sînt om ! exclamă Kiril furios. Fiindcă am conştiinţă !

— Eu însă n-am !

Și în aceeaşi clipă îl săltă pe Kiril deasupra capului, ca şi cum acesta n-ar fi fost om, ci un simplu manechin de croitorie. Îl azvîrli apoi din toate puterile spre beznă. Nu se auzi nici un sunet, se putea crede că tînărul i-a decedat în aceeași clipă în brațe. Dar nu, era viu ! Mîinile i se agitau neajutorat şi jalnic, de parcă ar fi avut să se agațe de ceva invizibil ; apoi dispăru în beznă.

Nesi rămase astfel, lîngă pervaz, cu brațele ridicate. Se scurse o întreagă eternitate, apoi simţi în stîncă lovitura moartă şi surdă. Un fulger mort şi uriaş îi sfîşie sufletul, despicîndu-i-l cu o lovitură de sabie parcă. Și în lumina aceea orbitoare el se văzu, pentru o clipă doar, pe sine însuşi. Se văzu gol, brăzdat de răni, cu brațele îndreptate în deznădejde spre cer. Malul era abrupt şi stîncos, de-a lungul lui se scurgea o apă neagră, înspăimîntătoare ; de fapt, nu o apă, ci o stihie, tîrînd copaci imenşi, smulşi din rădăcină. Aceste rădăcini se ițeau și se răsuceau deasupra valurilor ca brațele unor oameni ce se îneacă. Din nou cerul scăpără orbitor şi şterse totul.

Nesi își veni în fire într-un tîrziu. Norii se împrăştiaseră, deasupra orizontului stăruia lumina palidă a lunii, la fel de îndepărtată și impasibilă. Nesi se întoarse cu pași înceți în camera sa, se culcă și adormi îndată.

PARTEA A TREIA

1

Cadavrul tînărului fu găsit a doua zi în zori printre stîncile albe și poroase din preajma țărmului. De fapt, nici măcar a cadavru nu mai semăna, atît era de sfîrtecat și mutilat. Totul era schilodit, fața abia i se mai deslușea, pe sîngele negru ce se uscase pe stînci se îngrămădeau viespile. Primele persoane care dădură cu ochii de cadavru o luară îngrozite la fugă. Veni apoi miliția, portarul confirmă că este vorba de cadavrul lui Kiril. După ce-și notară cele constatate, organele de anchetă îl căutară pe Nesi. Se apropia ora șase, cînd, de regulă, Nesi se afla în plin cros. Cum ușa camerei era descuiată, cei de la miliție putură intra în voie. Locotenentul de miliție, destul de palid și deprimat, se apropie primul de pat. Nesi deschise ochii, îi cercetă cu o privire limpede, în care se simțea mirarea.

— Unde-i prietenul dumneavoastră ? întrebă locotenentul.

Nesi aruncă o privire fugitivă spre celălalt pat. Era așternut cu grijă, fiind clar că nu fusese atins peste noapte.

— Aseară nu ne-am întors împreună.

— Cînd l-ați văzut ultima oară ?

Nesi povesti fără tragere de inimă. Au fost împreună la „Șatra țiganilor“, unde cei doi au băut zdravăn. Nu, nu — el unul nu bea, s-a mulțumit să-i privească și să înghită o porție de plictiseală. S-au înapoiat în jurul orei trei, l-au aranjat cît de cît pe Clavendish în apartamentul său. Apoi au luat împreună liftul, ca să urce la etajul șapte, la camera lor. Kiril s-a plîns că-i este rău de la băutură și că-i e teamă că nu va fi în stare să se culce și să adoarmă. Nesi l-a sfătuit să se urce pe terasă și să rămînă puțin acolo, la aer curat, pînă ce se va simți bine. Și Nesi a coborît la etajul său, în timp ce Kiril și-a continuat drumul în sus.

Urmă o scurtă tăcere. Locotenentul se aștepta ca Nesi să întrebe : „Unde-i Kiril ? Nu cumva s-a întîmplat ceva cu el ?“ Tînărul tăcea însă, cercetîndu-l cu aceeași privire impenetrabilă.

— Prietenul dumneavoastră s-a aruncat aseară de pe terasă ! rosti brusc locotenentul. Și s-a zdrobit de stînci.

El remarcă foarte exact : în privirea tînărului nu apăruse nimic — nici surprindere, nici teamă, nici groază.

— S-a aruncat ? rosti Nesi calm. Asta-i exclus !

— De ce să fie exclus ?

— Pentru că era într-o dispoziție excelentă.

— Atunci e de presupus că a fost aruncat.

— Iar asta-i o și mai mare inepție ! rosti Nesi. Cine să-l arunce ? Este exclus ca un om atît de fin și de manierat să poată scoate din sărite în vreun fel pe cineva.

— S-o fi făcut cineva din gelozie ?

— Nu, nu... am fost toată seara împreună.
— Poate că a fost jefuit ?
— Cîţi bani aţi găsit asupra lui ?
— Circa o sută cincizeci de leve.
— Da, atîţia avea. Noi sîntem aici în contul Academiei.

Locotenentul tăcu un timp.

— Dumneavoastă personal ce presupuneţi ?

— Un lucru cît se poate de simplu. Că s-a aplecat peste parapet, probabil ca să vomite. Şi că a căzut în prăpastie.

Locotenentul nu-i răspunse. Deşi avea ce. Cele constatate la faţa locului nu veneau, se pare, în confirmarea acestui lucru cît se poate de simplu. Cadavrul nu fusese descoperit chiar lîngă zid, unde ar fi trebuit să cadă dacă tînărul şi-ar fi pierdut echilibrul. Trupul fusese găsit cîţiva paşi mai încolo. Era însă foarte greu de presupus că fusese aruncat — un asemenea lucru nu-l putea face decît un uriaş sau un nebun.

— Da, vă mulţumesc ! rosti niţel sec locotenentul. Deocamdată asta-i tot.

— Pot să-l văd ? întrebă Nesi brusc.

— Ce să vedeţi — cadavrul ?

— Pentru mine devine cadavru abia după ce-l voi vedea ! replică Nesi straniu.

Fu condus la locul cu pricina. De cum dădură la o parte foaia de cort, li se dezvălui o privelişte îngrozitoare. Toţi, chiar şi medicul, tresăriră involuntar — toţi, în afară de Nesi. Privirea lui era limpede, pe faţă nu i se clintea nici măcar un muşchi. Arăta extrem de cufundat în sine, atît de cufundat, de parcă n-ar

fi văzut nimic. Da, într-adevăr, în clipa aceea nu vedea nimic. Cu toată forţa de care era capabil îşi mobiliză resursele interne, străduindu-se să reconstituie clipele petrecute pe terasă în ajun, cînd acest corp zdrobit atît de jalnic zbura spre prăpastie. De aceea venise aici — în acest loc îngrozitor. Da, îşi amintea fiece clipă. Apele negre şi turbate ce se izbeau de stînci. Braţele lui ridicate spre cer. Nu era însă defel în stare să-şi aducă aminte ce sentiment îl răvăşise în clipa aceea ; acum totul în el era gol, neînsufleţit, mort.

Nesi scoase un oftat abia perceptibil, după care, fără să le adreseze celorlalţi vreun cuvînt, le întoarse spatele şi porni spre recepţie.

De astă dată reprezentanţii legii se îndreptară spre apartamentul lui Clavendish. Pe profesor însă îl treziră cu mult mai greu. Cînd acesta îşi deschise într-un tîrziu ochii tulburi, îi privi nedumerit. Aflînd ce s-a întîmplat, Clavendish fu atît de zguduit încît medicul se văzu silit să-i facă o injecţie pentru a-l calma. Dar nici el, în pofida eforturilor la care îşi supunea memoria, nu le putu spune mare lucru. Amintirile sale se opreau undeva pe scenă după care se aşternea bezna. Organele de anchetă nu-l mai căutară nici pe Nesi, nici pe Clavedish. Îi lăsară vorbă lui Nesi că pot pleca cînd doresc.

Clavendish nu coborî în ziua aceea la restaurant şi nici nu-şi comandă mîncare în cameră. Nesi fu însă nelipsit de la masa cu steguleţul englezesc. Faţa lui nu exprima nimic, nici un

sentiment, nimic în afara unei profunde stări de meditație. A doua zi dimineață plecară amîndoi la Sofia. Deși în avion stătură unul lîngă celălalt, filozoful nu-l învrednici nici măcar cu o privire. Avea o mină foarte posomorîtă, în tot timpul zborului nu-și desprinse ochii de pe hublou, deși, în afara pustietății azurii, presărate ici-colo cu caierele scămoase ale norilor, nu era nimic de văzut. Așa și ajunseră la Sofia, fără să-și adreseze vreun cuvînt. La aeroport îi aștepta mașina președintelui. Șoferul știa, se vede, de cele întîmplate, căci le așeză bagajul în tăcere, cu multă grijă, de parcă ar fi umblat cu cadavrul mortului. Limuzina porni silențios, viteza ei crescînd pe nesimțite. Abia acum i se adresă Clavendish, rostind încet, parcă pentru sine însuși :

— Eu știu că dumneata l-ai ucis pe Kiril !...

— De ce ? întrebă Nesi calm, dar rece.

— Fiindcă îl invidiai. Fiindcă știai că-ți este întru totul superior.

— Să-l invidiez ? E ceva absurd, domnule. Dumneavoastră știți prea bine că eu nu pot nici să iubesc, nici să urăsc. Cu atît mai puțin să fiu invidios. Eu nu am sentimente, domnule !

— Da, n-ai sentimente ! încuviință filozoful posomorît. Dar nici conștiință n-ai.

— S-ar putea să aveți dreptate ! și parcă pentru prima dată glasul lui Nesi prinse să se însuflețească. Într-adevăr, eu n-am conștiință, dacă ar fi să ne luăm după sensul absurd pe care-l dă lumea acestui cuvînt. Adică, superstiție, teamă în fața unor forțe necunoscute, sau a unor divinități răzbunătoare. Eu însă am sim-

țul oamenilor, ceea ce e în orice caz un lucru mai înțelept. Gîndiți-vă și dumneavoastră — era singurul meu prieten. Era singurul care mă trata cît de cît ca pe un om. În plus, ne ocupam de probleme diferite, drumurile noastre nu aveau cum să se întretaie...

— Atunci de ce l-ai ucis ?

— Din punct de vedere logic, nu-i posibilă decît o explicație, domnule Clavendish, răspunse Nesi după o clipă de tăcere. Că s-ar fi trezit totuși în mine ceva omenesc. Vreun sentiment, vreo pasiune, vreo ambiție bolnăvicioasă.

Clavendish tăcea, știa că tînărul are dreptate. Ca întotdeauna, era de o logică ireproșabilă. Văzîndu-l că tace, Nesi continuă :

— Greșiți luîndu-vă după teoria dumneavoastră naivă și burgheză, domnule Clavendish. Eu nu consider că rațiunea poate constitui un obstacol în calea marilor sentimente. Cel puțin cînd este vorba de sentimente pe care cei mai valoroși scriitori ai dumneavoastră le promovează tocmai prin rațiunea lor. Ar fi ilogic ca în însuși interiorul conștiinței să se contrapună și să se nege reciproc categoriile ei pozitive. Într-adevăr, omenirea poate pieri, dar nu din cauza rațiunii, ci a prostiei sale.

— Din păcate, istoria nu confirmă această logică elementară cu care vii dumneata ! spuse filozoful, dar de astă dată glasul său suna nițel abătut.

— Domnule Clavendish, mie nu-mi place această știință detestabilă, numită de dumneavoastră istorie. Eu unul nici măcar n-o înțeleg.

Istoria cui ? Istoria violenţei, a ferocităţilor, a sadismului ? Mă refer la ultimul război. Cui i se datoresc ele ? Nu mai încape nici o îndoială : tocmai unor sentimente şi pasiuni brutale şi primitive.

Claverdish clătină categoric din cap.

— Vezi, aici comiţi o greşeală capitală. Cruzimea şi violenţa nu au niciodată sentimente la bază. Dimpotrivă — ele indică, de regulă, o lipsă totală a sentimentelor.

— Ascultaţi ce vă spun ! obiectă Nesi de astă dată cu o uşoară nerăbdare. Este lipsit de rost să-i atribuiţi omenirii ceea ce nu-i propriu decît odioasei dumneavoastră orînduiri.

Se întîmplă ceva neaşteptat. Clavendish deveni roşu, ca în prag de leşin, şi-şi ieşi din fire, ţipînd :

— Eu nu sînt un savant burghez, ţine bine minte acest lucru !... Şi urăsc din adîncul fiinţei mele orice orînduire întemeiată pe violenţă şi nedreptate. Ţine bine minte şi acest lucru. Spune-mi, pentru ce l-ai ucis pe Kiril ? Iar eu am să-ţi spun cine eşti şi cărei orînduiri îi aparţii !

Nesi îi aruncă o privire încărcată de dispreţ :

— Aici nu poate fi vorba decît de o singură ipoteză plauzibilă — de a trezi omenescul din mine ! Indiferent care ar fi el. Indiferent ce nume ar purta !

Clavendish se ghemui brusc în colţul în care se afla, de parcă ar fi primit o lovitură în stomac. Şi tăcu astfel pînă la capătul drumului. Abia cînd maşina se opri în dreptul hotelului,

el se urni din locul său, rostind fără tragere de inimă :

— Eu voi pleca cu primul avion, domnule Aleksiev. Şi mai mult nu ne vom vedea. Aşa că ţin să-ţi spun un ultim cuvînt ! Se poticni niţel, dar continuă : Pentru dumneata nu există decît o salvare — aceea de a te îndrăgosti !

În prima clipă Nesi nu vru să-şi creadă urechilor. Omul ăsta să fie chiar un ramolit ? Cum însă Clavendish arăta extrem de întristat şi de neajutorat, Nesi se mulţumi să mormăie :

— Din păcate, domnule Clavendish, acesta-i ultimul lucru pe care l-aş putea face. Ca să nu spun că e de-a dreptul imposibil !

— Ba nu-i imposibil ! exclamă cu ardoare Clavendish. Aici greşeşti. Am să-ţi explic.

În timp ce şoferul se ocupa de baraj, ei intrară în barul de zi şi se aşezară la o masă mai retrasă. În restaurantul complet pustiu şi cufundat în răcoarea după-amiezii nu se aflau decît cele două chelneriţe de la bar, cufundate în flecăreala lor. Nici măcar nu catadicsiră să-i bage în seamă ; noroc că nici ei nu aveau nevoie de nimic. Clavendish, palid şi roşu totodată, de parcă ar fi fost o felie de şuncă de Praga, începu surescitat :

— Vreau să-ţi explic visul dumitale. Îţi aminteşti : balenele şi aisbergul alb. Ţin să fiu bine înţeles — nu sînt un freudist. Ba dimpotrivă. Şi totuşi Freud are dreptate în această privinţă : visele desconspiră ceva din esenţa ascunsă a omului. Din adîncurile sufletului său. Ei bine, ştii ce înseamnă visul dumitale ?

— După mine — nimic ! răspunse Nesi stingherit. O imagine și atît.

— Dar ce anume a smuls această imagine din subconștientul dumitale ? Din memoria dumitale istorică, ca să mă exprim astfel ? Poate vreo necesitate lăuntrică. Vreo încordare lăuntrică. Iar eu acestei necesități îi zic sete de frumusețe.

Nesi îl privi îngîndurat. Sete de frumusețe ? Părea lipsit de orice sens. Simțindu-i parcă ezitarea, Clavendish continuă cu însuflețire :

— Gîndește-te, gîndește-te bine !... Toate astea nu uluiesc oare tocmai prin frumusețea culorilor ? Alb și azuriu, în incomensurabila lor puritate ! Și mișcările acelea ale balenelor ! Nu există nimic mai viguros, mai maiestuos și mai încîntător decît o balenă care străpunge apa. Și nici mai veșnic. Din clipa-n care mi-ai relatat visul, imaginea aceea a devenit pentru mine pur și simplu o obsesie.

— Da, mă rog. Doar că nu înțeleg ce legătură avea ea cu dragostea ?

— Cum să n-aibă ! replică Clavendish aproape cu exaltare. Dragostea și frumusețea sînt termeni cvasisinonimi.

— Nu cred. Dragostea reprezintă una dintre cele mai elementare curse pe care ni le întinde natura. E adevărat că uneori se folosește și de frumusețe în acest scop. Dar nu întotdeauna. Din ce în ce mai des ea preferă ceea ce-i urît, deformat și pervers.

— Da, e adevărat. Dar asta se referă la oamenii consumați. La cei epuizați lăuntric. Numai dumneata dispui de această minunată posibilitate de a începe totul din nou. Sau, mai exact, pentru prima oară. Și dumneata vei începe tocmai cu frumusețea — ca leii, păunii, armăsarii, gugustiucii. Înțelege-mă, e vorba de un lucru ce zace în dumneata. Ce se vrea valorificat. Găsește-l ! îl îndemnă Clavendish cu un fel de ardoare parcă. E singura dumitale șansă.

Nesi avea să-și amintească de această discuție în ceasul dinaintea tragicei sale morți. De ce-l îndrumase Clavendish pe această cale ? Îi fusese înger sau satană ? Voise să-l salveze sau să-l piardă ?

2

Văzută din afară, viața lui Nesi nu se schimbase cu nimic. Se scula devreme, își făcea crosul de dimineață și apărea cu o punctualitate pedantă în cabinetul său scăldat de soare. Ca și cum nu ar fi remarcat nici izolarea, nici tăcerea surdă cu care era înconjurat. Nimeni nu-l căuta pentru a-l întreba ce anume se întîmplase, cum anume decedase prietenul său — nici șefii, nici colegii. Nu era exclus ca aceștia să fi încercat o teamă absurdă de adevăr. Sau, pur și simplu, să nu fi voit să se amestece în treburile altora, mai ales cînd ele se soldau cu vărsare de sînge.

Și totuși ceva se schimbase în viața lui Nesi — el nu mai lucra. Nu se putea spune că renunțase de tot să mai lucreze, mai lucra cîte ceva, dar fără tragere de inimă, cu senzația unui gol lăuntric. Stătea uneori cu orele în fața dosa-

ului verde fără să-l deschidă și cugeta. Înfățișarea îi devenea tot mai concentrată, ochii tot mai neiertători. Pentru prima dată se gîndea la sine însuși. De fapt, cine era el ? Din ce cauză nu semăna cu ceilalți oameni ? La această întrebare avusese pînă atunci un răspuns gata, invariabil, la care nu renunța : diferența nu consta decît în faptul că le-o luase mult celorlalți înainte. Și nu era exclus ca după cîteva secole toată lumea să-i semene — și ca inteligență, și ca forță lăuntrică. Astfel cugeta el Dar iată că sosise, pare-se, momentul în care acest raționament nu mai stătea în picioare. De fapt, lui Nesi îi lipseau niște lucruri pe care le aveau toți ceilalți oameni. Așa, de pildă, el nu avea copilărie. Nu cumva la această vîrstă fragedă copiii își formează exact acele lucruri care îi lipseau lui ? Sentimentele, de pildă, imaginația ? Sau conștiința despre care toți erau de acord că lui îi lipsește ?

Venea tot mai des în micul părculeț din cartier, studiind cu atenție copiii care mișunau pe alei — copiii care țipau, se înghionteau, își smulgeau jucăriile din mîini, se pocneau din senin cu pumnuleții, pentru a se pune apoi pe urlat — și cel lovit, și bătăușul. Nu era cîtuși de puțin în stare să priceapă cum, urmărind aceste scene, fețele oamenilor maturi pot fi năpădite de duioșie. „Practic, cugeta el, copiii nu se deosebesc de oamenii mari decît prin surplusul de spontaneitate din acțiunile lor. Ce mare scofală se poate realiza în copilărie, cînd totul se petrece sub imperativul nebuniilor și năzbîtiilor ?“

Renunță brusc la interesul pe care-l manifesta pentru copii. Era clar că nu merita să-și piardă timpul cu ei, că nu avea nici o șansă să se dumirească în privința lor. Îngîndurat, se așeza în fapt de dimineață în dreptul ferestrei, respirînd din obișnuință adînc și puternic. Din obișnuință, firește, că altfel ar fi o prostie fără seamăn să-ți pierzi timpul cu acest jalnic și perisabil corp omenesc, pe care, oricum, anii tot în mormînt îl vor tîrî. Astfel cugeta el. Orice poți păcăli pe lumea asta, dar nu și acea rețetă lăuntrică prin care ți s-a prescris și predeterminat absolut totul — pînă și ultimul calcul renal. Nopțile se lungiseră, strada se cufunda în întuneric, fără să apuce nimic din razele soarelui ce scăpăta, în ochii găunoșii ai ferestrelor dăinuind taina beznei. De cînd se înapoiase, fereastra ei era tot timpul închisă, lipită pe dinăuntru cu ziare îngălbenite, semănînd cu un ochi acoperit de albeață ce nu întrezărește decît vag zorii zilei. După ce-și strîngea bine legăturile bascheților săi de un alb imaculat, Nesi pornea în jalnica sa peripeție matinală. Nu se întîmpla nimic în ceasurile acelea de dimineață. O singură dată se opri ușor tulburat în mijlocul aleii. Din tufișuri țîșnise o pisică jigărită, trecîndu-i aproape pe sub nas, și fixîndu-l pentru o clipă cu ochii ei rotunzi și galbeni, de o desăvîrșită indiferență. Nesi însă nu la ea se uită. Pisica ținea în dinți o mică veveriță, moartă pesemne, atîrnînd însîngerată și fără vlagă. Simți că-l încearcă o ușoară tulburare, care, deși aproape imperceptibilă, avea să-i rămînă pentru toată

viața în minte. În clipa următoare pisica dispăru în tufișuri, purtîndu-și prada.

Astfel trecură vreo zece zile — pustii și zadarnice toate, de parcă s-ar fi trezit dintr-o dată în fundul unui puț de mult secat. Nu vedea nimic altceva decît petecul de cer rotund de deasupra capului, mereu azuriu, dar și mereu încărcat de disperare. Pînă ce, într-o bună zi, observă că fereastra e deschisă, că ea se înapoiase. În odaie nu se zărea nimic — nici o mișcare, nici o prezență. În definitiv, ce ar fi putut vedea acolo ? Să-și vadă salvarea, cum îi dăduse de înțeles idiotul acela de Clavendish ? Și totuși îl încercă din nou o ușoară emoție, exact aceeași pe care o simțise văzînd veverița moartă. Se vede că nu era deloc exclus ca dragostea și moartea să meargă într-adevăr mînă-n mînă, cum îți sugerează unii scriitori prin prostia lor.

Și astfel se petrecu prima minune — Nesi nu ieși la plimbarea sa de dimineață. Rămase acasă. Întunericul din odaia ei se dilua treptat, din neființă apăreau plutind mobile și obiecte. Nesi aștepta. Aștepta calm, fără a fi îngrijorat, și totuși cu o anumită înfiorare nemaiîncercată. Astfel, pesemne, din fundul găurii forate în nisip, își așteaptă gîndacul furnicile. Astfel, șopîrla, leopardul, șarpele boa își așteaptă hrana de zi cu zi. Abia pe la ora șase simți o oarecare mișcare în odaie, ca și cum umbrele ei întunecate s-ar fi urnit din neclintire. În lumină țîșniră brusc spre cer două brațe frumoase — se îmbrăca, pesemne. Și abia atunci apăru ea în dreptul ferestrei — purta aceeași rochiță galbenă, era nepieptănată, poate chiar adormită încă. Căscă prelung, cu voluptate, fără a-și duce mîna la gură, dinții ei albi și curați străluciră.

O studia cu răsuflarea oprită. Într-adevăr, era frumoasă, acum o vedea mai bine. Părul îl avea arămiu-închis, tenul foarte alb, ochii trebuiau să-i fie albaștri sau verzui, dar de o strălucire extrem de intensă, poate de la lumina cerului dimineții. Stătea acolo fără să facă nimic, fără să urmărească nimic, nepăsătoare ; fața îi strălucea. Probabil că se bucura de puritatea dimineții, sau sorbea instinctiv aerul răcoros, încă nepoluat de emanațiile dezgustătoare ale zilei. În clipa aceea fața i se părea inaccesibilă. Nu ajunsese încă să cunoască cel mai simplu adevăr omenesc — cu adevărat frumoase nu sînt decît lucrurile îndepărtate și inaccesibile. Inaccesibil de frumoase sînt briliantele, zăpezile din Kilimanjaro, lacurile Tian Șanului. La rîndul lor, femeile nu sînt frumoase decît atunci cînd sînt îndepărtate și inaccesibile. E adevărat că cea din fața sa nu se afla chiar atît de departe, dar între ei se căsca strada, care, în acel ceas al zilei, continua să pară o prăpastie rece și întunecoasă. Apoi fata dispăru.

Nesi își rată plimbarea de dimineață și în următoarele două zile. De ambele dăți, ea nu apăru la fereastră decît pentru cîteva clipe, atît cît să cerceteze scurt cerul dimineții. A doua oară rămase cu impresia că ea îl privește — ceva mai mult de o clipă, da, simțitor

mai mult, de parcă ar fi vrut să-şi amintească de unde îl ştie. Nu o văzuse niciodată ieşind în stradă. Presupunea că e studentă şi că citeşte de zor pentru sesiunea de toamnă — ce altceva putea să creadă ?

Pornea spre Academie stăpînit de un sentiment de insatisfacţie şi zădărnicie. Deschidea dosarul, răsfoia filele cu indiferenţă. Nu cumva astfel începea dragostea ? Gîndul acesta era însă alungat imediat, cu silă. Iar dacă lucrurile stăteau totuşi astfel, era dator să se împotrivească. Dragostea i se părea ceva nefiresc şi primitiv, un fel de minciună sau de eroare, o deformare grosolană a conştiinţei. Semăna, de bună seamă întrucîtva şi cu alcoolul, şi cu verița aceea moartă din colţii pisicii sălbăticite. Cel mai bine era să recurgă la un efort suprem de voinţă şi să uite totul. Să uite de fereastra ei şi să-şi vadă în linişte de treabă. Cum să-şi vadă însă în linişte de treabă, cînd inima lui era atît de dornică s-o vadă. Acum formulele şi cifrele i se păreau ca paiele acelea fără gust pe care colţii malaxorului furajer le înghite în neştire.

Şi totuşi el ştia de mult că dacă vrei să scapi de ceva calea cea mai sigură trece prin cunoaşterea acelui ceva. Atunci, ce-l împiedică să facă cunoştinţă cu fata ? Luînd această hotărîre, simţi că scapă dintr-o dată de o povară imensă, ca şi cum treaba era pe jumătate făcută. De fapt era un lucru pe care nu-l mai făcuse niciodată. Căci niciodată nu se aruncase asupra prăzii ca un jaguar, niciodată nu o urmărise ca şacalii, pînă să-şi dea sufletul. Fusese suficient să-şi întindă ca un insectivor limba umedă şi pe ea să se lipească dintr-o dată zece furnici. Rămînea partea cea mai uşoară — să le înghită. Şi de ce să nu scurteze drumurile, adevăraţii conducători de oşti lovesc direct în frunte, nu umblă cu mişcări de învăluire.

Şi iată că într-o bună zi Nesi sună la uşa apartamentului în care presupunea că locuieşte ea. Curînd îndărătul uşii se auziră paşi uşori, apoi în prag apăru fata. Faţa îi era luminată de un zîmbet larg şi plin de bucurie, ce se stinse de îndată ce-l zări. Era evident că aşteptase pe altcineva şi că apariţia lui o şocase. Purta aceeaşi rochiţă galbenă de stambă, folosită pesemne doar în casă. Desculţă, nepieptănată, poate încă şi nespălată, fata arăta ca şi cum abia s-ar fi ridicat din pat. Simţea cum ceva o trăgea înapoi, nu era exclus să-i şi trîntească uşa în nas, aşa că se grăbi să pareze...

— Mă numesc Anastas Aleksiev...

— Da, vă cunosc, rosti ea imediat.

— Mă cunoaşteţi ?

— Păi da, locuiţi vizavi. Fata zîmbi. Sînt şi eu matematiciană, adică — studentă în matematici.

Cine ştie de ce, lui Nesi acest lucru nu-i plăcu.

— Da, splendid. Ştiţi, de fapt... voiam... rămase pentru o clipă încurcat, lucru ce nu i se mai întîmplase niciodată.

— Dumneavoastră pe mine mă căutaţi ? îl privi ea nedumerită.

— Da, evident... Tocmai asta voiam să vă explic.

— Intrați ! rosti ea ușor tulburată. În cazul acesta, intrați.

Ultimele ei cuvinte nu sunau prea încurajator. Și totuși o urmă. Corpul ei, poate pentru că era desculță, i se păru mult mai scund decît se așteptase. Străbătură un vestibul întunecos, apoi un hol care, plin de mobile vechi și crăpate, părea în paragină. O bufniță cu ochi galbeni de sticlă îl fixă stăruitor în timp ce se îndrepta spre camera fetei. Abia acolo aruncă o privire în jur — o cameră mărișoară, dar destul de goală. Nu se găsea în ea decît un divan acoperit cu piei de miel, presărat cu cîteva perne de țară, un dulap mare, înghesuit într-un colț unde fusese o sobă. Două scaune, o masă. Pe masă, Nesi remarcă imediat prezența unui manual de topologie, cu un creion așezat meticulos între filele deschise. Ușor tulburată și acum, fata stătea în dreptul lui.

— Iertați-mă cîteva clipe, ca să mă schimb.

— Vă rog.

Ea scoase ceva din dulap și ieși. Acum Nesi nu mai știa cine dintre ei e mai tulburat — el sau ea. Era pus în mare încurcătură, pur și simplu nu-i venea să-și dea crezare ochilor. Nu era o fată frumoasă. Foarte drăguță, nimic de zis, dar o frumusețe în orice caz nu era. Îl izbea în primul rînd înfățișarea ei comună. Doar tenul îi era foarte frumos, alb și fin. Și totuși nu avea nimic din lumina aceea lăuntrică pe care se așteptase s-o vadă. Lumina aceea pe care i-o dăduse dimineața, poate. Ochii

îi avea tot obișnuiți, albaștri, dar fără aceea fascinantă și febrilă strălucire a ochilor lui Fani. Și nici măcar în suplețe, vitalitate și putere de a impresiona nu o egala pe Fani. O fată cît se poate de obișnuită, cu mult pufuleț auriu pe brațe.

Se înapoie repede — purta o fustă neagră și o bluză liliachie, ușor decoltată. De astă dată i se păru mai frumușică, mai ales că se și săltase pe tocuri. Se așeză vizavi pe canapeaua acoperită cu piei de miel și perne de țară, ținîndu-și genunchii strînși ca o liceană. Îi simțea tot timpul în privirea limpede o întrebare abia stăpînită : ce cauți aici ? de ce ai venit ? Era clar că nu avea cum să scape fără o explicație cît de cît onorabilă.

— Știți că sîntem vecini ?

— Da, bineînțeles. Doar stăm geam în geam.

— Exact.

— Și eu v-am văzut. Iar gazda mi-a spus cine sînteți.

Înțeleaptă gazdă, îl scutise astfel de greul explicațiilor. Cum se va descurca însă cu ce-i rămînea ?

— Știți, ca orice matematician, am o minte pozitivă. Și eu v-am văzut la geam, apărînd și dispărînd. Cine sînteți ? Mintea mea nu se prea împacă cu necunoscutele. Sînt obișnuit ca întotdeauna să caut răspunsuri și soluții. Spuneți-mi sincer, prezența mea vă deranjează ?

— Nu, deloc ! replică ea ferm.

Nesi simți că-i vine să răsufle a ușurare. Reușise să-i înfrîngă așa-zisa frumusețe. Dacă-i

înfrîngea și rezistența, totul avea să fie în ordine.

— Ca să vezi, rezultă că avem preocupări comune, continuă el. Poate reușim să devenim și prieteni.

Nesi o simți crispîndu-se în sinea ei. Fața i se făcu gravă, chiar ușor îngrijorată.

— Prieteni ! Nu-i un cuvînt prea tare ?

— Am impresia că unul mai banal nici nu există.

Ea nu-i răspunse imediat. O simțea cum adună puteri, apoi o auzi rostind calm și răspicat :

— Eu însă am un prieten.

Era singurul lucru la care nu se aștepta în clipa aceea. Deși normal ar fi fost să se aștepte. Cîte fete drăguțe trăiesc singure pe lumea asta ? Nici una, firește. Avea să mai treacă mult timp pînă să realizeze cît de mare și de absurdă chiar fusese siguranța sa de sine. Niciodată nu-i trecuse prin minte că un lucru care lui îi este necesar ar putea să nu fie disponibil.

— Și ce-i cu asta ? replică el. În zilele noastre orice om are prieteni. Sau prietene. Se poate oare trăi cu un singur prieten pe lumea asta ? Mi se pare nefiresc.

Evident fata era pusă în încurcătură. Îl privi o clipă cu neajutorare, apoi rosti :

— Ei, depinde ce se înțelege prin acest cuvînt.

— Socot că e singurul cuvînt fără bariere. Poate să conțină orice. După cum poate să nu conțină nimic, ci doar atît cît să justifice legăturile dintre oamenii care frecventează același grup.

Vorbea cu același calm și siguranță de sine, dar în sinea sa simțea un fel de pustietate care în clipa aceea îl făcea să se gîndească la prăpastia de la marginea mării.

— Da, firește, rosti ea. Dar prietenul meu, cum să vă explic, e nițel... mai aparte. În primul rînd că nu e bulgar.

— Cu atît mai bine ! comentă Nesi zîmbind.

— E și el tot student, sîntem colegi. Dar e născut în Africa.

— E negru ? întrebă Nesi contrariat.

— Nu, de ce să fie negru ? Și chiar dacă ar fi fost, ce-i cu asta ? O tonalitate ostilă se nuanță în glăsciorul ei delicat.

— Nimic, ce să fie ?

— Vreau să spun că ei sînt mai geloși decît noi. Asta-i tot ! răsuflă ea a ușurare.

Nesi se ridică brusc de pe scaun.

— În acest caz nu mai are rost să continuăm discuția ! rosti el. Dar e o datorie elementară să ții seama de obiceiurile țării în care te afli.

— E un băiat foarte manierat, spuse ea aproape protestînd.

— Slavă Domnului ! replică Nesi. Și totuși mai gîndește-te. Am impresia că nici eu nu sînt chiar nemanierat. Niciodată în viață nu mi-am propus să privez pe cineva de ceva !... La revedere !...

Porni spre ușă fără a-i mai întinde mîna. În vestibul însă se opriră amîndoi în același timp.

— Nici măcar nu știu cum te cheamă ?

— Reni,

— Bine, Reni, petrecere plăcută în Africa, din moment ce lucrurile stau chiar atît de serios.

— Nu fiţi răutăcios! zise fata, iar după o clipă de ezitare adăugă: Nu vreţi să treceţi miercuri pe la noi?... E ziua mea de naştere.

— La ce oră?

— La şapte, la opt, cînd vă aranjează.

— Să mă mai gîndesc.

Şi, salutînd-o din cap, ieşi pe scara prăfuită şi nemăturată de mult.

3

Miercuri. Mai rămîneau patru zile pînă la această miercuri. De cînd se ştia i se întîmpla pentru prima oară ca mintea sa să refuze să ia o hotărîre. Acest lucru atît de incredibil părea că-l blochează cu totul. Semăna în clipa aceea cu un fel de maşină de calculat, ciudată şi neajutorată. Toate butoanele sînt apăsate, se aude zumzetul discret al mecanismelor, nu lipseşte decît inexorabilul „ţac" care să aducă rezultatul. Încă nu ştia dacă miercuri va merge la ziua ei de naştere sau va rămîne acasă. Nu ştia cum va trebui să procedeze. Raţiunea îi spunea că nu există femeie inaccesibilă, că-i suficient să depui anumite eforturi. Nu vedea nici un motiv ca Reni să facă excepţie. În ultimă instanţă el era dator să depună aceste eforturi chiar şi dacă o făcea numai în numele acelui ritual nescris care stabileşte graniţele unei comportări manierate. Îl intriga faptul că

pentru prima oară, în făptura sa, ceva se punea de-a curmezişul aprecierii lucide a raţiunii — s-ar fi putut să fie demnitatea sa, de a cărei existenţă nici măcar nu ştia. În definitiv, cine poate fi africanul ăsta care pofteşte să-i iasă în cale? Şi prin ce se putea compara mucosul ăsta cu el? Iar dacă dragostea-i oarbă într-adevăr, aşa cum afirmă toţi proştii, de ce trebuia el să se vîre de bunăvoie în labirintul ei?

Simţea cum în adîncul său se întinde pustietatea aceea ce apăruse atît de brusc în ziua întîlnirii lor. I se părea că o simte aproape fizic, în piept pesemne, undeva în zona inimii. Încă nu ştia că acesta este teritoriul suferinţei umane — o împărăţie tenebroasă şi straşnică, populată cu umbre şi chipuri tenebroase.

În prima noapte nu dormi decît două ore. Se trezi brusc, aşa cum se trezea de fiecare dată după un somn îndestulat. În jur nu era decît pustietatea care-i apăsa pieptul ca o pisică mare şi invizibilă. Schiţă chiar un gest nervos pentru a o fugări de acolo, dar pustietatea rămase. Uşor speriat, se ridică şi se duse la geam. Fereastra de vizavi era şi ea deschisă, şi faptul că fata locuia atît de aproape i se păru în clipa aceea uluitor. Se culcă la loc, dar nu mai reuşi să adoarmă în noaptea aceea.

Noaptea următoare nu dormi defel. Se simţea odihnit şi cu mintea limpede, ca de fiecare dată cînd dormea bine. Ba nu, lucrurile nu stăteau chiar aşa. Dar nu era în stare să-şi dea seama în ce anume consta deosebirea. Avea impresia că undeva în adîncul fiinţei sale exista

ceva întins ca un arc, ceva gata să-şi sloboadă în orice clipă săgeata. Nu era exclus ca tocmai această senzaţie de încordare să nu-i permită să adoarmă. Şi, deşi se străduia din răsputeri, nu reuşea să se relaxeze.

Şi din nou nu-şi făcu plimbarea de dimineaţă, pe care de acum o considera total lipsită de sens. Iar în împrejurările acestea faptul că se întîlni aproape nas în nas cu tatăl său în hol fu cît se poate de firesc. Acesta rămase destul de surprins zărindu-l, ba chiar avu un gest involuntar de a-l evita, dar se opri încruntat.

— De ce nu mi-ai spus nimic de Kiril ?

Vocea lui Aleksi suna aspru, aproape cu mînie. Nesi îl privi mirat.

— Ce ţi-a căşunat, că nici măcar nu l-ai văzut vreodată la faţă ?

Nesi se mulţumi să ridice din umeri şi dădu să-şi continue drumul. Aleksi însă îi tăie brusc calea — părea un stejar răsărit în mijlocul holului.

— Vreau să ştiu ce s-a întîmplat ! rosti el furios.

— De unde să ştiu eu ? ridică Nesi la rîndul său tonul. Ştii prea bine că nu mă pricep la oameni... Sau te pomeneşti că mă consideri şi pe mine om ? adăugă, mirîndu-se el însuşi de vorbele sale.

— Nu-i nevoie să te pricepi... Pe mine nu mă interesează decît să ştiu cum a căzut...

— Cum a căzut ?... Foarte simplu — s-a aplecat peste parapet... Şi a alunecat, probabil... Era beat criţă.

— Cum să fie beat ?... Toată lumea spune că el nu bea.

— Şi dumneata ce vrei să insinuezi ? simţi Nesi că-şi iese din fire. Că l-am împins eu ?... Asta vrei să insinuezi ?

Aleksi se înfioră. Şi pentru prima dată realiză că nu era exclus ca o asemenea presupunere sau bănuială să mocnească într-adevăr în sinea sa. Rostită însă de buzele lui Nesi, ea i se păru înfiorătoare.

— Nu, nu ! exclamă el. Dar întîmplarea asta m-a dat pur şi simplu gata. Era un băiat atît de liniştit şi de echilibrat .. Şi, de ce nu, atît de normal.

— Normal ! mormăi Nesi dispreţuitor. Şi ce înseamnă normal ? Eu unul nu ştiu pe unde trece graniţa normalului la oameni. Asta dacă, în general, există o asemenea graniţă.

Şi fu pentru a treia oară că Nesi nu putu să adoarmă. Zăcea întins pe patul lui îngust şi cugeta. Cuvintele pe care i le spusese tatăl său îi reveniră în memorie. De fapt, ce e nebunia ? Probabil că intervine atunci cînd mintea nu mai e în stare să facă faţă unei încordări. Indiferent care ar fi ea — încordarea groazei sau a aşteptării năpădite de disperare ; a monotoniei sau a pustietăţii. Încordarea liniei drepte infinite. Încordarea cercului. Şi totuşi, care din astea toate ? Se ridică şi se duse la fereastră. După ceasul său lăuntric, era două fără un sfert. Un minut în plus sau în minus nu avea importanţă.

Fereastra ei era luminată. O lumină verzuie şi slabă, rotunjită ca o aureolă pe perete. Pu-

tea fi lumina veiozei. Intensitatea ei bătea spre colțul din stînga, acolo unde se afla patul fetei. Stătea, pesemne, lungită și citea vreo carte. Sau vreun manual. Era mai greu de presupus că învăța, pînă la sesiune mai rămînea încă mult timp. La o oră ca asta, o fată ca Reni nu putea citi decît romane. Nesi nu reușea nici acum să depășească în sinea sa acest fenomen — cum pot oare oamenii să citească un lucru despre care știu dinainte că nu-i decît o simplă născocire ?

Avu brusc impresia că în odaie ia naștere o mișcare aproape insesizabilă. Cel mai bine o simțea pe ecranul peretelui nevăzut. Lumina părea că tresare și clipește, apoi apăru o umbră imensă, ca un șold de mamut. Nu era exclus să fi fost două umbre, care să fi trecut dintr-una într-alta, nefiindu-le în putință să se despartă. Nesi își opri răsuflarea. Brusc, pe perete se contură profilul unui om, al unei fete pesemne, deoarece capul îi era încadrat de un păr înfoiat. Dar Reni își purta părul drept. Apoi umbra dispăru în partea nevăzută a odăii. Nesi aștepta în continuare cu răsuflarea oprită. Nu se mai întîmplă însă nimic, se stinse doar lumina. Fereastra orbi brusc, pierzîndu-se, ca toate celelalte ferestre, în întunericul fațadei.

A doua zi dimineață Nesi apăru la serviciu proaspăt, impenetrabil, cu ținuta sa impecabilă dintotdeauna. Poate ceva mai palid decît de obicei, dar era vorba de un amănunt destul de greu de observat. Se așeză tacticos, își scoase dosarul cu coperți satinate. Acesta era însă gol.

În cursul zilei precedente terminase toate problemele ce-i fuseseră încredințate. De ce nu i se aduceau altele, uitaseră de el ? Lucrul cel mai bun ar fi fost să dea telefon unuia din șefi. Își alungă însă imediat acest gînd din minte. Și dacă, totuși, era tratat ca o mașină, nu ca un om ? La mașină nu te gîndești decît atunci cînd ai nevoie de ea. Mașina nu poate să-și caute singură de lucru. Dar să funcționeze în gol poate ? Nici o mașină nu poate să funcționeze în gol.

Cînd ziua de lucru se termină în cele din urmă, avu senzația că odată cu ea s-a terminat totul. Nu-și mai propunea nimic, nu mai aștepta nimic. Își pierduse dintr-o dată zilele și serile. Telefonul amuțise, nu se atingea de el nici măcar cînd soneria lui sfîșia ca un țipăt pustietatea apartamentului. De la o vreme, se înapoia și Aleksi tîrziu, uneori îi auzea noaptea pașii grei și nesiguri. Casa era goală, în ea nu se mai afla nimeni.

În seara aceea, își instală scaunul tapițat lîngă fereastra deschisă, nu prea aproape de pervaz, ceva mai în interiorul odăii. Afară era foarte cald, duhoarea grea a străzii se revărsa în cameră ca o apă de canal. Nesi nu simțea însă nimic, privea. Fereastra ei era cufundată în beznă, pustietatea de dincolo de geamuri fiind invizibilă pentru ochii lui. Rămase pe scaun pînă aproape de revărsatul zorilor. Nici măcar pentru o clipă nu închise ochii, nu încetă să reflecteze. Dar în noaptea aceea ea nu se întoarse acasă.

4

Era într-a doua zi de cînd mergea pe fundul mocirlos al defileului. Soarele ardea din nou puternic, orbindu-l cu strălucirea sa. Doar fundul rîului mai amintea de stihia ce se abătuse peste mica lor lume ascunsă în bezna peșterilor. Mîlul ce acoperea totul din mal în mal, ba se ridica chiar și deasupra malurilor, era de mult uscat ; uscat și crăpat cum îi erau și lui călcîiele ; uscat și crăpat ca pielea feței sale brăzdate de răni. Pășea desculț prin acest noroi dens și clisos, presărat cu bucăți de cremene și oase de animale moarte, se împiedica și cădea, dar nu se oprea nici măcar pentru o clipă. Apa cea Mare se retrăsese tot atît de repede precum venise, nimicind tot ce găsise, viu sau mort, în cale. Smulsese copacii din rădăcină, cărase cu vuiet surd pietroaie și stînci. Știa că o va găsi, chiar dacă ar fi fost s-o caute astfel pînă la capătul zilelor sale. Așa se și explica, probabil, faptul că nu slăbea din ochi vulturii și stolurile de corbi ce poposeau pe stînci. Căutau la fel ca el și, la fel ca el, găseau. Mulți din tribul lor fuseseră luați de Apa cea Mare. Cînd zărea vulturi îngrămădiți pe mîl sau corbi cu pliscurile coroiate și lucioase, mînjiți de noroi, se năpustea ca turbat într-acola, azvîrlea cu pietre, zbiera. Păsările se ridicau nepăsătoare și coborau din zbor pe aproape, pentru a-l privi apoi, fără să clipească, cu ochi rotunzi și impasibili. Știa că niciodată omul nu atacă așa cum atacă lupii sau hienele. Că el le alungă cu țipete și pietre doar atunci

cînd este foarte flămînd. Nu-și făceau griji pentru hrana lor — cît poate mînca un om ? Într-adevăr, omul se oprea buimăcit, cerceta cu privire febrilă cadavrele umflate de arșiță. Și, uneori, ștergea noroiul de pe o față sau alta. Apoi trecea mai departe, cu același geamăt surd și disperat.

Singurul supraviețuitor al tribului pășea pe fundul rîului căutîndu-și femeia. Era singur, crăpat ca nămolul, mînjit cu nămol, disperat.

La început nu părea să fie nimic înfricoșător. Afară ploaia șfichiuia ca turbată, fulgerele sfîșiau bezna. Și ce-i cu asta, doar se adăpostiseră bine, se aflau în fundul peșterii lor, unde trăiseră toți cei din trib. Numai femeia sa se uita din cînd în cînd la deschizătura strîmtă care scăpăra și se întuneca, scăpăra și se întuneca. Afară vuia îngrozitor, apa căra pietroaie și stînci. În clipele acelea el își ridica mîna grea și crăpată și o mîngîia pe cap. Părul femeii sale era mătăsos și lucitor, în tot tribul nu mai era o altă femeie cu un păr atît de mătăsos. Plouă astfel două zile, iar într-a treia apele crescură mult de tot, vuietul lor nedîndu-le tihnă nici ziua, nici noaptea. El însă nu-și făcea nicio o grijă. Bătrînii tribului apucaseră sau mai auziseră de multe alte furtuni și inundații. Dar niciodată apele nu ajunseseră pînă în gura peșterilor, niciodată nu pătrunseseră în ele — nici măcar în cele aflate mai jos. Femeia sa putea să se sperie, asta era treaba ei. El însă nu avea dreptul să se sperie de nimic, știa prea bine acest lucru, nici măcar de urșii care dădeau uneori buzna în peșteri, mormăind

năprasnic. El își ridica doar mîna și o mîngîia pe păr, dar numai atunci cînd nu-l puteau vedea alți oameni.

În zorii celei de-a treia zile apele năvăliră cu totul pe neașteptate în mica lor peșteră. Nu o simțiră decît în clipa cînd puhoaiele lor reci și iuți ajunseră la ei, pătrunzîndu-i parcă cu sute de așchii de cremene. Se repeziră spre ieșire, dar era prea tîrziu. Se luptară din răsputeri cu apa cea îngrozitoare, încercînd să ajungă la țărm. Deși o ținea zdravăn cu brațul său vînjos, apele bezmetice i-o smulseră și nu mai apucă să-i vadă decît pentru o fracțiune de secundă fața luminoasă dispărînd printre valuri. Asta fu tot. Cum de reușise el să ajungă la țărm — era un lucru de care nu-și mai amintea.

Mai tîrziu văzu corbii care o rupeau în bucăți cu ciocurile lor mari și urîte. Îi văzu și pe cei doi vulturi solitari cum tot încearcă să-i alunge. Îi șterse cu palmele sale imense fața năclăită de noroi. O recunoscu din prima clipă, deși avea ochii scoși și sînii sfîșiați. O recunoscu și după părul mătăsos, căci o femeie cu un păr atît de mătăsos nu se mai găsea în tot tribul. Scoase un urlet îngrozitor și se izbi cu pumnii în piept. Speriate, păsările își luară zborul. Zburau ca niște umbre negre, le vedea clătinîndu-se în văzduhul transparent. Îi era teamă să mai privească fața care dormise atîtea nopți pe umărul său.

....Și se trezi pe scaunul său, stăpînit încă de o sfîșietoare și neomenească suferință. Se afla din nou în camera sa, iar suferința ce sălășluia în el din timpuri străvechi era atît de puternică, de parcă abia s-ar fi născut. Își dorea din răsputeri să oprească pentru sine această omenească și neomenească clipă, să și-o fixeze în memorie înainte ca ea să dispară pentru totdeauna. Și totuși ea dispăru într-o clipită, era de necrezut ca un lucru atît de puternic să se poată pierde atît de repede. Stătea în continuare pe scaunul său, copleșit de o senzație de-a dreptul umană. Rezulta că tot ce e scris în cărți e adevărat, cu mult mai adevărat decît însăși viața sa. Decît orice viață. Își privi ceasul — dormise exact șapte minute. Șapte minute cumplite în care trăise o întreagă viață. Și o acumulase în sine la fel cum mintea sa acumula întreaga galaxie, toate galaxiile, universul, mai mult decît universul.

În dimineața aceea nu se duse nicăieri. Se trînti îmbrăcat în patul neatins și rămase astfel pînă auzi o mișcare slabă prin casă. Tatăl său se trezise și, pesemne, se pregătea să meargă la slujbă. Nesi se ridică de pe scaun, se spălă, făcînd asta automat și cu gîndurile aiurea, apoi ieși în hol. Tatăl său se afla acolo, răsfoia ziarul de dimineață. Cu o față absolut ermetică, Nesi se opri în dreptul lui.

— Tată, aveai un cuțit finlandez !

Aleksi tresări. Nu-și mai aducea aminte de cînd nu-i mai spusese Nesi „tată".

— Ce cuțit ? întrebă el derutat.

— Cel cu care ai tăiat șnurul ! răspunse grav Nesi.

Aleksi se înfioră. Da, într-adevăr, cînd tăiase șnurul cu care se spînzurase soția sa, se folosise de cuțitul care îi era nelipsit la excursii.

— Nu știu pe unde l-am aruncat. Poate în cămară. Dar ce treabă ai cu el ?

— Nimic. Te-am întrebat doar așa.

Era miercuri. Toată noaptea se gîndise la ziua aceasta. Iar acum se gîndea din nou, legînd-o de astă dată de vis. După acest vis totul i se părea mult mai diferit. Mult mai omenesc și mai îngrozitor, deși omenescul își luase zborul încă din primele clipe. Era însă dator să întreprindă ceva și să-l recupereze. Trebuia să și-l cîștige din nou. Și la ora opt fix sună la ușa fetei. Veni anume mai tîrziu, ca să-i găsească pe toți ceilalți invitați prezenți. Îi deschise Reni, care-l luă îndatoritoare de braț și-l conduse în odaie. Era bine dispusă, îmbrăcată într-o rochiță nouă. Văzînd-o, Nesi se strădui să găsească în ea ceva din fața aceea cu ochii scoși. Din fața aceea moartă. Dar nu găsi. Era o fată veselă, banală, străină. Și totuși, cine știe cum, o simțea apropiată, intimă. Camera era ticsită de tineri. Erau așezați peste tot, majoritatea pe dușumele, pe pernele acelea mici, galbene și albastre, brodate cu motive țărănești, iar cei mai norocoși — pe pat. Nu exista decît un scaun liber, al ei pesemne.

— Dumneata stai aici ! spuse ea. Ești invitatul meu de onoare. Îți aduc de îndată un pahar.

Și țîșni din cameră în aceeași clipă. Nesi aruncă o privire precaută în jur. Dacă se strecurase și vreun agent printre cei de față ? Puțin probabil, căci aproape toți invitații erau niște copii. Dar parcă poți să știi, nu era exclus să existe și copii agenți, și femei agenți, treburile astea nu-l preocupaseră niciodată. Fetele și băieții continuau să se hlizească în voie, nimeni nu-l băga în seamă. Și totuși cineva îl privea. Oare era chiar *el* ? Dar cine e *el* ?... Brusc, acest gînd prinse să-l obsedeze. Cine e *el ?* Despre cine e vorba ? Printre invitați se aflau și cîțiva străini. Două vietnameze mici și delicate ca primele brîndușe ale primăverii. Una dintre ele trebuia să piară. Mai era și un peruan, temperamentos, amestecînd într-un torent vijelios cuvinte slave și spaniole, ochii lui rotunzi ca de pasăre, scăpărau. Și el trebuia să piară. Și alții trebuiau să piară, deocamdată se mai distrau însă. Reni sosi în cele din urmă cu un pahar alb de plastic, dintre acelea în care se vinde înghețată. Era umplut pe jumătate cu un lichid.

— E rom ! spuse ea. N-am băut niciodată rom. Bei ?

— Beau, răspunse Nesi. Nu-mi pune mult.

— Se zice că-i bun.

— Care-i prietenul dumitale ?

— Ai să-ți dai singur seama. Foarte curînd...

Nesi nu-și dădu însă seama decît atunci cînd el și ea începură să danseze. Înainte de acel dans i se părea că oricine ar putea fi el. Nu dansau decît ei doi, acompaniați de o chitară, iar ceilalți le țineau isonul, bătînd ritmic din palme. Lui Nesi nu-i venea să-și creadă ochilor. În primul rînd că băiatul îi păru foarte mărunțel, poate mai mărunțel chiar decît Reni. Avea părul foarte cîrlionțat și înfoiat, ca la femei. Da, părul său african era întocmai ca părul femeilor. Fața o avea smeadă, fără un strop

de roșeață, arăta inteligent și sensibil. Își unduia cu multă armonie corpul suplu, toată lumea se uita la el, nu la Reni, cu toate că și ea era destul de suplă. Și totuși nu avea supleţea lui, băiatul acesta le era superior tuturor..., poate chiar și...

Nesi își dădu imediat seama că cei doi se iubesc. Se priveau cu ochii scăpărînd, cu un fel de nesaț, încercînd o adevărată voluptate lăuntrică. Chitara cînta, cei din jur băteau tot mai tare din palme, peruanul țipa cu frenezie în limba spaniolă. Nu avea de unde să știe că-și trăiește ultimele clipe. De fapt, nici Nesi nu știa asta. El doar își vîrî mîna în buzunar, scoase de acolo cuțitul finlandez și se ridică. Era ultimul lucru de care își amintea clar. În rest, totul nu a fost decît sînge, țipete, neființă.

5

Orașul se înfioră la auzul unei vești atît de îngrozitoare. E adevărat, această țară veche avusese parte de numeroase războaie și măceluri și de mult sînge în lunga și cumplita sa istorie. Se obișnuise cu sîngele. Dar ceea ce li se întîmplase în ziua aceea liniștită și pașnică unor tineri obișnuiți nu era numai cumplit, ci de-a dreptul inexplicabil. Fiindcă părea să se fi petrecut fără niște cauze anume, iar așa stînd lucrurile, nu se putea găsi nici o explicație. Înarmat cu cuțitul său finlandez ruginit, Anastas se năpustise asupra unor oameni necunoscuți. Ucisese trei și rănise grav alți cîțiva. Tinerii reușiră să-l doboare și să-l lege cu curelele lor abia la capătul unei lupte crîncene. Medicii coborîți din mașina „Salvării" încremeniră în prag. Deși văzuseră mult sînge și suferință în practica lor îndelungată, ceea ce li se înfățișa acum depășea orice închipuire. Practic, nimeni nu scăpase nevătămat. Doar că unii nu apucaseră să-și dea seama de acest lucru, iar alții îl ignorau, atît de cutremurați erau cu toții de atacul neașteptat și neomenesc intervenit exact în toiul petrecerii.

Scurta știre apărută în presă nu fu de natură să izbăvească orașul de teama și zvonurile cu care era confruntat. Ce se întîmplase, de fapt ? Nimeni nu voia să se împace cu gîndul că așa ceva se putea întîmpla la noi. Dar oamenii se liniștiră curînd. Strania biografie a lui Anastas Aleksiev părea să explice totul. De la un om care nu s-a născut ca toată lumea te puteai aștepta la orice. Doar savanții care continuaseră să-l țină pe Nesi sub observație rămîneau total derutați. Doar ei știau că Nesi nu este anormal și că, după toate normele lor de comportare, elaborate de rațiune și practică, este chiar supernormal. Și, în definitiv, ce este normal ? Constituie oare accelerația un fenomen anormal ? Nu, evident, din moment ce este provocată de cauze obiective și trainice. Ea reprezintă mai curînd o înștiințare despre un nou tip de existență umană.

Ca pentru orice crimă, fură întocmite și de astă dată o mulțime de acte. Este inutil să ne oprim asupra lor, ele nu aduc decît puține elemente edificatoare. Excepție face expertiza me-

dicală, care va prezenta cazul într-o lumină nouă. Vom aminti totuşi că, sub stare de arest, Anastas Aleksiev este închis într-o celulă izolată. Nu i se ia interogatoriul imediat, deoarece întreaga sa înfăţişare arată că nu este capabil să dea răspunsuri coerente. Rămîne patru ore în aceeaşi poziţie — „în stare de stupoare, cu braţele ridicate, ca şi cum s-ar pregăti să arunce ceva", pentru a cita întocmai din expertiză. „Imobilism total, însoţit de mutism. Simptome care relevă o stare catonică" — iată primele constatări ale psihiatrilor.

Starea deţinutului rămîne aproape identică şi în următoarele două zile, deşi el începe să facă unele mişcări şi acceptă hrană în cantităţi mici. Curînd revine la poziţii stuporice — în picioare sau şezînd. Secreţia nasului îi atîrnă neştearsă, uscîndu-se astfel. Tace tot timpul, nu răspunde la întrebări. În ziua a treia se agaţă cu disperare de mîneca miliţianului, ca un om ce se îneacă şi vrea să se agaţe de ceva. „Avea o putere supraomenească !" relatează miliţianul.

În final, expertiza medicală ajunge la o concluzie destul de categorică : „Starea corespunde dinamicii psihozei schizofrenice endogene". Procuratura vine însă cu unele obiecţii destul de serioase. Şi în primul rînd se referă la faptul că, pînă la comiterea crimei, Anastas era mai mult decît normal — „perfect echilibrat, corect, extrem de stabil, incapabil de stări de iritate sau de acte nechibzuite şi antisociale". Da, exact aceasta este concluzia unanimă a psihiatrilor. Psihoza îl ajunsese din urmă întocmai

cum furtuna verii îl ajunge pe drumeţul care străbate nepăsător întinderea cîmpiei. Psihologii invocară şi decesul mamei lui Nesi, socotind că este vorba de un factor agravant în condiţiile unei asemenea eredităţi. Şi mai ales ritmurile extrem de rapide ale acceleraţiei sale, „capabilă să cauzeze tulburări serioase în viaţa psihică a tînărului individ şi să determine în el modificări patogene primejdioase". Concluzia expertizei medicale a fost în cele din urmă acceptată de procuratură şi Anastas nu este deferit justiţiei, apreciindu-se că faptele sale au fost comise în stare de iresponsabilitate. Din arest el este mutat imediat într-o instituţie spitalicească specială, numită în limbaj obişnuit ospiciu.

Dar încă înainte de a fi transferat acolo, Nesi evoluează treptat spre o stare pe care pînă şi cel mai exigent psihiatru ar numi-o perfect normală. Un anchetator cu practică îndelungată în infracţiuni comise în stare de iresponsabilitate îi ia de două ori interogatoriul. La întrebările detaliate ale acestuia, Anastas răspunde coerent şi logic, fără a încerca să se eschiveze sau să se justifice. Nu este însă în stare să dea nici un răspuns la întrebările care ţintesc mobilul atacului său neomenesc. Gelozie, provocare, jignire ? Nu şi nu !... În nici un caz !... De fapt, nu ţinea minte, nu era sigur. Pe fată o văzuse pentru a doua oară, pe prietenul ei ucis — pentru prima oară. Iar dacă a existat totuşi ceva asemănător, s-a născut pe loc, în condiţii de puternică hipertrofiere, Anastas nu-şi aducea însă deloc aminte. De ce l-a atacat

pe prietenul fetei tocmai cînd aceasta dansa cu el ? De ce nu înainte ? De ce nu după ? A observat cumva ceva deosebit în comportarea lor ?

— Da, mi-am dat seama că ei se iubesc ! își aminti Anastas.

— Și asta v-a declanșat gelozia ?

Dar Nesi nu-și amintea, deși, judecînd obiectiv, ar fi fost în interesul lui să recunoască. Exact în acest moment i-a pus anchetatorul întrebarea cea mai importantă, care trebuia să rezolve totul :

— Afirmați că înainte de a merge la ziua de naștere erați absolut normal ? Sau cel puțin așa v-ați simțit ?

— Da ! confirmă ferm Nesi. Cel mult să fi fost puțin încordat sau agitat.

— Oricum, știți tot și vă amintiți tot ?

— Cel puțin pînă-n clipa cînd am intrat în locuința ei. Sau chiar puțin înainte.

— Vă amintiți cînd anume ați luat cuțitul finlandez ?

— Da, evident, îmi amintesc.

— Atunci, explicați-mi de ce-ați luat cuțitul ? Și, în general, de ce v-ați înarmat înainte de a merge la ziua de naștere...

Nesi tăcea.

— La o zi de naștere se oferă flori, nu cuțite ruginite.

— Îmi vine greu să vă răspund la această întrebare ! În mine s-a strecurat însă, nu știu pe ce cale, ideea că pe Reni o paște o amenințare... Și că va trebui să-i sar într-ajutor în caz de nevoie.

Exact pe această parte a procesului-verbal au insistat cel mai mult psihiatrii cînd au demonstrat că, de fapt, psihoza începuse anterior. Este un lucru știut de toată lumea că psihozele endogene sînt precedate de susceptibilitate și de mania persecuției. Îl știa și anchetatorul, dar era obligat să continue în aceeași direcție.

— Cred că sînteți de acord că asta nu poate constitui o explicație ! spuse el.

— Ea se afla în pericol ! replică Nesi ușor iritat.

— În ce pericol ?

— Nu știu... Cred că mă temeam să nu o ia apa.

— Care apă ?

Dar Nesi nu răspunse. De fapt, fu singura întrebare pe care o lăsă fără răspuns.

De fapt, în tot acest voluminos dosar de anchetă fu singurul lucru care avea importanță. În rest, el nu conținea decît o mulțime de fotografii, de schițe și de depoziții ale martorilor. Străduindu-se să fie cît mai obiectivi, supraviețuitorii atacului afirmau că Nesi le făcuse o impresie „ușor ciudată“, că „privea în jur cu suspiciune“, de parcă ar fi căutat un dușman printre cei prezenți. De fapt, asta era tot. Așa că ne putem întoarce liniștiți la crima în sine, precum o știm din datele și observațiile noastre. Și din încercările noastre de a-i înțelege esența. Deoarece faptul că în momentul crimei Nesi era iresponsabil, adică nebun, nu poate să ne impună concluzia că toată această istorie este întîmplătoare sau lipsită de sens.

De ce în momentul psihozei Nesi nu a cules trandafiri, de pildă ? De ce nu a încălecat calul Țarului eliberator[1] țipînd de acolo în gura mare că este un geniu ? Sau de ce nu i-a scuipat cu dispreț pe trecători ? De ce a ucis ?... Iată întrebarea la care trebuia găsit un răspuns.

După cum am mai arătat, în ospiciu starea lui Nesi s-a ameliorat treptat. În privința asta observațiile medicale nu ne mai sînt de mare folos. Ne vom referi doar la faptul că la început Nesi refuza orice întîlnire cu persoane din afară. Nu a acceptat să-și vadă tatăl, a refuzat-o și pe Fani. În ziua a șaisprezecea de la internarea lui în ospiciu, Fani l-a căutat pentru a doua oară. Și iată că de astă dată, spre marea ei uimire, Nesi și-a dat acordul.

Întîlnirea avu loc în cabinetul medicului-șef, destul de mizer dealtfel, cum sînt aproape toate cabinetele de acest gen Venită prima, Fani nu se așeză, rămase în picioare, destul de înfiorată lăuntric, dar plină de voință. Se uită cu dezgust în jur, profund conștientă că nu trebuia să se atingă de nici unul dintre obiectele acestea vechi, oricît de sterilizate ar arăta ele. Dacă ați vizitat vreodată un ospiciu, ați observat pesemne că și dumneavoastră vă fereați de obiectele de acolo, ca și cum ar fi fost contaminate. Atît de cumplită și de inexplicabilă este teama oamenilor de bolile psihice. Nu au dreptate, firește. Tot oameni ca noi sînt și acești bolnavi, doar că altfel secționați, cu o altă logică și cu alte dimensiuni. În sinea ei, însă, Fani tremura

1. Monument ecvestru în centrul Sofiei.

toată. Ca să capete curaj, aruncă o privire pe fereastră, dar nici priveliștea de afară nu o ajută să-și revină. Era o zi cenușie de toamnă și numai în depărtare se zăreau vîrfurile îndoite de vînt ale unor copaci îngălbeniți.

Exact atunci fu adus Nesi. Arăta destul de slăbit, palid și trist. Doar privirea îi rămăsese ca înainte — calmă și limpede, ca și cum peste capul său nu s-ar fi abătut atîtea nenorociri înspăimîntătoare. Pînă și ținuta vestimentară îi era îngrijită, impecabilă chiar, dacă am face abstracție de lipsa curelei și a cravatei. Se priviră îndelung, rămînînd neclintiți, apoi Fani întrebă :

— Spune-mi, Nesi, te bucuri că mă vezi ?

— Da, Fani !

Fani îi simți sinceritatea din ton și în aceeași clipă în ochii ei păru că strălucește o lacrimă.

— Îți mulțumesc ! rosti ea încet. Să ne așezăm, Nesi !

Se așezară amîndoi pe scaunele incomode, față în față și destul de aproape.

— Spune-mi, Nesi, de ce ai făcut-o ?

El tresări abia perceptibil.

— Ești singura ființă de pe lume care știe.

— E adevărat, rosti Fani zdrobită. Eu ți-am sugerat-o ?

— Nu, liniștește-te. Dacă pentru asta ai venit...

— Mai spune-mi o dată ! rosti ea aprinsă. Te rog foarte mult !

— Ceea ce mi-ai propus tu, Fani, nu era omenește... Iar eu am vrut, probabil, să trezesc omenescul din mine.

— Nesi, Nesi! rosti Fani cu amărăciune. Ideea mea era totuşi inofensivă.

— Nu era inofensivă! replică Nesi sec.

— Posibil. Dar nici îngrozitoare nu era. Iar tu ai trezit în tine o fiară. O fiară îngrozitoare! adăugă ea cu disperare.

Nesi păru că nu o aude. Rămase un timp nemişcat, cu o expresie impenetrabilă, apoi rosti:

— Vezi că nici tu nu mă înţelegi?... Nu voiam decît să fiu şi eu ca ceilalţi — fericit şi nefericit, dur şi tandru, bun şi rău. Nu era dreptul meu?

— Da, dragule, da...

— De unde să fi ştiut că voi trezi în mine o fiară? N-am creat-o, nici măcar nu i-am presupus existenţa. N-am vrut decît să trezesc omul din mine.

— L-ai trezit?

— Nu, Fani! Şi totuşi, nu mai sînt acelaşi... Acum măcar ştiu ce anume îmi lipsea.

— Şi dacă acest lucru se va întîmpla totuşi într-o bună zi?

— Nu trebuie să se întîmple! exclamă Nesi. Acum n-aş mai putea suporta.

Tăcură un timp. Fani se uita pe fereastră cu o privire concentrată, fără să clipească. Nu vedea nimic. Nu era nimic de văzut. Doar vîntul continua să îndoaie uşor vîrfurile îndepărtate ale copacilor.

— Vreau să fac ceva pentru tine, Nesi. Cîtuşi de puţin măcar. Vreau să te ajut!

Ceva deosebit se ivi în ochii limpezi ai tînărului. Un fel de bunătate, pesemne.

— Te înţeleg! spuse el. De fapt vrei să te ajuţi pe tine însăţi.

Fani se prefăcu că nu-l aude.

— Cîtuşi de puţin de te-aş putea ajuta, aş fi fericită!

— Mi-e teamă că deja nu mai am nevoie de nimic!

— Mai gîndeşte-te, Nesi. Medicul-şef mi-e văr primar. Va avea grijă să-ţi asigure condiţii cît mai omeneşti.

— Mulţumesc. Vezi, acum poţi fi fericită.

Dar Fani nu era fericită. Iar la plecare fu chiar profund nefericită. Fani nu a înţeles niciodată că era lucrul cel mai frumos pe care Nesi îl putea face pentru ea. Cel mai omenesc.

Mai trecură cîteva zile, starea lui Nesi era mult înrăutăţită. Zăcea tot timpul, nu scotea o vorbă, nu se atingea de mîncare. Slăbi mult, în ochii săi limpezi apăru un fel de ascuţime. După acea criză neaşteptată, îşi reveni însă brusc şi, pentru prima oară după atîtea zile, mîncă zdravăn, cu un fel de poftă inconştientă. Apoi rugă să fie chemat tatăl său. Medicul-şef ezită. Era clar că asemenea vizite, oricît de bine intenţionate ar fi fost ele, nu-i puteau aduce nimic bun pacientului său. Dădu din umeri, dar pînă la urmă se învoi. Îi promisese lui Fani că se va purta omeneşte. Dar poate oare omul chiar întotdeauna să-şi prevadă faptele?

Întîlnirea avu loc a doua zi. Zărindu-şi tatăl, Nesi numai că nu se opri în prag. Numai că nu făcu cale-ntoarsă. Îşi luă totuşi inima în dinţi şi intră, oprindu-se apoi tăcut în faţa tatălui său care îl aştepta zdrobit. În clipa aceea

nu știa că buzele îi tremură ușor de tot. Tatăl său încărunțise de-a binelea și în ochii săi pînă mai ieri văzători se zărea ceva stins pentru totdeauna. Stătea ca înțepenit pe scaunul tare. Apoi viața reveni treptat în ochii săi. Acum stăteau amîndoi față în față ca doi condamnați. Condamnați, desigur, să rămînă veșnic fără osîndă.

— Ce faci, tată ? îl întrebă Nesi îndurerat.

— Nimic, băiete.

— Cum îți merge munca ?

Aleksi înghiți în sec, apoi spuse :

— Nu mai lucrez... M-am pensionat.

— Da, da, înțeleg, dădu din cap Nesi. Ți-e rușine să te uiți în ochii oamenilor.

— De unde ai mai scos-o și pe asta ? îl privi fix taică-său.

— Ai tot dreptul să mă întrebi ! răspunse Nesi cu amărăciune. E un gînd omenesc, totuși. Și cu greu încape în cutia unui robot biologic.

Se întîmplă ceva neașteptat. Aproape transfigurat, taică-său rosti tăios :

— Să-ți scoți gîndul ăsta din cap ! N-am nici un motiv să-mi fie rușine de tine... Pentru că mie îmi revine toată vina.

— Ție ? tresări Nesi.

— Da, numai mie. Mai exact — prostiei mele. Sau ambițiilor mele bolnăvicioase.

Și înăbușindu-se, scoțînd cuvinte aproape nearticulate, un fel de lătrat, îi povesti despre experimentul pe care îl făcuse cu sine însuși. Bombardîndu-și cu izotopi radioactivi propriile sale celule seminale. După un sistem inventat chiar de el, un sistem pe care îl aprecia ca

simplu, dar eficient. Cu speranța că va reuși să provoace acea mutație ce se acumulase lent în om de-a lungul ultimelor milenii. Și întrucît nu avea dreptul de a verifica sistemul pe un alt om, el...

Nesi nu-l mai asculta. Ca în cele mai formidabile vremuri, mintea sa lucra cu o viteză incredibilă. Răsună apoi implacabilul țac ! — și rezultatul fu gata. Iar cînd în cele din urmă tatăl său termină, Nesi rosti :

— Ascultă, tată, te încarci cu o povară inutilă. Ceea ce s-a întîmplat cu mine se poate întîmpla cu oricine. Depinde de calea pe care o va alege omenirea.

Tatăl său îl privi uluit. Curînd, fața sa arătă ca năpădită de o amărăciune densă și lipicioasă.

— Și tu mă consideri un neajutorat ! spuse el. Un neajutorat care nici măcar o prostie nu-i în stare să născocească !

— Nu despre asta-i vorba !

— Înțelege, totuși, că eu îți spun adevărul !... Oricît de îngrozitor ar fi el pentru mine.

— Tată, adevărul ăsta nu poate îndrepta lucrurile.

— Ba poate ! exclamă Aleksi. Eu m-am și gîndit cum !... Și în ce fel... N-am să te las în ospiciul ăsta dezgustător.

— Pentru mine nici un ospiciu nu e încăpător ! replică straniu Nesi.

Da, nu se putea înțelege cu tatăl său. Nu avea cum. Bătrînul se închisese în sine, în ideile sale maniacale, în frămîntările din care nu putea găsi nici o ieșire. Într-un tîrziu reuși să-l

determine să plece, tot zdrobit, dar încercat de o furie lăuntrică. Ea se născuse aici, în coridoarele sumbre ale acestei clădiri și Aleksi devenise conștient că nu se va împăca nicicînd cu soarta fiului său. Orice s-ar întîmpla, de orice obstacole s-ar izbi în calea sa, tot își va atinge țelul. Însăși ideea luptei ce îl aștepta făcu ca, dintr-o dată, pașii săi să fie mai fermi, mai apăsați.

A doua zi Nesi ceru să fie pus în legătură cu anchetatorul pentru a-i face o declarație. După o oră fu chemat de medicul-șef. Omul acesta imens, cu forme de elefant, îl invită cu amabilitate să ia loc, lăsîndu-se apoi el însuși grijuliu pe scaun. Ochii îi erau reci și puțin ficși. Nesi remarcase mai demult această fixitate a privirii la numeroși pensionari ai ospiciului. Vocea o avea însă blîndă, domoală, neașteptat de melodioasă pentru un asemenea munte de carne.

— Știu că acum ești perfect normal! începu el. Și totuși, permite-mi să te întreb: te-ai gîndit bine la declarația pe care intenționezi s-o faci?

Pentru o clipă, medicul rămase cu impresia că Nesi îl privește batjocoritor.

— Da, natural! Și poate tocmai aici se află rădăcina tuturor necazurilor mele.

— Presupun că vrei să faci o mărturisire care îți va înrăutăți radical actuala situație.

— Exact, dădu Nesi din cap.

Medicul-șef trase zgomotos aer pe nări.

— De ce? Ca să scapi de casa asta?

— Nu intenționez să vă împărtășesc adevăratele motive ale acestei fapte. În principiu, consider însă că orice om trebuie să se afle acolo unde-i este locul.

— Mi-e teamă că te înșeli! spuse medicul-șef. Casa aceasta anormală este singurul loc unde dumneata poți trăi normal. Voi avea grijă să dispui de condițiile pe care ți le oferă un mic cabinet științific.

— Lipsit de sens și inutil, replică scurt Nesi.

— Dar de ce? Dumnezeule! aproape că gemu muntele de om. Criză de conștiință... Pentru mintea dumitale, care poate aprecia lucid absolut orice?

— Omul și conștiința sînt două lucruri diferite. Ca și dragostea și frumusețea. Firește, aici nu discutăm dacă eu unul le am sau nu. Dar chiar de nu le-aș avea, înseamnă asta că n-am nici dreptul să aspir la ele?

— Dumneata chiar că ești nebun! rosti medicul cu amărăciune. Te-ai gîndit cumva că eu am dreptul să-ți contest orice declarație?

— Nu e numai un drept, e și o obligație, replică Nesi.

Anchetatorul sosi cu o iuțeală de necrezut. Avea înfățișarea unui copoi tînăr și înfumurat, care, spre propria sa uimire, prinsese urma vînatului. Era îmbrăcat într-un balonzaid bleumarin și uzat, pe care nu catadicsi să și-l scoată. Nesi îl examină încruntat, apoi spuse:

— Mi-e teamă că eu mă fac vinovat de moartea lui Kiril Ignatov.

Anchetatorul nici măcar nu tresări. Era o variantă la care se gîndea de mult, în sinea să fiind aproape sigur de culpa lui Nesi.

— Ce înseamnă „mi-e teamă“ ? întrebă el rece. Nu-i posibil să vă exprimați ceva mai exact ?

— Nu, din păcate ! replică Nesi sec. Și în acest caz am un gol în memorie. Dar acum am certitudinea că am ieșit împreună pe terasă. Unele scene de acolo îmi revin din ce în ce mai insistent...

Nesi tăcu. Stăpînindu-și încordarea ce-l încerca, anchetatorul îl studia prin ochelarii săi slabi.

— Asta-i tot ce aveați să-mi spuneți ?

— Nu, evident. Și totuși, nu sînt sigur de mine. Nici în legătură cu ce v-am spus pînă acum, nici în rest... V-aș ruga să mai mergem o dată pe terasă. La aceeași oră și în aceleași condiții. S-ar putea ca ambianța să-mi dea vreo sugestie.

— Fie, sînt de acord.

A doua zi, anchetatorul îl aștepta cu o mașină impunătoare, cu geamurile acoperite de perdeluțe bleumarin. Cu capul descoperit și în talie, medicul-șef îl conduse pînă acolo. Ziua era rece, se pregătea să plouă sau să ningă. Cei doi se opriră în fața limuzinei, medicului îi clănțăneau dinții de frig. Nesi îi zîmbi scurt de tot, poate pentru a-l încuraja.

— Adio, doctore, rosti el clar.

— Adio, om nefericit !...

Și iată că Nesi apăru din nou pe terasa neagră. Noaptea era foarte rece, cerul se tîra greoi, sfîșiat și ferfenițit, sfîrtecat parcă de ghearele unei sălbăticiuni uriașe. Nu era exclus ca undeva îndărătul norilor să fi răsărit luna, căci la orizont marea arăta albă, dură și ascuțită ca o lamă de sabie. Sufla un vînt năprasnic, purtînd ace de gheață în rafalele sale reci, un vînt atît de vîrtos, încît părea că țîșnește dintr-o țeavă gigantică. Nesi stătea drept în fața milițienilor tăcuți și a anchetatorului cuprins de o teamă necunoscută. Stătea drept și privea cerul. Nu se gîndea la nimic, nu căuta nici o amintire, nici o justificare. Bine cel puțin că noaptea era adevărată, adîncă, tragică, nu-i chiar atît de strașnic să pieri într-o asemenea noapte. Brusc, din cîteva salturi, fu lîngă balustradă, puse piciorul pe ea și, scoțînd un urlet îngrozitor, se aruncă în abis. Și zbura acolo, fără memorie, scăpărînd ca un meteor în cădere, învăluit în propriile sale flăcări albe, gata în orice clipă să se topească și să dispară. Dar mai trăia încă, mai avea încă simțirea omenească. Și știa că acolo, undeva jos, la capătul abisului, îl aștepta fața albă, cu ochii scoși de corbi a femeii sale.

CUPRINS

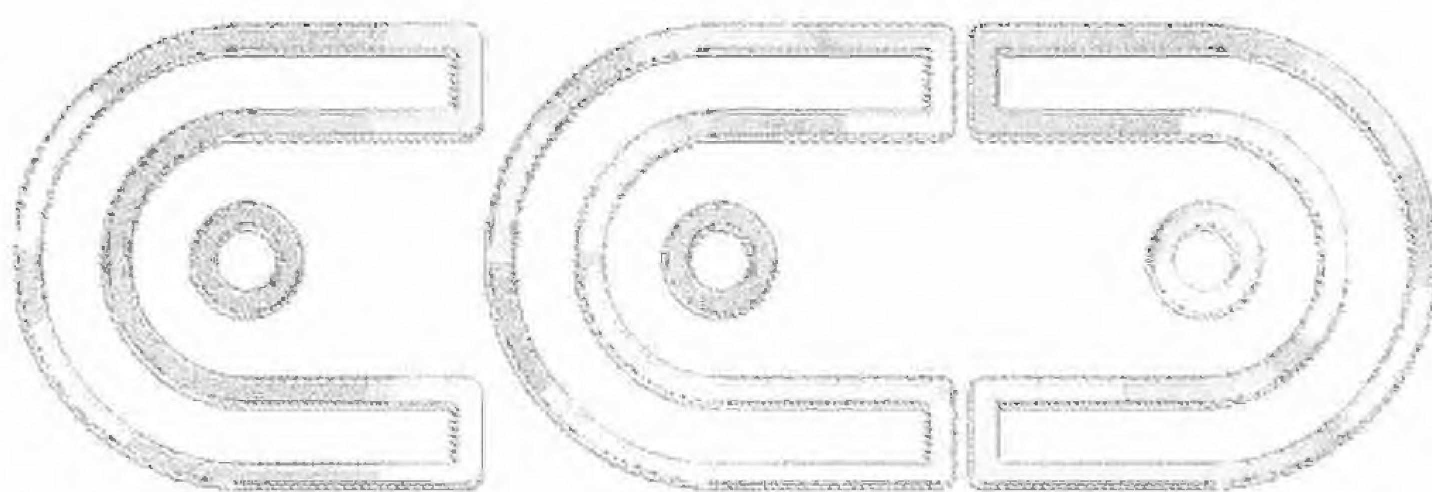
Lector : AUREL BUICIUC
Tehnoredactor : VICTOR MAȘEK

Bun de tipar 17.11.1982. Coli tipar 9,633.

Tiparul executat sub comanda
nr. 1315 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918",
Str. Grigore Alexandrescu 89—97,
București,
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

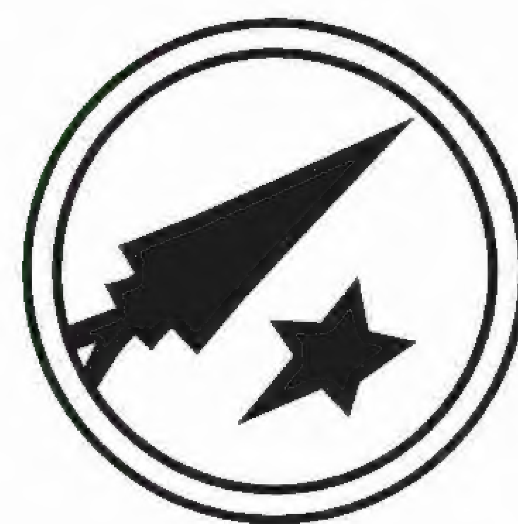

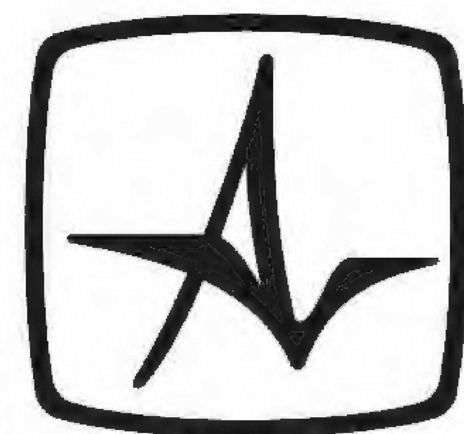

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

